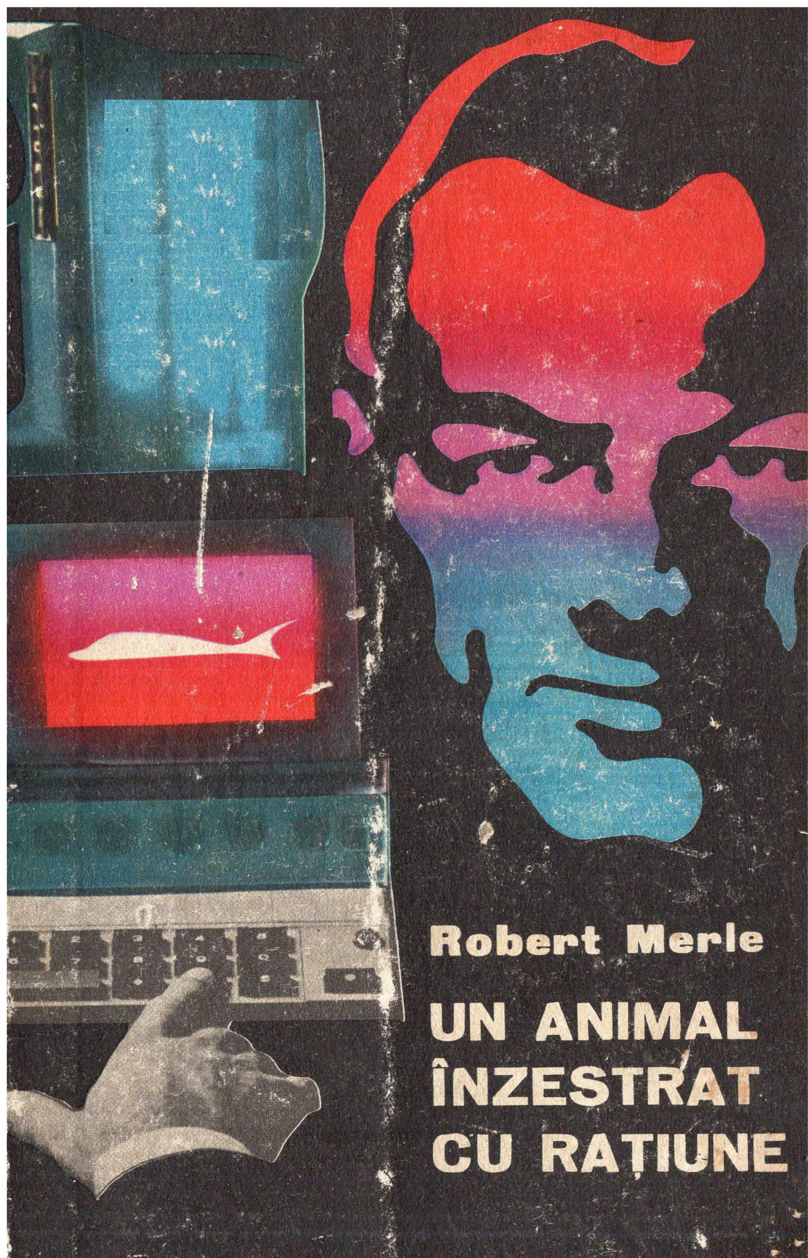

Robert Merle
UN ANIMAL
ÎNZESTRAT
CU RAȚIUNE

ROBERT MERLE

UN ANIMAL ÎNZESTRAT CU RAȚIUNE

Roman

Traducere de
MONA RADULESCU, H. R. RADIAN
și CORNELIU RADULESCU

EDITURA MILITARĂ

Robert Merle
© UN ANIMAL DOUÉ DE RAISON
EDITIONS GALLIMARD
Paris 1967.

CUVÎNT ÎNAINTE

De patru ani, de cînd a apărut la Paris, în limba franceză, prezenta carte a lui Robert Merle suscită un viu interes dar și controverse aprinse. Este o carte puțin obișnuită, care povestește întîmplări și mai puțin obișnuite. Pentru cititorul dintr-o țară socialistă, cu stare morală robustă și cu echilibrul pe care îl generează conștiința curată și preocupările pașnice constructive, întîmplarea redată de această carte este aproape de necrezut, pentru că tema cărții este ceva ce depășește închipuirea unui om normal. Această temă este isteria războinică. Cultivată cu diabolică persistență cu ajutorul unui imens aparat propagandistic în țările în care se află la putere cercuri reacționare, isteria războinică a ajuns adesea la manifestări extreme. Un caz revelator realizat sub formă de science fiction, este redat cu admirabilă măiestrie în paginile romanului de față.

Supunînd unui tratament cu fierul roșu o veritabilă infecție, autorul face o operă salutară. El înfierează acele cercuri politice retrograde din S.U.A. care și-au binemeritat porecla de ulii, demască vreo cîteva dintre cele mai reprobabile procedee de acțiune ale serviciilor secrete americane însărcinate cu organizarea de provocări internaționale, bîcînuiește moravurile unor categorii de politicieni burghezi cu conștiința de vînzare. Autorul se arată lipsit de menajamente și față de acele cercuri ale opiniei publice americane care, nu o dată de-a lungul ultimelor decenii, au dovedit o condamnată naivitate politică și s-au lăsat cu prea mare ușurință prinse în capcana acelor oficine murdare care și-au făcut o profesie din fabricarea de calomnii anticomuniste. Cu multă putere de convingere autorul probează

că asemenea oameni, chiar dacă au intenții bune, plătesc scump pînă la urmă miopia lor politică și pasivitatea.

Dorim să-l avertizăm pe cititor asupra unui amănunt. Ediția franceză a romanului a apărut cu ani în urmă. Construindu-și anticipația, autorul plasează acțiunea cărții în perioada martie 1970 — ianuarie 1973. După cum se vede, goana timpului ne-a făcut să și trecem pragul acestei perioade. Reiese că asistăm, ca participanți direcți, la evenimentele descrise, că le-am trăit aievea. Lucrul este și nu este adevărat. Nu este adevărat pentru că atît personajul romanului, cît și evenimentele zugrăvite de către autor sînt inventate. Este totuși adevărat, pentru că personajele și evenimentele respective, prin semnificația lor profundă nu sînt, din păcate, fructul imaginației. Ațîțătorii la război și psihoza războinică, împinsă uneori pînă la delir, sînt o tristă realitate a zilelor noastre. Iată considerentele care ne-au determinat să nu schimbăm situarea în timp a acțiunii romanului.

EDITURA MILITARA

*lui Paul Budker
și lui René-Guy Busnel*

PREFATĂ

A trecut mult de când a apărut Moartea este meseria mea. Dar și azi încă îmi reproșez că, datorită unei ușurințe de neiertat, am omis să dau cărții o prefață. Orice lene își primește pedeapsa, iar a mea își primește una crudă, când cititorii de bună credință pun la îndoială istoricitatea povestirii mele, la cincisprezece ani după publicarea ei. Ar fi fost, totuși, foarte ușor să-l opresc pe cititor în prag și să-i spun: în povestea lui Rudolf Lang totul este adevărat, în afară de numele lui. Viața lui, cariera lui. Cât despre geneza uzinei de moarte de la Auschwitz, pentru a o descrie am făcut operă de istoric: am reconstituit-o, piatră cu piatră, document cu document, pe baza arhivelor de la Nüremberg.***

Și pentru Un animal înzestrat cu rațiune se pune problema elementului adevărat și a celui închipuit, dar într-alt fel. Mai degrabă „genul” cărnii îi aparține romanul este gren de definit, dat fiind bineînțeles faptul că acest gen, dacă îl precizăm, precizează la rîndul lui proporția dintre elementul autentic și cel inventat, chestiune cu privire la care cititorul, pe drept cuvînt, își pune întrebări. Mărturisesc aici că sînt încurcat. Nu sînt sigur că pot să cuprind într-un contur categoric definiția acestei cărți. Cea mai bună metodă, în aceste condiții, este poate să se procedeze prin aproximări succesive și nepu-

* Apărută și în românește (E.S.P.L.A. 1955 și E.L.U. 1962). (n. t.).

** Puse la dispoziția mea, timp de cîteva luni, în 1951, de către Centrul evreesc de documentare internațională (N.A.).

tîndu-se determina cu precizie acest tip de lucrare, să se spună cel puțin cam ceea ce este, sau ceea ce nu este.

Cititorului care nu cunoaște nimic despre cetologie, cartea Un animal înzestrat cu rațiune îi apare la prima vedere ca un mit al animalului. Așa este? Da și nu. Răspuns nu prea mulțumitor, îmi închipui, totuși exact, și care nu implică de fel deprecierea unui gen care deține titlurile sale de noblete: Cyrano de Bergerac, Swift, Mac Orlan*, Karel Čapek, Orwell, Vercors, aceste nume evocă opere impresionante, în care relațiile dintre om și animal sînt studiate utopic. În majoritatea cazurilor, sînt arătate animale — păsări, cai sau porci — care ajung la rațiune, îl domesticesc pe om și fac din el un fel de animal, o făptură degenerată, lubrică și crudă, asupra căreia Swift, în Yahoo, ne-a dat o imagine înfiorătoare.

Cu totul alta este intenția lui Vercors. El inventează în lucrarea sa, Animale denaturate, un primat atît de apropiat de om, încît poate învăța limba noastră, iar specia lui se poate încrucișa cu a noastră. Nu este vorba aici de supremația animalului asupra omului, ci de a-l împiedica pe om să exploateze forța de muncă a primatului descoperit, punînd un tribunal să recunoască oficial că tropi — acesta e numele pe care îl dă Vercors — este o ființă omenească, nu un animal. Romanul devine atunci o originală și tulburătoare tentativă de a se ajunge la o definiție a omului.

În Războiul salamandrelor, de Karel Čapek, animalul este mitic, dar asemănarea cu opera lui Vercors se oprește aici. Salamandra imaginată de Čapek este un mamifer marin din Asia, foarte inteligent, foarte blind și înzestrat cu mîini. Adus în Europa, aclimatizat, învață englezește, și atunci omul îl folosește în mare măsură la lucrări de construcții submarine, în condiții care amintesc în același timp de traficul negrilor și de lumea lagărelor. Sobră, prolifică, foarte muncitoare, salamandra, în pofida discriminărilor „rasiale“ al căror obiect este, își îmbunătățește puțin cîte puțin statutul și cu-

* Precizez aici că excelenta nuvelă a lui Mac Orlan: *Animalul cuceritor* a precedat cu peste douăzeci de ani *Animalul Farm* al lui Orwell. Las criticilor grija de a hotărî dacă este vorba de o sursă sau de o coincidență (N.A.).

Nuvela a apărut și în românește, între cele două războaie mondiale, în colecția „Lectura“, sub titlul impropriu *Bestia cuceritoare* (N.T.).

noștințele, își construiește propriile sale uzine submarine și își exploatează materiile prime, pînă în ziua în care — avînd cea mai urgentă nevoie de a-și multiplica locuințele, deoarece poporul salamandrelor, în continuă creștere numerică, locuiește de-a lungul țărmurilor — își procură țărmurile care îi lipsesc, făcînd să se desprindă, în America, în Asia și în Europa, imense fișii de continent, forate și minate în prealabil... Sînt înghițite atunci, împreună cu orașe și sate, cîmpiile cele mai fertile, iar omul vede cu groază cum se îngustează sub el planeta, ca o piele de sagri. *

Cartea, apărută în 1936, frapează prin talentul cu care este scrisă și, mai mult decît atît, prin caracterul ei profetic. Luptele coloniale de după război, universul concentraționar, bomba atomică... totul se găsește descris aici cu opt, nouă sau douăzeci de ani înainte de eveniment. Nota apocaliptică din ultima parte vestește și distrugerile de război, a cărui apropiere Čapek o presimțea și în pragul căruia a și murit, lipsindu-i astfel pe naștiți, cînd aceștia au intrat în Praga, de plăcerea de a-l aresta. **

În cartea pe care o veți citi, n-am avut nevoie să mă jeresc de a-l imita pe Swift sau pe Čapek. Și nici n-am simțit că ar exista un merit în a inova. Epoca în care trăiesc a decis pentru mine și m-a constrîns să fac ceva nou. Scriîndu-mi cartea la treizeci de ani după cea a lui Čapek, n-am avut nevoie, ca el, să inventez un mamifer marin înzestrat cu rațiune și în stare să învețe limba oamenilor, pentru că știința a progresat de la Čapek încoaice, iar animalul visat de el, azi știm că există: este delfinul. Și în privința aceasta Čapek s-a dovedit profetic.

Așadar, cartea mea este, și ea, un „roman animalier“, dacă prin aceasta se înțelege o lucrare în care este studiată relația om-animal, dar animalul pe care îl pun eu în scenă nu este mitic, iar relația lui cu omul este descrisă într-un context realist. Alura documentară pe care am dat-o povestirii nu ține așa dar de un artificiu de stil. Sub îndrumarea înțeleaptă, sa-

* Aluzie la romanul lui Balzac „La peau de chagrin“.

** A început să i se facă dreptate, în Franța, teatrului și citimato-grafului ceh, dar notez cu mîhnire că o traducere franceză a *Războiului salamandrelor*, apărută acum cîțiva ani în Franța, n-a găsit nici o mică de cititori. (N.A.).

vantă și prietenească a doi eminenți cetologi francezi, Paul Bulker și René-Guy Busnel, am adunat date zoologice despre delfinul cu nas de butelie, sau Tursiops truncatus; numai expunerea lor face obiectul unei prezentări romantice; datele propriu-zise sînt însă adevărate, pînă la pragul care separă documentarul de ficțiune.

Bineînțeles, trebuie să precizez acest prag. Căci dacă este exact că delfinul e în stare să pronunțe cuvînte omenești izolate, înțelegîndu-le sensul, sîntem, pentru moment, în situația de a spera că va putea trece într-o bună zi de la cuvînt la frază, progres hotărîtor, care i-ar permite, într-un termen scurt, să ajungă la stăpînirea deplină a limbajului articulat.

Tocmai acest salt înainte îl prezint în romanul meu ca fiind în curs de înfăptuire. Imaginația și-a asumat astfel dreptul de a prelua releul faptelor și de a proiecta viitorul în prezent. Pentru acest motiv, povestirea mea începe la 28 martie 1970 și ia sfîrșit în noaptea de 8 spre 9 ianuarie 1973.

Roman de anticipație? Ficțiune științifică? Aparent, da. De fapt, nu. Pentru că anticipez nu cu douăzeci sau treizeci de ani, ci cu o durată foarte scurtă — abia trei pînă la șase ani — și nici așa nu sînt prea sigur că anticipez într-adevăr. Chiar și în Statele Unite există întotdeauna un decalaj între descoperirile științifice și difuzarea lor publică. Cu atît mai vîrtos cînd este vorba de cercetări care interesează apărarea națională...

Din păcate, acesta este cazul. Pe acest fermecător, acest delicios delfin, acest animal atît de puternic înarmat de natură și totuși atît de blînd, atît de bun, atît de prietenos față de om, omul, în nebunia lui, încearcă să-l înroleze și să-l trimită ca să ducă groaza și devastarea în porturi și în flotele „inamicului“. Ceea ce vor face, sau ar putea să facă, aceste submarine vii, cînd vor fi devenit, cum se spune, „operante“, grație limbajului articulat, iată ce am încercat să imaginez în contextul politic al vremii noastre.

Făcînd acest lucru, nu bănuiam că eram foarte aproape de un tip de roman care tocmai se născuse și se afirmase în Statele Unite prin cărți de valoare.* În iunie 1967, după ce terminasem ultimul capitol, am primit de la Claude Julien

* De pildă Numărul Patru, de Irving Wallace (Laffont). (N.A.).

cîteva lucrări de acest tip, cu rugămintea de a le recenza în *Le Monde*. Am observat atunci, citindu-le, că precum Jourdain făcea proză, eu „făcusem“, fără să știu, de doi ani, ficțiune politică. Pentru că așa i se spune acestui gen nou, căruiă mîă consacrasem, fără să vreau. Subliniez : nou, deoarece în Franța, de curînd, romanul politic trece, Dumnezeu știe de ce, drept „învechit“. Nou ? Învechit ? Mărturisesc că rămîn străin de aceste noțiuni. Moda nu mi se pare a fi un criteriu legitim în alegerea unui subiect sau în aprecierea unei opere literare.

Am pus oare mîna, cu ficțiunea politică, pe definiția pe care o caut ? Nu complet. Sînt conștient că rămîn în Un animal înzestrat cu rațiune elemente care nu sînt reductibile la ficțiunea politică, așa cum o concep prietenii noștri de dincolo de Atlantic : fie chiar numai, de exemplu, romanul animalier și lunga tradiție filozofică rămasă în Europa atașată de el, contopirea dintre anticipația științifică și anticipația istorică, analiza relațiilor dintre savant și stat, studiul paralel al comportării delfinilor și al comportării oamenilor.

Rezultatul este o operă hibridă. Spun acest lucru fără pic de rușine, pentru că nici în literatură, nici în biologie nu sînt ostil corcirii singelui.

Acest amestec nu are, de altfel, nimic artificial. Îl regăsesc pînă și în simțămîntele mele față de Statele Unite, despre care se vorbește mult aici de vreme ce acțiunea romanului meu se petrece acolo. De altfel, politica de aventură a conducătorilor acestei țări mari cui nu i-ar crea un sentiment de anxietate în ceea ce privește viitorul planetei ? Cu toate că sînt întemeiate pe precedente istorice, știu prea bine că situațiile pe care le descriu în lucrarea mea nu vor fi acceptate cu ușurință de anumite spirite. Cel puțin să fie bine înțeles că nu caut să dovedesc nimic. Cartea de față nu este o teză, ci un roman. Ridică probleme. Nu aduce soluții.

Robert Merle.
Paris, 4 iulie 1967.

28 martie 1970.

Acasă, William, te rog, zise Mrs. Jameson cu politețea înțepată pe care o folosea pentru a-i vorbi șoferului. (Știi, Dorothy, servitorii mei mă adoră, nu uit niciodată când e ziua lor și le vorbesc întotdeauna politicos). William își aplecă ceafa grasă și rasă ; de altfel, prenumele lui nu era William, dar Mrs. Jameson, pentru a simplifica, îi numea așa pe toți șoferii care se succedaseră la ea de când îi murise soțul. William își puse cele două mâini dolofane pe volan și pe o distanță mare Cadillacul făcu să se audă un bîzîit suav, demarînd cu o încetineală infinită, plină de precauție.

Mrs. Jameson își rezemă spinarea masivă pe spătarul de piele tabac al banchetei din spate — garnitură specială, frumoasă pielărie englezească, cu supliment de preț — își potrivi ochelarii bordați cu diamante mici dar veritabile, își puse în echilibru poșeta de crocodil pe voluminoasele ei coapse, își întoarse spre stînga capul greoi, lăsă să-i atîrne buza de jos, își deschise mari de tot ochii cenușii și, ațintindu-și privirea asupra profesorului Sevilla, îl cercetă pe îndelete, în tăcere, fără nici o jenă, ca pe un obiect. Prima impresie era confirmată : ochii întunecați, fața mată, părul ca pana corbului, aerul unui țigan, la fel de păros, îmi închipui, ca și bietul John, o adevărată gorilă, cu păr pînă și pe spinare și cu lîna pe piept, încă unul dintre acei latini supervirili cu sînge roșu, veșnic cu poftă sexuală în vîntre.

Mr. Sevilla, ești de origine străină ? De fel, sînt sută la sută american, dar bunicu-meu după tată s-a născut în Galicia.

În Galicia ? reluă ea ridicînd sprîncelele. Sevilla o privi și zîmbi cu un aer curtenitor : cucoana asta seamănă cu un pește meru *, are buza de jos groasă și amară ca a unui meru și ochiul lui mare, fix și stupid. Galicia, Mrs. Jameson, este o provincie spaniolă. Ce romantic, zise ea, ciocnînd cu degetele pe broscuța poșetei. Se simți deprimată. Va să zică e tot un fel de țigan, la urma urmei ; își întoarse din nou capul spre stînga și-l luă din nou în stăpînire pe Sevilla, omul cu mîinile frumoase, cu ochii întunecați, cu părul negru argintat la tîmple (tîmpitele alea o să se înnebunească după el, dar oricum nu va dura decît o oră). Simți o mică jenă deasupra sînului drept și-și stăpîni pornirea de a-și strecura mîna sub cămașă și de a simți cum se rostogolește sub piele o mică bilă de mărimea unei alune care se numea poate moartea. Murphy îi dăduse asigurări, dar asta era meseria lui. Nu e nimic, Mrs. Jameson, absolut nimic, spuse el cu glas profund, cu ochi pătrunzători, cu aerul în același timp răbdător și surmenat. Mrs. Jameson se aplecă înainte, închise ochii, sudoarea îi șiroi de-a lungul coastelor și se simți pe sine cum moare, înspăimîntată. Se scurseră cîteva secunde, își îndreptă spatele, își ridică pleoapele : ochii ei cenușii ca oțelul cuprinsesă ca niște mici animale neliniștite poșeta de crocodil de pe genunchi, pielea tabac a banchetelor, ceafa rasă a lui William. Toate erau la locul lor.

Doamne, nu e drept, nu e adevărat că Mrs. Jameson, văduva lui John B. Jameson, ar putea să moară. John pâlise, o privise cu ochii lui injectați de sînge, trăsese aer în piept cu un zgomot de absorbție înfiorător și se prăbușise, peste farfurie, mort. Există o dreptate, Doamne, obișnuia să bea prea mult, era păros și lubric. Mrs. Jameson, perfectă, stătea așezată în vîrfurile unui munte, într-o rochie bleu pal presărată cu floricele, lei îi lingeau picioarele creștine. Își îndreptă capul, își întinse înainte buza de jos, pentru a face să-i dispară bărbia dublă, apoi își deschise poșeta, scoase din ea un plic închis și, luîndu-l între degetul mare și arătător, îl făcu să traverseze toată lățimea Cadillac-ului și îl întinse, fără un cuvînt, la capătul brațului, lui Sevilla.

* Meru, pește cu buza de jos dezvoltată și atîrnîndă. Este cam de mărimea și greutatea unui om (N.T.).

Mulțumesc, zise Sevilla ; roși sub tenul său mat, ochii săi întunecați sclipiră ; se împotrivi dorinței de a vîrî numaidecît plicul în buzunar și se sili să se joace cu el cu un aer distrat, ca și cum ar fi fost vorba de un obiect fără prea mare importanță și pe care, la nevoie, l-ar putea lăsa, la ieșirea din mașină, pe bancheta din piele tabac. Unii dintre conferențarii noștri preferă să fie plătiți în numerar, zise ea cu o voce neutră. Asta n-are nici o importanță, Mrs. Jameson, mormăi Sevilla, cu gîndul că Mariana, îl costa scump : îi plătea o pensie alimentară enormă. Draga mea, spunea Mariana, arătînd vizitatoarelor noul său interior, să vezi și să nă crezi, toți banii ăștia mi-au picat din cer ca prin minune ; dar minunea fusese ea. La proces, maximum de pretenții și maximum de șiretenie ; își primise livra ei de carne, ba chiar mai mult. Numai femeile cucernice sînt în stare să extragă din sînge pînă și ultimul dolar. Sevilla o privi pe Mrs. Jameson cu ciudă : o sută mii de dolari de cheltuit pe an, ce face cu ei ; un soț mort la datorie, la 60 de ani, ca s-o îmbogățească, o viață scurtată pentru o viață inutilă, două absurdități. Ești căsătorit ? zise Mrs. Jameson. El răspunse laconic : divorțat. Copii ? — doi. Ea privi ceafa lui William cu un aer de dezaprobare. Nu crezi, zise cu glasul din piept, că e un șoc pentru copii să vadă că părinții lor se despart ? Cred, Mrs. Jameson, că e un șoc mult mai puternic pentru copii să trăiască într-un cămin dezbinat, și un șoc cu mult mai distrugător, pentru că se repetă zilnic. Nu sînt de părerea asta, zise Mrs. Jameson, închizîndu-și la loc, printr-o apăsare scurtă, poșeta de crocodil. Așadar, constat că nu sîntem de acord, spuse Sevilla. William își deplasă mîinile dolofane pe volan, aruncă o privire prin retrovizor și, cu fața impasibilă și senină, își zise : că-țeaua asta bătrînă sîcîie totdeauna oamenii. Cîți ani ai ? Sevilla întoarse capul : cincizeci și doi de ani. Se simți furios, după aceea, că răspunsese atît de docil ; se fac întotdeauna prea multe concesii oamenilor în numele politeței. Ei profită ca să te ducă de nas. Soțul meu, zise Mrs. Jameson, a murit la cincizeci și patru. A fost un bărbat excelent și, slavă Domnului, am fost o pereche foarte unită ; eu am avut întotdeauna un simț extrem de strict cu privire la obligațiile mele mondene și singura mea părere de rău este că nu m-am bucurat destul de mult de prezența lui, dar John pleca foarte de vreme dimineața la uzină, avînd grijă să nu mă trezească, iar

seara cînd venea acasă, foarte tîrziu, întotdeauna foarte tîrziu, bietul meu bărbat, eu eram de obicei plecată în oraș.

Cum stai cu sănătatea ? Destul de bine, zise Sevilla și rămase în defensivă, încordat și nemulțumit. Mrs. Jameson tăcu. Buza de meru îi atîrna cam mult în jos, întrebarea ei era fără rost, iar răspunsul nu-i folosea la nimic. Avea aerul unei găini care a dezgropat, scormonind cu ciocul, o bucățiță de sticlă și care o privește dintr-o parte cu ochiul ei rotund. Urmă o tăcere. Ea își închise pleoapele pe jumătate și îl uită pe Sevilla. Era un obiect pus pe bancheta ei ; avea să-l ducă, după întrebuințare, în colțul din care îl luase. Oftă. Clubul, președinția Clubului, conferințele, ce corvoadă, timpul trecea, trecea, în fiecare an cîte o primăvară. Cîte primăveri sînt într-o viață ? Cadillac-ul își încetini mersul, făcu un viraj în unghi drept și se angajă pe o alee mărginită de chiparoși albaștri. Pietrișul scîrțîi sub pneuri. Professore, îmi dai voie să-ți recomand să nu depășești patruzeci de minute și să vorbești în termeni simpli ?

*

Mrs. Jameson îi arată lui Sevilla un fotoliu larg, cu reze-mătoare de cap, tapisat cu catifea roșie. El se întoarse cu fața la auditoriu : patruzeci de perechi de ochi se ațintiră asupra lui. Dădu din cap și luă loc. Perna se lăsă, moale, sub el ; Sevilla dispăru pînă la brîu. Făcu o efortare ca să se ridice, dar nu izbuti să se desprindă. Se așteptase să ia loc pe un scaun, la o masă, pe care să-și fi putut așeza notițele. Dar nu era nimic de acest fel, nici în fața lui, nici alături, nici măcar o măsuță scundă. Înfundat în catifeaua purpurie, și aproape înghițit de ea, confortul îl paraliza. Nu putea nici măcar să-și pună brațele pe rezemători : se afla prea jos și nu ajungea pînă la ele. Nu mai putea fi vorba nici să-și țină o foaie de hîrtie pe planul înclinat al genunchilor. Sevilla își duse o mîna spre buzunar, șovăi și se resemnă să vorbească fără notițe.

Așezate în semilună în jurul lui, vreo patruzeci de cucoane de toate vîrstele îl priveau. Sevilla le învălui la rîndul lui cu o privire discretă și le zîmbi. Eră un zîmbet destul de fermecător, franc și tineresc, pe care știa că se poate bizui. Dar nimeni nu răspunse zîmbetului. Chipurile din fața lui rămaseră

imposibile. Auditoriul îl privea fără rea voință. Dar nici cu bunăvoință. Nu încăpea nici o îndoială : faptul că era singurul bărbat din încăperea nu-i conferea nici un privilegiu. Sevilla privi a doua oară persoanele din fața lui și se simți amuzat. Putea aproape să vadă ce se petrece în spiritul auditoarelor lui : membrele Clubului se întruneau o dată pe săptămână ca să asculte un conferențiar și să se pună la curent cu nou-tățile. Avînd în vedere acest scop înalt, sexul conferențiarului nu mai avea prea mare importanță, nu era perceput de către Club.

Sevilla își dădu seama că Mrs. Jameson, în picioare la dreapta lui, îi schița biografia pe baza unei hîrtii dactilografiate pe care o ținea în mînă. Suferise o transformare surprinzătoare: era față de el numai miere și flori. Iradiind toate virtuțile creștinești, ca i le atribuia lui. Înota într-un optimism exaltat. Totul era desăvîrșit și pur : America, statul Florida, Clubul, mărețul oraș în care luase naștere Clubul, membrele Clubului, președinta Clubului, conferențiarul. Și soții, își zise în gînd Sevilla, ce fac în timpul acesta, nenorociții ? Bani, ca să le dea nevestelor posibilitatea să se cultive ? Dar, la urma urmei, de ce nu ? Ele ar putea să facă și lucruri mai rele. Acest Club, dacă judecăm bine, le face cinste, ba chiar ne face cinste, ca noțiune.

În timp ce Mrs. Jameson își revărsa dragostea sa pentru aproapele, figurile din fața lui Sevilla se precizau încetul cu încetul. Trei sau patru erau frumoase : o nostimă irlandeo-americană roșcovană, cu tenul de lapte și cu ochii verzi, o evreică, cu trăsături fine și de rasă, foarte impunătoare și foarte sculpturală, o doamnă tînă, originară, probabil, din statele din sud, care avea un oval al feței foarte delicat, tenul mat, ochi negri languroși și un mod lent și seducător de a lăsa să-i cadă pleoapele asupra privirii. Alte femei tinere, destul de nostime, destul de elegante, dar mai reci, mai neliniștite, și cărora li se citea pe față nemulțumirea de sine. Peste cincizeci de ani nu mai erau decît burți, ochelari cu diamante și coafuri permanente cu melci. Privirea lui Sevilla zăbovi. Ce vid, ce jale ascunsă ! Nu e niciodată plăcut să îmbătrînești, dar să îmbătrînești fără meserie, fără impresia, la șizeci sau la șaptezeci de ani trecuți, că muncești, că cercetezi, că progresezi. Iar acest Club, la urma urmei, ce alibi caraghios ! Azi li se vorbește despre delfini, peste opt zile despre Marcel Proust, peste două săp-

tămîni despre sud-estul asiatic. Cultura universală în porții de cîte patruzeci de minute pe săptămîină. Din toate cîte puțin, ca la cafenea.

Mrs. Jameson tăcu, debordînd de tact și desăvîrșire. Rămase un moment nemișcată, masivă și cu bărbia ridicată, ca și cum ar fi pozat pentru propria ei statuie. Se auziră aplauze, Mrs. Jameson răspunse printr-un salut, cu ochii în jos, apoi luă loc. Luă loc pe un scăunăș scund, capitonat. Putea să-și permită, mai mult ca oricare alta, să fie umilă, fiind la ea acasă. Scăunășul servea, de altfel, pentru două scopuri: îi proclama modestia și îi odihnea picioarele.

— Sîntem numai urechi, domnule profesor, zise ea cu un aer rafinat și ștregăresc, ca și cum chiar în clipa aceea ar fi născocit formula, anume pentru el.

Mrs. Jameson luase loc. Întorcea *Clubului* spatele. Nu-l mai ținea în cleștele ochilor ei cenușii; Sevilla simți atunci la mai multe dintre auditoarele sale o înviorare a privirii și o relaxare a atitudinii, care dezmințeau lipsa de interes manifestată la început. Spre marea sa ușurare, se simți din nou că există ca bărbat, își privi la rîndul său auditoriul cu prietenie și începu cu un ton sprinten:

„De cîteva ani, delfinul a făcut obiectul atîtor articole, declarații, preziceri, caricaturi, desene animate și scenarii pentru Hollywood, încît am impresia că nu mai am nimic nou să vă spun despre el (proteste). Dacă sînteți de părere că nu este așa, dacă nu protestați numai din politețe (nu! nu!), am să încerc să fac, în limita posibilităților mele, sinteza problemei. Dar vă rog să nu vă așteptați la nimic nou și la nimic inedit. Cercetarea științifică înaintează cu încetinelă, iar delfinologia nu este decît la începuturile ei.

„Americanii, continuă Sevilla, au reputația că iubesc animalele și că se pasionează pentru studiul lor. Dar, fără puțință de contrazicere, nici un animal, de zece ani încoace, nu suscită la noi mai mare interes, din diferite puncte de vedere, ca delfinul. Nici nu există alt animal studiat mai mult. Marina S.U.A. și diverse agenții de stat cheltuiesc anual sume considerabile pentru a finanța lucrările mai multor echipe de cercetători, printre care cea condusă de mine. Pe de altă parte, diferite societăți particulare, ca *Lockheed California Company* sau *Sperry Gyroscope Company*, consacră, și ele, resurse foarte importante delfinologiei. Nu pot să dau o cifră abso-

lut precisă, dar nu m-ar mira dacă suma globală cheltuită anual de către acestea și de către agențiile de stat ar ajunge la ora actuală la un total de cinci sute de milioane dolari. (Interes deosebit).

Sevilla făcu o pauză pentru a lăsa ca auditoriul să fie pătruns de importanța cifrei.

„Cinci sute de milioane de dolari, reluă Sevilla, fac foarte mulți *centi*, dar delfinul îi merită, sînt convins. În termeni simpli și pe scurt, așa cum mi-a recomandat președinta dumneavoastră (se face haz), am să încerc să vă spun de ce a devenit delfinul animalul cel mai prețuit și mai studiat din Statele Unite.

„Sper că n-aveți să vă supărați pe mine dacă am să vă spun mai întîi cîteva cuvinte despre fiziologia lui. Delfinul nu este un pește, ci un cetaceu. Nu are bronhii, ci plămîni. Întrucît respiră oxigenul din aer, vine la suprafață ca să-l obțină. Peștele, ca toate animalele numite impropriu „cu sînge rece“, adoptă temperatura mediului înconjurător : ca ghiața în apele Antarcticului, călduț în marea Caraibilor. Delfinul, însă, e un animal cu sînge cald, adică a cărui temperatură rămîne constantă, oricare ar fi temperatura apei în care se găsește cufundat ; așa se explică stratul de grăsime cu care, ca și verișoara sa mai mare, balena, este învelit, ca să reziste la frig. Acest strat, acoperit de o piele netedă asemănătoare cu o foaie de cauciuc, contribuie ca să dea trupului delfinului o formă rotunjită, profilată, care alunecă foarte ușor în apă. Delfinul nu depune ouă, ca peștele. Este un mamifer și are comun cu toate mamiferele, inclusiv cu omul, modul de reproducere care ne este familiar (interes deosebit) : împerechiere, sarcină, nașterea și alăptarea puiului. Aceste procese, la delfini, sînt pitorești și spectaculoase, pentru că se desfășoară în apă, dar din punct de vedere fiziologic nu prezintă nimic senzațional și n-am de gînd să vi le descriu (dezamăgire voalată).

„Este posibil, după anumite caracteristici ale anatomiei sale, ca delfinul, într-o epocă depărtată, să fi fost un animal terestru și ca marea să fie un mediu la care a fost nevoit să se adapteze. Dar s-a adaptat admirabil. Viteza lui de înot, pentru a nu da decît acest exemplu, este mai mare decît cea a majorității peștilor.

„De ce știința în S.U.A. manifestă atîta interes pentru acest mamifer marin ? continuă Sevilla, sporind un pic volumul

vocii. Pentru că posedă însușirea pe care noi, oamenii, o numim inteligență. Cu alte cuvinte, pentru că inteligența lui ni se pare destul de apropiată de a noastră, pentru ca să-i putem înțelege acțiunile, raționînd prin analogie.

Sevilla făcu o scurtă pauză, își privi auditoriul, și se întrebă dacă acesta nu e pe cale să decroșeze.

„Toate cetaceele sînt inteligente, continuă el, și dacă, dintre toate cetaceele am ales delfinul ca obiect de studiu, l-am ales pentru că e mai mic și, dacă pot îndrăzni să spun, mai maniabil decît verii săi, balenele, cașaloții sau epolarzii. *Tursiops truncatus*, sau „delfinul cu nas de butelie“, pe care îl preferăm tuturor celorlalți, nu depășește trei metri în lungime. Exemplarele mijlocii măsoară doi metri și cincizeci, la o greutate de o sută și cincizeci de kilograme. Este deci perfect transportabil cu automobilul sau cu avionul. Nu necesită decît un bazin de mărimea unei piscine și, cu toate că implică un personal de pază destul de serios, întreținerea lui nu e prea costisitoare: vreo douăsprezece kilograme de pește pe zi.

„Dar ceea ce face din delfin un animal ideal pentru cercetări, este extraordinara lui gentilețe. Această gentilețe nu e o slăbiciune. Delfinul e în stare să ucidă un rechin de talie mare cu o singură lovitură a puternicei sale fălci, dată în urechi. În plus, mai posedă două rînduri de colți foarte ascuțiți, patruzeci și opt în total, și ar putea, dacă ar vrea, să zdrobească brațul sau piciorul celor care îl capturează. Dar de cînd există omenirea nu se cunoaște nici un caz în care delfinul să-și fi întors armele împotriva speciei noastre. Ba mai mult decît atîta: cele mai multe animale domestice, cînd sînt supuse unei intervenții cît de cît dureroase, mușcă sau zgîrie. Delfinul acceptă durerea care i se impune, fără să se împotrivească și fără să devină vreodată agresiv. S-ar zice că are față de om o atitudine preconcepută, de ineptizabilă bunăvoință. Încă din antichitate trece, de altfel, drept un animal care caută tovărășia oamenilor, mai ales pe cea a copiilor. Capturat în stare sălbatică, se îmblînzește cu o iuțelă uimitoare și acceptă cu plăcere dezmiertările.“

Sevilla făcu o pauză. În ochii auditoarelor sale simțise o anumită înduioșare și, fiind el însuși un mare prieten al animalelor, gusta această emoție și se oprea apoi ca să ia parte la ea. *Sîntem un popor de oameni buni*, se gîndi cu elan.

„Alpers, reluă el după o clipă, povestește o istorioară foarte nostimă despre gentilețea delfinilor. În ziua de Crăciun 1955, în Noua-Zeelandă, în apropiere de o mică plajă numită Opononi, un delfin sau, mai exact, o delfină apărură, se amestecă printre cei ce se scăldau și, spre stupefacția generală, începu să se joace cu ei. Delfina avea o preferință deosebită pentru copii și se lăsa în voia lor, fără să manifeste vreo teamă. Când i se arunca o minge, o prindea între dinți, o arunca în aer, foarte sus și foarte departe, apoi demara cu mare viteză pentru a se găsi sub ea și izbuti fără greș s-o înșface, înainte ca mingea să atingă apa. Se deda astfel unui joc pe care nu i-l arătase nimeni. Își potrivea mingea sub pîntec, plonja cu ea în apă și, cînd ajungea la o anumită adîncime, îi dădea drumul. Mingea țîșnea atunci afară din apă, delfina se repezea ca să se găsească exact sub punctul de cădere și, în clipa cînd mingea cădea, o lovea zdravăn cu aripioara de la coadă, cum ar fi lovit-o cu o crosă de criket. Cînd nu avea minge, se ducea să caute o sticlă de bere pe fundul mării și și-o punca în echilibru pe bot... Pe scurt, nu se mulțumea să se joace cu copiii, dar îi și distra.

„E de prisos să vă spun că faima delfinei Opo — așa o porecliseră copiii — se întinse în toată Noua-Zeelandă. Lumea veni din toate colțurile insulei și din insulele vecine, ca s-o vadă. Se produse atunci, după observatori, un fenomen ciudat. Gentilețea animalului îi molipsi pe oameni. Seara, pe plajă, necunoscuți își adresau cuvîntul și își făceau servicii. Barierele sociale și rasiale cădeau, Opononi devenea satul prieteniei.”

În mintea cam somnolentă în clipa aceea a lui Mrs. Jameson, cuvîntul *social*, urmat atît de aproape de cuvîntul *rasial*, declanșă un semnal de alarmă: se îndreptă de spate pe scăunășul ei scund, își strînse buzele și îl privi pe Sevilla cu un aer totodată sever și speriat, ca pentru a-l avertiza că sub picioarele lui se cascadează o prăpastie. Dar Sevilla nu văzu nimic. Era cu totul absorbit de subiect.

„Aș ține, reluă el, cu o sclipire de duioșie în ochii săi întunecați, să vă spun mai multe despre predispozițiile agreabile ale delfinilor, dar n-aș fi cu totul în subiect. Doresc, totuși, să subliniez că eu consider drept un mare privilegiu posibilitatea de a-mi petrece viața studiînd acest splendid animal. Este un tovarăș delicios, inteligent, glumeț, afectuos. Deși toate ați văzut delfini, am aici, zise el, scoțînd o fotografie din

portofel și întinzându-i-o lui Mrs. Jameson, o fotografie a unuia dintre subiecții mei și nu pot rezista plăcerii de a vi-o arăta. A fost fotografiat în timp ce se juca în bazin cu asistenta mea, Arlette Lafeuille (ea e de origine canadiană, de unde numele ei francez). În fotografie se vede foarte bine linia gurii. Vorbesc despre delfin... (rîsete). Larg despicată, sinuoasă, ridicată la colțuri. Linia ei specială îi dă aerul că zîmbește, și că zîmbește ștregărește. De fapt — reluă el, în timp ce fotografia circula din mîină în mîină — această impresie, oricît de subiectivă ar fi, nu e falsă : delfinul este animalul cel mai vesel și mai jucăuș din lume.“

Sevilla așteptă ca fotografia să se înapoieze în mîinile sale și ca murmurul să se potolească.

„Am spus că delfinul e foarte inteligent și aș vrea să arăt cum ajungem la această concluzie. Prima indicație : greutatea creierului. Este în medie de 1700 grame la delfin, de 1400 grame la om, de 350 grame la cimpanzeu. Iată o realitate care ne îngăduie să întrevădem cu certitudine capacitățile delfinului, dar care este totuși greu de interpretat cu precizie. Raportul dintre greutatea creierului și greutatea totală a corpului, care fusese reținută de către anumiți cercetători pentru a stabili o clasificare intelectuală comparativă a omului, delfinului, maimuței și elefantului, pare azi abandonat. Studiul anatomic pare mai concludent. El este tot în avantajul delfinului. Deoarece creierul lui, ca și cel al omului, este un creier complex, dens, bogat în celule. Asemănarea cu encefalul uman este izbitoare mai ales în ceea ce privește dezvoltarea importantă a cerebelului și a scoarței cerebrale.“

Sevilla făcu o pauză. Cerebel, scoarță cerebrală... oare trebuie să explice acești termeni ? O privi pe Mrs. Jameson, dar aceasta, cu trunchiul ghemuit, cu ochii pe jumătate închiși, părea retrasă într-o regiune din sine ei unde simplitatea vocabularului conferențiarului nu mai avea importanță.

„Un alt motiv de a crede în inteligența delfinului, reluă Sevilla, este, bineînțeles, comportarea lui. Știți cum s-au înmulțit acvariile de la un capăt la celălalt al Statelor Unite și de ce succes se bucură spectacolele în care sînt prezentați delfinii. Dacă ați văzut una dintre aceste ședințe, veți fi de acord cu mine : numerele delfinului nu conțin nimic din rutina melancolică a animalului de circ. Acesta este un slav, pedepsit dacă lucrează rău, răsplătit dacă lucrează bine ;

ascultă orbește și ca un automat de omul care l-a dresat și numai de el. Delfinul acceptă răsplata, pentru că face parte din joc, dar refuză orice pedeapsă. Este atât de mulțumit că-și execută numărul, încît îl va executa cu oricine, cu condiția să i se dea semnalele corecte. În plus, se amuză, îi place să lucreze, se bucură de aplauze. Omul care îi arată numerele nu este un îmblinzitor, ci un prieten. De pildă, i se arată cum să apuce o minge între dinți, să-și scoată jumătate de trup din apă și, cu o puternică mișcare a gîtului, să trimită mingea într-un coș de baschet, fixat deasupra bazinului. De îndată ce delfinul înțelege ce se așteaptă de la el, nu mai e nevoie să fie îmboldit, ca să-și repete încercările. Le va repeta el singur, de atîtea ori de cîte ori va fi nevoie ca să-și corecteze erorile. Nu este un animal pe care omul îl dresază, ci un atlet care se antrenează.

„Inteligența delfinului este și mai vădită atunci cînd se distrează. Știți cît de fascinant este să privești joaca animalelor tinere. Seriozitate și comicărie, grație și stîngăcie, amestecul este admirabil. Dar în jocul delfinului mai este și altceva.

„Un tînar delfin descoperă din întîmplare că dacă o pană de pelican este lăsată să cadă exact sub unul dintre robinetele care îi alimentează bazinul, curentul o duce la celălalt capăt al bazinului. După care nu mai are altceva de făcut decît s-o urmărească, pentru ca s-o prindă. E încîntat că a descoperit acest divertisment și îl reîncepe de zece, de douăzeci, de treizeci de ori. O tînară femelă observă manevra și intervine ca s-o perfecționeze. În loc să lase pana să cadă exact sub jet, o abandonează în vârtejul care se formează acolo. În contact cu apa, pana începe atunci să se învîrtească la periferia vârtejului și, înainte ca să fie suptă de către centru și să coboare o dată cu curentul, trec două sau trei secunde, de care delfina profită pentru a se duce să se posteze pe parcursul penei și s-o prindă cînd trece. Tînarul delfin o imită. Curînd, se asociază amîndoi. Se duc pe rînd, cîte unul, să ducă pana în vârtej, în timp ce celălalt așteaptă cu vreo cîțiva metri mai la vale. Desigur, se observă, la anumite insecte, activități foarte complexe, dar acelea sînt activități stereotipe, neperfectibile și care nu au, ca punct de plecare, inițiativa unui individ. La delfini, un individ creează un joc, alții îl perfecționează, mai mulți îl joacă. Aici este creație inteligentă, organizarea jocu-

lui în echipă și o capacitate de atenție foarte rară în lumea animală.“

Sevilla făcu o pauză și, pentru prima dată de când începuse să vorbească, își lăsa privirea să zăbovească pe cele două sau trei chipuri frumoase pe care le zărise la început. Era încă la fel de plin de subiectul lui, dar simțea nevoia să se abată, înainte de a-și relua avântul. „Fata asta“, își zise el în gând, privind-o pe sudistă,* „are un oval minunat“. În aceeași clipă sudista își întoarse capul cu vreo câteva grade spre dreapta; desenul gingaș al feței sale se profilă în poziție de trei sferuri pe peretele tapetat cu catifea de culoare închisă. Fata îi aruncă dintr-o parte lui Sevilla o privire rapidă și, coborîndu-și numaidecît, încet, pleoapele peste ochii negri, păru că se închide în sine, asupra unor comori tainice. Totul fu admirabil cronometrat: poziția feței, promptitudinea privirii și încetineala lăsării cortinei. „E o șmecheră, își zise Sevilla, cu un mic fior de plăcere. Întreruperea nu durase mai mult de o secundă, dar cînd își relua expunerea, se simți considerabil înviorat.

„Ați întîlnit fără îndoială oameni care vă spun, vorbind despre cîinele lor: „Ce deștept e! Nu-i lipsește decît graiul!“ Bineînțeles că această frază conține o contradicție nevinovată. Căci tocmai limbajul este testul adevăratei inteligențe. Încercarea de a măsura gradul de inteligență al delfinului echivalează cu întrebarea dacă este în stare să comunice cu semenii săi.

„Delfinul nu emite sunete cu gura, ci cu narina, o mică deschizătură situată înapoia frunții, care îi servește la respirație și se închide cu ajutorul unei valvule cînd animalul se cufundă sub apă. Organele sale de fonație sînt așadar diferite de ale noastre, dar îngăduie, totuși, o anumită suplețe de utilizare.

„Căci sunetele pe care delfinul este în stare să le moduleze sînt numeroase și variate. Se deosebesc scîrțîituri — destul de asemănătoare cu cele produse de balamalele unei uși prost unse — schelălăituri, zăngănituri, bubuituri, multe fluierături

* Cîtuși de puțin originară din statele din Sud, ea descindea dintr-un străbunic italian, un om rotofei, cu înfățișare foarte vulgară, și care făcuse avere în comerțul de băcanie angro. Totuși, lui îi datora ea fața de madoză cu gîtul preraphaelit (N.A.).

și, în sfârșit, alte zgomote pe care le-aș califica de nepoliticoase (zîmbete).

„Sînt oare delfinii în stare să-și comunice informații cu ajutorul sunetelor? Aceasta este problema. Este vorba de informații complexe, în rîndul cărora nu pun chemările în ajutor ale unui animal rănit, adresate tovarășilor săi, nici, în momentul împerecherii amoroase, violenta chemare la ordine de către mascul a partenerei sale, cînd aceasta pare că vrea să se depărteze de el sau să se intereseze de un altul. Pentru aceasta — tradus în limbaj omenesc —, un simplu mîrîit ar fi de ajuns (rîsete).

„Se înțelege de la sine că un limbaj adevărat presupune o comunicare la un nivel mai puțin elementar. Lumea este dispusă astăzi să creadă că delfinii sînt în stare de astfel de comunicații. Desigur, nu avem de a face aici decît cu presupuneri, dar ele sînt de pe acum, ca atare, destul de impresiionante.

„Iată una dintre experiențele pe care se întemeiază aceste presupuneri: doi delfini, un mascul și o femelă, sînt despărțiți printr-o plasă întinsă de la un capăt la celălalt al unui bazin. În fața fiecăruia dintre ei se instalează un tablou cu trei lumini de culori diferite, iar sub apă, la îndemîna lor, cîte trei palete. Cînd pe tablou se aprinde lumina verde, delfinul trebuie să apese cu botul pe paleta din dreapta; dacă se aprinde lumina roșie, pe paleta din stînga; iar cînd apare lumina albă, pe paleta din mijloc. Se aprind rînd pe rînd cele trei lumini, într-o ordine variabilă și în serie; dacă delfinul reușește o serie, i se dă un pește.

„La cîteva minute după ce s-a propus o serie femelci, se propune aceeași serie masculului, în partea lui de bazin și pe tabloul din fața lui. Se observă atunci că masculul o ia înaintea luminilor care apar pe tablou și apasă pe paletele corespunzătoare înainte chiar ca ele să se aprindă. Această constatare devine punctul de plecare al unor noi experiențe. Se montează un ecran opac între mascul și femelă, așa ca acesta să nu poată vedea și deci să nu poată „copia“ ceea ce a făcut ea înaintea lui. Se reia experiența. Lucru surprinzător: dă același rezultat. Masculul, tot așa, o ia înaintea întrebărilor. Așa dar nu prin vîz a fost informat masculul.

„Atunci, lucrurile sînt împinse mai departe. Se ridică un ecran fonic pe toată lungimea bazinului, între mascul și fe-

melă, în așa fel încît să se evite orice comunicare verbală de la unul la celălalt. Într-adevăr, s-a observat că femela, în timp ce răspunde la test, nu încetează de a emite sunete. După montarea ecranului fonic, se propune o serie de lumini femelei, iar ea răspunde. Dar de data aceasta, și pentru prima dată, masculul, cînd vine rîndul lui, așteaptă ca luminile să se aprindă pe tablou, pentru ca să reacționeze.

„Se practică atunci în ecranul fonic o deschizătură, care permite perechii să comunice prin sunete. Se reîncep testele și, iarăși, masculul devansează întrebările. Așadar, numai datorită sunetelor emise de către femelă a fost informat masculul (viu interes). Totul se petrece deci ca și cum femela, apăsînd pe diferitele palete, i-ar spune soțului ei, care nu poate s-o vadă: „Apăs pe paleta din stînga, apoi pe paleta din dreapta, apoi pe paleta din centru, apoi iar pe paleta din dreapta și grăbește-te să faci la fel, pentru că la capătul seriei ai să primești un pește...” (rîsete și înduioșări).

„Dacă o astfel de comunicație există (și cum să nu admitem că există ?), ea pune în joc noțiuni atît de abstracte ca dreapta, stînga, centru, și implică, pentru a fi vehiculată, un veritabil limbaj. *

„Alți cercetători se ocupă cu colecționarea diferitelor sunete emise de către delfini, transformîndu-le în forme luminoase, care sînt fotografiate pe plăci. Dacă vom ajunge într-o bună zi să decodificăm aceste plăci cu ajutorul contextului experimental sau al situației trăite de animal, vom pași, poate, pe calea unei cunoașteri cel puțin elementare a limbajului delfinilor.

„A doua etapă, dar poate că e foarte pretențios s-o considerăm de pe acum, ar fi ca, pe baza cunoașterii de către noi a delfinezei, să-i învățăm pe delfini rudimentele limbajului omenesc. Ceea ce presupune, bineînțeles, că delfinul este în stare să imite sunetele omului. Acesta este, după cum știți, punctul de vedere al doctorului Lilly, care își dă osteneala în prezent să-i învețe pe delfinii săi englezește.

„Totuși, trecerea de la delfineză la limbajul omenesc implică, la animal, un salt înainte atît de prodigios, încît ar fi cuminte să punem capăt escaladării acestor „dacă” atît de nu-

* Această experiență se datorează doctorului Bastian. (N.A.).

meroși, care ne-au adus pînă aici și să refuzăm de a mai înainta pe calea presupunerilor.

Sevilla se opri, își privi auditoriul zîmbind, își înclină capul și zise : „Vă mulțumesc pentru amabila dumneavoastră atenție.“ (Aplauze prelungite).

Sevilla reluă : „Vă stau la dispoziție pentru a răspunde la întrebări, numai dacă nu cumva sînteți de părere că am abuzat de timpul dumneavoastră.“ (Proteste) .

Mrs. Jameson se sculă în picioare. Debordînd de blîndețe și de tact, ținîndu-și încrucișate la nivelul plexului mîinile grăسune și încărcate cu inele, începu, cu vocea ei din gît, să-i aducă mulțumiri conferențiarului. Întregul auditoriu întoarse spre ea niște ochi atenți și încetă îndată să asculte.

„...Și sînt sigură, spuse în încheiere Mrs. Jameson, că sîntem toate recunoscătoare domnului profesor Sevilla că ne-a sugerat chiar dînsul să-i punem întrebări.“ (Aplauze).

Mrs. Jameson luă loc. Se făcu tăcere, tăcerea se prelungi, deveni jenantă. Urmară șoapte, o mică tuse, schimburi de priviri. O tînără fată, cam osoasă, care stătea în rîndul întîi, îl privea pe profesorul Sevilla intens, cu un ochi cercetător, de după niște ochelari mari cu ramă de baga.

— Am să dau chiar cu exemplul bun, zise Mrs. Jameson cu un ton suav, ca și cum n-ar fi știut că toată lumea aștepta ca ea să vorbească prima. Mr. Sevilla, reluă ea, întorcîndu-și spre el buza de meru, ați vorbit despre *occanarii* și despre succesul shows*-urilor lor. Ați mai spus și că ele se înmulțesc de la un capăt la altul al S.U.A. Presupun deci că sînt afaceri rentabile. Nu ?

— Foarte rentabile, zise Sevilla cu o mică sclipire veselă în fundul ochilor. Cu titlu absolut informativ, știu că unul dintre ele a realizat anul acesta o cifră de afaceri de patru milioane de dolari. Bineînțeles, cheltuielile generale sînt importante. Și e nevoie de timp și de răbdare pentru a pune pe picioare un program care să atragă lumea. Publicul se plictisește de orice, chiar și de delfini.

Fata osoasă ridică mîna, dar sudista i-o luă înainte :

* Spectacole (engl.).

— Mr. Sevilla, zise ea întorcându-și pe trei sferturi deliciosul oval și coborîndu-și pe jumătate pleoapele, se poate crește un delfin într-o piscină particulară ?

— Desigur, dacă piscina dumneavoastră e încălzită.

— Dar problema apei dulci ?

— Puteți să cumpărați săruri de mare la o salină maritimă și să le diluați în piscina dumneavoastră ; este o chestiune de dozaj.

— Cît costă un delfin cînd îl cumperi ?

— 1 200 dolari franco New-York. *

— Dar e pe gratis ! zise sudista, cu o mirare amestecată cu dezaprobare.

Sevilla zîmbi.

— Paza este totuși destul de costisitoare, zise el cu o voce liniștitoare. După părerea mea, trebuie să aveți o persoană care să se ocupe de delfin. În caz contrar, delfinul se plictisește și se prăpădește. Dar dacă ați cumpăra o pereche.

— Se poate ?

— Desigur. Totuși, dacă aveți copii, trebuie să vă previn că riscă să asiste, în perioada împerecherii amoroase, la spectacole cam violente.

Mrs. Jameson clipi, fata osoasă ridică mîna, dar sudista reluă :

— Dar de la cine se poate cumpăra o pereche de delfini ?

— Există specialiști care-i prind.

— Puteți să-mi dați o adresă ?

— Eu... n-o am la mine, minți Sevilla.

Dădu jos piciorul pe care îl ținuse peste celălalt și reluă pe un ton neutru :

— Dar dacă vreți să-mi telefonați mîine dimineată, am să vă dau adresa. Numărul meu este în carte.

Sudista își coborî încet pleoapele, iar Mrs. Jameson își crispă buzele groase. Aceștia doi, aproape sub nasul ei, ca niște animale ; buza groasă i se lăsă în jos și avu loc în sinea ei ca o convulsie. John fusese atît de drăguț în timpul logodnei. Ea stătea întinsă, cu mîinile ca gheața, pe patul colonial cu baldachin de muselină albă, albă ca și rochia pe care abia și-o scosese. El ieșise din camera de baie ca o gorilă ; oh,

* 6 000 franci francezi.

John ! John ! te urăsc ; dar a murit, își zise ea cu mirare. Doliul îmi sedea bine, cheltuiam atîția bani, casa era atît de tristă, atît de învechită, vroiam să schimb totul. Dorian, oare se numea pur și simplu Dorian ? „Mrs. Jameson, această catifea roșie va da demnitate salonului dumneavoastră.“ Părul lui blond, ușor ondulat pe ceafă, mîinile lungi, fine, vocea blîndă și muzicală ; în piscină, pieptul lui neted, picioarele lui lungi și grațioase, întorcea casa pe dos, cheltuia sume nebunești, absolut fabuloase. „Mrs. Jameson, am o idee...” cu aerul unui poet și atît de grațios în toate mișcările. M-au costat scump ideile lui. „Scumpă Mrs. Jameson, sînt dezolat, trebuie să plec, mama e bolnavă.“ Și de atunci nici un cuvînt, nici un rînd, scrisorile mele înapoiate, telegramele mele fără răspuns, fir-ar să fie de escroc. Un val de amărăciune plesni în ea ca un abces, avu un gust de fiere în gură și un punct dureros în partea de sus a sînului drept. Durerea dădu înapoi ; Mrs. Jameson se îndreptă de spate, ridică apoi capul și îl măsură pe Sevilla ca și cum nu l-ar fi văzut niciodată. Niște animale, își zise ea cu dispreț, toți, toți...

O doamnă de vreo cincizeci de ani, cu părul de culoare acaju nu prea convingătoare, ridică mîna și zise :

— E delfinul pe cale să devină animal domestic ?

Sevilla o privi pe interlocutoare cu simpatie. Chiar dacă n-ăr fi vorbit decît pentru ea, nu și-ar fi pierdut vremea.

— Întrebarea dumneavoastră este foarte interesantă, dar înainte de a răspunde, ar trebui să definim animalul domestic.

— Bine, atunci să încercăm, zise doamna cu antren. Să zicem că e un animal care acceptă să fie hrănit de om.

— Nu merge, hotărî Sevilla. Aproape toate animalele în captivitate acceptă să fie hrănite de om, inclusiv leul, tigrlul, șarpele boa... În ceea ce mă privește, aș prefera să spun că o specie este domestică atunci cînd acceptă să fie folosită de specia umană. Prin asta se deosebește animalul domestic de animalul îmblînzit. Animalul îmblînzit acceptă să aibă relații cu îmblînzitorul său, dar numai cu el și într-un mod precar, cu toate accidente pe care le poate comporta acesta. În plus, domesticirea are diferite trepte. În specia bovină, de pildă, femela este sută la sută domestică, dar taurul rămîne destul de primejdios. Iar definiția domesticirii mi se pare aceasta : capacitatea de a întrebuința un animal fără pericol.

— Mi se pare, zise doamna cu părul acaju, că definiția i se poate aplica la fel de bine și animalului îmblânzit.

Sevilla se gândi.

— Animalul îmblânzit nu e niciodată decît un individ. Domesticirea se referă la o specie întreagă.

— În cazul acesta, zise prompt doamna, delfinul încă nu este un animal domestic, de vreme ce majoritatea delfinilor trăiesc în stare sălbatică.

— Dar de îndată ce sînt capturați, spuse Sevilla privind-o cu interes, devin, toți, foarte prietenoși. De altfel, adăugă el după o clipă, problema se pune în prezent în termenii domesticirii unei noi specii animale, dar dacă într-o zi omul și delfinul vor comunica prin grai, delfinii nu vor mai putea fi considerați animale și va trebui să se definească alte relații.

— Poate, din păcate, relații de la stăpîn la sclav.

— Sper din toată inima că nu, zise Sevilla cu emoție.

Doamna dădu din cap și îi zîmbi. El îi răspunse la zîmbet și își zise melancolic : nimic nu e perfect. Sub acest păr vopsit e un creier de bună calitate. Ce păcat că nu și-a ales ca sediu capul sudistei. Pe aia, pe aia o cunosc ca și cum aș fi făcut-o eu : snobism și trufie, o sensibilitate rămasă ca de copil, sensualitate narcisică tocmai cît trebuie pentru a fi dezmiertată. Doamne sfinte, de ce trebuie să fiu atras de această bucată de carne fără suflet ; n-are nici un sens această sete din mine, această febră, această obsesie a celui alt sex (toți membrii familiei Sevilla erau catolici, mama lui Sevilla se ducea la biserică în fiecare dimineață cu cei doi băieți ai ei, care cîntau în cor, și în acest timp, cu genunchii răniți de scăunaș, ea se ruga, cu patimă, pentru mîntuirea sufletului fostului ei soț, care trăia la Miami cu o cubaneză).

Fata osoasă ridică mîna, dar irlando-americană fu mai iute :

— Ne-ai spus că marina S.U.A. se interesează de cercetările dumneavoastră. Delfinul este susceptibil să servească unor scopuri militare ?

Trupul lui Sevilla se crispă imperceptibil, dar fața lui rămase zîmbitoare.

— Întrebarea aceasta, zise el pe un ton vesel, ar trebui s-o puneți unui amiral. (Zîmbete).

— Se poate totuși presupune, stăruie irlanzeza, că interesul marinei S.U.A. pentru delfini nu este pur științific.

— Nu cunosc proiectele marinei S.U.A., zise Sevilla. Sînt absolut profan în materie. N-aş putea face decît presupuneri. Aîta pot să spun : poliţia foloseşte cîini ; de ce n-ar folosi marina delfini ?

— După tot ceea ce ne-aţi spus, ar însemna să-i subestimăm pe delfini, punîndu-i în aceeaşi categorie cu cîinii.

El o privi. Irlandeza avea ochi de un albastru de nu-mă-uita, incredibil de tinereşti, de nevinovaţi şi de neînduplecaţi. Ţi-o puteai perfect închipui la Roma, pe vremea lui Nero, învăluită într-un veşmînt alb, lung, arzînd de vie pe o cruce, pentru a nu se lepăda de Isus.

— Aveţi dreptate, zise Sevilla. Se pot aştepta din partea lor alte servicii. Dar n-aş putea să vă spun care. Nu e treaba mea. Şi nu vreau să emit ipoteze.

— Socot totuşi, zise irlandeza, că ar trebui să vă preocupe de pe acum aplicaţiile practice ale propriilor dumneavoastră cercetări, ca să nu vă pară rău, mai tîrziu, că le-aţi efectuat.

Se produse oarecare mişcare în auditoriu, iar Mrs. Jameson încruntă sprîncenele.

— Să nu exagerăm, zise Sevilla, făcînd un gest cu mîna. Simpaticii noştri delfini n-au nimic comun cu bomba „H”.

Cîteva persoane zîmbiră, dar faţa irlandezei rămase serioasă, încordată, preocupată.

— Am impresia, interveni Mrs. Jameson, că este cineva care cere mai de mult cuvîntul. Miss Anderson ?

Fata osoasă tresări ; ochelarii mari îi lunecară pînă pe vîrfurile nasului. Îi puse la loc cu ajutorul unui deget arătător exagerat de lung, îşi umflă pieptul plat cu o mişcare bruscă, şi-şi aţinti asupra lui Sevilla ochii pătrunzători.

— Aţi spus, începu ea cu un aer de seriozitate şi de interes, că modul de reproducere al delfinilor este cel al mamiferelor. Mi se pare, totuşi, că toate aceste operaţii, împerecherea, naşterea, alăptarea, nu sînt posibile fără dificultăţi, pentru că se efectuează în suspensie în apă şi uneori, fără îndoială, pe vreme de hulă puternică. Aţi putea, poate, să ne precizaţi...

Mrs. Jameson se sculă...

— Propun, zise ea cu un tact zdrobitor, să nu mai abuzăm de răbdarea domnului profesor Sevilla şi să trecem în camera de alături, să luăm împreună ceva răcoritor.

O încăpere igienic goală : nici o revistă, nici o hîrtie, trei fotolii, o măsuță cu o scrumieră, iar pe pereții ripolinați trei gravuri înfățișînd niște *Ocean Clippers*, cu toate pînzele sus, pe vreme de furtună. Ți se privea corăbiile plictisit, simți o crispăție în regiunea stomacului. Fără să fie acută, durerea era continuă ; nu părea să vină din interiorul organelor, ci din învelișul lor. Era mai ales o greutate, o contracție penibilă a mușchilor, iradia în jos pînă la pînțele și în sus, sub coaste, ajungea uneori pînă la vertebre. Ți avea impresia că dacă ar izbuti să se lungească, să-și întindă picioarele și să-și destindă mușchii, organele dureroase și-ar relua locul. Dar nu era adevărat, suferința nu înceta niciodată. De altfel nici nu era o suferință adevărată, ci mai degrabă o jenă vagă, difuză, stăruitoare, insuportabilă. Putea s-o uita mai bine de o oră, fără întrerupere, dacă-și concentra atenția, dar îi revenea cu o penibilă regularitate ; chiar noaptea, somnul îi pierdea, totul se tulbura, nervii erau în stare de alarmă ; obosea mai repede, își revenea mai încet. Ți se prăbuși în fotoliu și închise ochii.

În aceeași clipă, capul blond al lui Johnnie i se rostogoli pe braț. Avu un scurt spasm, buzele sorbiră aerul cu un tremur convulsiv ; urmă o scurtă destindere a picioarelor și atîta tot. Erau culcați într-o orezărie, înconjurați de un nor de țințari mov, de gloanțe, de schije obuzelor de mortiere. Un G.I. zise în spate : „*S-a isprăvit cu el*“, a trebuit să aștepte noaptea pentru ca elicopterele să poată ateriza ! Infirmierul din elicopter aduna plăcuțele matricole ale morților. Privirea lui o în-

tîlni pe a mea. Avea aerul trist și amar ; scutură plăcuțele în căușul palmei și zise : „*Ce puțin loc ocupă zece americani !*”

„Dați-mi voie să mă prezint, răsună o voce, mă numesc David Keith Adams, Mr. Lorrimer vă așteaptă”. Era un om de vreo patruzeci de ani, înalt, slab, cu fața prelungă, cu ochii negri, înfundați în orbite, cu buzele șerpuite. „Încîntat de cunoștință, Mr. Adams, zise C”. Se duseră în tăcere într-un culoar îngust, ripolinat, interminabil, ca un culoar de vapor. O ușă se deschise. „Încîntat de cunoștință, Mr. C, zise Lorrimer, vreți să luați loc ?”

C avu impresia că-și pune zîmbetul pe trăsăturile feței ca o mască. „Îmi dați voie ?”, zise el cu antren și, ridicîndu-se, întinse tabachera către Lorrimer, peste birou. Acesta îl învălui cu o privire rapidă : fața rumenă, ochii duri, zîmbetul cordial și fals. „Un Upmann ?” * zise Lorrimer. Țigările din tabacheră erau foarte înghesuite ; nu izbutea s-o scoată pe cea aleasă. C, zîmbind, își coborî pleoapele și-și plimbă privirea vie, profesională, pe deasupra biroului ; pe semne că au ascuns microfonul într-unul dintre picioarele biroului, gîndi. Pe masă nu se găsea nici o hîrtie, carte, bloc-notes sau stilo ; un miracol de goliciune distinsă, ca și frumoasa față fină, brună, impasibilă a lui Mr. Lorrimer. Eleganța strictă, forma fizică desăvîrșită, părul negru ca frumosul degradeu cenușiu-alb al tîmplelor, ridurile nobile, nasul ușor acvilin, toate îi dădeau aerul unui actor. C, cu brațul întins deasupra biroului, continua să-i zîmbească lui Lorrimer cu un aer amabil, calificîndu-l drept unul dintre acei încrezuți nerușinați din Boston care pronunță *a*-urile ca englezii.

— Un Upmann, zise Lorrimer pipăind țigara cu degetele lui fine. Le aduceți de la Paris, Mr. C ?

— O să vă mirați, Mr. Lorrimer, le primesc direct de la Havana.

— Atunci, zise Lorrimer ridicînd o sprînceană, blocada noastră e ineficace.

— N-aș spune asta. Mr. Adams, un Upmann ?

— Mulțumesc, nu fumez.

— Funcțiile mele, zise C, mă pun uneori în legătură cu oameni care se duc în Cuba și care vin de acolo.

* Marcă de țigări de foi.

— Înțeleg, zise Lorrimer, iar fața i se posomorî.

G zîmbea. Fața lui blondă și rumenă avea acel aer de jovialitate serioasă care îi ajutase atît de mult în țarieră. Distrat și gînditor, Lorrimer scoase un briceguș din buzunar și începu să taie capătul rotunjit al țigării, cu gesturi precise, minuțioase. „Este evident, gîndi, că nu mă pot aștepta să taie vîrfurile țigării mușcînd-o cu dinții, și să-l scuipe apoi pe covor, dar e sîcîitor acest ritual, nici nu se sinchisește de mine, nu se grăbește, mă desfide. Pentru el există două feluri de a servi S.U.A. : un mod nobil, al lui, și un mod ignobil, al meu. Pun rămășag că țigaretul ăsta de fildeș sculptat vine de-a dreptul de la Hong-Kong. Dar bricheta ? O fi de aur ? Aș, de unde, e o simplă *utility-lighter* de fier, cadou de la un prieten britanic din timpul războiului, însuși tipul suvenirului glorios și al sărăciei rafinate“. Enervat, G întoarse capul și se uită pe fereastră, sub arțari. Anacostia își rostogolea valurile noroioase de culoarea ciocolatei. „E un nimic faimosul lor fluviu, la urma urmei, și gustul ăsta pentru vechituri, tunurile astea pline de cocleală și, în gura unuia dintre ele, să vezi și să nu crezi, un cuib de păsări, ce simbol pentru un pacifist îndrăcit, iată ce vor expedia tunurile noastre, cuiburi de rîndunele !“

— Ei, Mr. G, zise Lorrimer trăgînd un fum din Upmann-ul său. Cu ce vă pot fi de folos ?

— Ne-am gîndit, zise G, că ar fi timpul să începem să ne interesăm de delfini în general și nu neapărat de delfinii americani, dacă înțelegeți ce vreau să spun...

Lorrimer înclină capul.

— Și în această privință, fiind profan, aș vrea să vă pun cîteva întrebări.

— Puneți-le, zise Lorrimer cu răceală.

G își puse picior peste picior, stomacul i se crispă, se simți iritat : „Umblă cu mine cu penseta, măgarul.“ Numaidecît, parecă s-ar fi aprins un semnalizator de pericol. Undeva, în mintea lui, se produse ca un fel de declac, totul se șterse. În-vățase să-și controleze emoțiile pînă la a și le suprima, după voință, într-o fracțiune de secundă. Îl privi pe Lorrimer, iar fața lui blondă, rumenă zîmbi prietenos.

— Prima întrebare : sovieticii se interesează de delfini ?

— Desigur ! Publică în limba rusă lucrările noastre.

© îl privea atent, amabil. „E întecmai cum m-am gândit, accentul din Boston, intonația rafinată, articulația precisă, suprema distincție fonetică“.

— Dar ei, zise el, unde au ajuns cu cercetările ?

— Ceea ce publică, și publică foarte puțin, nu pare să indice că ar fi prea înaintați.

© îl privi pe Lorrimer.

— Dacă înțeleg bine, sovieticii profită de cercetările noastre, iar noi nu profităm de ale lor.

Lorrimer zîmbi. Cînd zîmbea, partea din dreapta a buzei de sus i se umfla și i se arcuia, ceea ce dădea fizionomiei lui un aer de înefabilă superioritate.

— Situația nu e chiar atît de scandaloasă pe cît se pare. Pentru delfini, ne aflăm încă la cercetările de bază. În acest stadiu, secretul n-ar fi numai inutil, ci chiar dăunător.

— De ce ?

— Avem în S.U.A. mai multe echipe care lucrează pe delfini, unele subvenționate de agențiile de stat, altele de anumite mari firme particulare, la *Lockheed*. Cercetările s-ar poticni dacă nici una dintre aceste echipe nu și-ar publica rezultatele.

— Dar difuzarea rezultatelor nu s-ar putea restrînge numai la cercetători ?

— Ar fi greu. S.U.A. numără în prezent numeroși delfinologi. În plus, un mare număr de cercetători străini lucrează pentru noi în țările lor.

© își frecă nasul pe o nară.

— Cer scuze că mă repet, dar dacă toți cercetătorii pe care îi subvenționăm, străini sau americani, își publică lucrările, și dacă sovieticii nu și le publică pe ale lor, ei vor fi pe urmele noastre și, cine știe, ne vor și întrece.

— Cîtuși de puțin.

— De ce ?

Lorrimer își ridică cu gravitate frumosul său cap.

— Noi sîntem singura țară din lume în stare să cheltuiască în fiecare an sute de milioane de dolari pe delfini. Mai mult decît atît : sîntem singura țară din lume care subvenționăm pe teritoriul nostru o sută cincizeci de delfinologi, am spus bine, o sută cincizeci, fără a-i pune la socoteală pe delfinologii pe care îi subvenționăm în țările aliate.

Făcu o pauză ; îl privi pe © ; fața lui frumoasă luă o expresie de austeritate. Spuse, fără să ridice vocea :

— Nu vom fi niciodată ajunși din urmă.

— Chiar dacă publicăm tot ?

Lorrimer schiță un semizîmbet.

— În S.U.A., ca pretutindeni, există întotdeauna un decalaj între momentul în care savanții obțin rezultatele și momentul în care le publică.

— Iată-mă pe jumătate liniștit.

— Am să vă liniștesc cu totul. Va veni probabil o zi în care, în loc să lăsăm ca fiecare laborator să aprecieze ce trebuie și ce nu trebuie să publice, vom lua măsuri pentru păstrarea secretului.

— Și anume cînd ?...

— Cînd rezultatele delfinologilor noștri vor fi devenit exploatabile.

G făcu la rîndul său o pauză și îl privi pe Lorrimer.

— Și clipa aceea n-a venit încă ?

— Nu.

Lorrimer ezitase o fracțiune de secundă, dar G era prea bine antrenat ca să nu fi perceput ezitarea.

— Înțeleg, zise el cu încetineală că dacă faceți într-o zi *black-out* *, va fi aplicabil tuturor, inclusiv mie. Dar, pe de altă parte, aș vrea să mi se dea asigurări că voi avea întotdeauna informații suficiente și că le voi avea întotdeauna destul de la timp, pentru a-mi orienta cercetările în străinătate.

— Le veți avea, zise Lorrimer sec.

G închise pe jumătate ochii și îl privi pe Lorrimer, frumoasa-i față austeră, cu cele zece perunci înscrise pe fiecare trăsătură. „Și totuși, gîndi, dintre noi amîndoi, omul auster nu este el, ci eu. El își mai permite încă luxul emoțiilor personale și al aspirațiilor morale”.

— Mr. Lorrimer, reluă G, aș ține acum să primesc cîteva amănunte care să-mi permită să imprim cercetărilor mele o orientare precisă. Aș vrea să știu, de pildă, ce anume din studiul delfinilor interesează mai îndeaproape forțele armate.

Lorrimer zîmbi, partea dreaptă a buzei de sus i se umflă. Îl privi pe Adams și zise scurt :

— Pielea.

— Pielea ? se miră G.

* Camuflaj (engl.).

Privirea lui trecu de la Lorrimer la Adams și reveni la Lorrimer.

— În pielea asta se ascunde un mister profund, zise Adams, cu un aer oarecum amuzat.

C îi privi iar pe rînd. Lorrimer făcu un gest vag cu țigara :

— Explică, David, zise el cu condescendență.

— Mr. C, începu Adams, ce știi despre pielea delfinului ?

— Nimic, bineînțeles.

— Dar despre viteza lui de înot ?

— E foarte mare, cred.

— A fost măsurată, Mr. C. Poate ajunge pînă la treizeci de noduri.

— Remarcabil.

— Uluitor.

— Și ce amestec are aici pielea ? zise C după o clipă.

— Se crede că delfinul își datorează viteza însușirilor pielei sale. Aici sînt două teorii, reluă Adams : aceea a lui Max Kramer...

— Max Kramer ? zise C cu vioiciune. Așa ați spus ? Max Kramer ? Expertul în rachete ?

Adams aruncă o privire spre Lorrimer.

— El însuși.

— Și ce spune Max Kramer ? întrebă C, redobîndindu-și deodată calmul.

— Că delfinul, de fapt, are două piei. O primă piele, cea mai profundă, care învelește stratul de grăsime, și o a doua, pielea superficială, care acoperă niște mici canale verticale umplute cu o materie spongioasă, saturată de apă. Această piele superficială explică, după Kramer, vitezele mari de înot ale delfinului. E foarte moale, foarte elastică, foarte sensibilă la cea mai mică presiune, și se adîncește și se cutează în contact cu turbulențele apei.

C închise ochii pe jumătate.

— Dați-mi voie să vă întrerup. Ce numiți dumneavoastră turbulența apei ?

— Orice corp în mișcare în apă sau în aer creează o turbulență, sau, dacă preferați, mici vârtejuri, care îl frînează. După Kramer, pielea superficială a delfinului elimină aceste turbulențe prin extraordinara ei elasticitate.

— Este o explicație ingenioasă.

— Mai este una. Niște cercetători au constatat că pielea superficială a delfinului este foarte puternic irigată printr-o sumedenie de mici vase sanguine. La viteze mari, s-ar produce în aceste vase un brusc aflux de sânge, care ar degaja destule calorii pentru a încălzi stratul superficial de apă în contact cu epiderma. Această încălzire ar elimina turbulența.

Adams se opri, îi aruncă o privire lui Lorrimer și reluă :

— Vedeți, așadar, Mr. C, care este interesul practic al acestor cercetări.

— Nu, zise G închizînd ochii pe jumătate, vă cer scuze, dar nu văd.

Adams îl privi pe Lorrimer și rîse scurt.

— Ei bine ! Să zicem că mulțumită delfinilor ne dăm seama astăzi mai bine ca înainte că hidrodinamismul și aerodinamismul nu sînt numai chestiuni de formă, ci de îmbrăcăminte. Să presupunem că dezlegăm misterul pielei delfinului. Atunci s-ar putea imita această piele printr-un procedeu industrial, pentru a îmbrăca apoi cu ea obiectele menite să se deplaseze în apă și în aer. Sporul de viteză ar fi enorm !

— Vreți să spuneți sporul de viteză al rachetelor ?

— Nu numai al rachetelor, dar și al avioanelor, al submarinelor, al torpilelor.

Urmă o tăcere. G zise :

— Asta-i tot ?

— Asta--i tot, conchise Adams.

G îi privi pe Adams și pe Lorrimer cu un aer naiv.

— Sînt dezamăgit. Mă așteptam să-mi spuneți că delfinii vorbesc englezește.

— Mr. G, zise Lorrimer arcuindu-și buza de sus, nu trebuie să credeți tot ce spun ziariștii.

— Va să zică, nu e nimic adevărat în poveștile acelea ?

Lorrimer făcu o mișcare din buze, care la un individ mai puțin distins ar fi putut trece drept strîmbătură.

— Duceți-vă la dr. Lilly, Mr. G, el vă va spune.

Se uită la ceas.

— Nu mai am decît două întrebări, zise G cu un zîmbet amabil.

— Cu plăcere, răspunse Lorrimer punîndu-și arătătorul mîinii drepte pe buze și privind tavanul.

— Este adevărat că delfinul se orientează perfect în apă fără nici o vizibilitate ?

— Așa am auzit.

Urmă o tăcere. „Măgarul“ ! își zise G în gând. „A auzit !“...

— Ultima întrebare, zise G, delfinul poate într-adevăr să fie înblânzit ?

— Depinde de ceea ce înțelegeți prin înblânzire, spuse Adams.

— Iată, de pildă, dacă dresorul i-ar da drumul în mare și după câteva minute l-ar chema, s-ar întoarce ?

— După câte știu, zise Lorrimer, experiența n-a fost încă încercată. Se sculă în picioare : Vă rog să mă scuzați, Mr. G, dar am acum o ședință și am și întârziat.

G se sculă și el.

— Vă cer scuze. V-am răpit mult din timpul dumneavoastră prețios.

— David are să vă însoțească, zise Lorrimer cu un zîmbet fugar. La revedere, Mr. G !

Ușa se închise. Lungul culoar lăcuit în alb. Adams îl luă pe G de braț.

Ei ! zise el întorcînd capul spre dreapta, cum îl găsiți pe bătrîn ?

— Cam rigid.

— Vreți să spuneți că așa s-a purtat cu dumneavoastră ?

— Da.

— E rigid cu toată lumea.

Adams deschise ușa ascensorului și-l lăsă pe G să treacă înaintea lui.

— Mulțumesc că m-ați însoțit, reluă G și mi-ați permite ca, eventual, să vă telefonez, dacă am nevoie de vreo informație complementară ?

— Cu cea mai mare plăcere, zise Adams, bătîndu-l pe umăr.

De îndată ce Adams reapăru în birou, Lorrimer se sculă cu o mișcare vioaie și-i ieși în întâmpinare. Avea același aer demn, dar în trăsăturile și în atitudinea sa nu mai rămăsese nici urmă din rigiditatea cu care îl incomodase pe G.

— Ei ! zise el vesel. Cu ce impresie a plecat ?

— Că ești cam rigid, iar eu sînt mai mlădios și totodată mai dispus să colaborez. Data viitoare va trece pe la mine.

Adăugă :

— Mi-a plăcut mult felul în care ai încercat să-l convingi că delfinologia sovietică nu-ți pricinuiește nici o bătaie de cap.

— Am izbutit ?

— Nu, nu cred. Nu e lipsit de intuiție și știe mai multe decât spune.

— Tocmai. Serviciile noastre mi-au telefonat adineauri. În primul rând, C nu este un mic agent banal, cum a pretins, ci unul din șefii informării științifice.

— Retrospectiv, mă simt foarte onorat, zise Adams, cu un zâmbet abia schițat.

— În al doilea rând, C este licențiat în științe fizice, licențiat al Universității din Yale...

— Și a pus întrebări despre turbulență !

— Și prin asta, după părerea mea, s-a demascat. Un ignorant s-ar fi prefăcut că știe.

Cineva bătu în ușă.

— Intră ! strigă Lorrimer.

Apăru un bărbat, care îi dădu lui Lorrimer o fotografie de dimensiuni mari și plecă.

— Băieții noștri nu și-au pierdut vremea, zise Lorrimer. Vino să vezi, David.

Adams ocoli biroul și se aplecă peste umărul șefului său.

— Excelentă fotografie, remarcă el cu un râs scurt.

După o clipă adăugă :

— Fața asta rumenă respiră fățarnicie prin toți porii.

— Aș, exagerezi, zise Lorrimer. Sînt mulți americani care cultivă acest gen jovial.

Azvrli pe masă fotografia încă umedă.

— Asta e, zise el, cu un oftat. El ne spionează pe noi și noi îl spionăm pe el. Ce absurditate !

— Mă întreb, zise Adams, dacă a reușit să se aleagă cu ceva din convorbirea noastră.

— Nu cred. Dar să ne convingem.

Deschise un sertar. Apăru un telefon. Lorrimer luă receptorul.

— Pune-mi banda. De la început.

Se răsturnă în fotoliu și, luînd în mînă fotografia, o privi de departe, înclinînd capul lateral.

— Ce plagă, spionajul ăsta între servicii ! Ce risipă de timp ! Bietul C, cînd se duce seara acasă, cred că se uită pe gaura cheii, ca să se prindă pe el însuși cum își golește buzunarele.

Adams începu să rîdă. În aceeași clipă, vocea lui Lorrimer ieși dintr-un dulap și puse stăpînire pe încăpere.

— Un Upmanu ! Le aduceți de la Paris, Mr. C ?

— O să vă mirați, Mr. Lorrimer : le primesc direct de la Havana.

— Atunci blocada noastră este ineficace.

— N-aș spune asta. Mr. Adams, un Upmann ?...

Cînd banda se isprăvi, Lorrimer se sculă în picioare.

— Ei, David, ce părere ai despre mica noastră expunere ? Adams zîmbi :

— E o capodoperă de analiză...

*

Încă de la ieșirea din avion, soarele californian îi căzuse peste craniu. Sta întins, gol și umed, pe patul camerei la etajul al cincisprezecelea al hotelului : o mie și cinci sute de camere asemănătoare, aceleași lămpi mari cu picioare în formă de ananasuri uriașe, aceași perdea cu flori mari, galbene și verzi, aceași baie înconjurată cu oglinzi culisante — cînd făceai duș, aveai impresia că ești un pește într-un acvariu. C transpira pe somiera metalică, tot metalice erau și grinzisoarele imensului building de dormit ; era înnebunitor să-ți imaginezi enormul stup și neînsemnații oameni mărunți care se agitau în fiecare celulă timp ce o scurtă clipă înaintea morții, fiecare în mica lui nișă, pentru somn, insomnie, dragoste, griji bănești, planuri de sinucidere. Ce rost au toate astea, Dumnezeu, o absurditate, să-ți vină să urlî. C stătea pe pat, inert și umed. Ce tîmpenie, să facă două dușuri unul după altul. Senzația plăcută nu dura nici cinci minute și după aceea era mult mai rău, transpira, se înăbușea, și în același timp curentul rece al aerului condiționat îi cădea pe cap și pe părul încă umed. Se sculă, închise butonul de condiționare, încercă să deschidă fereastra. Nu se deschidea. N-avea încotro : ori aerul rece ca gheața, ori înăbușirea. Se trînti pe pat, istovit. Toți nervii îi vibrau. Stomacul îi era încordat și crispat, iar durerea vicleană, stăruitoare îi iradia pînă la ficat, sub coaste. Pîntecul în care își înfigea degetele ca într-o cocă, să-și facă masaj, îi era umflat. Se simțea atît de singur, încît fu nevoit să ridice receptorul și s-o cheme pe Bessie la New-York. Era un idiot. Ce și-ar fi spus ? Ce era între ei ? Cîteva strîmbături, cîteva cuvinte, multă plăcere, nici măcar un copil. „Nici nu

mă mai ating de ea, își zise. Mă îngrozesc sinii ei mari, carnea ei moale. Ce mult mi-ar place să ciuruiesc, una din urfele astea, să-i trag un încărcător în grăsimea pîntecului. De cinci ani am încetat să-mi achit prima de asigurare pe viață, dar aș vrea să pot învia la cîteva secunde după moarte, ca să-i văd mutra. Are să se mărite cu primul cretin întîlnit în cale, are să fabrice alți cretini, uite la ce servesc aceste ploșnițe, ca să perpetueze specia, nici o scofală !” Întinse mîna ; ficatul, sub coaste, îl duru. Apucă plicul cu hîrtia pe care agentul lui dactilografiasc convorbirea dintre Lorrimer și Adams după banda de magnetofon pe care continuase s-o imprime cînd G ieșise din birou. Reciti textul de la un capăt la celălalt. Aștia doi îl luaseră drept un brînzoi. Ce comedie, silit să afle mai multe, să traverseze Statele Unite de la est la vest, să mă duc și să-mi bag nasul la Point-Mugu, Doamne sfinte, chiar la Saigon ! Treaba ajunsese destul de scîrboasă și de complicată — erau aștepta agenții, servicii și poliții care își petreceau vremea spionîndu-se, pizmuindu-se, dublîndu-se. Nu se mai isprăvește o dată cu dispersarea, cu irosirea de mijloace, cu multitudinea de servicii, cu mania autospionajului. O să ajungem cu toții la balamuc din pricina surmenajului și a electroșocului. Ridică receptorul și ceru să fie trezit a doua zi la șapte dimineată. Luă apoi două pilule mici și le înghiți. Îi era imposibil să mai închidă un ochi fără pilule, iar a doua zi de dimineată se va simți atît de mîlos, încît va înghiți două pilule de *No-Doz*, ca să fie în formă la Point-Mugu. Un exîltant ziua, un tranchilizant noaptea, ajunsese un adevărat drogat, fără a mai pune la socoteală Bourbon-ul, țigările. „Nu e de mirare că mă doare ficatul. Totul se va sfîrși curînd într-o cutiuță, în fundul unei gropi. Și atunci ? Atunci ce-mi va păsa ? Nici un țin să înviez !” Brațele îi atîrnau pe pat, capul îi rămase în nemișcare, un nerv de la picior i se destina. Se simți mai bine.

Mergera pe o șosea din Florida într-un Ford decapotabil, cu o fată în dreapta lui și cu Johnnie în spate cu altă fată. Ce-o mai fi și cu aiuritele astea ? De altfel, uitase pînă și cum le cheamă. Erau beți toți patru, el ceva mai puțin, conducea, vroia să ajungă intact la vila închiriată ; conducea foarte încet. Johnnie se sculă în picioare pe bancheta din spate și zise : „Așteaptă, Bill ! Am să te ajut !” și vîslea cu brațele în aer, rîzînd ca un nebun, cu fata agățată de el, ca să-l facă să se

așeze la loc. La viață băuseră cu toții și iar băuseră, și mîncaseră puțin. Era cald. Cerul era de un albastru profund, cu o lună rotundă de un galben portocaliu. Johnnie se sculase în picioare. „Doamne sfinte“, zise el, „mă dezbrac în pielea goală ! Și tu, Bill, privește luna, parcă ar fi o fesă !“ Fetele țipaseră. Adio civilizație ! zise Johnnie, toată lumea în pielea goală ! Fetele se închiseseră într-o cameră piuind. A doua zi m-am sculat în pat cu Johnnie. Capul lui Johnnie pe pernă lîngă al meu, iar brațul lui aruncat de-a curmezișul peste pieptul meu. Nu m-am clintit, ușa-fereastră dinspre terasă era larg deschisă, era soare afară, vedeam un colț de zid spoit în alb, care se detașa pe cer, nu băgasem de seamă niciodată că e atît de frumos albul acestui zid pe albastrul cerului.

*

Bazinul circular strălucea sub soarele californian ; în apa albastră, plină de reflexe, C privea evoluțiile delfinului. Acesta se tot învîrtea, fără să obosească, la aproximativ un metru de la suprafață și, pentru a respira, avea un mod foarte elegant de a se întoarce, fără a înceta înaintarea, așa încît numai partea cu narina îi ieșea din apă. Partea lui caudală nu era verticală, ca la pești, ci orizontală, iar mobilitatea ei nu cuprindea numai aripioara, ci toată partea musculoasă care o preceda. C urmări atent cu privirea delfinul. „La urma urmei, gîndi C, această orizontalitate a caudalei explică abilitatea lui de a se mișca în plan vertical și mai ales capacitatea lui de a țîșni afară din apă pînă la înălțimea etajului I, cum l-am văzut făcînd la Miami. Pentru aceasta e de ajuns ca bazinul să fie destul de adînc, așa încît delfinul să aibă loc suficient să se așeze pe coadă în fundul apei și să demareze de jos în sus cu destulă putere, spre a străpunge suprafața. Dar ceea ce mi s-a părut lucrul cel mai nemaipomenit în spectacolul de la Miami este dansul delfinului, cînd își scoate corpul pe trei sferturi din apă, se pune în echilibru în această poziție și merge înapoi, cu ajutorul unor viguroase mișcări din coadă, de la un capăt la celălalt al bazinului. S-ar zice că e un om care merge de-a-ndăratelea. Dacă ne gîndim bine, e mult mai extraordinar decît un cîine, care face frumos sau chiar decît un dansator care lunecă pe o frînghie întinsă, decarece verticalitatea delfi-

nului în aer liber se bazează numai și numai pe mișcarea caudalei în apă, ceea ce presupune o forță musculară și un control al puterii cu adevărat uluitoare”.

Delfinul încetă rotirea în apă, se îndreaptă spre C, rămase nemișcat la un metru de perete și, înclinându-și capul într-o parte, îl privi. Nu era ochiul rotund și lipsit de expresie al unui pește, ci un ochi aproape omenesc, mobil, șiret, gentil, plin de curiozitate. Delfinul întoarse capul în partea cealaltă și îl privi pe G cu celălalt ochi, apoi își întredeschise ușor fălcile a căror linie șerpuită lăsă impresia că zîmbește șmecherește.

Se scurseră câteva secunde. După terminarea inspecției și constatînd că C nu are de gînd să se joace cu el, nici să-l mîngîie, delfinul făcu stînga-mprejur, se depărtă și își reîncepu rotocoalele. Fără nici o îndoială, numai caudala era propulsivă. Aripioarele laterale nu-i serveau decît pentru a vira sau pentru a-i asigura echilibrul, ca tălpile antiruliu ale unei nave. Cît despre importanta aripioară dorsală, aceasta juca desigur același rol ca și deriva unei mici corăbii cu pînze : acela de a asigura stabilitatea de mers și de a permite viraje mai rapide.

Suplețea, ușurința și puterea înotului delfinului erau impresionante. Trecerea lui prin apă nu crea, ca să spunem așa, nici o vîltoare sau, mai degrabă, dacă exista o vîltoare, ea nu se producea pe dîra lui, ci foarte slab la suprafața bazinului, unde erau vizibile câteva cavitații : fenomen întru totul explicabil, deoarece caudala era orizontală, iar apa era respinsă de ea, în propulsie, de jos în sus. În schimb, în stratul de apă în care se deplasa delfinul, ochiul nu deosebea nici un vîrtej. Mai mult decît atîta, nevoia delfinului de a veni pentru respirație la suprafață prezentînd spatele, nu părea să-i frîneze cursa, atît de suplă și atît de rotunjită fi era mișcarea cu care își ducea narina la aer. Bazinul era mult prea mic pentru a permite delfinului să folosească o zecime din viteza lui posibilă, dar oricît de alene ar fi înotat, se simțea că dispune de însemnate rezerve de forță.

— Ați și făcut cunoștință cu Dash, zise o voce jovială în spatele lui C.

C se întoarse.

— M. D. Morley, zise noul venit, întinzîndu-i o mînă roșie ca o șuncă. Eu sînt cel însărcinat să vă fac onorurile. Fiți

binevenit la baza navală de la Point-Mugu, Mr. G, continuă el cu o solemnitate ironică și cordială. Și dacă-mi îngăduiți să vă dau un sfat, ar fi să nu vă sinchisiți de protocol și să vă scoateți haina.

— Bucuros, consimți G.

Morley era și el numai în cămașă. Avea fața rotundă, tor-sul rotund, ochii rotunzi, părul scurt creț ; era imaginea însăși a sănătății înfloritoare și a bunei dispoziții, de pe un panou de publicitate pentru o renumită marcă de bere.

— S-o fi plictisind singur de tot, zise G, agitându-și mâna în direcția lui Dash.

— Dar nu e singur ! zise Morley. E legat prin telefon, sau mai bine zis prin hidrofon, cu Doris, care se găsește în alt bazin.

— Se cunosc ?

— Au trăit împreună în același bazin cîtăva vreme. Nu au fost despărțiți decît pentru nevoile experienței : vroiam să le înregistrăm conversațiile.

— Vasăzică vorbesc ?

— Și încă cum ! Ca doi îndrăgostiți la cele două capete ale unei linii telefonice.

— Dar cum se știe că e o conversație adevărată ?

— Nu vorbesc niciodată amîndoi în același timp, ci unul după altul, ca și cum ar fi un dialog, cu întrebări și răspunsuri.

— Mr. Morley, zise G, după cîte îmi amintesc, delfinii emit o mare varietate de zgomote, troznete, mormăieli, schelălăieli...

— Da, dar în conversație folosesc mai ales fluierături. Și aceste fluierături sînt foarte diferite unele de altele, ca durată, amplitudine, frecvență și modulație. Se prea poate ca delfineza să fie o limbă șuierată, adăugă Morley, cu un aer de satisfacție răspîndit pe fața lui rotundă.

— Atunci s-o decodificăm, zise G pe un ton glumeț, dar ochii lui reci supravegheau cu atenție fața lui Morley.

— Asta ne străduim să facem, zise Morley pe același ton. Dar trebuie mai întîi să clasificăm sunetele.

Urmă o tăcere, după care G zise :

— Chiar fiind optimist, presupun că nu putem spera să avem curînd rezultatul.

— Nu. Dar fiți liniștit. Noi nu ne limităm la studiul șuierăturilor. Practic, atacăm problema pe toate fețele ei.

— De exemplu ?

— De exemplu, încercăm să-i învățăm pe delfini vocalele engleze, făcându-i să le audă în frecvența și modulația care le aparțin. Cu alte cuvinte, delfinizăm engleza, pentru a le-o face accesibilă.

— Adică, zise C, încercați să creați un *delphin-English*, analog cu *pidgin-English* vorbit de indigenii din Pacific. Și reușiți ?

— E prematur să spunem că reușim. Dar stați, am să vă arăt ceva.

Morley se aplecă, luă repede trei obiecte rînduite lîngă peretele exterior al bazinului și le azvîrli în mijlocul oglinzii de apă. Abia cînd ajunseră la destinație, C le identifică : o pălărie veche, gălbuie, gen sombrero, o minge roșie și un baston scurt, vopsit în albastru. *

— Dash, zise Morley, executînd mici lovituri repetate pe peretele interior al bazinului, pentru a atrage atenția delfinului.

Dash se îndreaptă numaidecît spre Morley și, ajuns la aproximativ un metru de perete, își scoase capul din apă.

— Pălăria ! strigă Morley. Prinde pălăria !

Dash, fără ezitare, se îndreaptă spre sombrero, plonjă, luă pălăria în bot și i-o aduse lui Morley. Aceasta o apucă, o aruncă din nou în mijlocul oglinzii de apă și strigă :

— Bastonul ! Prinde bastonul !

Dash prinse bastonul între fălci, îl aduse, iar Morley îl puse numaidecît la loc, în joc.

— Mingea ! strigă Morley. Prinde mingea !

— Bravo, zise G. I se întîmplă să se înșele ?

— Uneori. Dar mă întreb dacă nu face într-adins, ca să mă tachineze. Bineînțeles, experiența se situează la un nivel destul de modest. Dar utilitatea ei pedagogică nu este neglijabilă. Fixăm atenția lui Dash, îl învățăm să învețe, îl obișnuim totodată cu sunetele omenești. În plus, va fi foarte interesant să știm, continuîndu-ne experiența cu alte obiecte, cîte cuvinte englezești va ajunge el să înmagazineze și să recunoască.

Morley se întrerupse, se uită la ceas și zise :

* Aceste trei obiecte au un punct comun care a determinat alegerea lor : sînt desemnate în englezește prin monosilabe : *bat*, *ball*, *stick*. (N.A.).

— Veniți cu mine, Mr. C. Ați nimerit la țanc. Am să vă arăt ceva fascinant.

Îl duse cu pași grăbiți spre un bazin construit din duroplast, pe care un dig îngust îl despărțea de Pacific. Doi inși, îmbrăcați în combinezoane negre de oameni-broască, erau ocupați cu harnașarea unui delfin.

— Vi-l prezint pe Bill, zise Morley. A făcut obiectul unui antrenament special. A fost învățat să se îndrepte spre unul din dresorii lui, de îndată ce acesta acționează sub apă un *buzer*. Iată instrumentul, zise el, luându-l din mîna unui asistent, care stătea în picioare lângă un trolui. După cum vedeți, *buzerul* seamănă cu o torță electrică. Este etanș și cînd e pus în funcțiune emite sub apă un sunet vibrant, ale cărui unde se propagă foarte departe. Bill a fost dresat astfel ca, de îndată ce aude acest sunet, să alerge spre emițător, indiferent dacă acesta se află sub apă sau pe o ambarcațiune. Atunci primește ca răsplată un pește...

— Admir modul în care se lasă în voia dresorilor, zise C. I se încheie hamurile și nu se clintește.

— E un animal capabil de mult atașament, zise Morley. Și foarte binevoitor față de noi. E un fapt relatat de toți observatorii : delfinul îi iubește pe oameni. Dumnezeu știe de ce, reluă el după o secundă de tăcere.

Cugetarea aceasta se armoniza atît de rău cu buna sa dispoziție și cu rotunjimea optimistă a feței sale, încît C îl privi mirat.

— La urma urmei, zise C, îi hrăniți bine și nu-i maltratați. Morley își scutură umerii rotunzi :

— Credeți-mă, Mr. C, cînd vor putea vorbi, vor avea destule să ne spună despre micimea bazinelor și despre singurătatea pe care le-o impunem... În clipa aceea, veți vedea că vor începe să se organizeze și poate că vom avea greve și revendicări.

C începu să rîdă, apoi atenția i se concentrează asupra dresorilor. Aceștia îl așezau pe delfin pe un fel de brancardă, străpunsă de două găuri, prin care să lase să treacă aripioarele laterale. Brancarda era pusă pe patru picioare lungi, din țevă, legate la bază, ca niște paralele de gimnastică. Dresorii prinseră cablul troluiului de brațele brancardei, făcură semn colegilor lor și delfinul începu să se ridice în aer. Apoi troluiul pivotă și coborîrea spre marea liberă începu. Cei doi dresori

ieșiră din bazin și coborîră repede pe niște trepte de beton, în ocean, ca să primească animalul. Stăteau în apă pînă la solduri.

— Îi dați drumul ? zise C.

— Așa se pare, zise Morley, cu fața-i rotundă și roșie cam încordată.

— Pentru prima dată ?

— Da.

Morley se uita la dresori. Delfinul era în apă, dezlegat de pe brancardă. Cei doi oameni îi legau acum de hamuri o sforică de aproximativ un metru și jumătate lungime, avînd la capăt o mică geamandură de culoare portocalie, în formă de cîrnat.

— Văd că luați totuși măsuri de precauție, zise C.

— Da, răspunse Morley scurt.

Dresorii ridicară capul și în același timp îl priviră pe Morley. Combinezioanele lor de cauciuc negru făceau să le pară și mai blond părul scurt, și mai deschiși la culoare ochii. Îl încadrau pe delfin și, cu ambele mîni agățate de hamuri, îl țineau zdravăn între ei, cu capul îndreptat spre orizont, cu gura întredeschisă. „Apa din larg o fi bună la gust“, își zise C.

— Dați-i drumul, zise Morley, cu chipul încordat.

Dresorii își luară mîinile. Delfinul rămase o jumătate de secundă nemișcat, apoi dădu o formidabilă lovitură cu coada și demară ca lansat de o catapultă. La aproximativ un metru sub apă, porni spre larg. În mai puțin de o secundă, C îi pierdu din vedere corpul cenușiu profilat, dar geamandura pe care o țîra după el țopăia la suprafață și îi indica mersul. Culoarea portocalie a geamandurei se detașa net pe albastrul profund al oceanului.

— Fuge ca o săgeată, zise C.

— Poate să fugă încă și mai repede, adăugă unul dintre dresori, cu mîndrie, dar e frînat de geamandură.

Morley nu spunea nimic. Geamandura dansa pe marea netedă. Cu ochii gravi, cu buzele strînse, Morley o privea cum se depărtează de el, tot mai mult, secundă după secundă.

— Iată un ștregar fericit că poate să zburde, zise C. În locul lui m-aș simți ca beat. Și în al duminale, adăugă el după o secundă, aș începe să fiu neliniștit.

Morley nu răspunse.

— Încerc ? întrebă unul dintre dresori, nervos.

— Încearcă, zise Morley.

Dresorul băgă *buzerul* în apă și îl puse în funcțiune. Se scurse o secundă și geamandura portocalie își încetini goana, descrise niște zigzaguri, păru să ezite și făcu stînga-împrejur. Bill se înapoia la mal.

— Am cîștigat, zise Morley, cu glasul înecat.

Urmă o tăcere. C, Morley și cei doi oameni își țineau ochii ațintiți asupra geamandurii portocalii. O priveau, fascinați, cum țopăie peste micile cute ale oceanului, în timp ce delfinul revenea cu viteză spre societatea oamenilor.

După două secunde, capul zîmbitor și ironic al-lui Bill se ivi la un metru de dresor, care îi dădu un pește.

— Urcă-l la loc, zise Morley oftînd. Ajunge pentru azi.

C îl privi. Avea aerul că e fericit și obosit.

— Haideți cu mine, zise Morley. Vă duc la bufet. Aș bea ceva.

— Am să vă pun o întrebare, zise C, potrivindu-și mașinal pasul după cel al lui Morley. După părerea dumneavoastră de ce a venit înapoi? Da, de ce a venit înapoi, în loc să prefere libertatea, ceea ce ar fi, la urma urmei, normal la un animal captiv? Știu: o să-mi spuneți că vine înapoi pentru că a fost condiționat de *buzer* și de pește. Cînd e vorba de un animal atît de inteligent, asta nu e o explicație satisfăcătoare. Bill ar putea să-și spună, la urma urmei, că peștii nu-i lipsesc în mare și că n-are nevoie de ai dumneavoastră...

Morley îl privi pe C cu gravitate.

— Și eu îmi pun această întrebare, Mr. C. Și iată răspunsul meu: delfinul este un animal sociabil, nu este un solitar. Trăiește în mare în familie, și această familie face parte dintr-un grup bine definit, avînd, probabil, un teritoriu din care nu iese niciodată, o ierarhie, o organizare. Să presupunem că-l „pierdem” pe Bill la cîțiva kilometri de coastă. Unde s-ar duce?

— Ar putea încerca să găsească un alt grup.

— N-ar fi ușor. Și nu e de loc sigur că ar izbuti să convingă grupul să-l lase să se integreze.

— Înțeleg.

— În timp ce aici, la Point-Mugu, e integrat: ne ocupăm de el, îl hrănim, ne jucăm cu el, ne cunoaște.

— Vreți să spuneți că vine înapoi, pentru că a stabilit cu dumneavoastră anumite legături afective?

— Da, zise Morley. Exact ; asta e părerea mea. Familia lui, acum, sîntem noi.

De la Washington la Los Angeles, de la Los Angeles la Miami, de la Miami la Seattle, ce absurditate, ce enormă risipă de timp, de forțe, de bani, de materie cenușie, pur și simplu pentru că măgarii aceia au vrut să umble cu ascunzișuri. O săptămîină, o săptămîină întreagă am colindat continentul american, sărind dintr-un avion în altul, dintr-un hotel în altul, de la un centru de cercetări la altul, ca să obțin cu mare greutate, cu țîrîita, informațiile pe care ar fi putut să mi le dea în mai puțin de-un ceas. Am cugetat asupra problemei, pot să spun, „capodopera“ voastră de „analiză la nivelul piciei“. E destul de profundă nerozia dumneavoastră, pentru că acum, după ce mi-am băgat nasul în treburile voastre, nu-l mai scot, am să știu tot, inclusiv pedigriurile cercetătorilor, ale căror nume ați socotit, din șiretenie, că e bine să nu mi le spuneți. Și dacă vor trăi într-o casă de sticlă iubirii voștri, nu-mi trebuie mai mult de șase luni ca să-i cunosc pe toți cu de-amănuntul, iar cît despre voi, analiștii superficiali, Dumnezeuule, aveți să înțelegeți, aveți să suferiți, aveți să regretați că v-ați născut. De acum înainte n-o să mai puteți ridica nici degetul cel mic fără ca eu să bag de seamă, nici să evacuați un gaz fără ca eu să aud, nici să ridicați o greutate de presat hîrtii fără să mă găsiți pe mine dedesubt. Vcți fi infiltrați, îmbibați, intoxicați, manipulați în așa măsură încît n-o să mai știți nici voi cine comandă : voi sau eu ?

Mr. © ? zise o voce în spatele lui. Se întoarse. Era „W. D. Hagaman“. © strînse mîna întinsă. Patruzeci de ani, foarte înalt, foarte îngust în umeri, un gît enorm, fața prelungă, smeadă, atît de prelungă, încît părea aproape redusă la două dimensiuni, ochi albaștri, șterși, fără viață. De îndată ce Mr. © strînse mîna lui Hagaman, aceasta îi căzu înapoi de-a lungul corpului, regăsi mîna stîngă la spate, se înnodă cu ea și nu se mai clinti.

— Mr. ©, zise din senin Hagaman, ca și cum rostirea numelui și strîngerea de mînă i-ar fi epuizat partea pe care admitea

s-o acorde relațiilor dintre oameni, știți, bineînțeles, ce este un sonar ?

C zîmbi cu un aer naiv :

— Nu e chestia aia de pe bordul vaselor noastre, care detectează submarinele inamice ?

Naivitatea era osteneală zadarnică. Hagaman nu-l privea. C era un biped etichetat G și atîta tot.

— Mai exact, zise Hagaman, este un aparat care emite în apă ultrasunete. Undele sonore sînt înapoiate ca ecou de către obiectele cufundate și sînt recuperate apoi de aparat. Întrucît viteza sunetului în apă este cunoscută, un calculator-electronic stabilește imediat distanța și forma obstacolului cufundat. Notați că acest aparat, inclusiv calculatorul electronic, este greu și complicat, și că informațiile pe care le dă sînt uneori nesigure, datorită prezenței în apă a undelor difuzante, care slăbesc ecoul.

Cu cele două mîini înnodate la spate, Hagman își sfîrșea întotdeauna fraza, indiferent de lungimea ei, fără vreun gest, fără vreo oscilație a corpului, fără măcar să clipească din ochi, cu fața lui prelungă și nemișcată cocoțată deasupra gîtului, cu privirea fără expresie trecînd pe deasupra capului lui G, cu buzele abia întredeschise pentru a lăsa să treacă sunetele, cu vorbirea lentă, precisă, profesorală, ireproșabilă, singura mișcare detectabilă fiind, în afară de cea a buzelor, ridicarea și coborîrea și iarăși ridicarea unui măr al lui Adam foarte proeminent, aproape la nivelul ochilor lui G.

— Acesta este sonarul industrial, zise Hagaman.

Făcu o pauză.

— Sonarul natural al delfinului, reluă el cu aceeași voce lentă, mecanică și impersonală, este mult superior. Nu cîntărește decît vreo cîteva sute de grame, delfinul îl poartă în întregime în cap și se dovedește a fi de o precizie remarcabilă.

Făcu din nou o pauză și, după cîteva secunde, C înțelese că această pauză nu-l privea pe el. Hagaman nu se oprea ca să-i permită să-i înregistreze expunerea sau ca să-i dea timp să pună vreo întrebare. Se oprea, pentru că urma să schimbe subiectul. Prezența ființei omenești anume G nu avea decît o valoare abstractă. G era cineva căruia urma să-i explice sonorul delfinilor, pentru că așa i se ceruse ; și i-l explica. L-ar fi explicat în termeni identici și cu aceleași opriri oricărei alte persoane.

— Nimic nu poate înlocui o demonstrație, reluă Hagaman. Poftiți, Mr. C.

Un bazin circular, ca la Point-Mugu, un șoare arzător și un delfin. În picioare, alături de bazin, un om în combinezon etanș.

— Asta-i Dick. L-am dresat să primească un pește în următoarele condiții : într-un punct al parapetului circular, pe care îl mut de fiecare dată, plasez un clopoțel acționat de o manetă aflată în apă. Fluier. Când aude fluieratul, delfinul trebuie să găsească maneta și s-o împingă cu botul. Clopoțelul începe atunci să sune. În alt punct al bazinului, pe care îl mut de asemenea de fiecare dată, cufund în apă un pește, în poziție verticală, ținându-l de coadă. Delfinul trebuie să găsească peștele. După dresaj, procentajul reușitelor lui Dick : sută la sută.

Hagaman făcu o pauză.

— Karl, reluă el, pune-i ventuzele.

Karl sări peste parapet și pătrunse în apă. Numaidecît, Dick, din două lovituri de coadă, veni alături și se frecă de el, cerșindu-i mîngîierile. Karl îl dezmierdă cu mîna și după cîteva secunde apropié o ventuză de ochiul lui drept. Ventuza avea înfățișarea unei jumătăți de ou de rață, din material plastic alb. Karl fu nevoit să dea dovadă de răbdare și de îndemînare, căci Dick scăpă de cîteva ori, înainte de a accepta să fie orbit temporar.

Karl ieși numaidecît din bazin și schimbă poziția clopotului pe parapet.

— Bazinul, zise Hagaman, amplifică sunetele emise de delfin și ne permite să le auzim în aer liber. Ascultați : de îndată ce voi fluiera, Dick își va pune în acțiune sonorul. Ești gata, Karl ?

Karl scoase un pește dintr-o găleată, se postă de cealaltă parte a bazinului și se pregăti să-l bage în apă. Hagaman fluieră. C auzi o serie de troznete, emise la intervale regulate : cran, cran, cran, cran și, în același timp, fără o secundă de bîjbîială, delfinul nevăzător se duse de-a dreptul spre manetă și o apăsă. Clopotul sună. La celălalt capăt al bazinului, Karl băgă în apă peștele, pe care îl ținea de coadă. Delfinul făcu stînga-mprejur, trozniturile reîncepură, și fără nici o greutate, fără nici cel mai mic ocol, fără cea mai mică șovăire,

delfinul traversă toată lățimea piscinei, înotă spre pește și îl înșfăcă.

— Extraordinar, zise C. Nu-ți vine să crezi că nu vede.

— Să ne apropiem de Karl, zise Hagaman, cu vocea lui impersonală. Vom face o a doua experiență. De data aceasta Karl va băga în apă simultan doi pești. Priviți-i bine : sînt de două specii diferite, dar lungimea și forma lor sînt aproape identice.

— Cel mult s-ar putea spune că unul este ceva mai puțin lat decît celălalt.

— Exact. Și, tocmai, cel mai lat e slăbiciunea lui Dick. Cît despre celălalt, nu se atinge niciodată de el. Atenție ! Deplasez clopotul de-a lungul parapetului. Și fluier.

La auzul fluierului, Dick își puse în funcțiune sonarul, găsi maneta și o apăasă. Clopotul sună. Karl băgă în apă în același timp ambii pești, la vreo douăzeci de centimetri distanță unul de altul. Tot așa, precedat de cran-cran-cran-cran-ul său, Dick înotă de-a dreptul spre cel preferat și îl înghiți.

— I se întîmplă să se înșele ? întrebă C.

— Niciodată.

— Poate fi călăuzit spre peștele preferat prin miros ?

— Cetaceele sînt lipsite de simțul mirosului.

— Atunci e nemaipomenit, zise C. Precizia sonarului delfinului este nemaipomenită. Vede cu urechile.

— Mai exact, zise Hagaman, cu vocea lui lentă, inexorabilă, vede cu narina, vede cu urechile și vede cu microcalculatorul electronic care interpretează undele venite înapoi, percepute cu urechile sale.

Cu mîinile la spate, cu corpul și fața imobile, cu ochii șterși ațintiți cu douăzeci de centimetri deasupra capului lui C, Hagaman aștepta. În ceea ce îl privea, misiunea lui era terminată. Dar nu-l împiedica pe vizitator să-i pună întrebări.

— Dacă înțeleg bine, zise C, natura l-a înzestrat pe delfin cu un sonar infinit superior sonarului nostru și încercăm să aflăm secretul lui de fabricație.

Hagaman rămase pe gînduri.

— Dacă vrem să punem accentul pe latura practică a problemei, presupun că scopul cercetărilor poate fi formulat așa cum l-ați formulat dumneavoastră.

— Dar nu s-ar putea folosi direct sonarul delfinilor ?

— Cum adică : „direct“ ?

— De pildă, folosind delfinii la unele misiuni de detecție submarină.

După o tăcere, Hagaman zise :

— Sînt străin de acest aspect al problemei.

*

RAPORTUL LUI C.
KL/256 21, SECRET

(Nota lui G : Raportez această convorbire din memorie, deoarece persoana pe care o numesc *informatorul* a cerut în mod stăruitor să nu fie înregistrată pe bandă de magnetofon. Pentru aceleași motive, nu a fost niciodată fotografiat și s-a convenit ca eu să fiu singurul care să-i știu numele).

Informatorul. — Am hotărît să vin la dumneavoastră de îndată ce am aflat de convorbirea dumneavoastră cu Atalanta. Dar am avut destulă bătaie de cap pînă v-am descoperit.

C. — Știu. Vă mulțumesc din suflet pentru această oste-neală.

Informatorul. — Ca să spun drept, nu înțeleg de ce Atalanta s-a arătat atît de puțin dispusă să colaboreze. Acești pereți despărțitori etanși între servicii n-au rost. Mai ales cînd amîndouă slujesc aceluiași scop.

G. — Dar servim absolut aceluiași scop ? Greșesc oare dacă socot că filozofia de viață a unor anumite persoane din serviciul Atalantei nu este, poate, absolut la fel cu a noastră ?

Informatorul. — Da, înțeleg. Să spunem atunci că a mea, personal, este mai apropiată de a dumneavoastră.

G. — Bănuiam. Dar sînt fericit să vă aud că spuneți asta. Sînt prea mulți porumbei și semi-porumbei în anturajul Atalantei...

Informatorul. — Sînt de aceeași părere.

G. — Ați accepta, la nevoie, să-mi vorbiți despre ei ?

Informatorul. — Nu acesta este scopul pentru care am luat contact cu dumneavoastră. În mintea mea nu trebuie să fie vorba despre persoanele cu care lucrez, ci despre delfini.

G. — Una n-o exclude pe cealaltă. Adevărul este că ne facem prea multe griji în legătură cu anturajul Atalantei. Situația este, poate, mult mai gravă decît credeți. La urma

urmei, nu putem înlătura ideea că al treilea război mondial ar putea să izbucnească într-un viitor apropiat. În această perspectivă, tot ceea ce ne-ați putea spune ar fi de neprețuit.

Informatorul. — Nu văzusem rolul meu în felul acesta. După părerea mea, ar însemna aproape o josnicie să-i implic pe oamenii cu care lucrez. Nu-i consider trădători pentru că nu împărtășesc părerile mele.

G. — În timp de război, sau de pre-război, dați-mi voie să vă spun, e foarte greu de știut unde începe trădarea. Oamenii aceștia sînt prietenii dumneavoastră ?

Informatorul. — O, nu !

G. — Bine, în cazul acesta nu prea vă înțeleg scrupulele. Cu atît mai mult cu cît nu se pune chestiunea să-i „implicați”. Vă cer doar să mă ajutați să-mi formeze o părere despre ei.

Informatorul. — Dar nu e totuna ?

G. — Oh ! e o nuanță. Să luăm, de pildă, cazul brațului drept al Atalantei. Să-i zicem Azur, dacă vreți. Înțelegeți ce vreau să spun ?

Informatorul. — Da.

G. — Ei bine ! Azur mă cam îngrijorează. Nu izbutesc să-l definesc. Mi se pare foarte neclar. Ce credeți despre el ? În ce categorie trebuie pus ?

Informatorul. — După părerea mea, nu e nici capră, nici varză.

G. — Ei, vedeți ? Nu vă cer mai mult. Aveți impresia că, spunînd acest lucru, l-ați „implicat” pe Azur ?

Informatorul. — Ca să spun drept, nu.

G. — Adevărul, dacă sîntem de acord, este că Azur este un oportunist care se va alătura totdeauna, la urmă, taberei câștigătoare.

Informatorul. — Poate cu o mică preferință inițială pentru filozofia de viață care nu este a noastră.

G. — Da. Și eu cred la fel. E întocmai așa. Ați simțit foarte bine nuanța aceasta. Și aș fi ispitit să spun același lucru despre Atalanta.

Informatorul. — O, Atalanta este altă problemă... Nimeni, la noi, nu știe ce se petrece în capul Atalantei.

G. — Ca să fiu absolut sincer, acesta e motivul pentru care acord atîta importanță nevoii de a-i cunoaște bine anturajul. Dar să trecem la delfinii noștri. Pot să vă pun cîteva întrebări ?

Informatorul. — Tocmai în privința delfinilor am luat contact cu dumneavoastră. În domeniul acesta știți gata să vă ajutați la maximum.

C. — De fapt n-am decât o singură întrebare. În ce fel concep oamenii ca Atalanta și Azur utilizarea practică a delfinilor?

Informatorul. — În privința aceasta, doctrina este clară. În toate acțiunile de construcție sau de distrugere submarină, în care folosim cameni-broască, ar fi mult mai avantajos să folosim delfini.

C. — De ce?

Informatorul. — Delfinul are un mare avantaj față de scufundătorul uman: nu cunoaște narcoza azotului și, când revine la suprafață, n-are nevoie să fie decomprimat. Știți de altfel că Sealab * a folosit un delfin numit Tuffy ca să facă legătura între oamenii din casa de sub apă și vasul de suprafață. Tuffy le aducea ziarul, corespondența, sticlele de bere...

C. — Da, mi-aduc aminte. Am citit asta undeva. E uimitor, dar nu este vorba propriu-zis de o muncă. Nu vă temeți că delfinul neavînd mâini asta ar putea să-i limiteze mult utilizarea în muncile submarine?

Informatorul. — Da și nu. Delfinul este foarte dibaci cu botul. Împinge pîrghii, aruncă mingi, execută numere de echilibristică. În plus, scheletul aripioarelor sale laterale este cel al unui braț atrofiat terminat cu o mîină, vestigiu din vremea cînd trăia pe uscat. Aceste aripioare sînt, într-o anumită măsură, capabile să apuce. Poate că se va ajunge la educarea și dezvoltarea lor. Pînă una-alta, va trebui să se folosească hamuri sau echipamente speciale.

C. — Tocmai. Vorbiți-mi despre aceste hamuri. Stați, am să-mi precizez întrebarea: s-a gîndit cineva să fixeze pe aceste hamuri o mîină, pe care delfinul ar putea s-o depună la intrarea unui port, sau chiar s-o fixeze pe coca unui vas?

Informatorul. — Da. Chestiunea este în studiu. Dar în privința aceasta nu știu mai mult decât dumneavoastră. Ceea ce pot să vă spun este că anumiți delfini sînt de pe acum antrenați să deosebească vasele „amice“ de vasele „inamice“, chiar pe întuneric.

C. — Cum?

* Sea Laboratory — Laboratorul marin (engl.).

Informatorul. — Vasele „amice“, sub linia de plutire, poartă la proră o mică placă ; și această placă este făcută dintr-un metal diferit de cel din care e făcută coca.

C. — Și delfinii sesizează prezența acestei plăcuțe chiar și pe întuneric ?

Informatorul. — Da. Și chiar când e acoperită cu aceeași vopsea ca și coca.

C. — Și cum fac ?

Informatorul. — Își folosesc sonarul. Pesemne că există o mică deosebire între ecoul trimis de plăcuță și cel trimis de coca propriu-zisă.

C. — E uluitor. După părerea dumneavoastră, care ar fi rolul delfinului într-o bătălie ofensivă și defensivă ?

Informatorul. — Am să vă spun care e doctrina noastră : delfinul este în același timp un submarin nedetectabil și o torpilă inteligentă.

C. — De ce nedetectabil ?

Informatorul. — Pentru hidrolocatoarele adversarului, este un pește. În al doilea rînd, dacă atacă, chiar și în plină zi, va dejuca toate manevrele făcute de vasele inamice pentru a-l evita. Gîndiți-vă la extraordinara lui viteză subacvatică. Gîndiți-vă și la facultatea lui de a se cufunda instantaneu la mari adîncimi.

C. — Din punct de vedere tactic, serviciile dumneavoastră cum văd lucrurile ?

Informatorul. — Să presupunem că ajungem să înrolăm și să dresăm cete numeroase de delfini și să-i facem să patruleze în apele Pacificului și ale Atlanticului. Grație sonarurilor lor, ei ar putea să detecteze înaintarea unei flote de submarine atomice și să ne ajute s-o nimicim, presărînd mine pe drumul ei. Ar mai putea să atace vasele de suprafață, ducîndu-se să plaseze bombe sub linia lor de plutire. Ar putea chiar, la nevoie, să ducă bombe atomice pînă în porturile adversarului. În acest caz, evident, ar trebui prevăzută sacrificarea animalelor purtătoare.

C. — Dacă ne gîndim la durata și la costul uceniciei lor, sacrificiul mi se pare foarte serios.

Informatorul. — Admit ipoteza că vom fi dresat mai multe sute de asemenea animale. Vom putea atunci să luăm din acest număr vreo douăzeci de delfini kamikazați — kami-

kazați inconștient, bineînțeles — fără ca potențialul nostru să fie prea afectat de pierdere.

G. — Toate acestea prezintă cel mai mare interes.

Informatorul. — Dar, bineînțeles, o colaborare atât de complexă presupune că izbutim să comunicăm cu delfinii cu ajutorul unui limbaj. E o condiție *sine qua non*.

G. — Atalanta mi-a vorbit despre doctorul Lilly.

Informatorul. — Doctorul Lilly e foarte inteligent, a făcut lucruri excelente, dar e încă departe de țintă. După părerea mea, Sevilla e mult mai înaintat.

G. — Sevilla ?

Informatorul. — Am să vă dau coordonatele lui. În realitate, toată reușita proiectului *Delfin* se bazează pe Sevilla.

G. — El își dă seama de asta ?

Informatorul. — Aș, de loc ! Sevilla este cu totul străin de perspectivele pe care le-am evocat împreună adineauri. Sevilla e un idealist. Ceea ce îl interesează pe Sevilla este să stabilească o comunicație între specii. El crede că aceasta ar fi o mare cucerire pentru omenire.

G. — N-o fi, cumva, unul dintre acei...

Informatorul. — Nu. Nu credem. N-are habar de politică. E foarte departe de acest gen de lucruri.

G. — Bine, mulțumesc. Colaborarea dumneavoastră îmi este neprețuită.

Informatorul. — Totuși, nu v-am spus decât lucruri foarte banale. Veți citi lucruri mult mai senzaționale sub semnătura unor anumiți ziariști care se ocupă de problemele științifice.

G. — Da, dar la ei trebuie întotdeauna să ții seama de o anumită doză de ipoteză, de imaginație. Sursa informațiilor dumneavoastră garantează seriozitatea lor.

Informatorul. — Ei bine, sînt fericit că am putut să vă fiu de folos. Rămîn cu totul la dispoziția dumneavoastră.

G. — Mulțumesc. Vă sînt cu adevărat foarte recunoscător. Mi-ați permite să revin asupra unui punct ? Dacă ați vrea să acordați din cînd în cînd o mică atenție preocupărilor mele cu privire la anturajul Atalantei, ne-ați face un foarte mare serviciu.

Informatorul. — Am să mă gîndesc.

— Mr. G ? zise Maggie Miller, douăzeci și nouă de ani, mică de stat, voinică, roșcovană, cu colțul ochiului secretînd în permanență un lichid gălbui, cu plăci roșii pe obraji, părul rar și spălăcit, cu buzele proeminente și roșii aproape unindu-se cu bărbia, veșnic umede de salivă. Îmbrăcată în grabă cu un bluzon care o umfla și cu o cămașă în carouri mari verzi și roșii, avea un aer pasionat și nestăpînit. Toată fața ei se avînta înainte, ca pentru a apăra, de cei răi, pe zeii ei, vii sau morți — profesorul Sevilla, James Dean, Bob Manning — fără a-i pune la socoteală pe zeii minori și efemerii. Ce mai faceți, Mr. G ? Vă prezint pe asistentul meu Jim Foyle ; hello, Mr. Foyle ! Dar nu cumva e o neînțelegere, Mr. G ? După agenda mea, vizita dumneavoastră era prevăzută pentru ora șaptesprezece și treizeci și nu pentru (se uită la ceasul ei cu brățară de oțel, etanșat) ora cincisprezece și treizeci. Sînt dezolat, Miss Miller ! O nu, nu, Mr. G ! Din păcate, domnul profesor Sevilla nu e aici, dar asistenta lui, Miss Lafeuille, vă va da toate informațiile necesare.

Urmă tăcere. Maggie Miller își plecă ochii spre agenda ei, îi ceru Domnului iertare că mințise și-i închină un gînd de ură pură și dezinteresată lui Mrs. Ferguson (ce poate ea să înțeleagă din ce spune profesorul, snoaba asta ? s-o spunem verde ; tîrfa asta, iartă-mi, Doamne, acest cuvînt grosolan). Bietul profesor, n-o să-l lase niciodată în pace femeile ? Și asta, cu aerul ei suav și cu pleoapele ei ipocrite, cea mai rea din toate, o ființă absolut depravată și cinică, vine să-l ia de

la laborator sub nasul nostru, în plin lucru. Am văzut cu prea bine că și Arlette e furioasă, iar el, nerodul ăsta mare se lasă dus de nas, o mică lăsare a pleoapelor și gata, iată-l lângă ea, în mașina asta mică și snoabă ; el are aerul fin, îndoit în două în această cutie, iar ea îl duce de nas, cum zice Bob Manning, este tirania celui slab asupra celui tare, dar la urma urmei, dacă cel tare ar fi într-adevăr tare, nu s-ar lăsa tiranizat de cel slab. Mr. C, am s-o chem pe Miss Lafeuille, e în bazin, cu Ivan. Cum ați spus ? Da, Lafeuille, e o canadiană de origine franceză, de unde și numele. Scuzați, nu vi l-am prezentat pe Bob Manning. Bob este unul dintre colaboratorii noștri. Bob înaintă, și privirea lui C îl fixă : un tânăr înalt, slab, grațios în toate mișcările, cu mâini lungi, fine și flexibile la capetele brațelor. Ce mai faceți, Mr. C ? zise Bob cu un zîmbet încântător.

Cînd Maggie ieși din baraca prefabricată care servea de laborator, primi soarele și aerul marin în plin obraz, și deodată avu senzația că aerul cald al Floridei o ia în brațe și o strînge la piept. Se simți frumoasă și copleșită, respiră adînc, merse cu pași mari și repezi, cu picioarele ei mici și scurte, ținîndu-și fața greoaie, congestionată și combativă, proiectată înainte. Arlette stătea întinsă în costum de baie pe una dintre cele două plute de poliester amaratate la marginea bazinului, aplecată asupra delfinului Ivan, cu mîna în apă, cu ochii roșii. Cînd Maggie se apropie, ea își puse din nou ochelarii de soare. Draga mea, zise ea, e înspăimîntător, profesorul a uitat că are întîlnire cu tipul acela, cu C, știi tu, trebuie să fie unul mare, pentru că în principiu experiența noastră e arhi-secretă. Mă întreb dacă n-ar putea să-i facă vreun rău profesorului. Nu-mi plac ochii lui deloc — reci, zîmbitori, vicleni și amenințători, dacă înțelegi ce vreau să spun. Ai putea să-l primești și să-i explici experiențele noastre, încercînd să-l seduci, cu toate că nu e deloc tipul care să se lase îmbrobodit de o femeie. Nici nu s-a uitat la mine ; i-am lăsat, pe el și pe asistentul lui, cu Bob, îl știi pe Bob, e adorabil, ar îmblîzni și un regiment de șerpi cu clopoței. Adu-i încoace, zise Arlette cu un oftat, nu vreau să fac senzație apărînd în laborator în costum de baie.

Bineînțeles, răspunse numaidecît Maggie cu o voce gîfătoare, ca și cum viața ar fi prea scurtă, iar ea, Maggie n-ar

avea timp să spună tot ce are de spus. Știi unde au ajuns lucrurile între Bob Manning și mine ? E un copil, fără mine ar fi pierdut. Când mă privește, are o expresie care-mi amintește de James Dean cu câteva luni înainte de a muri. Bietul James, stătea în fotoliul vechi al mătușii Agatha, la Denver, mă ținea de mână și deodată închise ochii, obosit, și-mi spuse : fără tine, Maggie, m-aș simți pierdut. N-ai băgat de seamă, Arlette, ochii lui Bob ? E un copil absolut lipsit de apărare, o ființă grozav de vulnerabilă. Îmi ies din minți când mă gândesc la cruzimea cu care e tratat de tată-său. E îngrozitor. Bietul Bob, cred că zilele astea am să consimt să-l fac fericit anunțînd logodna noastră. Ar fi atît de mulțumit să-i fac un copil ! Nu mi-a spus, dar simt, nu poate vedea un copil fără să-i zîmbească sau să-i facă strîmbături. Bineînțeles, continuă ea cu un ton misterios, se ridică o grămadă de probleme, am vorbit despre asta cu Sevilla, dar el abia mă ascultă, e grăbit, distrat și, apoi, știi cît îl admir. Dar și el, în clipa de față, se poartă ca un copil. Sevilla, zise Arlette, e destul de matur ca să știe ce face. Da' de unde, draga mea, nu uita că-l cunosc de cinci ani, în anumite privințe e un copil, n-ai să-mi spui că iubește pe această mare idioată, nu e cu puțință. Are un creier cît o prăjitură, sînt sigură că nu cîntărește nici două sute de grame. Profesorul e măgulit, asta-i tot, sau poate că e vorba de o vrajă a simțurilor, zise ea, împingîndu-și înaintea buzele groase, roșii, buhave ca o cicatrice. Du-te de-i adu pe tipii accia, zise Arlette întorcînd capul, mă grăbesc să scap de el.

Nu știu ce tot face acolo, zise Bob Manning, știți, e foarte vorbăreț. Era tulburat de privirea apăsată, stăruitoare, a lui C. Avea impresia că ochii cenușii-albaștri ai lui C îl luau în stăpînire. Mă duc să văd, reluă el, roșind. Nu, mulțumesc, nu fumez țigări de foi. Plecă. Bill, zise Foyle întorcîndu-și către C fața-i nevinovată de boxer, ce e cu magnetofonul acela care se învîrte fără încetare ? Nu te sinchisi, Jim, e legat cu un hidrofون instalat în bazin, ca să colecteze sunetele emise sub apă de unul dintre delfinii lor. Am văzut același dispozitiv, acum trei săptămîni, la Point-Mugu. C se aplecă pe biroul lui Maggie, trase spre el agenda ei, o privi și o puse la loc. Bănuiam, Jim, scîrba asta mică a mințit, era pentru ora cinci-sprezece și treizeci. Neînțelegere ? Vorbă să fie, Sevilla a căutat pur și simplu să scape de noi. O să trebuiască să ne uităm

nișel la pedigriul acestui venetic, și, cu acest prilej, la asistenta lui, fata cu nume franțuzesc. Bill, nu crezi totuși că gaulliștii?... Nu am încredere în nimeni, cum foarte bine zice Lorrimer; seara cînd mă culc, mă privesc prin gura cheii ca să văd ce scot din buzunare, ah, ah...

Miss Lafeuille vă așteaptă lîngă bazin, zise Maggie. Dacă-mi îngăduiți să vă dau un sfat, puneți-vă pălăriile și scoateți-vă hainele, nu e nici pic de umbră. Arlette se sculă în picioare și înaintă de-a lungul bazinului, bronzată și scundă sub soare și sub albastrul lăptos al cerului. ☉ zîmbi cu un aer jovial și fals, Foyle strînse mîna mică, caldă și hotărîită. Un val de recunoștință îl năpădi; se aștepta la cineva ca Maggie, și era un giuvaer fata asta scundă, fină și plinuță, cu o față mică și rotundă, cu un nas pușin în vînt, cu tenul neted, cu niște ochi negri, frumoși, vioi, strălucitori, elocvenți, cu o gură foarte nostimă, ceva viu, senzual și generos în privire. Făcuse trei pași ca să vină spre ei, niște pași mărunți, pentru că era și ea mărunță. Nici un pic de afectare, dar tot corpul ei cu forme rotunjite și fine se deplasase lin pe șolduri; era atît de gingașă, avea pielea atît de netedă, încît dădea un nou înțeles cuvîntului „bébé“. Îmi place, își zise Foyle. Îi zvîcneau tîmplele, i se uscaseră gîtlejul. Doamne sfinte, îmi place, și pe deasupra e o fată drăguță, se vede după ochii ei că nu-i toantă, că nu-i interesată ori plicticoasă, o fată cum înțîlnești una la o sută de mii, și chiar atunci numai dacă ai noroc. Și cînd mă gîndesc că mîine dimineață trebuie să fiu înapoi la Washington!

☉ îi zîmbi Arlettei cu un aer jovial, spunînd: încîntat de cunoștință, Miss Lafeuille. Cu ochii lui reci și zîmbitori îndreptați spre fața ei, își zise: maimușica asta a plîns, are urme de lacrimi pe obraz.

— Dacă nu mă înșel, Miss Lafeuille, începui ☉, domnul profesor Sevilla efectuează aici o experiență foarte originală.

Arlette îl privi. ☉ zîmbea, dar ochii îi erau tot reci. Se simțea vexat că nu fusese pus în legătură decît cu o asistentă. Ei îi veni să plîngă, dar se stăpîni și îi zîmbi cu amabilitate.

— Ca principiu. Mr. ☉, experiența nu e originală, a mai fost încercată pe un cimpanzeu, dar acum e încercată pentru prima dată pe un delfin.

— Faceți aluzie la experiența efectuată de soții Hayes pe maimuța Viki ?

— Exact.

— N-o cunosc decât din auzite, Miss Lafeuille, eram în străinătate, cred, când a apărut cartea soților Hayes.

— Soții Hayes, după cum știți, au adoptat o maimuțică la vârsta de două zile și au crescut-o la ei ca pe un copil.

— Experiență eroică, zise Foyle.

— Desigur ! După cum vă închipuiți, soții Hayes au fost puși la grea încercare. Perdelele, mobilele, lămpile, vesela, toate au avut de suferit. Dar ei erau de părere că experiența merită aceste sacrificii. Ideea era s-o crească pe Viki ca pe un copil și, pentru că aparatul vocal al cimpanzeului este asemănător cu al nostru, s-o învețe să vorbească.

— Și a fost un eșec, cred.

— Să spunem mai degrabă că experiența n-a reușit.

C începu să rîdă.

— Ce diferență este, după dumneavoastră, între un eșec și o experiență care nu a reușit ?...

— O experiență care nu a reușit poate să ne învețe multe lucruri.

— De pildă ?

— Mai întâi : că un cimpanzeu nu poate să producă un sunet când vrea. E drept că emite un anumit număr de vocalize, dar numai în urma unui stimul, niciodată din proprie inițiativă. Cu alte cuvinte, vocalizele lui nu depind de voința lui, așa cum nu depinde mișcarea dumneavoastră reflexă de voința dumneavoastră, când medicul vă izbește genunchiul cu un ciocănaș. Prima sarcină a soților Hayes a constatat deci din a o învăța pe Viki să producă un sunet din propria ei inițiativă. Pentru a-și obține hrana, Viki a trebuit să învețe să spună : *a*.

— Și a ajuns să spună ?

— Nu fără greutate. Soții Hades au trecut atunci la al doilea stadiu : s-au inspirat din metodele aflate în uz în școlile în care copiii arierați sînt învățați să vorbească. Când Viki zicea *a*, Mr. Hayes presa una de alta buzele micii maimuțe și numaidecît le dădea drumul. În felul acesta Viki, după două săptămîni de eforturi, a fost învățată să spună *mama*. Era în vîrstă de paispreze luni. La doi ani a ajuns să spună *tata*, la

douăzeci și opt de luni, a învățat să spună *cup*,* iar la trei ani să pronunțe *up* **.

— Vocabularul activ al lui Viki se mărginește așadar la patru cuvinte ?

— Da, și încă nu le folosește întotdeauna cum trebuie. Aceste patru cuvinte, pentru Viki, sînt cuvinte cu care cere ceva. Cînd soții Hayes primesc musafiri, Viki le cerșește dulciuri, spunînd *mama* sau *tata*, la întîmplare. *Cup* este un cuvînt mai specializat : Viki îl folosește ca să ceară de băut. Se poate trage concluzia că cimpanzeul nu asociază sau asociază prost cuvîntul învățat cu obiectul semnificat.

— Și vocabularul său pasiv ?

— Soții Hayes îl evaluează la aproximativ cincizeci de cuvinte. Dar și aici, asocierea dintre cuvînt și obiect este nesigură. În anumite zile Viki își arată fără greș nasul, urechile și ochii, cînd cineva rostește în fața ei cuvintele respective. În alte zile se înșeală. Cînd Mr. Hayes zice „ochi“, ea își arată nasul, și așa mai departe. Și, în sfîrșit, cînd Viki învață cuvinte noi, are tendința să le uite pe cele știute.

După o tăcere, Foyle zise cu jumătate de gură :

— Patru cuvinte trei ani ! Gădesc că e destul de trist.

— Trist pentru cine ? întrebă C, privindu-l cu o nuanță de ironie și de oboseală. Pentru soții Hayes, sau pentru Viki ? Pentru om sau pentru cimpanzeu ?

— Pentru ambii, zise Arlette, zîmbindu-i lui Foyle cu simpatie. Pentru prima dată în istorie, omul a făcut un efort serios, prelungit și metodic, pentru a stabili cu un animal o comunicare lingvistică și n-a izbutit.

— Aveți mai multe șanse cu puiul dumneavoastră de del-fin ? întrebă C masîndu-și plexul ?

— Nu mai e un pui, Mr. C, este un adult. Și experiența nu s-a încheiat. Dar dacă-mi permiteți, am să iau lucrurile de la început.

— N-am putea să stăm jos ? zise G cu o voce lipsită de timbru. Gădesc că statul în picioare e cam obositor pe căldura asta.

* Cească (engl.).

** În picioare (engl.).

— Vă cer scuze. Mr. C, zise Arlette, încurcată. Trebuia să mă gîndesc eu întîi. Maggie, stai, te rog, lîngă Ivan ; noi intrăm în laborator.

C scoase un suspin ușor, cînd se lăsă să cadă în fotoliul pliant de pînză, pe care i-l oferî Arlette.

— Vreți să beți ceva, Mr. C ? întrebă Arlette, serviabilă.

— N-am nimic, zise C. Sînt puțin surmenat, dar aș accepta bucuos să beau ceva.

Bob se apropie, grațios, legănîndu-și șoldurile :

— Nu te deranja, Arlette, zise el, cu glasu-i subțire. Fac eu pe gazda. Poate că ar bea și Mr. Foyle un whisky ?

Foyle luă loc și el pe un fotoliu de pînză.

— E de datoria mea să nu refuz, zise el cu antren.

Arlette se instalează în fața lor. Se simțea stingherită că e în costum de baie în laborator, dar, pe de altă parte, să-i lase singuri, ca să se ducă să-și pună un short, i se părea că ar fi cam ipocrit.

— Continuați, vă rog, Miss Lafeuille zise C. Mă simt cît se poate de bine.

— Trebuie mai întîi să explic, zise Arlette, că avem două bazine, la oarecare distanță unul de altul. Într-unul ținem un mascul și două sau trei femele, după nevoile momentului. Celălalt, cel pe care l-ați văzut adineauri, ne permite să izolăm, la nevoie, unul dintre animale. Bine. Iată cum a început totul, destul de întîmplător, o să vedeți : acum aproape patru ani, două dintre femelele noastre au fătat la interval de cîteva ore. Una a murit după ce a adus pe lume un delfin viu, iar a doua a fătat un delfin mort. Părea foarte indicat ca femela supraviețuitoare să adopte delfinașul rămas fără mamă. Nu l-a adoptat. A refuzat. De fapt, o astfel de comportare nu e rară la alte specii animale : a fost observată la oile care, pierzîndu-și puilul fătat, nu vor să alăpteze un miel orfan.

Arlette tăcu. Bob intrase cu o tavă cu sticle și pahare. Numai de cît G scoase din buzunar o cutiuță și înghiți două pilule. Arlette băgă de seamă că mîna îi tremura ușor cînd duse paharul de whisky la gură. Omul acesta se droga, fără îndoială.

— Atunci profesorului Sevilla, reluă ea după o clipă, îi veni ideea să crească el însuși delfinașul. În acest scop, a trebuit să-l izoleze în al doilea bazin, ca să nu fie lovit de zben-

guiala violentă a masculului, care se afla, într-adevăr în plină perioadă a căldurilor. Apoi a trebuit să mulgem lapte de la femela supraviețuitoare și să i-l administrăm puiului. Astfel enunțate, lucrurile par simple, dar de fapt au ridicat câteva probleme. Problema ceam mai penibilă pentru noi, echipa din laborator, a fost să asigurăm o prezență continuă în apă în primele săptămîni, pentru ca delfinașul, izolat în bazinul lui, să nu piară din cauza unui simțămînt de părăsire. Am îmbrăcat combinezoane de oameni-broască și am făcut cu schimbul, în echipe de cîte doi. După o lună, profesorul a pus să se construiască două plute de poliester, pe care să poată lua loc părinții adoptivi ai delfinașului. Acesta a rămas, bineînțeles, în legătură, printr-un difuzor submarin, cu vocea familiei sale umane, iar contactul a fost păstrat și prin dezmierdări. Ivan a acceptat fără nici o tulburare urcarea părinților săi la etaj. Noaptea, și uneori chiar și ziua, cele două plute sînt amaratate, din comoditate, la marginea bazinului.

— De ce două plute, Miss Lafeuille ? întrebă C. De ce nu una singură ?

— Pentru că puiul de delfin are două mame : o mamă naturală, ca să zic așa, și o mamă benevolă, care i-a ținut tovărășie celei dintîi în timpul sarcinii, a asistat-o cînd a fătat, îndepărtîndu-i pe curioși și ajutînd-o apoi să-și ocrotească puiul împotriva turbulenței masculilor. Profesorul Sevilla a încercat să reproducă această situație : cînd cele două plute erau amaratate la marginea bazinului, lăsam întotdeauna un spațiu gol între ele, iar Ivan acolo venea să stea, aproape întotdeauna, cel puțin în primele luni. Cînd unul dintre noi, noaptea, își băgă mîna în apă, Ivan venea numaidecît și-și punea capul sub degetele „părintelui” său, chiar în timp ce dormea.

Foyle zîmbi :

— Ce animal simpatic, zise el, agităndu-și gheața în pahar.

— Ivan vă consideră familia lui ? întrebă C.

Își redobîndise siguranța de sine, culoarea și privirea tăioasă.

— Cred că el consideră întreaga echipă ca fiind familia lui, iar pe profesorul Sevilla și pe mine, că sîntem, respectiv, mama lui naturală și mama lui benevolă.

— De ce ?

— Pentru că noi ne-am petrecut mult mai mult timp cu el decât ceilalți membri ai echipei și mai ales pentru că noi am fost, de la început, singurii care l-am hrănit, mai întâi cu biberonul, apoi cu pești.

— Miss Lafeuille, zise Foyle zâmbind, de la începutul acestui interviu întrețineți în noi o curiozitate formidabilă : nu ne-ați spus încă dacă delfinul dumneavoastră a început să vorbească...

Arlette îl privi ; ochii ei căprui începură să scînteieze și Foyle își zise : „Ce zîmbet are fata asta, pînă în colțurile gurii, atît de sincer, atît de bun“.

— Ajung și acolo, zise Arlette. Dar vreau mai întâi să subliniez următorul lucru : principiul experienței profesorului Sevilla se bazează pe fenomenul pus în lumină pentru prima dată de către doctorul Lilly și confirmat apoi de alți cercetători : anume că un delfin este în stare să imite spontan vocea omenească. Vorbindu-î fără încetare lui Ivan, cufundîndu-l de dimineată pînă seara în ceea ce profesorul numește „baia sonoră familială“, puteam spera că va începe să imite sunetele cu care îl saturam, la început fără să le înțeleagă (ca un copil mic care gîngurește și vocalizează în leagăn), iar mai târziu prinzîndu-le încetul cu încetul sensul.

Arlette făcu o pauză, îi privi rînd pe rînd pe cei doi bărbați și zise, cu un mic rîs plin de triumf :

— Ceea ce s-a și întîmplat.

— Va să zică vorbește ! exclamă G, îndreptîndu-se din spate pe fotoliu și aruncîndu-i lui Foyle o privire rapidă.

Foyle se aplecă înainte, își strînsese cu putere mîinile în jurul paharului și zise cu o voce surdă și cu o înfrigurare stăpînită :

— Ați izbutit !

— În parte, zise Arlette ridicînd mîna dreaptă. Peste o clipă am să vă arăt limitele succesului nostru. Dar vreau mai întâi să precizez condițiile sale. Organul vocal al delfinului este foarte diferit de al nostru. Delfinul nu produce sunete cu gura — care nu-î servește decît la mîncat — ci cu narina, organ respirator, pe care nu-î place să i-l atingi și deci care nu poate fi manipulat așa cum au manipulat soții Hayes buzele lui Viky. De altfel, procedeul nu s-a vădit a fi necesar, deoarece chiar de la început Ivan a dovedit, față de Viky, o dublă supe-

rioritate : este în stare să emită intenționat un sunet și poate să imite spontan vocea omenească. Dar succesul lui cel mai senzațional, Mr. C, și care ne îndreptățește speranțele de viitor, chiar dacă deocamdată progresele mai șchioapătă, este următorul : Ivan a ajuns să stabilească o legătură clară și constantă între cuvântul pe care îl repetă și obiectul desemnat de acel cuvânt. În alți termeni, s-a ridicat pînă la noțiunea specific omenească a cuvîntului-simbol.

— Dar e un formidabil salt înainte ! zise Foyle.

— Sînt de aceeași părere, zise Arlette, cu ochii strălucitori. Chiar dacă experiența profesorului Sevilla s-ar opri aici, ea ar marca o cotitură hotărîtoare în relațiile dintre specii.

Urmă o tăcere, privirea lui C luncă, rece, peste trupul Arlettei. Ce obscen lucru, un trup de femeie, sîinii ăștia mari, șoldurile astea, totul e atît de moale ; închise ochii pe jumătate : „o cotitură hotărîtoare în relațiile dintre specii“, asta se datorează lui Sevilla, îndrăgostită de patronul ei, bineînțeles, toate la fel, veșnic sexul, veșnic își tîrăsc vaginul după ele.

— Miss Lafeuille, zise el cu un ton amabil, cîte cuvinte știe Ivan ?

Foyle zise în același timp :

— Deformează mult ?

Bob Manning emise un rîs perlat și se întoarse către Arlette :

— O să trebuiască să dăm numere de ordine !...

— Răspund la prima întrebare, zise Arlette. Îi aruncă o privire rapidă lui Bob. „Ce nerod, mă întreb de ce își dă atîta osteneală“. Arlette reluă :

— Vocabularul lui activ numără patruzeci de cuvinte.

— Asta e mult ! aprecie Foyle. Patruzeci de cuvinte înseamnă de zece ori mai mult decît știa Viky !

C reluă :

— Puteți cita cîteva ?

— Miss Lafeuille, zise Foyle, privindu-l pe C cu un aer protestatar, n-a răspuns la întrebarea mea provitoare la deformațiile pe care le aduce Ivan cuvintelor...

Arlette își ridică mîinile la înălțimea umerilor și zise :

— Înainte de a răspunde la întrebările dumneavoastră, doresc să insist asupra unui punct : Ivan mînuiește cu deplină siguranță simbolurile lingvistice cele mai abstracte. De

exemplu, știe să spună : *right, left, in, out* * și le folosește fără greșală. Utilizează verbele *go, come, listen, look, speak* ** și le utilizează cu bună știință.

— Mă întreb atunci, zise C, unde sînt limitele de care vorbiți...

— Am să vă spun, reluă Arlette. Și, în același timp, am să-i răspund lui Mr. Foyle.

— În sfîrșit ! zise Foyle.

Arlette îi zîmbi.

— Încep cu cea mai puțin gravă : așa cum era de așteptat, Ivan delfinizează în mare măsură sunetele omenеști. Vocea lui e ascuțită, nazală și stridentă și nu e întotdeauna ușor de înțeles. Din păcate, mai sînt lucruri mult mai serioase decît aceste mici imperfecțiuni.

Făcu o pauză și reluă :

— Iată care e limita : Ivan nu izbutește să rostească decît monosilabe. Cînd încercăm să-l învățăm un cuvînt de două silabe, el reține numai ultima, fie că accentul tonic cade pe ea, fie că nu. Astfel, *music* devine *zic*, *Ivan* devine *Fa*, *listen* devine *sen*. Acum am pus degetul pe dificultatea care, după profesorul Sevilla, blochează, pentru moment, orice progres : Ivan nu știe să asocieze o silabă cu alta.

— Vreți să-mi dați paharul, Mr. C ? întrebă Bob.

— Cu plăcere, zise C, adresîndu-i un semizîmbet inteligent, dar fără să se uite la el.

Bob se strecură grațios pînă la el, îi luă paharul, cu un aer amabil, apoi și pe al lui Foyle. Operația o făcuse cu o ușoară răsucire din mijloc și cu o încovoiere a mîinii. Arlette tăcu : era jignită că fusese întreruptă și, mai ales, că C nu reînnodase numaidecît conversația printr-o întrebare. Bob o întrerupsese într-adins, ca să-i facă plăcere lui C, iar C tăcea într-adins, ca s-o încurce.

— Miss Lafeuille, zise Foyle, spuneți că Ivan nu știe să asocieze o silabă cu alta.

— Dar mai este ceva și mai grav, Mr. Foyle, zise Arlette, privindu-l cu recunoștință, Ivan nu știe să alătore un cuvînt

* Dreapta, stînga, înăuntru, afară (engl.).

** A merge, a veni, a asculta, a privi, a vorbi (engl.).

de altul. Poate să rostească și să înțeleagă cuvîntul *give* *, e în stare să înțeleagă și să pronunțe cuvîntul *fish* **, dar n-a ajuns încă să spună *give fish* *** ; dacă va izbuti, profesorul consideră că Ivan va fi trecut peste o etapă hotărîtoare.

— Cu alte cuvinte, zise C, va ști să vorbească atunci cînd va izbuti să treacă de la cuvînt la frază.

— Exact.

După o tăcere, Foyle zise :

— E minunat că a ajuns și la monosilabe.

— Da, zise Arlette, sînt întru totul de acord cu dumneavoastră, Mr. Foyle, e pur și simplu minunat.

C scoase din buzunar o tabacheră cu țigări de foi și i-o întinse lui Foyle. Acesta refuză cu un gest. C își alese un trabuc Upmann și îl aprinse.

— Presupun, zise el apoi, că Sevilla a încercat să facă ceva ca să învingă dificultatea pe care ne-ați descris-o adînceauri...

Fraza lui putea să treacă drept o întrebare anodină, dar o rostise avînd parcă aerul de a-l pune pe Sevilla sub acuzare.

— Da, zise Arlette, și-mi aduc foarte bine aminte cum a fost. Profesorul Sevilla ne-a adunat într-o zi în laborator și ne-a spus așa... Bob, îndreaptă-mă, dacă greșesc... „Să presupunem“, ne-a zis, „că aș fi prizonierul, dar prizonierul foarte bine tratat, al unei specii animale superioare speciei umane, într-un loc plăcut, dar îngrădit. Paznicii mei îmi propun o sarcină care presupune un mare efort de creație mintală. O îndeplinesc. În bune condiții, pare-se. Am tot confortul dorit, hrană excelentă, și sînt înconjurat de afecțiunea paznicilor mei. Totuși, nu sînt pe deplin fericit. Pentru că sînt, cum se spune, *singurul din specia mea*. Îmi lipsește un tovarăș ; să fim mai preciși : o tovarășă. Să presupunem acum că binevoitorii mei paznici îmi dau această tovarășă, că ea îmi place, că mă îndrăgostesc de ea. Atunci totul se schimbă. Viața mea dobîndește o dimensiune nouă. Primesc un puternic stimulent psihic, care îmi dezvoltă încrederea în mine însumi, spiritul de inițiativă și elanul creator. Nu credeți că munca mea va fi prima beneficiară a acestei schimbări ?“

* A da (engl.).

** Pește (engl.).

*** Dă-mi pește (engl.).

— Bravo ! încuviință zgomotos Bob Manning, trăgînd cu coada ochiului către C. Ai repetat foarte bine expunerea lui Sevilla ! Rosti cuvîntul „expunere” cu o imperceptibilă nuanță ironică.

Arlette îl privi cu indignare :

— Credeam că ești de acord cu această „expunere” cum îi spui.

— Chiar și sînt, zise Bob, cu un zîmbet sinuos la adresa lui C. Cine te face să crezi că nu sînt ?

C lăsă să-i scape un mic rîs exploziv, pe care după aceea păru că voise să și-l stăpînească.

— Dacă înțeleg bine, zise el cu o gravitate exagerată, profesorul s-a gîndit că tovarășia unei femele l-ar ajuta pe Ivan să-și rezolve problemele lingvistice. Și la urma urmei, de ce nu ? continuă el, plimbîndu-și o privire naivă peste cei de față. De ce n-ar exista o legătură între filologie și sexualitate ?

Bob îl privi pe C ca și cum și-ar stăpîni la rîndul lui pofta de a pufni în rîs și repetă cu un ton emfatic :

— De ce nu ?

Privirea intrigată a lui Foyle trecu de la Bob la C, apoi reveni la Arlette. Putu constata că Arlette avea un aer vexat și zise cu elan :

— Miss Lafeuille, spuneți-ne repede cum a ieșit experiența ?

Arlette îi zîmbi :

— Într-un chip cel puțin neașteptat.

*

Dragă Margaret, zise Mrs. Ferguson, ți-l prezint pe profesorul Sevilla, Henry, Mrs. Margaret Mandeville. Înghesuiește-te lîngă mine, Henry, dacă nu-ți displace prea de tot (*r*-ul pronunțat din fundul gîtului și *o*-ul foarte deschis) sîntem subțirei, este loc pentru toți trei pe bancheta din față. Portiera pocni ; m-a păcălit, își zise Sevilla furios, îmi impune un însoțitor, ca să mă duc să-i vizitez micul bungalow singuratic de pe plajă. E o cinste să vă întîlnesc, zise Mrs. Mandeville, aruncîndu-i o privire scurtă, expertă, extraordinar de lipsită de pudoare, era același tip de femeie ca și Grace Ferguson, înaltă, subțire, cu un gît lung prerafaelit, cu fața ovală și pleoape languroase ; și una și cealaltă erau atît de elegante, încît iz-

butiseră să convingă natura să le suprimе sîinii, șoldurile și fesele și să nu le lase decît un schelet de adolescent care să poarte rochiile asexuate ale marilor case de modă pariziene. Henry, zise Grace Ferguson, pronunțînd *r*-ul uvular și rulat ca aetrițele shakespearicene, frazele îi curgeau din gură într-un lent murmur melodios distins, abia dacă se putea auzi, Margaret Mandeville vorbea în aceeași manieră languroasă în *set*-ul *, cel mai căutat al lui Vassar College, acolo contractaseră ele această voce și acest accent, cuvintele articulate în fundul gîtlejului, frazele foarte cîntate, dar cu minimum de volum și căzînd din vîrful buzelor ca istovite, Henry a fost atît de drăguț și s-a lăsat kidnappat din laboratorul lui, dragă Margaret, timpul lui e atît de prețios pentru țară, mă simt atît de antipatrioată că-l împiedic să lucreze ; am impresia că-l răpesc Washingtonului lui Lincoln și Statelor Unite ale Americii. Ea zîmbi, își coborî încet pleoapele și lăsa să-i recadă degetele lungi, absolut fără altă bijuterie decît un inel cu un diamant enorm, pe maneta schimbătorului de viteză care, ieșit din podea, chinuia pulpa stîngă a lui Sevilla (doar nu veți fi vrînd ca acest tip de mașină să aibă vulgarul ambreiaj automat al unui Buick). Sevilla tăcea, înconjurat de brațe goale și de parfumuri scumpe, ghemuit, tulburat, furios ; ce mașină mică și tîmpită, ultimul cuvînt al lipsei de confort. N-am nici loc unde să-mi țin picioarele. De o lună ea îl ducea cu vorba, el nu obținuse nimic, nici măcar un sărut... Dar stai, dragă Henry, doar n-o să flirtăm, e ceva atît de comun, nu va fi nimic sau va fi totul, lasă-mi timpul necesar ca să mă hotărăsc, pleoapele căzîndu-i lent peste privirea plină de promisiuni ; dar deocamdată nu era nimic, manechinul elegant, rece ca gheața și inaccesibil, pe care îl privești într-o vitrină, în spatele unui geam de un țol grosime. Dragă Margaret, te rog, mai ales să nu-i pui nici o întrebare lui Henry despre delfinii lui, aceia sînt dragostea lui, îi iubește mai mult decît pe mine, sînt atît de geloasă, nu-mi spune niciodată nimic despre ei, în privința asta e mut ca un mormînt. Dar mi se pare, zise Mrs. Mandeville, că e în general mut ; mi-e tare frică, dragă Grace, că nu-mi apreciază grațioasa prezență așa cum ar trebui. Nu zău, strecură Sevilla printre dinți, sînt fer-

* Cercul, grupa.

mecat la stînga, sînt fermecat la dreapta, e aproape prea mult pentru mine. Margaret, nu ți-am spus, e un om adorabil, atît de spiritual, atît de stil bătrîna Europă, îl iubesc, încît sînt gata să-mi pierd capul, nu mai dorm noaptea din pricina lui. Dar eu însumi, zise Mrs. Mandeville, găsesc că farmecul lui e obsedant, e îngrozitor, dragă Grace ; am să-ți pricinuiesc un mare necaz, dar sînt pe cale să mă îndrăgostesc nebunește de profesor. Tot vorbind așa, puse mîna pe pulpa lui Sevilla și o lăsă acolo. Grace zîmbi ; ce lucru înfiorător, dumneata, cea mai bună prietenă a mea mă trădezi ! O să fim rivale și o să ne scaldăm în sînge. Sevilla tăcea, crispat, curbat. În tot ce spuneau ele era un ton indefinisabil de derîdere și de comedie de curte, ca și cum s-ar fi amuzat să-și scoată pentru o clipă rochiile cu malacov ca să îmbrace emoțiile simple ale celorlalte femei. Bărbații lor aveau încă relații cu oameni reali, cu administratori de societăți, secretari de direcție, oameni ai legii, dar ele, gata, nu mai aveau relații adevărate cu nimeni, nici între ele, nici cu servitorii lor (*butler* *-ul englez se ocupa de toate), se retrăgeau în puterea banilor lor ca melcii în cochilii și de acolo priveau lumea cu ochii lor impersonali și cu un imperceptibil amuzament ; erau pentru ele însele propria lor inefabilă valoare, nu mai aveau nici de disprețuit oamenii, erau cu atîta mai presus de condiția umană, și totuși, își zise Sevilla în gînd, cu furie, îndrăznesc să-mi închipui că defecția nu e pentru ele o problemă cu totul necunoscută.

Dragă Margaret, uite cheia, fii bună, te rog deschide bungalowul pînă bag cu mașina în garaj cu Henry. Portiera pocni. Margaret își netezi fusta cu dosul palmei și plecă, topăind grațios pe pietriș. Dragul meu, zise Grace fără să pornească automobilul, n-ai descleștat dinții tot drumul, ce are să creadă Margaret ? Ești pur și simplu imposibilă, trebuie să-ți mărturisesc, zise Sevilla ghemuindu-se spre portieră și întorcînd capul spre stînga, pentru a-și aținti ochii asupra ei, că nu te-am rugat să mă lași pe drum, tocmai ca să nu-ți fac un afront în fața prietenei dumitale. Acestea fiind spuse, n-ai să mai ai mult timp de îndurat manierele mele proaste, vrei să spui că ai de gînd să ți le îndrepti ? Vreau să spun că înțîlnirea

* Valet (engl.).

aceasta e ultima, ea își ridică sprâncenele, făcu o strîmbătură, zise cu un ton trufaș : adevărat ? Adevărat, zise Sevilla, ea își păstră poza disprețuitoare, cu o mîină pe volan, cu cealaltă pe schimbătorul de viteză, cu sprîncenele ridicate, cu privirea ațintită drept înaintea, Caliban îndrăznise să se revolte și nu exista decît un singur mod de a-l pedepsi, să se pronunțe numaidecît condamnarea lui. Henry, îmi pare rău, relațiile noastre s-au încheiat... Dar asta nu putea s-o spună, pentru că o spusese el întîi, orișicum, ar avea el prioritate, el nu glumea ; ce ochi avusese, întunecați, mîndri și furioși, niște ochi de spaniol, m-ar fi strîns de gît ; ceva care semăna cu un simțămînt de consimțire o zgîndări undeva în sine dar nu, trebuia să se hotărască, să-și păstreze sîngele rece ; era totuși atît de plăcut că mi l-am atîrnat la brîu ca pe un breloc, cu ochii lui calzi care îmi sorbeau toate mișcările, aveam impresia că sînt înconjurată de un suflu de afecțiune. Ea își coborî încet pleoapele, și-l învălui dintr-o parte cu o privire furișă ; Henry, zise ea cu o voce cam răgușită, gîfîindă, totuși melodioasă, mă mîhneste atît de mult, te înșeli *întru totul* cu privire la prezența Margaretei, n-are de fel sensul pe care i-l atribui dumneata, uite, am să fac să înceteze numaidecît această neînțelegere ; se dădu jos din mașină, fără să scoată cheia din contact. Coborî și el. Așteaptă-mă, zise ea, dăruindu-i un zîmbet dragăstos ; ea se depărtă răsucindu-se pe picioare ; bungalowul era un pavilion mic și simplu, îngrozitor de scump, din același lăcuit, pe soclu de piatră : o singură încăpere cu chichinetă, cameră de baie, cuptor cu cărbuni la exterior și garaj în polatră, aproape pe marginea oceanului, al cărui ultim talaz venea la domiciliu să-ți lingă picioarele de bogătaş. O văzu pe Grace cum vorbește cu Mrs. Mandeville pe plajă, se trînti într-un fotoliu, exasperat, toți nervii îi vibrau, Grace clipi din ochi privind scînteierea cerului ; draga mea, se întîmplă ceva înspăimîntător, Caliban mi-a făcut o scenă groaznică, e un monstru, m-a bătut, pur și simplu, m-a snopit, sînt plină de vînatăi ca fata aceea, săraca de ea, știi care, în mîna păroasă a lui King-Kong la ultimele etaje ale lui *Empire State Building*. N-ai putea să mă ajuți ?, draga mea, săraca de tine pot, dar nu știu dacă trebuie să... nu, nu, Grace, glumesc, firește, am înțeles, simt că o să-mi aduc aminte deodată că am niște vechi prieteni în colț și să te rog să-mi împrumuți mașina ta ca să mă reped să-i sărut pe bieții prieteni dragi. Se auzi un

pocnet de portieră, motorul sforăi, Sevilla se sculă în picioare, se duse spre ușă. I-am împrumutat Margaretei mașina, zise Garce apărînd în prag cu zîmbetul ei strălucitor și cu ochii ei prefăcuți, vrea să se ducă în vizită la el ; făcu repede un pas și o cuprinse în brațe. Mă mototolești rău, Henry, zise ea respingîndu-l, ai aerul să crezi că totul are să meargă de la sine ; trecu prin fața lui, cu bărbia ridicată, și veni să se așeze pe divan, picior peste picior, elegantă și cu un aer de superioritate. El rămase nemișcat și o privi țintă, cu ochii plini de mînie ; nu, zise el, atît de vehement, încît acest „nu“ acoperi zgomotul izbiturilor valurilor, nu, nu merge de la sine, dar nu mai vreau să fiu dus cu vorba, ori da, ori ba, și dacă e ba, plec, pe jos, chiar acu. Henry, ești îngrozitor, zise ea sculîndu-se în picioare și îndreptîndu-se spre el cu sprîncenele ridicate ; zău așa, mă sperii, ai niște maniere înspăimîntătoare. Și, deodată, ca și cum mîndria ei ar fi fost o coajă fragilă pe care Sevilla o îndepărtase cu unghia, îi cedă, îl lăasă s-o dezbrace, el nu spunea un cuvînt, ținea dinții strînși, contractat, absolut fără nici o dorință, o dezmierda ; ea stătea nemișcată, inertă. Și eu la fel, își zise Sevilla cu umilire ; trecu un timp, el asculta valurile cum mor pe plajă, nu izbutea să se concentreze. Dar Henry, zise ea, nu mă dorești... Nu părea nici măcar jignită. Ba da, draga mea, ascultă-mă, ai putea să iei unele inițiative, dar bineînțeles, și asta, era ceva ratat, ea nu știa să facă nimic, nici măcar asta ; prin ușa fereastră el putea să vadă un colț de nisip și ciucurii de spumă ai valurilor sparte ; ascultă, Grace, n-aș vrea să te jignesc, dar nu te pricepi de loc. Cum ? zise ea, înțepată pentru prima dată, nu mi-a făcut nimeni niciodată acest reproș. Sevilla se ridică într-un cot. Acest „nimeni“ nu era dificil de spus, atîta tot, și crezi că e o capodoperă de tact să vorbești despre acest „nimeni“ într-o asemenea clipă ? Eu îți fac această critică, deci nu e „nimeni“. În același timp, își zise el, ce conversație timpită, ce trist lucru, aceste gesturi, cînd nu există nici măcar prietenie ; iar ea, această biată milionară toantă, ce plăceri poate ea să simtă în viață ? Se aplecă spre ea și deodată o putu lua, dar rău, repede, pe un colț al divanului, inconfortabil, în grabă, într-o poziție proastă, cu lipsă absolută de duioșie ; era ceva ratat, de mîntuială, ceva irosit, fără voioșie și chiar, în fond, fără plăcere adevărată. El se sculă. Spune mulțumesc, zise Grace

cu un zîmbet ştrengăresc. El o privi, era nemaipomenit, să-i mai spună şi mulţumesc, ce lipsă de umor, de necrezut. Îţi spun mulţumesc, zise el fără să zîmbească. Nu vrei să faci o baie ? zise ea, ca şi cum i-ar fi oferit o ceaşcă de ceai. Nu, nu ţin, dar dacă ai altceva decît aceste pietre ascuţite, hai să facem o plimbare pe plajă. Sigur, desculţi, zise Grace, e atât de sănătos pentru glezne ; se plimbă unu lîngă altul o jumătate de ceas încheiată, vorbind. Sevilla n-avea să izbutască niciodată să-şi amintească ce-şi spusese, un singur lucru ieşea în evidenţă, o reflecţie pe care o făcuse ea în timp ce el se apleca pentru a ridica o scoică. Henry ar trebui să te tunzi, ai părul prea lung, nu-ţi şade bine ; era o reflecţie banală în sine, minoră, nici măcar răutăcioasă. El se ridică, cu scoica în mîna şi deodată se simţi obosit şi dezgustat de ea pînă în adîncul trupului, atât de scîrbit, ca şi cum ar fi umblat alături de ea de zece ani în frig şi în gol, şi chiar în clipa aceea, în timp ce îi zîmbea cu un aer politic, înţelese că hotărîrea era luată şi că avea s-o elimine din viaţa sa.

— În orice caz zise Arlette, nu există nici o îndoială că Ivan îşi suporta din ce în ce mai prost singurătatea, era excitat, agitat, distrat, se concentra din ce în ce mai puţin asupra exerciţiilor sale vocale ; se poate spune chiar că se lenevea. În plus, opera asupra noastră un transfer, căci i se întîmpla să adopte cu noi postura în S, caracteristică a atitudinii seducătoare a delfinului cînd face curte unei femele. De asemenea, din ce în ce mai des se freca de noi, ne dezmiarda capul cu aripioarele laterale şi ne muşca uşurel picioarele şi braţele. Aceste purtări erotice creşteau concomitent în frecvenţă şi în violenţă şi ajunseserăm să nu mai îndrăznim să înotăm cu el, pentru că ne era frică să nu ne alegem cu răni de pe urma muşcăturilor lui, oricît de plăcute ar fi fost, presupun, pentru o femelă din specia lui... (Foyle zîmbi.)

C îşi ridică ţigara.

— Cu cine avea el astfel de purtări ?

— Am să răspund eu la această întrebare, zise Bob cu un rîs scurt, făcîndu-i cu ochiul lui C. La început, aproape cu toată lumea. Mai tîrziu, cel mai des cu Arlette.

— Înțeleg asta, zise Foyle.

Arlette îl privi pe Bob Manning și încrunță sprâncenele.

— Continuați, Miss Lafeuille, zise C.

— Așadar, toate elementele ne îndemnau să credem că femela pe care ne pregăteam să i-o dăm, și pe care o botezasem Mina, va fi bine primită. Ceea ce s-a și întâmplat într-adevăr. Bineînțeles, Ivan a manifestat la început o anumită aprehensiune când a fost introdus un al doilea animal într-un bazin considerat ca fiind teritoriul lui exclusiv. A rămas nemișcat și a observat-o o clipă, dar observațiile pesemne că l-au convins de absența oricărui pericol, pentru că a trecut, în câteva secunde, de la prudența cea mai circumspectă la curtea cea mai delirantă. Dezmierdările, frecările și mușcăturile au început să se înmulțească, iar baletul nupțial a continuat într-un crescendo gâfșitor toată ziua. Delfinii se împerechează în general noaptea și în zori. Așadar n-am putut să știm niciodată dacă Mina și Ivan se împerechiaseră, dar când s-a făcut ziua, comportarea delfinului nostru față de soața lui se schimbase radical. Nu numai că n-o mai urmărea, dar îi respingea avansurile în modul cel mai hotărât. De îndată ce se apropia de el, Ivan pocnea din fălci amenințător. Apoi îi întorcea spatele și se depărta bătînd apa violent cu aripioara caudală. Mina a adoptat atunci postura în S în fața lui, dar fără succes, pentru că după aceea, când a vrut să-l dezmiere, el a bătut-o cu aripioarele laterale și a pocnit iarăși din fălci. Atitudinea lui față de biata Mina nu s-a îmbunătățit în ziua următoare. Ba chiar a devenit și mai ostilă și mai amenințătoare. Întrucît Mina stăruia în avansurile ei, a mușcat-o chiar de coadă — de data aceasta o mușcătură adevărată — și începînd din clipa aceea, ea n-a mai îndrăznit să se apropie de el. Când a fost lucru vădit că Ivan nu putea s-o sufere pe Mina, profesorul Sevilla, avînd temeri în legătură cu securitatea ei, a hotărît s-o scoată din bazin și s-o pună în bazinul nr. 2, unde, între paranteze fie spus, a fost de îndată adoptată de către masculul și cele două femele pe care îi creștem acolo.

— Oare ce s-o fi întâmplat ? întrebă C.

— Am discutat îndelung problema și o mai discutăm încă, zise Arlette, dar nu putem, în domeniul acesta, decît să formulăm ipoteze.

— De pildă ?

— Trebuie mai întâi să înțelegem, zise Arlette, că împerecherea delfinilor este un act anevoios, care cere din partea femelei multă răbdare și bunăvoință. Să presupunem acum că Mina a fost lipsită de dibăcie, că a continuat să fugă atunci când a trebuit să rămână nemișcată și că tentativele lui Ivan au sârșit printr-un eșec. E posibil ca, de pe urma eșecului, Ivan să fi resimțit o vie dezamăgire.

— Și nu-i mai place de Mina ? Întrebă Foyle zîmbind. A făcut prea mult pe cocheta și e supărat pe ea ? Dar asta nu explică de ce nu și-a reînceput încercările în ziua următoare.

— Aș crede mai degrabă, zise C, că întrucît această experiență a dat greș, s-a dezgustat de femele pentru totdeauna. Arlette zîmbi.

— Poate că situația nu e chiar atît de gravă. Poate că Mina nu e, la urma urmei, genul lui Ivan...

Foyle începu să rîdă :

— De astă dată, Miss Lafeuille, cred că exagerați !

— Cîtuși de puțin. Delfinii sînt la fel de selectivi ca și oamenii în afinitățile sau antipatiile lor. Am avut, la un moment dat, doi masculi într-un bazin. Legaseră prietenie și sârșiseră chiar prin a prezenta toate caracteristicile unei comportări perverse.

— Adevărat ? Întrebă C. Și care erau aceste caracteristici ?

— Iată : își făceau curte alternativ. Dezmierdări, frecări, mușcăături, nimic nu lipsea. Înceau chiar să se împerecheze. Am pus atunci o femelă cu ei, dar nu i-au acordat nici o atenție. Ba mai mult, cînd a încercat să se apropie ca să ia parte la joaca lor, au gonit-o. Am crezut atunci că homosexualitatea lor era prea statornicită ca să admită raporturi heterosexuale și am scos femela din bazin. Totuși, după cîtăva vreme, din lipsă de spațiu, am fost nevoiți să punem în bazin altă femelă ; pe aceasta, spre marea noastră surprindere, au primit-o amîndoi cu cel mai mare entuziasm și au început numaidecît s-o curteze.

C își strivi țigara în scrumiera din fața lui.

— Așadar, zise el, explicația insuccesului Minei pe lîngă Ivan ar fi o antipatie personală ?

— Nu sînt decît ipoteze, bineînțeles.

C reluă cu o ironie discretă :

— Socotiți deci că terapeutica menită să-l ducă pe Ivan de la cuvînt la frază n-a eșuat ?

— Nu văd cum am putea spune că a eşuat, zise Arlette, cu o umbră de rigiditate. Nu se poate trage o asemenea concluzie dintr-o singură experiență.

— Vreți să spuneți că Sevilla are de gând să reînceapă cu altă femeală ?

— Nu mi-a spus, dar presupun că da.

C se sculă, își luă pălăria și zise cu un zîmbet :

— Înseamnă că e perseverent.

— Trebuie să fie, zise Arlette cu convingere. Succesul e făcut dintr-o serie de eșecuri pe care le depășești.

— Și cui aparține această maximă nostimă, Miss Lafeuille ?

Întrebă C cu un zîmbet acid.

— Lui Sevilla, zise Bob Manning cu jumătate glas.

C, care începuse să înainteze cu pași mari, alături de Foyle, spre ușă, întoarse capul peste umăr și-i zîmbi. Arlette îl privi fix pe Bob Manning și cînd el trecu, la rîndu-i prin fața ei, îl apucă de braț și îi spuse cu o voce șuierătoare, furioasă :
Te crezi isteț ? N-ai încetat să-l tot perii pe acest tip scîrbos, ce ți-a venit ?

*

C, despuiat și umed, se așeză pe pat ; își trecu mîinile de două ori pe fața rumenă, ca și cum ar fi vrut să alunge de pe ea oboseala. Doamne, nu-și mai simțea picioarele, pica de somn, avea să adoarmă desigur, fără somnifer. Ce reflex idiot ! La urma urmei, ce-mi pasă dacă mă droghez sau nu ? Mi se pare caraghios. Oamenii de vîrsta mea se lasă de tutun, de alcool, de excese și se pun să facă gimnastică pentru burtă, pe covor. De obicei ! La ce bun această luptă împotriva bătrîneții ? Mai devreme sau mai tîrziu vor fi învinși, vor muri, în rate, de plămîn, de ficat, de inimă, de cancerul la prostată. G rînji. Se simțea plin de ură fără un anume obiect, iar această ură îi dădea gîndirii lui o vervă, o forță, o accelerație, care îi făcea plăcere. Ei mă fac să mă stric de rîs. Exercițiul, viața în aer liber, igiena, viața sănătoasă și regulată, ce sînt toate la urma urmei ? O jalnică bătălie în retragere, nimic altceva ! La capăt este prăbușirea, singurul lucru sigur. Moartea sau viața ? Ce deosebire ? Însuși cuvîntul acesta : viața, ce caraghioslîc, ce păcăleală să numești viață aceste cîteva momente meschine

dintre două neanturi, ce păcăleală ! Totul e trucat, măsluit dinainte ; la sfîrșit moartea ! Ce tîmpenii ne tot îndrugă cu „succesul“ lor „în viață“. Ce viață ? Ce succes ? Am crezut și eu, la universitate, în succes. Iar mai tîrziu, îmi amintesc, îmi spuneam : nu sînt decît un supra-curcan, deși aș fi putut fi un savant ! Și chiar azi, cînd bleaga aia îmi vorbea : să ai un laborator, asistenți, o muncă de creație, ca veneticul ăla... tîmpenie, tîmpenie, nimeni nu reușește în viață, nu există decît ratați, toți oamenii sînt niște ratați, deoarece mor. Și eu, și Johnnie, da, să crape toți, toți, cît mai repede cu putință, să fie curățați cu bomba H, să fie calcinați cîteva milioane dintre ei, și eu cu ei la grămadă ! Ce-mi pasă, am cerut eu să mă nasc ?

Singura mea bucurie era să-mi fac bine treaba. Dacă Johnnie ar fi trăit, l-aș fi recrutat pentru serviciu. Am trăit clipe de neuitat împreună. Era frumos, mai ales impresia asta că te trezești dimineata, ca baronii din evul mediu, cizmă lîngă cizmă, pinten lîngă pinten... Libertatea înbătătoare, viața riscată în fiecare minut, Johnnie în picioare, în soare, în satul abia cucerit, cu umerii săi largi, cu picioarele depărtate, cu trupul de atlet care părea indestructibil. Uite-l pe măgarul ăsta bătrîn, zicea, e gata să se roage în fața colibei. Îl joc cap sau pajură. Cap, nu-i fac nimic ; pajură, îl curăț ! Aruncă nichelul în aer, nichelul se învîrte, sclipind în soare ; îl prinse în căușul palmei și îl pocni zdravăn. Pajură ! Ai pierdut, a spus ridicînd piedica. Bătrînul s-a risipit în pulbere, a murit ca un purice strivit. În clipa aceea Johnnie avea înfățișarea unui zeu, senin, impersonal. M-a privit cu fața nemișcată, absolut lipsită de expresie, și a zis cu o voce egală : azi, el, mîine, eu. Și a doua zi a fost el.

Doamne, mi-e tot una acum, dacă merge tot așa, n-am să mai fiu în stare să-mi fac meseria. Am crezut că am să dau ochii peste cap adineauri în fața scîrbei aceleia și a delfinului ei Ivan. Și mai întîi și-ntîi, de ce Ivan, cine i-a pus nume rusesc delfinului ăsta american ? I se strînse stomacul, se lungi pe spate, cu picioarele depărtate și își frecă cu putere burta. Degetele i se înfundau și se gîndi : toată carnea asta, mațele astea, nervii ăștia, sîngele ăsta, un animal, nimic altceva, moale, asudat, obscen. Veneticul acela poate că are să reușească, în orice caz, e pe jar, evident, încă o chestie pe care Lorrimer mi-a tănuțit-o. Auzi vorbă, să publice rezultatele, auzi vorbă, dacă e „nesecret“ ; puteți să vă ștergeți undeva, sîr cu „nese-

cret“-ul dumneavoastră. Nu știu ce măsuri iau ei, dar asta n-are să mă împiedice să iau eu altele ; și aş paria că acceptă să-mi servească de antenă pentru Sevilla, pisoiiu acela drăguț.

Telefonul explodeă în cameră, cu forță, strident. Ei, drăcia dracului, zise C, tocmai cînd mă pregăteam să adorm. Luă receptorul. Bill, aici e Keith, mi-am permis să te deranjez, am primit adineaori o telegramă de presă, pe care ți-o rezum în două fraze : sovieticii au interzis categoric pescuittul delfinilor în apele lor. Orice pescar care va răni sau va ucide un delfin va fi pasibil de sancțiuni aspre. Bine, bine, zise C, și ce dată are știrca ? 12 martie, i se răspunse. Mulțumesc, Keith. Puse receptorul în furcă.

După o clipă se sculă. Chefu lui de a dormi dispăruse ; își vîr picioarele în papuci și începu să se plimbe în lung și-n lat prin cameră.

În după-amiaza în care tipul acela C, a venit să ne bată la cap, zise Maggie, ți-amintești, cu asistentul lui care avea un cap de boxer, în orice caz mai simpatic decât al lui, tipul acela, C, avea niște ochi care îmi dădeau fiori în spinare. Mi-aduc aminte, zise Lisbeth, întinsă pe unul dintre paturile perechi din camera pe care o împărțea cu Maggie. Era cald încă, storul abia lăsa să treacă soarele ca prin sită, Lisbeth era în chiloți și sutien, înaltă, voinică, blondă, athletică, fața bine construită, fruntea lată, falca pătrată, avea înfățișarea unui băiat foarte frumos, inteligent și voluntar, care în ultimul moment și-a greșit sexul ; nici pieptul ei voluminos nu izbutea să-i dea cu totul înfățișare de femeie. Se ridicase pe un cot și trăgea din țigaretă cu un aer de competență, ațintindu-și ochii, atenți, asupra lui Maggie. Mi-aduc aminte perfect de bine, zise ea cu vocea clară, Arlette intrase cu ei în laborator, avea un costum de baie nou, care îi puneă în valoare trupul mic și frumos, iar eu ți-am ținut de urît pe plutele din bazin. Ei bine, în ziua aceea a rupt-o cu ea, zise Maggie, a venit târziu, avea aerul lui posac și mi-a spus : cînd Mrs. Ferguson va telefona din nou, să răspunzi că nu sînt aici. M-am sculat, am făcut un efort nemaipomenit ca să nu zîmbesc de la o ureche la cealaltă, și-am spus : pentru cît timp ? El a ridicat sprîncenele cu un aer distant. Bine, am spus, trebuie totuși să știu, e un consemn temporar sau un consemn permanent ? Ai să vezi, a spus el, și numai după expresia lui am înțeles că era definitiv. Îți închipui ce fericită am fost, nu știu ce i-a făcut ea, dar era furios.

Abia ceva mai târziu, reflectînd, m-am întrebat dacă e chiar atît de bună ruptura asta. Mă întreb şi eu, zise Lisbeth, cu sprîncenele încruntate. Se priviră şi tăcură. Nu prea ştiu dacă gîndesc amîndouă exact acelaşi lucru ; chiar şi ochii lor încetară să se agate unii de alţii. Se scurseră mai multe secunde. Aveau aerul, faţă în faţă, că sînt două pisici bănuitoare care îşi retrag deodată ghearele în labe, îşi ascund labele sub piept, aşezîndu-se jos şi închizînd pe jumătate pleoapele.

Asta e şi părerea lui Bob, zise Maggie. Tu ştii ce fin e, mă înţelege înaintea chiar să vorbesc, e nemaipomenit ce legături sînt între noi, o simplă privire e de ajuns, la urma urmei nu mai avem nevoie de cuvinte. Asta îmi aminteşte întru totul genul de relaţii pe care le aveam cu James Dean, bietul James, parcă-l văd, şezînd în vechiul fotoliu de piele al mătuşii Agatha, la Denver, fixîndu-mă cu ochii lui trişti fără să spună un cuvînt. Ți-aduci aminte ce ochi patetici avea, încărcăți, cum se spune, cu toată tristețea lumii. Ca să revenim la Bob, nu e chiar absolut aceeași problemă, e atît de timid, are în așa măsură oroare să-și arate sentimentele, încît nici nu ştiu dacă pot să anunț logodna noastră vara asta, cum aveam de gînd. Dar, zise Lisbeth ridicînd o sprînceană, are într-adevăr... ? Adică cum, dar ce-ți închipui, zise Maggie împingîndu-și înaintea fața roșie și buzele groase, umflate. Acesta nu e de loc genul lui Bob. Nici n-a încercat să mă sărute, e atît de delicat, niciodată un gest ; e făcut numai din semi-nuanțe și nuanțe. Uite, zilele trecute, făceam o partidă de hoinăreală pe jos, prin oraș. A rămas în admirație în fața unei bluzițe albe cu dungi negre și a spus : ce drăguță e, arată grozav, mi-ar plăcea s-o cumpăr. Era să mă strîmb de rîs, oh, Bob. Ți-ar plăcea să porți o asemenea chestie, draga mea ? A roșit brusc pînă la urechi și mi-a spus foarte repede, întorcînd capul. M-am gîndit la tine, m-am gîndit ce bine ți-ar sta. Am rămas mută, absolut uluită, era felul lui de a face aluzie la viața noastră în doi de mai târziu, cînd vom fi căsătoriți. Eram atît de mișcată că i-am luat mîna într-a mea, i-am strîns-o fără să spun nimic. Dar chiar asta era prea mult pentru Bob. Și-a desprins mîna și a spus cu un ton sec : zău, Maggie, ești nebună, ce ți-a venit ? E adorabil, nu găsești ?

Da, da, zise Lisbeth, lăsînd ochii în jos, spre țigaretă, cu broboane de sudoare pe frunte, între sîni, la subsuori. Came-

rele nu aveau aer condiționat. Trase un fum din țigareta ei mentolată și se gândi cu un oftat : și acum, are să-mi vorbească iar despre James Dean, și din nou despre Sevilla, și iar despre Bob. E obsedată, e o adevărată boală, dacă n-ar fi fată atât de bună, pînă la urmă n-aș mai putea s-o sufer, și în plus e și atât de urîță, aproape mi se face greață, îmi vine mereu să-mi iau batista și să-i șterg colțurile ochilor. Cred, zise ea așezîndu-se pe pat, că am să-mi pun costumul de baie și am să dau fuga să plonjez în bazin. Ivan are să te necăjească, zise Maggie, știi, devine categoric indecent, fără a mai pune la socoteală mușcăturile și loviturile de coadă. Oh, știu, e adorabil, atât de voinic, atât de drăgăstos, ceea ce nu l-a împiedicat de loc zilele trecute să-mi ia călcîiul în bot. Are, după cum știi, o mică preferință pentru mine, ei bine, n-a mai vrut să-mi dea drumul, am tras o spaimă ! Mă întreb, zise Lisbeth, sculîndu-se și sucindu-și brațul drept spre spate, ca să-și deschieie sutienul, dacă Sevilla nu-și pregătește o dezamăgire așteptînd o minune de la noua femelă. La urma urmei, dacă Ivan nu izbutește să treacă de la cuvînt la frază, nu văd cum ar putea să-l ajute o căsătorie fericită, e ca și cum ai admite că un bărbat devine deodată mai inteligent pentru că și-a luat nevastă, cînd în general e invers.

Oh, Lisbeth, zise Maggie întorcînd ochii. Nu-i plăcea felul în care se plimba Lisbeth goală prin cameră. Lisbeth era absolut lipsită de pudoare ; cînd își schimba sutienul, nu-și ascundea sîinii. Lisbeth, continuă Maggie, nu-i de loc așa, Sevilla n-a spus niciodată un asemenea lucru, el a zis că o femelă i-ar da lui Ivan încredere în el însuși și i-ar spori avîntul creator. Ei bine, zise Lisbeth, ce punct de vedere egoist, s-ar crede că într-adevăr femeia este o unealtă care trebuie să ajute la munca masculului după ce i-a servit la plăcere. Ai să vezi, continuă ea, acuma, după ce Sevilla și-a lăsat prietena din lumea bună n-are să întîrzie să se îndrepte spre una dintre noi, Arlette, Suzy, eu, tu (adăugă „tu“, pentru că Maggie se uita la ea), cu scopul, cum zice el, să-și sporească avîntul creator. Mă-nnebunesc după acest eufemism, reluă ea cu un rîs scurt. Stai un pic, zise Maggie, cu vocea ei serioasă și intensă, cu fața greoaie și roșie de cercetașă, strălucind de dezaprobare, dar e instinctul femeii să-l ajute pe bărbatul pe care-l iubește. L-aș fi luat de bărbat pe Sevilla, tu știi, bineînțeles, că era să ne căsătorim acum un an, dar n-a putut niciodată să se hotărască ;

la urma urmei știi, e un timid și el, ar fi trebuit să iau eu lucrurile în mină, dar tu mă cunoști, nu pot să sufăr să mă vîr în sufletul oamenilor. Ei, dacă aș fi primit să fiu nevasta lui, crede-mă Lisbeth, aș fi fost prea fericită să muncesc zi și noapte pentru el. Muncești destul și așa, zise Lisbeth, și Arlette tot așa, iar Arlette nu are rezistența ta fizică ; se lasă exploatată de el, ăsta-i adevărul, mă îngrijorează mult, și tu tot așa, adăugă ea cu o jumătate de secundă întârziere, sînteți două ne-bune, amîndouă, cu Sevilla al vostru. Și ea e atît de fermecătoare, atît de gingașă, n-ar putea fi decît dezamăgită. O jubești mult, nu-i așa ? zise Maggie deodată. Desigur, zise Lisbeth, cu o ușoară roșeață pe fața ei cîstită și pătrată, este una dintre fetele cele mai atrăgătoare din cîte am întîlnit vreodată. Nu vreau să spun că e numai drăguță, mă înțelegi, dar are farmec, mister. Cineva bătu în ușa camerei și ușa se deschise. Se auzi vocea lui Bob Manning : Maggie, pot să intru ? Desigur ! El deschise ușa și rămase nemișcat în prag. Nu intra niciodată brusc într-o încăpere, își făcea intrarea ca un actor, înalt, zvelt, grațios, cu capul brun, aristocratic, cu nasul fin un pic coroiat, cu ochii căprui, frumoși, mobili sub genele negre, cu mîinile lungi, fine, atîrnate la capetele brațelor mlădioase (nu-și băga niciodată mîinile în buzunar, nu-și punea niciodată picior peste picior cînd se așeza, cunoștea întotdeauna totul, romanele ezoterice, filmele de avangardă, muzica ultramodernă, poezii abia ieșiți din găoace). Ei, zise Lisbeth cu brațul răsucit la spate. Vrei să-ți ajut ? Întrebă Bob cu un zîmbet delicios ajungînd din doi pași în mijlocul camerei. Fără să hîjbîie, de la prima încercare, apropie cele două benzi ale sutenului și le prinse. E fermecător maioul ăsta de baie, zise el înclinîndu-și capul pe umăr. Eu, știi, complimentele, zise Lisbeth. El făcu o pauză, își înălță capul frumos în chip cvasiteatral și rămase nemișcat o secundă încheiată. Apoi, legănîndu-se din șolduri nepăsător, își rezemă de perete brațu-i lung și zise cu vocea lui ascuțită : ascultați, scumpelor, vă aduc o veste importantă, soția pe care profesorul Sevilla i-o hărăzește lui Ivan a sosit adineauri, sîntem pe cale să o introducem în locuința viitorului ei soț și cred că, din afecțiune pentru Ivan și din considerație pentru tatăl său Sevilla, v-ar place să asistați la ceremonie. În afară de asta, profesorul vă caută de cinci minute pe amîndouă cu multă insistență. Nu puteai

să spui asta mai degrabă ? zise Lisbeth ridicînd din umerii ei largi.

*

Nervoasă, neliniștită, dar cu ochii curioși și nelăsînd să-i scape nimic din ceea ce se petrecea în jurul ei, delfina stătea lungită pe brancardă, iar brancarda se legăna în jurul cablului pe care trolitul avea să-l coboare în bazin. Ivan stătea la celălalt capăt, la aproximativ două picioare sub suprafața apei, nemișcat, atent ; caudala lui bătea apa cu o mișcare imperceptibilă. Ținea capul ridicat spre delfină și și-l întorcea de la stînga la dreapta cu un gest mlădios și puternic, pentru a o privi alternativ cu fiecare ochi. În același timp emitea niște șuierături întretăiate de tăceri și repercutate în aer de difuzor. Delfina nu răspunse încă prin nici un sunet, poate pentru că poziția ei suspendată și legănarea rezultată din această poziție o nelinișteau, dar pleoapele ei, aproape neclintite în timpul tăcerilor, începeau să palpitate de îndată ce răsunau șuierăturile lui Ivan.

Îmbrăcat în niște pantaloni de pînză albă și într-o cămașă de polo, cu siluetă juvenilă, cu părul ca pana corbului, cu ochii negri, vioi și nerăbdători, Sevilla stătea în picioare la dreapta trolitului. Peter și Michael îl încadrau, depășindu-l cu cel puțin un cap. Erau amîndoi în slip, Peter blond și Michael șaten închis, dar amîndoi la fel de atletici, bronzăți, relaxați, cu părul scurt ras la tîmple, cu gropițe în colțul gurii, cu zîmbetul sincer dezvelind dinți desăvîrșiți, cu o înfățișare incredibil de sănătoasă, de oameni bine hrăniți.

De îndată ce Lisbeth și Maggie apărură în pragul barăcii, cu silueta înaltă a lui Bob profilîndu-se în spatele lor. Sevilla le făcu semn, cu un gest de nerăbdare, să se apropie. Lisbeth și Bob iușiră pasul, iar Maggie începu să alerge ; se simțea oarecum vinovată pentru că le zărise pe Suzy și pe Arlette lîngă cei doi băieți. Toată echipa era acolo.

— V-am adunat, zise Sevilla plimbîndu-și peste ei ochii negri, sclipitori și veseli, pentru că nu vroiam să repet greșeala pe care am făcut-o cînd cu Mina. Vă aduceți aminte : eram atît de sigur că Mina are să se înțeleagă cu Ivan, încît nu m-am gîndit să organizez supravegherea cuplului de la

început. Urmarea o cunoașteți ; n-am știut niciodată ce s-a întâmplat între ei în timpul nopții, într-un cuvânt : motivul real al divorțului lor ne-a scăpat. De data aceasta o să ne arătăm mai severi și o să organizăm observația prin rotație, zi și noapte. Bazinul va fi luminat de reflectoarele încastate, îndată ce se va lăsa seara. V-am grupat în echipe de câte doi ; unul din doi va observa cuplul de la suprafață, celălalt prin hubloul subacvatic, cei doi observatori putînd comunica prin fir și înregistrîndu-și fiecare separat observațiile pe bandă de magnetofon. Vor dispune, și unul și celălalt, de aparate fotografice. Fiecare echipă va fi schimbată după două ore.

Iată programul, continuă Sevilla, scoțînd o hîrtie din buzunar : de la ora 18 la 20, la suprafață Suzy, la hublou Peter ; de la 20 la 22, la suprafață Michael, la hublou Lisbeth ; de la 22 la 24, la suprafață Maggie, la hublou Bob ; de la 0 la 2, la suprafață Arlette, la hublou eu ; de la 2 la 4, la suprafață Suzy la hublou Peter și așa mai departe... Am prevăzut rotația pînă mîine la amiază, dar poate că va trebui s-o mai prelungim. Maggie va afișa orariul pe panou.

Făcu o pauză și reluă :

— Are cineva ceva de spus ?

Suzy ridică mîna și Sevilla o privi prietenos. Împreună cu Michael și Arlette, ea făcea parte, ocupînd locul al treilea, dintre cele trei mai bune elemente ale echipei. Era subțirică și blondă și avea acel gen de profil armonios care se poate împăca bine cu snobismul și cu răceala, dar care, la ea, datorită expresiei ochilor, făcea o plăcută impresie de linie fără cusur.

— Presupun, începu ea, că s-au prevăzut rezerve pentru aparatele fotografice și pentru magnetofone.

— L-am însărcinat pe Peter să se ocupe de asta.

— Și Peter s-a ocupat, zise Peter. O privi pe Suzy zîmbind, iar ea îi răspunse la zîmbet.

După o tăcere, Lisbeth remarcă, cu o notă de agresivitate în voce :

— Bag de seamă că fiecare echipă este alcătuită dintr-un băiat și o fată...

— Și de ce nu ? răspunse Sevilla ridicîndu-și sprîncenele negre și stufoase.

— Și că în general ați pus fata la suprafață și băiatul la hublou.

— Nu este exact în ceea ce te privește, Lisbeth. Pe tine te-am plasat la hublou.

— Dar e adevărat în ceea ce le privește pe celelalte trei fete, continuă Lisbeth, cu aerul că-l pune pe Sevilla sub acuzare.

Sevilla aruncă o privire pe hîrtia din mînă.

— Da, e adevărat. Ei și ?

— Postul la hublou fiind mai important decît postul de la suprafață, mă întreb dacă alegerea dumneavoastră n-a fost dictată de o prejudecată antifeministă.

— O, nu cred, zise Sevilla, zîmbind. Nu sînt convins că am o astfel de prejudecată. Pe semne că hubloul l-am rezervat băieților și mie pentru că e ceva mai neplăcut decît la suprafață.

— În acest caz, zise Lisbeth, pe mine de ce m-ați pus la hublou ?

— Ascultă, Lisbeth, nu poți să-mi reproșezi în același timp că am fost antifeminist cînd le-am pus pe cele trei fete la suprafață și că am fost anti-Lisbeth cînd te-am pus pe tine la hublou. Trebuie să alegi.

Se văzură zîmbete, iar Lisbeth zise fără a privi pe nimeni :

— În acest caz, aleg și-mi repet întrebarea : de ce sînt eu singura fată pe care ați pus-o la hublou ?

Sevilla își ridică ambele mîini în aer și replică agasat :

— Nu știu. E o întîmplare.

— În psihologie, zise Lisbeth, nu există întîmplare, există numai mobiluri inconștiente.

— Ei bine, interveni Arlette cu vioiciune, să zicem că Mr. Sevilla te-a pus la hublou ca un omagiu inconștient adus în-sușirilor tale atletice.

Iarăși zîmbete. Lisbeth o privi pe Arlette cu reproș, ochii i se umplură de lacrimi, întoarse capul și tăcu, îmbufnată. Sevilla se uită la ea cu atenție o jumătate de secundă, apoi îmbrățișă cu privirea echipa și zise cu o voce neutră :

— Dacă doriți să modificați între voi alcătuirea echipelor, vă las, bineînțeles, toată libertatea.

— N-am nimic de obiectat cu privire la alcătuirea schipe-
lor, spuse Lisbeth furioasă. Mi-e perfect indiferent dacă sînt
cu X, cu Y-sau cu Z.

Întoarse spatele grupului și își pironi ochii spre baraca-
ment, de parcă n-ar mai fi interesat-o nimic din ceea ce urma
să se petreacă în bazin.

După o tăcere, Sevilla reluă :

— Înainte de a o pune pe această tînăra cucoană în apă,
vreau să adaug următoarele : să nu vă credeți obligați, dat
fiind că observațiile voastre vor fi înregistrate pe bandă de
magnetofon, să adoptați un ton oficial și afectat. Exprimați-vă
cu cea mai mare naturalețe și cu cea mai mare libertate. Spu-
neți absolut tot ce vă vine să spuneți. În nici un caz benzile
acestea nu vor ieși din laborator. Și dacă extragem apoi din
ele o notă scrisă, vom face toate tăieturile necesare. La urma
urmei, ceea ce ne pregătim să facem este un studiu de com-
portament și foarte posibil ca o notație spontană a unuia dintre
voi să contribuie la analiza noastră. Hai, Michael. E timpul
să i-o prezentăm lui Ivan pe viitoarea soție.

— Nu ne-ați spus cum o cheamă, zise Maggie.

— Adevărat ! zise Sevilla lovindu-și palmele una de alta.
Își roti privirea și adăugă zîmbind : Lisbeth, ca să-ți arăt că
n-a existat nici un complot împotriva sexului dumitale sau
împotriva dumitale, îți cer s-o botezi pe nevasta lui Ivan.

Lisbeth se întoarse pe călcîie cu fața spre el.

— Vorbiți, spuse ea cu acreală, ca și cum aș suferi de ma-
nia persecuției.

— Dar de fel, zise Sevilla. Nu în felul acesta ți-am inter-
pretat observațiile.

— Atunci cum le-ați interpretat ? replică ea pe un ton
sfidător.

Sevilla ridică ambele mîini :

— Nu le-am interpretat de loc !

După o pauză, Maggie își întinse înainte fața greoaie și
roșie și zise apăsător :

— Ascultă, Lisbeth, nu mai începe iar. Biata făptură aș-
teaptă. Dă-i mai repede un nume.

— S-o numim Bessie, zise Lisbeth cu un ton morocănos.

DACTILOGRAMA OBSERVĂRII LUI IVAN ȘI A⁷ BESSIEI, DUPĂ
BENZILE DE MAGNETOFON, SUPRAFAȚĂ ȘI HUBLOU, ÎNAINTE
DE TĂIETURILE PROFESORULUI SEVILLA. 6 MAI 1970 ȘI NOAP-
TEA DE 6 SPRE 7 MAI.

Suzy. — Aici suprafața. Ora 18 și 5. Trolitul o pune pe Bessie în contact cu apa. Ivan nu se clintește. Michael coboară în apă și degajează aripioarele laterale din cele două găuri practice în pânza brancardei pentru a le primi. Bessie se lasă. Pare calmă și nu manifestă neliniște.

Peter. — Aici hubloul. Ora 18 și 10. Alo, Suzy, mă auzi ?

Suzy. — Da.

Peter. — O văd perfect pe Bessie ; dar unde e Ivan ? Nu e în câmpul meu vizual.

Suzy. — E în dreapta ta, ghemuit în colț. Stă nemișcat. O privește pe Bessie. (Pauză.) Cît e ceasul la tine ?

Peter. — 18 și 11.

Suzy. — Îmi potrivesc ceasul după al tău. Auzi fluierăturile ? El fluieră și ea răspunde.

Peter. — De unde sînt, nu aud difuzorul. Dar o văd foarte bine pe Bessie. Mi se pare mai puțin voluminoasă și mai puțin lungă decît Ivan. Afară de momentele cînd își rotunjește spinarea să respire la suprafață, stă absolut nemișcată. E evident că are să-l lase pe Ivan să se apropie, fără să facă ca „primii pași”. (Pauză). Ochiul ei sclipește de viclenie feminină.

Suzy. — Oh, Peter ! (Rîde).

Peter. — Ora 18 și 15. De s-ar hotărî odată... Ce face ?

Suzy. — O privește alternativ cu ochiul drept și cu ochiul stîng și suieră. (Pauză.) Mișcă. Ora 18 și 16.

Peter. — Ah, îl văd ! a trecut la doi metri de ea, o depășește și îi dă tîrcoale. Ea stă nemișcată.

Suzy. — Ivan descrie cercuri din ce în ce mai strînse.

Peter. — Cînd trece prin fața hubloului, îmi maschează vederea. Ba nu, dacă mă aplec, pot să văd. Ea nu se clintește ; îl urmărește cu coada ochiului. (Pauză).

Suzy. — Ora 18 și 20. Tîrcoalele astea au început să mă plictisească. Ce de ceremonii !

Peter. — Ora 18 și 22. Am luat o fotografie. Sper să se vadă că-l privește cu coada ochiului.

Suzy. — Atenție ! Ivan se oprește și vine lângă ea, bord la bord. Parcă ar fi două vapoare ancorate cuplat. Ora 18 și 25.

Peter. — Bessie îmi maschează în parte poziția bord la bord. Dar disting coada lui Ivan în spatele cozii Bessiei. Oare capul lui e în dreptul capului ei ?

Suzy. — Da.

Peter. — Atunci e cu siguranță mai lung ca ea. O văd foarte bine. Clipește din ochi.

Suzy. — Glumești !

Peter. — De loc. Spun ceea ce văd : clipește din ochi. El ce face ?

Suzy. — Își freacă partea laterală a capului de capul ei. Am să iau o fotografie. N-am avut timp. Bessie demarează.

Peter. — O văd perfect. Se depărtează de el ; Ivan nu mișcă.

Suzy. — Nu mișcă, dar schelălăie. Nu e mulțumit.

Peter. — Ce fel de schelălăieli ?

Suzy. — Scurte, violente, extrem de ascuțite. O cheamă înapoi. Pare supărat. Ea revine. Ora 18 și 30. Ivan se instalează lângă ea bord la bord.

Peter. — Îi văd foarte bine. Ivan e aproape lipit de hublou. Bessie e în partea cealaltă. Ivan mă privește. Aproape aș putea să spun că-mi face cu ochiul ! Iau o fotografie. Aș vrea să-i fixez expresia.

Suzy. — Demarează împreună.

Peter. — Nu-i mai văd.

Suzy. — Se învîrtesc amîndoi, urmărind perimetrul bazinului în sensul acelor unui ceasornic. Ora 18 și 35.

Peter. — Îi văd trecînd.

Suzy. — El s-a plasat între ea și marginea bazinului, poate pentru ca s-o ferească de izbiturile de pereți. S-o fi gîndind că nu cunoaște bazinul atît de bine ca el.

Peter. — Da, cred că ai dreptate. Înnoată un pic mai înaintea ei. Parcă o ocrotește și o călăuzește.

Suzy. — Mă întreb cînd vor înceta să se învîrtească. Opresc magnetofonul.

Peter. — Și eu.

Suzy. — Aici suprafața. Peter, conectez magnetofonul.

Peter. — O. K. *

Suzy. — Ora 18 și 45. Continuă să se învîrtească. Riscăm să dureze mult. Ce faci ?

Peter. — Stau jos, fumez și mă plictisesc. Oare-i aud șuierînd.

Suzy. — Da, fără încetare.

Peter. — Într-un cuvînt, se plimbă și stau de vorbă. Șuieră vreunul dintre ei mai des ca celălalt ?

Suzy. — Da, Ivan. Ea șuieră foarte puțin.

Peter. — Concluzia e clară — el îi spune verzi și uscate iar ea ascultă.

Suzy. — (Rîde). Opresc magnetofonul.

Peter. — Și cu.

Suzy. — Aici suprafața. Conectez magnetofonul ca să-mi înregistrez apelul. Ora 19 și 45.

Peter. — La fel. Sînt mort de plictiseală și, culmea, mi-e foame. Se învîrtesc de o oră și zece minute. El tot mai șuieră ?

Suzy. — Tot.

Peter. — Ce discurs îi ține !

Suzy. — N-aș fi crezut că stadiul flirtului să dureze atîta.

Peter. — Nu ăi atît de nerăbdătoare.

Suzy. — (Rîde). Cred că așa face mai bine să-mi opresc magnetofonul. Dar tu poți să-mi vorbești mai departe.

Peter. — O. K.

Suzy. — Aici suprafața. Ți-l dau pe Michael. E ora 20.

Peter. — Via după tine în sufragerie, cum apare Lisbeth. Alo, Michael, ai să ai o dezamăgire. Se învîrtesc de o oră și douăzeci și cinci de minute. Nu sînt tineri căsătoriți, sînt alergători fondişti.

Michael. — (Rîde). Nimic interesant ?

Peter. — Ba da, la început, apropierea a fost interesantă. Uite-o pe Lisbeth. Îți dau legătura.

Lisbeth. — Aici hubloul. Ce e nou ?

Michael. — Aici suprafața. După spusele lui Peter, se învîrtesc așa de o oră și douăzeci și cinci de minute.

Lisbeth. — Nostim. (Pauză).

Michael. — Sînt drăguți. Par să aibă o atitudine camara-derească unul față de altul.

* Foarte bine, în regulă, de acord, (expresie familiară americană) (N.T.).

Lisbeth. — M-au amestecat. Sper că n-au să se învârtască așa două ceasuri. (Pauză). Opresc magnetofonul.

Michael. — Și eu.

Lisbeth. — Aici hubloul. Ora 20 și 25.

Michael. — Aici suprafața.

Lisbeth. — Ivan a accelerat și Bessie l-a ajuns din urmă.

Michael. — Observație confirmată. Manifestă amândoi oarecare agitație. Mersul în cerc nu mai are alura timidă de la început. (Pauză). Cerul se luminează. A ieșit luna. Vremea e destul de frumoasă.

Lisbeth. — Ai noroc.

Michael. — Dacă vrei, putem schimba. Iau eu hubloul și tu suprafața.

Lisbeth. — Ești foarte amabil, dar mă simt bine unde sînt.

Michael. — Nu e un motiv ca să-mi dai peste nas.

Lisbeth. — Nu-ți dau.

Michael. — Ba da... Am încercat doar să fiu amabil cu tine.

Lisbeth. — Nu văd necesitatea.

Michael. — Mulțumesc. (Pauză). Ascultă, Lisbeth, dacă vroiai să faci echipă cu altul, n-aveai decît să-mi spui. Nu m-aș fi simțit jignit.

Lisbeth. — Să-ți intre în cap că n-am nici o preferință. Ori tu, ori altul...

Michael. — Ești foarte amabilă.

Lisbeth. — Scuză-mă, dar vă găsesc exasperanți, cu înșinuările voastre.

Michael. — Care „vă” ?

Lisbeth. — Tu, Sevilla, ceilalți... Amestecați sexul peste tot...

Michael. — Și tu nu ? Ai noroc !

Lisbeth. — În orice caz, nu văd de ce trebuie să fac echipă cu un băiat ca să observ delfinii.

Michael. — Ai prefera să faci echipă cu o fată ?

Lisbeth. — Cine a spus asta ?

Michael. — I a uma urmei, nu există decît două sexe.

Lisbeth. — Iarăși sexul ! Conversația asta e timpită. O întrerup.

Michael. — Aici suprafața. Alo, Lisbeth, conectez magnetofonul. Ora 20 și 30.

Lisbeth. — Și eu.

Michael. — Cred că Ivan a luat postura în S.

Lisbeth. — N-am văzut nimic.

Michael. — M-oi fi înșelat. S-a petrecut foarte repede.
(Pauză). Merg mai bine ?

Lisbeth. — Nu merge mai bine, merge. Mulțumesc.

Michael. — Privește, de data asta nu mai încape îndoială.

Lisbeth. — Într-adevăr.

Michael. — Trebuie să fie un efort mușchiular serios pentru un delfin să-și răsucescă trupul în S...

Lisbeth. — Mi se pare caraghios.

Michael. — Nu e mai caraghios decât porumbelul care face goange în fața unei porumbițe.

Lisbeth. — Mă întreb câte secunde e în stare să-și păstreze poziția.

Michael. — L-am cronometrat — două secunde și opt zecimi.

Lisbeth. — Am luat o fotografie. Am observat că-și îndoaie aripioarele laterale.

Michael. — Nu eram sigur. (Pauză). De ce oare delfinii consideră că postura asta e seducătoare, și nu alta ?

Lisbeth. — Cocoșul ce face ? Nu-mi amintesc.

Michael. — Dă ocol găinii desfășurându-și o aripă și lăsând-o să-i atârne pînă la pămînt ca să-i arate ce bine e îmbrăcat.

Lisbeth. — Ce comedie ! Iar încep să se învîrtească. Îmi opresc magnetofonul.

Michael. — Și eu la fel.

Lisbeth. — Aici hubloul. Ora 20 și 45. Îl vezi pe Ivan ?

Michael. — Destul de prost.

Lisbeth. — S-a plasat sub Bessie, cu capul în dreptul aripioarelor ei.

Michael. — Nu-l văd. Bessie mi-l maschează.

Lisbeth. — Michael !

Michael. — Da.

Lisbeth. — Foarte curios. Bessie îi mîngîie capul cu aripioarele.

Michael. — Ești sigură ?

Lisbeth. — Absolut. Stai, iau o fotografie. Gata.

Michael. — Ce fel de mîngîiere ?

Lisbeth. — Cum ce fel de mîngîiere ?

Michael. — Mai ai multe de învățat : vioaie sau blîndă ?

Lisbeth. — Mulțumesc pentru lecții

Michael. — Ei ?

Lisbeth. — Blîndă.

Michael. — Îi vezi ochii ?

Lisbeth. — Îi închide. Emite vreun sunet ?

Michael. — Nu, niciunul. Mi-am creat perspectivă : m-am culcat pe burtă și am izbutit s-o văd. Îl mîngîie cu multă blîndețe. E destul de mișcător, după părerea mea. Peste o clipă, Ivan are să înceapă să toarcă.

Lisbeth. — Devii sentimental.

Michael. — Nu, dar mă mir. Mărturisesc că nu m-aș fi așteptat la atîta duioșie din partea a două animale.

Lisbeth. — Nu văd un motiv de înduioșare. (Pauză). Își reiau rotocoalele. Îmi opresc magnetofonul.

Michael. — Și eu.

Lisbeth. — Aici hubloul. Ora 21 și 30. Am numărat trei poziții în S.

Michael. — Exact. Iată cronometrările — două secunde și patru zecimi, două secunde și șase zecimi, trei secunde. La ora 21 și 25 Ivan i-a mușcat ușurel caudala.

Lisbeth. — N-am băgat de seamă. Atenție ! Se plasează deasupra ei.

Michael. — Dacă mă aplec, îi văd, dar nu prea bine. El ce face ?

Lisbeth. — Același lucru ca pînă acum, numai că rolurile s-au inversat. Acum el îi mîngîie ei capul cu aripioarele.

Michael. — Nebunia lor este metodică...

Lisbeth. — Am mai auzit asta undeva.

Michael. — În *Hamlet*.

Lisbeth. — Bessie pare enervată. O, mă așteptam, demarează.

Michael. — Ivan o urmărește.

Lisbeth. — O nouă dezmiardare.

Michael. — Mi s-a părut destul de confuză. Ce s-a petrecut ?

Lisbeth. — În clipa cînd s-o prindă, a trecut deasupra ei, s-a întors pe spate și s-a frecat de ea de la un capăt la altul, în timp ce o depășea. După aceea a revenit la poziția normală.

Michael. — E o dezmiardare care mi se pare foarte acrobatică.

Lisbeth. — Atenție, Bessie demarează iar.

Michael. — Probabil ca să-l îndemne să-și repete manevra. Am să mă aplec ca să încerc să văd ceva.

Lisbeth. — Gata.

Michael. — De data asta am văzut. E foarte frumos felul în care se întoarce ca să lunece frecându-se de ea. Foarte frumos, foarte suplu.

Lisbeth. — Am luat o poză.

Michael. — Bessie iar demarează. A început să-i placă.

Lisbeth. — Ivan își reia manevra.

Michael. — S-ar zice că ritmul se precipită. Ce energie ! Sînt neobosiți. E foarte atletică dragostea la delfini.

Lisbeth. — Michael !

Michael. — Da.

Lisbeth. — Ți-l dau pe Bob.

Michael. — Au și trecut două ore ?

Bob. — Poți să-mi faci un rezumat ?

Michael. — Poziții în S, dezmierdări, mușcături, frecări.

Bob. — Nimic definitiv ?

Michael. — Nu. Ți-o dau pe Maggie. Ați sosit cînd începe să devină interesant.

Maggie. — Aici suprafața. Bob, e ora 22 și *3. Am ora exactă.

Bob. — Îmi pun ceasul după al tău.

Maggie. — Vreau să te rog ceva. E foarte drăguț din partea lui Sevilla că m-a pus în echipă. Dar, la urma urmei, eu nu sînt zoologă. Vrei să-mi atragi atenția dacă-mi scapă ceva ?

Bob. — Desigur.

Maggie. — Ce face Ivan ? Abia îl văd din cauza vîltoirii.

Bob. — A trecut dedesubtul Bessiei și o mușcă de caudală. Acum îi dă drumul și îi apucă în bot aripioara laterală.

Maggie. — Mi se pare că Bessie își îndoaie gîtul într-o parte, ca să încerce să-i prindă coada.

Bob. — Exact. Ivan îi dă drumul, plonjează, își deschide larg botul. Stai ! Își închide botul peste al ei.

Maggie. — Asta o fi felul lui de a-i închide gura. (Rîde).

Bob. — Ivan emite vreun sunet ?

Maggie. — Tot felul de sunete : schelălăială, şuierături, trosnete și chiar, uneori, ceva care seamănă cu un hohot de rîs.

Bob. — Ivan se desface din îmbrățișare și pornește. Nu, s-a prefăcut. Revine... Apucă din nou aripioara ei dorsală și acum îi dă drumul și o mușcă de caudală.

Maggie. — Bessie izbuteste să-i facă același lucru.

Bob. — (Rîde). Nici unul dintre ei nu vrea să dea drumul. Se învîrtejesc în apă ca doi luptători de greco-romane. Ai văzut vreodată băîndu-se doi delfini masculi ?

Maggie. — Nu.

Bob. — Aceleași înșfăcări, dar mușcăturile sînt serioase. Își fac răni grozave. Apa se colorează cu sînge.

Maggie. — Nu văd sînge.

Bob. — Nu, dar cînd trec amîndoi pe lîngă hublou, disting totuși pe aripioare urmele dinților. (Pauză) Presupun că mușcătura, ca să fie erotică, trebuie să se afle la limita adevăratei dureri.

Maggie. — Par să se calmeze. Merg roată prin bazin, Bessie la interior.

Bob. — Își recuperează puterile după trîntă. (Pauză). Opresc magnetofonul.

Maggie. — Și eu.

Maggie. — Noi mușcături pe tot corpul. Trebuie să descriem din nou toate aceste mușcături ? Sînt aceleași.

Bob. — Nu. Iar au început să înoate roată. Se calmează din nou. Fazele calme urmează după momentele frenetice.

Maggie. — Pot să profit de faza de calm, ca să-ți pun o întrebare ?

Bob. — Poți.

Maggie. — O întrebare pe care ținam de mult să ți-o pun : ești catolic ?

Bob. — Nu. Nu încă. Dar mă atrage mult.

Maggie. — Ce te atrage în catolicism ?

Bob. — Disciplina și spovedania.

Maggie. — Nu sînt sigură că am înțeles bine.

Bob. — Oricum, nu e momentul să discutăm despre asta.

Maggie. — Păi, dacă nu e nimic de notat...

Bob. — Tocmai. Îl opresc și eu și-mi aprind o țigară.

Maggie. — Aici suprafața. Ora 23 și 35. Iar au început să se agite. Încep din nou să înoate roată. Poate că ea socoate că el nu i-a făcut destulă curte.

Bob. — Ar fi o interpretare.

Maggie. — (Pauză). Îmi vine greu să înțeleg că oamenii au izbutit să amestece ideea de păcat cu astfel de lucruri. Totul pare atât de nevinovat...

Bob. — E nevinovat la delfini. Nu la noi.

Maggie. — De ce ?

Bob. — Ar fi prea lung de explicat.

Maggie. — Ai spus că ești atras de confesiunea catolică. Mărturisesc că nici asta nu înțeleg.

Bob. — După părerea mea, e mare lucru să poți spune ce ești și ce faci cuiva care te iartă.

Maggie. — Dar tocmai asta mi se pare periculos, că cineva te iartă. E ca și cum ți-ai pune conștiința în afara ființei tale.

Bob. — Ești o puritană. Dumnezeuul tău nu e Dumnezeu, e conștiința ta.

Maggie. — Da' de unde ! Cîtuși de puțin. Nu sînt deloc puritană.

Bob. — Ascultă, nu e momentul să vorbim despre asta. Mai reluăm noi discuția. (Pauză). Sînt calmi. Am să profit ca să-mi închid magnetofonul și să-mi aduc țigări. Nu mai am.

Maggie. — O. K.

Bob. — Aici hubloul. Ora 23,50. O nouă repriză de trîntă cu mușcături, mai puternice și mai slabe. N-am s-o descriu, dar am să-i cronometrez durata.

Maggie. — După părerea mea, momentele calme sînt cu mult mai lungi decît cele agitate.

Bob. — Sigur. Altminteri s-ar istovi. Privește-i ! Ce frenezie !

Maggie. — Într-un fel, îți face plăcere să-i vezi. Par atât de mulțumiți ! Parcă ar rîde.

Bob. — Interpretezi.

Maggie. — Nu ți se par mai frenetici decît adineauri ? Nu e un crescendo ?

Bob. — Da, cred că da, dar e greu de evaluat.

Maggie. — Ce energie ! Cînd te gîndești că e miezul nopții și că totul ține de șase ore ! Vitalitatea acestor animale e de necrezut. Bob ! ți-o trec pe Arlette.

Arlette. — Bob ! Poți să-mi faci un rezumat ?

Bob. — Scuză-mă, tocmai i-l făceam lui Mr. Sevilla.

Sevilla. — Aici hubloul. Ora 0 și 3.

Arlette. — Aici suprafața. Ora 0 și 3.

Sevilla. — Seria de mușcături ține de la ora 23 și 50. O erecție la ora 22 și 45, dar fără împerechere. Ea nu s-a lăsat.

Arlette. — Au reînceput salturile ?

Sevilla. — Nu, nu încă. Numai dezmierdările și mușcăturile. (Pauză) Emit sunete ?

Arlette. — O grămadă. Fără încetare.

Sevilla. — Distingi la Ivan sunete englezești ?

Arlette. — Nu, nici unul.

Sevilla. — Cum ai defini aceste sunete ?

Arlette. — Foneticeste vorbind ?

Sevilla. — Nu, omeneste vorbind. Prin analogie.

Arlette. — Aș spune că sînt strigate entuziaste. Bineînțeles, asta e o interpretare.

Sevilla. — Cunoști punctul meu de vedere. Nu e cazul să se elimine, a priori, interpretarea antropomorfică. Este o greșală să se considere omul ca fiind o faptură diferită, în esență, de mamiferul superior. Numai trufia de parvenit a omului îl îndeamnă să creadă asta. (Pauză). Ora 0 și 10. Iarăși calm. Secvența de lupte și de mușcăături a ținut douăzeci de minute.

Arlette. — Ce vitalitate !

Sevilla. — Da, admirabilă. Din acest punct de vedere omul e cel care a degenerat. (Pauză). Mărturisesc că am un pic de trac. Mă tem că n-are să meargă.

Arlette. — Nu există nici un motiv. Ivan se va supune instinctului.

Sevilla. — Nu s-a supus instinctului în cazul cu Mina. Să nu uităm că Ivan este un delfin crescut de oameni. Este un Mowgli de-andoaselea. Și poate că e încă de pe acum inhibat. Nici nu știi ce rău îmi pare că n-am organizat observația cînd i-am adus-o pe Mina. Am crezut că succesul are să vină de la sine. E o greșală. Erotica delfinului este probabil la fel de complexă ca cea a omului ; acum sînt convinși de acest lucru.

Arlette. — Dacă am săvîrșit o greșală, cel puțin am învățat ceva. Mai e care nevoie să vă amintesc că succesul este alcătuit dintr-o serie de eșecuri pe care le depășim ?

Sevilla. — (*Rîde*) Mă tachinezi !... Acum e acalmie. Opresc magnetofonul.

Arlette. — Aici suprafața. Ora 1 și 5. Încep să se agite.

Sevilla. — Da, văd. Cred că are să meargă.

Arlette. — De ce ?

Sevilla. — Cele două animale s-au împrietenit. Lucrul acesta e vizibil în momentele de calm.

Arlette. — Sînt pe cale să devină iarăși frenetici.

Sevilla. — Da, el își ia distanță și se năpustește asupra ei, ca și cum ar vrea să-și ciocnească neapărat capetele.

Arlette. — Nu omoară ci rechinii așa ?

Sevilla. — Ba da. Dar în împerechere dansul morții devine lubric. Ai văzut ? În ultimul moment, a ferit-o la milimetru și a profitat de avînt ca să-și frece trupul de al ei pe toată lungimea.

Arlette. — Mă întreb ce s-ar întimpla dacă ea l-ar feri pe el în aceeași parte, în aceeași clipă.

Sevilla. — Nici o grijă. Frenezia asta este admirabil controlată. Uite ! Iar începe.

Arlette. — E o dezmierdare foarte violentă.

Sevilla. — Da. E un atac. Un atac mortal care se termină printr-o dezmierdare.

Arlette. — Și ce dezmierdare ! Te-ai aștepta aproape să vezi scînteii.

Sevilla. — Observi, în clipa frecării el se întoarce pe o parte. După părerea mea salturile vor începe în curînd.

Arlette. — Uite ! Și ea își ia distanță și se năpustește în întîmpinarea lui !

Sevilla. — Impresia mea este că vor ca frecarea să fie de două ori mai puternică.

Arlette. — Sau pur și simplu să aibă senzația că participă mai intens.

Sevilla. — Am luat o fotografie. Cînd vor începe salturile, nu-ți uita aparatul fotografic.

Arlette. — Nu. Se pregătește un nou atac. (Rîde). Admir lenevia prefăcută cu care fiecare dintre ei se retrage în cîte un colț înainte de atac.

Sevilla. — Da. Sînt în același timp foarte excitați și foarte destinși.

Arlette. — Iar demarează.

Sevilla. — Se catapultează literalmente unul în celălalt. Pînă la urmă, tot ai să vezi scînteile acelea...

Arlette. — Am luat o fotografie.

Sevilla. — Reîncep. Se înapoiază în colțurile lor, ca doi boxeri.

Arlette. — Sînt neobosiți ! Ah, priviți ! Ea sare în aer.

Sevilla. — Da ; în clipa în care el ȳra gata s-o ajungă, ea s-a ferit. A sărit afară din apă.

Arlette. — Care e interesul ?

Sevilla. — Nu e decît o variantă. Cînd a căzut înapoi, el a avut grijă să se afle în punctul ei de cădere și să se frece de ea în tot timpul recufundării ei în apă.

Arlette. — Presupun că dezmiardarea este încă și mai violentă.

Sevilla. — Cu atît mai mult, cu cît, la rîndul lui, demarează de la fund în sus. Se întîlnesc la mijlocul drumului. Parcă ar fi un balet. E foarte frumos.

Arlette. — N am văzut din cauza jerbei de apă. Bessie m-a stropit groaznic.

Sevilla. — Vrei hubloul ? Te înlocuiesc la suprafață.

Arlette. — Nu, nu. Fotografiati cît puteți baletul submarin. Fotografiati mai bine ca mine. Și am și eu un avantaj față de dumneavoastră : eu aud tipetele.

Sevilla. — Ce fel de tipete ?

Arlette. — De delir.

Sevilla. — Se întorc în colțurile lor.

Arlette. — Îmi pregătesc aparatul fotografic. (Pauză). Mînnat ! Au sărit amîndoi. Au !

Sevilla. — Ce s-a întîmplat ?

Arlette. — M-au udat din cap pînă în picioare. Sint learcă.

Sevilla. — Du-te repede de te schimbă.

Arlette. — Nu, nu ! Nici pentru un imperiu ! E prea pasionant. Îi vedeți ? Le vedeți capetele ? Rîd amîndoi. Rîd de fericire. Păr atît de fericiți... Îmi fac și mie poftă.

Sevilla. — Toemai făceam și eu aceeași reflexie. (Pauză). Este ora 1 și 25. De douăzeci de minute își mențin acest paroxism. Au inimă și mușchi de oțel !

Arlette. — Au trecut iar la mușcături.

Sevilla : — Faza finală se apropie. În general, împerecherea se produce după salturi și după frecările cele mai violente. El o urmărește.

Arlette : — Ce idioată, nu pare să înțeleagă că trebuie să-și reducă viteza și să se rostogolească pe stînga.

Sevilla : — Ba da, și-a redus viteza.

Arlette : — Dar nu destul, cred.

Sevilla : — Și-a redus viteza și acum se rostogolește într-o parte.

Arlette : — El se duce lîngă ea. Oare face o încercare ? Știți, la suprafață nu văd mare lucru.

Sevilla : — Tatonările reîncep. (Pauză). Fără succes.

Arlette : — Încep să cred că apa nu e un mijloc ideal pentru o împerechere amoroasă.

Sevilla : — Desigur că nu. Trebuie să înoate amândoi în timpul întregii operații, să respire din când în când la suprafață, n-au un punct de sprijin și, bineînțeles, n-au mâini. Închipuie-ți un om fără brațe, încercînd să facă dragoste în apă la doi metri adîncime.

Arlette : — La ceasul meu ora e 1 și 35. Ați luat fotografii ?

Sevilla : — Nu, nu încă. Vrei să vii aici ?

Arlette : — Bine, vin. (Pauză).

Sevilla : — (Pauză). Ia cronometrul meu. Știi să umbli cu el ?

Arlette : — Da.

Sevilla : — Ivan începe iar. Din nou, contactele repetate. (Pauză). S-a făcut. În sfîrșit.

Arlette. — Ora 1 și 46.

Sevilla : — Am luat fotografii bune. Cît a ținut împerecherea ?

Arlette. — Șaisprezece secunde și cinci zecimi.

Sevilla : — Asta zic și eu precizie. Îmi plac cele cinci zecimi. (Rîde).

Arlette : — (Rîde). Mi-ați cerut să cronometrez. Trebuie să fim exacti...

Sevilla : — Ai absolută dreptate. Iar au început să facă ocolul bazinului, fericiți și veseli ! Ce animale ! Sînt mai obosit decît ele.

Arlette : — Și eu !

Sevilla : — Și unde pui că ești learcă !

Arlette : — Fug să mă schimb și vă fac o cafea.

Sevilla : — În timpul acesta îi trezesc pe Peter și pe Suzy.

Arlette : — Sînt istovită. (Rîde).

Sevilla : — Ești superbă. Cu părul ca o aureolă în jurul capului, parcă ai fi Venus care iese din apă... Știi care ? a lui Botticelli.

Arlette : — O, mulțumesc, mulțumesc ! Ce compliment drăguț ! Am cel puțin un punct comun cu ea — sînt learcă !

Sevilla : — Fugi de te schimbă. Între timp fac eu cafeaua. Am mare nevoie de o ceașcă de cafea.

Arlette : — Și eu. Și, în plus, am poftă să vorbesc, să vorbesc într-una.

La 14 mai, prin urmare la opt zile după împerecherea amoroasă a lui Ivan și a Bessiei și la trei mii de kilometri depărtare de pașnicul lor bazin, vîntul jucăuș și inofensiv rățăcea fără țintă, într-o zonă de joasă presiune a Mării Caraibilor, în dreptul orașului columbian Barranquilla.

Fără nici un indiciu prevestitor, hoinăreala vîntului încetă deodată să fie nevinovată și începură vârtejuri cu viteze neobișnuite, nu în cerc, ci în spirală, de jos în sus și în sens invers acelor unui ceasornic, creînd la ora 9 o pîlnie gigantică, înaltă de 12 km și lată de 100, destul de puternică pentru a agita marea în valuri monstruoase, unele dintre ele înalte de 12 metri. Fură smulse tolele de oțel din partea din față a cargobotului columbian *Tiburon*, se deschise un loc de pătrunderea apei, vasul lansă un S.O.S. care fu prins și retransmis numaidecît de un avion nord-american al lui *Weather Bureau* *. Avionul porni repede să recunoască ciclonul. Henry, zise W. D. Dickenson în timp ce avionul său începu să joace groaznic și în timp ce îl cabra ca să ia înălțime, ție își revine cîntea să-i dai un nume acestei păpuși. Am s-o numesc Hanna, zise rîzînd Larski, în amintirea primului meu rendez-vous, o *coed* ** de la Școala Superioară Cleveland Heights. Doamne sfinte, era o puștancă foarte bine făcută, de origine italiană, cu niște ochi... Am impresia, zise Dickenson ieșind cu

* Oficiul Meteorologic (engl.).

** Elevă la o școală.

ușurare din pîlnie, că Hanna ta se duce să-i spună o vorbă dulce Cubei și lui Castro, doar dacă nu trece puțin mai încolo, și în cazul acesta Florida are s-o simtă în oase. Era ora zece și treizeci și cinci. Cicloul nunit Hanna, a cărui viteză ajunsese la vreo o sută și cincizeci de kilometri pe oră, își începu o existență oficială intensă în emisiile de radio din America Centrală și din Statele Unite. În timp ce cicloul își continua curba devastatoare de la sud-vest spre nord-vest în Marea Caraibilor, vasele se năpustiră cu disperare spre porturi, toate zborurile în golful Mexicului fură suspendate : în Cuba provincia Pinar del Rio fu pusă în stare de alertă ; Radio-Miami transmise din oră în oră comunicate alarmante. La ora douăsprezece Hanna ajunsese din urmă o ambarcație braziliană care făcea contrabandă de tutun pe coasta Nicaragui și din două plesnituri o scufundă. La ora 12,50, în dreptul lui Puerta Cabezas, surprinse un mic vas mexican de cabotaj și îl distruse cu echipajul de zece oameni cu tot, fără să lase nici cea mai mică urmă. La ora șaisprezece ajunsese în insula Cozumel și scufundă trei vase de pescuit care se înapoiau pe coasta mexicană. La ora optsprezece traversă canalul Yucatan, ocoli provincia Pinar del Rio, unde, pitiți în *varas en tierra* *, cubanii *guajiros* îi și așteptau înspăimîntătoare sosire. Coti apoi spre nord-est, frolă Key-West-ul, urcă din nou cu o viteză nebună prin strîmtoarea Florida și lăsînd pe stînga Palm Beach-ul și pe dreapta insulele Bahamas, fugi ca să se piardă în Atlantic, unde încetă să existe sub formă de ciclou. Era ora nouăsprezece și treizeci. O suviță de vînt, copil pierdut, despins din giganticul uragan, se duse totuși să biciuiască litoralul nord-american la nord de Palm-Beach, smulse ștengărește niște acoperișuri și cîțiva palmieri, azvîrli valurile la 30 de metri în interiorul cîmpurilor pe o lățime de 10 km și, retrăgîndu-se deodată, lăsă în urmă o ploaie torențială. Era ora nouăsprezece și patruzeci. O beznă de smoală cuprinse șoseaua. Sevilla aprinse farurile vechiului său *Buick*, puse în funcțiune ștergătoarele, dar apa care îi răpăia pe caroserie cu o putere ameteitoare îi opaciza parbrizul : curgeau șiroaie pe șoseaua în pantă. *Buickul* începe să plutească. Sevilla opri, puse schimbătorul pe marșarier și, dînd

* Mici colibe făcute din crengi, la nivelul solului, în care țărani (*guajiros*) se adăpostesc în timpul cicloanelor. (N.A.).

Înapoi binișor pe dreapta, își rezemă roata din spate de re-bordul acostamentului. Sper că trece curînd, zise el întorcîndu-se către Arlette. Opri motorul și aprinse lampa de citit hărți ; pe dată infima luminiță instalează în mașină o atmosferă de mister, de căldură și de intimitate ; fasciculul îndreptat în jos dezvăluie genunchii Arlettei, îi desenează pulpele sub fusta ușoară de pînză, luminîndu-i prin difuzie, deasupra bluzei bleu pal, bărbia, obrajii, fruntea, lăsîndu-i ochii în umbră, afară de albul ochilor, îi prinse cîteva șuvițe ușoare, ondulate, în aureola neagră a părului. Sevilla își îndreaptă din nou privirea spre parbrizul care clocotea ca un hublou de vas la nivelul mării. Întrezărea prin geamul înecat de cascadele care îl striveau cele două pete luminoase ale farurilor și șuvoiul care se rostogolea pe asfaltul șoselei, la fel de noroios ca o viitură de rîu. La dreapta, în spatele geamului negru pe care se detașa profilul Arlettei putea vedea două sau trei bungalowuri ca niște pete albe și silueta unui palmier izolat ; la stînga și în spatele lui, negru pretutindeni, iar răpăiala ploii pe acoperișul *Buickului* ca niște rafale de tobă în junglă. Ai vreo idee în ce loc sîntem ? zise Sevilla, vorbeam, n-am dat atenție șoselei. Ba da, zise Arlette cu o voce calmă și depărtată. Abia se putea auzi în vacarmul rafalelor de apă care biciuiau capota și geamurile. Bungalowurile acelea pe dreapta sînt ale motelului în stil spaniol, știi care, trebuie să fim la cel mult cincisprezece kilometri de laborator. Oricum, am făcut bine că m-am oprit, zise Sevilla, aici panta este destul de accentuată ca să se scurgă apa, dar aș risca să cad într-o groapă plină cu apă și să-mi înec motorul. Afară de asta, parbrizul e aproape opac, nu se vede la douăzeci de metri. Dar stăm foarte bine așa, zise Arlette, n-avem decît să așteptăm. El o privi, izbit de modul gingaș și confortabil în care stătea pe banchetă, cu trupul destins, dezvăluindu-i curbele, cu fața calmă și zîmbitoare. Se simțea bine, era vădit, atinsese, sub ochii lui, unul din acele momente de euforie fizică desăvîrșită, care sînt, poate, tot ce oferă viața mai bun și mai rar, ochii îi luceau cu blîndețe în penumbră, gura îi era întredeschisă, aveai impresia că pînă și respirația i se încetinise, atît părea de cufundată în lenevia ei, absorbea ploaia ca o plantă. El întinse mîna dreaptă și strînse între degete un smoc din părul ei negru care părea că sclipește asemenea unor frunze umede în căldura tropicală. Ea nu se clinti, îl privi cu ochii plini de credință, își întredeschise buzele,

colțurile gurii i se suiră mai sus — ce zîmbet minunat avea, atît de duios, atît de plin de încredere, o deschidere a ființei, o generozitate adîncă, o sfidare la adresa josnicii. De ce învăță omul atît de tîrziu în viață să nu se înșele în legătură cu o privire, cu un zîmbet ? Cum de n-am știut să discern, în ochii neomenești ai Marianeii, nevroza care avea să-i inspire față de mine acea ură zmintită, autodistrugătoare, capabilă s-o corodeze pe ea însăși ca un acid, s-o usuce și s-o ofilească în mai puțin de cinci ani ca și cum veninul pe care îl ducea în ea i-ar fi ars carnea, devenită inutilă, ca să nu-i mai lase decît un schelet, suport suficient pentru groaznica ei patimă de a face rău ? Sevilla clipi, o privi din nou pe Arlette. Era aproape păcat să-i distrugă acest zîmbet punîndu-și buzele pe el, dar curba unui sîn la rîndul ei e deformată de mîna care o dezmiardă, plăcerile simțurilor nu se cumulează niciodată, ci se succed, distrugîndu-se. Continuă s-o privească, ținînd încă între degete părul acela minunat. Ciudățenia nu era că avea să fie a lui, ci că prijeul se ivise atît de tîrziu. Își dădea acum bine seama de prietenia lui pentru ea timp de atîtea luni de zile de lucru cot la cot, de înțelegerea lor atît de profundă, încît ea îi ascunsese chiar și dorința. Trase cu urechea la torrentele de apă care izbeau în mașină ; potopul îi izola de lume în atmosfera călduță, abia luminată, a *Buickului*, ca un cuib intim înconjurat de beznă. Era delicios că se aflau singuri, invizibili pentru restul oamenilor, ca în cabina unui iacht în mijlocul unui ocean fără talazuri, nemaiputînd fi atinși de privirile acuzatoare, de invidia acră care se ascunde în spatele condamnărilor morale, de resentimentul oamenilor castrați care s-au lăsat deposecdați de viață. Își apăsă buzele pe ale ei, o sorbea, o bea...

În camera motelului, grija de a obține o atmosferă rustică fusese împinsă foarte departe ; tavanul era din grinzi aparente, căminul din piatră falsă. Sevilla se aplecă, ținînd bricheta în mîna. Flacăra ișni. El strînse lumînările din aplicile de fier forjat. Erau amîndoi learcă din cap pînă-n picioare. Împinseră patul cît mai aproape de șemineu. Hainele din care picura apa fură înșirate pe două scaune la dreapta și la stînga căminului. Pentru a nu pierde priveliștea flăcărilor care trozneau — și acoperișul răsuna de răpăiala ploii și, din cînd în cînd,

perdelele groase din pânză roșie se ridicau sub impulsul vântului care trecea prin cele două ferestre făcînd să le tremure cremoanele — el îi curpinse capul cu brațul. Ea închise ochii, buza de jos i se umflă. Avea aerul că se retrage în sine într-o liniște profundă, părea atît de tînă, de copilăroasă, de supusă. El își lipi obrazul stîng de al ei. Mîna Arlettei se crispa pe cearceaf, luminile flăcării se reflectau în părul ei negru, imens, despletit pe pernă. Capul ei, cu ochii închiși, rămase dintr-o dată în nemișcare. Mîna dădu drumul cearceafului, se întoarse și se deschise. Sevilla auzi din nou cascadele care se prăvăleau de acoperiș ca și cum cerul s-ar fi spart. Sevilla alunecă pe o parte și pesemne că ațipi, pentru că după o clipă o simți în spate, cu sîinii rezemați de spinarea lui, cu buzele ei calde pe ceafa lui. Dar nici tu nu dormi, zise ea. Nu, răspunse el, întorcîndu-se și primind din nou în plin obraz șocul ochilor ei blînzi și al zîmbetului ei duios. Fericirea este ceva atît de puțin obișnuit, că-ți vine greu s-o identifici cînd e prezentă, cînd ți se oferă, gata să se lase prinsă, între două hecatombe, în cei douăzeci de ani de nimica toată care despart războaiele mondiale, al doilea de primul și al doilea de al treilea, al nostru, cel care a și început să ne bată la ușa, și cu adevărat ultimul, ăsta, pentru că după el n-are să mai fie nimic de distrus. Dar în minutul acesta, în paroxismul final al furtunii, nu mai era posibilă nici o îndoială, fericirea se putea recunoaște ușor după impresia pe care i-o făcea viața, că bătea cu un puls triumfător, că se dezlănțuia ca trombele care izbeau acoperișul deasupra capului său, prăvălindu-se pe țigle ca niște valuri, cu lovituri de berbec care zgîlțiau construcția fragilă; cremoanele ferestrelor tremurau fără încetare în lăcașurile lor, perdelele roșii se ridicau și se umflau în bufeuri bruște, ca niște baloane, afară apa șiroaia și răpăia cu atîta putere în jurul micului bungalow, încît el și-l închipui smuls din temelii și dus prin pajiștile transformate în lacuri, printre grinzi plutitoare, animale înecate, automobile înghițite, palmierii regali care își scoteau capul din apă, cu trunchiul încovoiat, zbîrlit. Nimic nu marca plaja decît acoperișul cabinelor de baie înecate, pornite în derivă către marea care le aspira spre larg. Mica lor arcă plutea mereu, indestructibilă, unica insuliță de lumină și de căldură într-o lume haotică.

— E un eşec, zise Lisbeth cu o voce peremptorie, dîndu-şi deoparte farfuria. Sevilla şi Arlette plecaseră îndată după masă, dar restul echipei mai zăbovea încă în sufragerie. Era singura încăpere climatizată ; noaptea nu adusese nici un pic de aer, era sufocant. După o tăcere, Lisbeth repetă : „E un eşec“. Pulpele ei musculoase îi umpleau şortul scurt, gata să crape. Scurt şi părul blond, creţ, care îi dădea o înfăţişare de cioban. Țigaretă i se mişca în colţul gurii în timp ce vorbea. Pieptul voluminos, abia încăput într-un sutien verde închis, nu părea să aparţină aceleleaşi persoane ca umerii săi largi şi talia subţire.

— Îmi pun din nou bluza, îi zise Peter. Cu aerul ăsta condiţionat nu izbutesc să aflu dacă mi-e cald sau frig.

Îşi întinse picioarele albe şi lungi şi şi le puse pe marginea unui scaun liber.

— Nu înţeleg cum poţi să spui că e un eşec, reluă el, abia au trecut cincisprezece zile de cînd e Bessie aici.

Bob Manning se sculă şi îşi întinse cu graţie braţele lungi şi mlădioase. Peter şi Michael erau în şort, el era singurul dintre băieţi care nu purta nici măcar nişte blue-jeans, ci nişte pantaloni bleu pal cu cută tăiată. Toţi nasturii bluzei sale erau încheiaţi, gulerul larg, gen Shelley, foarte deschis pe gîtul lui graţios, capul brun cu nasul acvilin înclinat un pic spre dreapta. O cărare fină, după moda englezească, îi despărcea părul lucios lipit cu briantină Yardley ; nu transpira, mirosea a levănţică, părea ca ieşit proaspăt şi călcat din cutie.

— Sînt de aceeaşi părere cu Lisbeth, zise el cu glasul său pitigăiat. Să privim lucrurile în faţă : e un eşec. Ce aşteptăm de la această căsătorie ? Un şoc salutar care să-i dea lui Ivan o nouă încredere în sine !

— Şi să-i sporească avîntul creator, zise Lisbeth cu o notă de sarcasm în voce. Nu uita, te rog, avîntul creator. El trebuia să-i îngăduie lui Ivan să învingă o etapă hotărîtoare şi să treacă de la cuvînt la frază. Rezultatul : s-a produs contrariul.

— Ba nu s-a produs contrariul, zise Suzy, punîndu-şi braţul rotofei pe spătarul scaunului lui Peter.

El întoarse capul spre dreapta şi o privi cu înflăcărare ; ce profil avea Suzy, atît de regulat, atît de riguros, atît de desenat. Profilul acesta era totul la Suzy ; simţul ei de echi-

tate, o mamă, dar o mamă mai tânără. Peter o contrazicea pe Lisbeth, pentru că nu-i plăcea tonul ei. De fapt, era zguduit de atacurile ei, dar dacă Suzy îi lua partea împotriva ei, atunci se schimba totul, însemna că trebuie să fi avut el dreptate.

— Cum, nu s-a produs contrariul ! spuse Lisbeth cu un dispreț zdrobitor. Ce vrei ?

— Scuză-mă, îndrăznesc să te contrazic, zise Suzy, iar Peter rîse scurt, dar Ivan a devenit după împerechere ceea ce se prevăzuse că va deveni. E mai fericit, mai dinamic, mai agresiv...

Se întrerupse și o privi pe Maggie, mai urîță și mai roșie la față ca niciodată, într-o rochie cu flori mari, roșii și galbene. Nu spunea un cuvînt, lăsase ochii în jos ; curios lucru că nu se năpustise încă spre breșă, în apărarea zeului ei Sevilla.

— Da, zise Lisbeth, atît de dinamic încît nu mai vrea nici să vorbească ! Suzy, nu poți să tăgăduiești, n-a spus un cuvînt englezesc de cincisprezece zile.

— Nu exagera, zise Peter, a înțeles perfect de bine că-i spunem nevastă-si Bessie și-i spune și el : „Bi“.

— Nu l-am auzit niciodată spunîndu-i „Bi“.

— Eu l-am auzit, zise Suzy, și dacă tu n-ai fi hotărît dinainte, o dată pentru totdeauna, că experiența a ratat, l-ai fi auzit și tu.

— Să zicem. O cheamă pe Bessie „Bi“. Bravo. Ce progres ! Un cuvînt. A pronunțat un cuvînt în cincisprezece zile. Înainte să vină Bessie, pardon Bi, folosea vreo patruzeci, în fiecare zi.

— Mai este ceva și mai neliniștitor, zise Bob, întinzîndu-și brațul mlădios și rezemîndu-și-l de perete, am constatat cu toții că Ivan refuză acum orice contact cu noi, nu mai vrea să se joace, nu mai răspunde nici cînd e chemat pe nume. Și cînd vrem să intrăm în bazin, vine să ne muște ușor de picioare.

Se făcu tăcere. Cînd vorbea Bob, se strecura întotdeauna o notă cam teatrală în ceea ce spunea. Rezultatul era o impresie de jenă.

— Mi se pare că reacția lui Ivan este o reacție normală, zise Michael, posac, fără a privi pe nimeni și ținîndu-și capul în piept.

Suzy îi aruncă o privire vioaie. Se spunea că seamănă cu Peter, pentru că avea aceeași statură, aceeași alură, aceleași

gropițe, dar Peter era plin de avînt, fi era la fel de greu să se scufunde în tristețe ca unui dop în apă. Michael gîndea prea mult. Suzy îi aruncă mai multe ocheade, e de mîrare, e frumos, mai frumos chiar decît Peter, are caracter mai ferm, desigur, mai sclipitor, dar totuși, pentru mine, Peter, de la început, dar Peter e atît de dezarmant. Lisbeth vru să vorbească, dar Michael, reluă, ridicînd tonul :

— E foarte simplu, trebuie să ținem seama de un fapt : Ivan e gelos.

Dar el, își zise Suzy, o fi gelos ? Dar de cine, Isuse, de lungana aia cu înfățișarea ei de campioană de baschet, cu agresivitatea, uscăciunea și proasta ei creștere ?

— Ascultă, zise Peter răsturnîndu-și capul pe spate pentru a-și freca ceafa de brațul fraged al lui Suzy, există poate altă explicație : nu știu dacă „delfineza“ îi vine în mod firesc unui delfin sau dacă trebuie să învețe a vorbi ca un pui de om, dar oare nu s-ar putea spune cel puțin că Ivan este pe cale să-și redescopere cu Bessie propria sa limbă, că această ucenicie îi mobilizează toate facultățile, dar că va reveni, mai curînd sau mai tîrziu, la familia sa omenească ?

— Ce optimism ! zise Lisbeth. După toate probabilitățile, cînd va reveni la noi va fi uitat toate cele patruzeci de cuvinte englezești pe care ne-am dat atîta osteneală să i le băgăm în cap.

Suzy se îndreptă din spate pe scaun și zise cu o nuanță de enervare politicoasă :

— Oricum, mi se pare foarte neștiințific să facem ipoteze despre viitor.

— Peter a început cu ipotezele, zise Lisbeth cu răceală.

Își dezlipi țigareta de pe buze și-și plimbă ochii asupra colegilor ei. Suzy fu izbită de eficacitatea privirii sale. Nu i se putea tăgădui lui Lisbeth un fel de talent de a-și pune semenii sub acuzare.

— Bineînțeles, zise ea, fiecare este liber să aibă părerile lui. Dacă nu vrei să recunoașteți că experiența a ratat, prea bine. Sînteți liberi. Pînă una alta, noi ce facem ? Nimic. O, știu, zise ea cu un freamăt de ură în glas, există diferite feluri de a nu face nimic. Poți să fii foarte ocupat și chiar pasionat de ocupat, nefăcînd nimic.

Se așternu o tăcere glacială. „Ce destrăbălată, își zise Suzy. Ce probă de destrăbălată ! Chiar și Bob Manning pare jenat.

Și Maggie... Maggie de ce nu spui nimic ?" În clipa următoare, își auzi propria voce care spunea cu mînie :

— Nu spui nimic, Maggie ?

Maggie tresări, ridică ochii și zise încurcată :

— Păi n-am nimic de spus.

Michael se îndreptă pe scaun, își înfipse ambele mîini în cureaua șortului și zise, privind-o pe Maggie :

— „Era prietenul meu, și un prieten credincios și drept, Dar Brutus zice că era ambițios,

Iar Brutus este un om de onoare“.

— Bravo, zise Peter.

Bob Manning se așează. Reintrase deodată în cochilie. Chiar și gesturile lui, de obicei atît de ample, se restrînseseră. Nu se uita la nimeni. Căuta să rămînă neobservat.

— Există oameni, zise Lisbeth cu aceeași voce provocatoare și plină de ură, care cunosc meșteșugul de a se așeza întotdeauna de partea unde se află puterea. Prea bine, îi las unde sînt. Dar nimeni n-are să mă împiedice să constat că de cincisprezece zile n-am făcut nimic altceva decît să-i privim cum fac dragoste... Vorbesc despre Bessie și despre Ivan — adăugă ea cu o voce șuierătoare.

— Oh ! zise Maggie.

Nu se auzi nimic altceva decît acest „oh !“. Bob Manning se uită drept înaintea lui, cu o figură plouată și speriată ; Maggie avea ochii pierduți.

— Isprăvește, auzi ? zise deodată Michael cu voce stăpînită, fixînd-o pe Lisbeth cu ochii scînteietori. M-am săturat pînă peste cap de manierele tale...

Lisbeth se îndreptă de spate :

— Dacă crezi că...

— Isprăvește, reluă Michael cu violență. Sau te iau de guler și te azvîrl în bazin.

— Ți-aș da bucuros o mînă de ajutor, zise Peter.

Lisbeth îi privi rînd pe rînd pe cei doi tineri, nu era nici o îndoială, ardeau de dorința de a face ceea ce spusese. Dă înapoi, își zise Suzy cu un fior de plăcere, dă înapoi, bine că am văzut-o și pe asta, Lisbeth dînd înapoi în fața băieților, după o clipă îi fu aproape milă de ea, Bob și Maggie o lăsaseră în pace, Lisbeth stătea acolo, fără să spună nimic, țeapănă în scaunul ei, singură împotriva tuturor, încercînd să înfrunte violența dezaprobării lor.

— Sînteți niște brute, zise ea cu un efort, destul de nereușit, ca să fie un ton de dispreț.

— Da' de unde, da' de unde, zise Michael cu un zîmbet amar și se aplecă spre masă, ca să-și toarne în pahar a doua jumătate din sticla de coca-cola. Nu sînt o brută, sînt numai aceea *floare a tinereții* americane, pe care președintele regretă că o trimite să moară pe cîmpurile de bătălie din Vietnam...

Se opri, ridică paharul în fața lui cu un gest solemn, ca și cum ar fi fost vorba de un toast, și îl dădu pe gît.

— Mă duc să mă culc, zise Lisbeth sculîndu-se. Numărul de prostii pe care pot să le aud într-o seară are totuși o limită.

— Merg și eu, zise Maggie, sculîndu-se și ea.

Lisbeth se îndreaptă spre ușă, înaltă, mlădioasă, athletică, urmată pas cu pas de Maggie care părea, în urma ei, în mod absurd, mai scundă și mai lipsită de grație.

— Cu bine, cinstite Brutus, zise Michael.

Agită, în derîdere, patru degete ale mîinii drepte în direcția ușii.

„Cum de-am putut să mă înșel în așa hal, își zise Suzy cu mirare, nu e de loc îndrăgostit de ea, o disprețuiește, cazul lui e cu totul altul“.

— Te exprimi, zise Bob Maning întorcîndu-se spre Michael, ca și cum ar urma să fii chemat sub drapel la anul.

— Și tu, tinere nevinovat, zise Michael, ca și cum războiul din sud-estul Asiei ar urma să se termine în trei ani...

Se auzi soneria interfonului. Peter ridică receptorul și zise, astupînd microfonul cu dosul palmei :

— Michael, te cheamă Sevilla.

*

— Michael, vrei să faci cu mine cîțiva pași pe șosea ?

— Cu cea mai mare plăcere.

Șoseaua, al cărei punct terminus era laboratorul, era o panglică pietroasă, care șerpuia printre stînci. În ciuda vecinătății mării, aerul era cald. O lună enormă, portocalie, foarte luminoasă, ridicată la cîteva picioare deasupra orizontului, dețasa la picioarele lor umbre în chip de fus.

— Michael, vreau să te rog să-mi faci un serviciu. Dar mai înainte, dacă nu te superi, o întrebare.

Sevilla făcu o pauză.

— Iată întrebarea : ți se întâmplă, în incinta laboratorului, să critici, cînd vine vorba, politica externă a Statelor Unite ?
Michael se opri brusc și îl privi pe Sevilla.

— Mi s-a întâmplat în seara asta, chiar adineauri.
Adăugă, sec :

— Dar cred că am dreptul să-mi exprim o părere.

— Nu numai că ai dreptul, zise Sevilla, dar acest drept este înscris în Constituția Statelor Unite.

Reluă :

— Iată acum serviciul pe care vroiam să ți-l cer. Precizez că este un serviciu personal. Michael, pe viitor, cînd te afli în incinta laboratorului, abține-te de a-ți exprima critici de acest fel.

— E un ordin ? întrebă Michael cu vocea încordată.

— Cîtuși de puțin. În domeniul acesta, n-am ce ordine să-ți dau. Nu-ți cer decît un serviciu personal.

Urmă o tăcere.

— Vreți să spuneți că vorbele pe care le-am rostit astă-seară vor fi poate repetate și că riscă, în acest caz, să vă facă un rău ?

Sevilla zise cu vocea lentă și răspicată :

— Vor fi cu siguranță repetate și cu siguranță reținute împotriva mea.

— Nu văd cum.

— Pentru că eu sînt cel care te-a recrutat.

— Înțeleg, zise Michael. Ei bine, vă mărturisesc că sînt destul de...

Urmă cu vocea alterată :

— Dacă pricep bine, e un turnător printre noi ?

Sevilla nu răspunse.

— Cer scuze, zise Michael, nu trebuia să vă pun această întrebare. Și totuși, țin mult să vă pun alta.

— O ghicesc, zise Sevilla. N-am să răspund nici la aceea.

Urmă o tăcere, după care Michael zise cu o voce bună silită :

— Desigur, asta limitează întrucîtva conversația.

Reluă :

— Cît despre ceea ce mi-ați cerut, făgăduiesc.

Sevilla îi puse mîna pe umăr.

Cu răbdare, cu perfidie, zi de zi, Mariana îi acaparase ființa, distilase în ei veninul care deborda din ea, izbutise să-i îndepărteze încetul cu încetul de el, ei bine, își zise Sevilla îndrăp-

ținându-se de spate, cu mîna încă pe umărul lui Michael, de ce să mă închid în limitele unei singure familii ? Michael e și el fiul meu.

Urmă o tăcere. Michael înțelese ce se ascunde în această tăcere și se simți încurajat.

— Dar dumneavoastră, zise el cu o voce oarecum încordată, ce părere aveți despre politica noastră în Asia ?

— Uite, zise Sevilla, lăsînd să-i cadă mîna de-a lungul trupului, nu mă entuziasmează, dar îmi spun așa : am ales un președinte al Statelor Unite ; de Vietnam să se îngrijească el. Eu îmi fac griji pentru delfinii mei. Fiecare cu treaba lui.

— Dar dacă președintele duce în Asia o politică dezastuoasă ?

— După părerea mea, reluă Sevilla, după o clipă de gîndire, nu dispun de informațiile necesare pentru a formula o judecată de acest fel. Ce ai crede despre președinte, dacă ar vrea să se amestece în electronică fără studii prealabile ?

— Nu e chiar atît de complicat. Numai citind atent presa, multe lucruri cu privire la Vietnam v-ar sări în ochi.

Michael își băgă o mîna în buzunar și se simți stînjinit. Nu mersese prea departe ? Avea aerul că-i dă lecții lui Sevilla și că se propune pe sine însuși ca model.

— Da, știu, zise Sevilla, asta faci dumneata. Și poate că e bine ce faci. Dar eu n-am timp. De fapt, nu-mi pot permite luxul de a mă interesa de politica externă a Statelor Unite.

— Chiar dacă duce la al treilea război mondial ?

— Oh, exagerezi, zise Sevilla, n-am ajuns încă acolo.

Michael nu răspunse ; se simțea descurajat. Chiar un om ca Sevilla, chiar el ? Lumea e pierdută, gîndi cu mînie. Niște struți, toți, asta sîntem...

— Ivan mă necăjește, zise Sevilla după o clipă. Nu știu ce să fac.

Michael fu cuprins de un simțămînt de ironie ! Ivan, într-adevăr despre Ivan e vorba ! Lumea e la un pas de pierzanie și noi ne interesăm de graiul delfinilor. În același timp se simți mișcat : pe el îl alesese Sevilla ca să-și destăinuiască necazul. Simplitatea mărturisirii, încrederea pe care o presupunea, lipsa absolută a oricăror fasoane. Erau, din punct de vedere afectiv, atît de aproape unul de altul, iar din punct de vedere politic atît de departe, oh, cît mi-ar plăcea să-l conving, își zise Michael cu o nouă flacără de speranță.

— Am putea eventual să-l separăm pe Ivan de Bessie, zise el cam la întâmplare, întrucît simțea că Sevilla aștepta un răspuns.

Sevilla făcu vreo cîțiva pași în tăcere :

— M-am gîndit la asta. Aș spune chiar că e soluția cea mai evidentă. Dar, ca să fiu sincer, nu izbutesc să mă hotărăsc s-o aleg.

Adăugă după o clipă :

— Poate că sentimentul acesta ai să-l găsești nedemn de un cercetător, dar mi se pare că ar fi o cruzime !

*

Unica încăpere a bungalowului închiriat nu avea aer condiționat, ci niște goluri mari în pereți opuși — unul spre stînci, altul spre mare — închise nu cu geamuri, ci cu șipci de acaju, care luau, după dorință, o poziție dreaptă sau oblică, după volumul curentului de aer pe care doreai să-l obții. O perdea albastră cu ochiuri mari asigura opacitatea împotriva vederii din afară, ceea ce era ușor de verificat ieșind pe terasă și dînd ocol casei. Lucru curios : lipsa geamurilor nu fusese suficientă pentru arhitectul în căutare de ventilație naturală. Nici unul dintre cei patru pereți nu ajungea pînă la tavan, ci lăsau de jur împrejurul bungalowului, sub streșină, în vederea circulației aerului, un spațiu liber de vreo patruzeci de centimetri. Bungalowul nu era mai puțin revoluționar nici în ceea ce privește soluția lui constructivă. Se ridica pe o placă de beton, ea însăși susținută de niște traverse în dublu T, aruncate cu îndrăzneală, ca un pod, peste o scobitură, între două stînci ale falezei. Placa ieșea în consolă la vreo douăzeci de metri înălțime peste un minuscul golfuleț stîncos, la care ajungeai pe niște trepte cioplite în stîncă. Întrucît casa se afla la jumătate înălțime între golf și faleză, cînd veneai de pe șosea trebuia să lași mașina într-un adăpost sumar și, după ce deschideai o poartă plină fixată între două stînci enorme, să cobori vreo sută de metri pe o cărare abruptă. Această cărare era singura cale de acces și deci era evident că mobilierul bungalowului nu putea fi adus de sus decît printr-un sistem de scripeți și funii. Placa de beton era înconjurată pe tot conturul ei de un parapet metalic, care dădea impresia că te găsești pe duneta

unui vas. Când mă gîndesc, zise Arlette, cu ambele coate pe balustradă și cu umărul rezemat de Sevilla, că sub picioarele noastre e un gol de vreo douăzeci de metri, simt un fior rece în spinare. Nu, nu, să nu spui asta, zise Sevilla, tocmai înfățișarea lui de fortăreață m-a făcut să-l aleg ca loc de Week-end și, ca să fiu sincer, și faptul că n-are geamuri. Ea îl privi, faptul că n-are geamuri, dar pentru ce ? Oh, zise el rîzînd, e foarte important. Un pescăruș veni să planeze deasupra lor, în dreptul casei. Mă întreb ce face aici, zise Sevilla, e singurul din specia lui, presupun că trebuie să existe un curent de aer ascendent care vine din scobitura falezii. S-a lăsat dus, zise Arlette, ce plăcut trebuie să fie ; își ridică spre Sevilla fața blîndă și copilăroasă, el o strînse la piept, ea avea un mod îmbătător de a se topi sub strînsoare. Dar dacă am vorbi mai întîi de lucruri serioase ? zise el cu o voce care devenea cam răgușită. De ce mai întîi ? întrebă ea ridicîndu-și sprîncenele. Începură să rîdă privindu-se. Sevilla simți că fericirea se revarsă în el cu o putere aproape de nesuportat. În relațiile dintre ei totul era delicios : veselie, jocurile, buna înțelegere, încrederea fără margini.

Mai simți încă vidul sub placă ? zise el punînd-o pe pat. Da, dar mi-e totuna, am să pot cădea cu tine, am să sparg betonul, ne întîlnim jos, în apă, ca Fa și Bi. Rîsul și vocea se înăbușiră, ultimul sunet pe care îl auzi Sevilla fu țipătul de victorie al pescărușului, izbutise să prindă curentul de aer ieșit din scobitura stîncii și plana fără a se clinti deasupra bungalowului, cu vîrfurile aripilor abia ridicate, legănat de vîntul cald al serii, la fel de puțin dirijat, în aparență, ca o frunză vîștedă și scoțînd, din secundă în secundă, acel țipăt scurt, strident, care semăna cu scîrțîitul unui odgon de velă într-un scripete ; cînd capul lui Sevilla se așeză pe pernă, îl auzi din nou, visa adesea că planează, un vis atît de intens și atît de repetat, încît îi venea greu, cînd se trezea, să nu creadă că a fost real ; alerga pe nisipul aspru al unei plaje pe un vînt puternic, întindea brațele în cruce, dădea o lovitură viguroasă din călcîi, se ridica fără efort, spinteca aerul, îi vîjîiau urechile, la cîțiva metri deasupra apei, plana fără să se clintească, avea o senzație minunată de ușurare și de putere. Întoarse capul spre stînga și o privi pe Arlette, stătea întinsă pe pat, ca pe un nor, cu ochii duioși și ironici ațintiți asupra lui, el aștepta cu nerăbdare să i se ivească zîmbetul, ea avea întotdeauna acel mic tremur

la colturile gurii, întotdeauna gata să se arunce mai sus, ca și cum toată fața i-ar fi fost agitată de bucurie, iar când zîmbetul ei apărea, zîmbea din toată ființa, plină de credință, cu duioșie ; el se propti în cot și se aplecă... Mai este un pic de lumină afară, zise, strecurîndu-și mîna pe după urechea Arlettei, în coama ei ; ar fi păcat să nu profităm. Ea îi zîmbi : ne-am putea duce să ne întindem pe palierul terasei. Nu, nu, zise el, propun un pic de exercițiu, să coborîm pînă la golf, dacă vom continua să nu umblăm niciodată, vom sfîrși ca niște centauri, partea de sus în formă de om și partea de jos în formă de *Buick* ; ar fi mare păcat pentru partea de jos, zise Arlette. Sevilla începu să rîdă ; în nici un loc, în nici un moment al vieții sale, oricît de departe s-ar fi dus cu gîndul înapoi în timp, nu rîsesese mai des și cu mai multă veselie adevărată.

Așezați pe minusculele triunghi de pietricele rotunde din golf, era impresionantă de privit, ridicînd capul, placa de beton a bungalowului, care călărea peste scobitura falezei ; părea, văzută de jos, că are o grosime derizorie, a unei frunze de latex, valurile se spărgeau murind la trei metri depărtare de picioarele lor, rostogolind bolovăniș. Dacă închideai ochii, aveai impresia că este un cornet gigantic în care zeci de zaruri se loveau între ele înainte de a fi aruncate toate împreună de mîna furioasă a unui jucător. Sînt necăjită zise Arlette, simt ceva care nu merge în echipă : într-adevăr, zise Sevilla ridicînd din umeri, Lisbeth a devenit opoziția Majestații Sale, Maggie, se ține după ea, pe mine mă acuză de imobilism. Arlette îl privi, mărturisese că-ți admir îngăduința, mi se pare că în locul tău i-aș. Ba nu, crede-mă, spuse el, ar fi o greșeală gravă, e adesea dovadă de mai multă înțelepciune și mai mult curaj adevărat dacă nu răspunzi la atacuri. Arlette îl privi și zise cu ochii sclipitori de indignare : nu le pot înțelege pe aceste două fete. Sevilla își ridică ambele mîini : dar e simplu, draga mea, sînt geloase, cu toate că nu de aceeași persoană. O privi pe Arlette ridicîndu-și sprîncenele : adevărata problemă este Ivan, dacă aș fi rezolvat această problemă, ceea ce ar putea face sau spune acele două tîmpite ar fi fără importanță, din nefericire, nu găsesc o soluție și ceea ce e mai rău, nu izbutesc să mă concentrez, sînt ca Ivan, adăugă el rîzînd scurt, sînt atît de fericit încît nu mai am chef de lucru ; știu, pare simplu de tot, Ivan nu mai vorbește de cînd o are pe Bessie, foarte bine, să i-o luăm pe Bessie, dar mai întîi, zise el cu o pasiune subită

care făcu să-i lucească ochii întunecați, detest ideea de a-i despărți, de cînd vorbește ; relațiile mele cu Ivan nu mai sînt relații de la om la animal, ci relații de la persoană la persoană, și apoi, reluă el cu înflăcărare, simt că soluția nu e asta, dacă i-o iau pe Bessie, îl traumatizez îngrozitor, și ce are să se întîmple ? Admițînd ipoteza cea mai favorabilă, consimte să reînvete și să repete din nou cele patruzeci de cuvinte pe care le-a învățat, și totul se oprește aici, și nu înaintăm de loc ; altceva e de făcut, dar ce, nu reușesc să-mi imaginez... Rămase cîteva secunde tăcut și reluă privind-o pe Arlette cu coada ochiului : Lisbeth ar spune că avîntul meu creator n-a sporit. Rîse scurt. Dar nu accept un punct de vedere atît de negativ și apoi, ce știe ea, nenorocita, e dintre oamenii accia care își petrec viața întrebîndu-se cărui sex aparțin, e deci condamnată prin natura ei ideologiilor de sacrificiu, dar pentru mine numai fericirea și nimic altceva este factorul care ajută un om să se dezvolte, niciodată n-am să cred că există nu știu ce însușire magică în frustrație.

Stăteau așezați unul lîngă altul pe pietricele, cu spatele rezemat de o mare stîncă rotundă ; brațul lui Sevilla petrecut pe după umărul Arlettei, capetele lor atît de aproape unul de altul, că se înțelegeau fără efort, în ciuda zgomotului făcut de spargerea valurilor ; ți-a spus Maggie despre Bob ? întrebă Arlette. Vorbești despre greutatea de a fixa data logodnei lor, zise Sevilla cu un oftat, de cinci ani tot aud asta, beneficiarul se schimbă, atîta tot, am fost și eu unul dintre ei, și James Dean. Și cînd te gîndești, zise Arlette, că l-a cunoscut atît de bine pe James Dean, m-a mirat întotdeauna, Sevilla începu să rîdă, anul trecut am avut prilejul să trec prin Denver, îți pot afirma că Denver (Colorado) există, hărțile Statelor Unite nu mint, mătușa Agatha există, am stat mult de vorbă cu ea, vechiul fotoliu de piele există și el, l-am văzut, m-am așezat în el, dar realitatea se oprește aici, nu se poate ! exclamă Arlette. Sevilla dădu din cap, un vis în stare de veghe, asta-i tot, biata Maggie, pune o problemă îngrozitoare, și cu atît mai îngrozitoare cu cît nu interesează pe nimeni, cea a fetei urîte, și o fată urîță, la urma urmei, are aceeași dorință ca oricare alta ca un bărbat s-o ia în brațe.

Urmă o tăcere, apoi Arlette zise ; nu vroiam să-ți vorbesc despre logodna lor, ci de un incident, pe care mi-ai promis că are să ți-l relateze : alaltăieri, intrînd în biroul lui Maggie,

la ora *lunch* * -ului, l-am surprins pe Bob scotocind prin hîr-
 tiile ei, a pălit și i-au trebuit două sau trei secunde pînă să-mi
 spună că însăși Maggie îl trimisese să-i aducă foarfeca ; nu era
 adevărat, bineînțeles, m-am convins rumaidecît întrebînd-o pe
 Maggie. Sevilla încruntă sprîncenele : Maggie nu mi-a spus
 nimic, de altfel nu mi-ar fi spus nimic nou, continuă el, sînt
 lămurit cu privire la rolul lui Bob din ziua de duminică 15
 mai, reluă el după o clipă. În ziua aceea, dacă îți amintești,
 am plecat cu toții de la laborator, afară de paznici, ca să facem
 un picnic, iar gardienii știau de la mine că urmau să primească,
 în lipsa noastră, vizita a doi „electricieni“. Doi electricieni ?
 repetă Arlette ; el dădu din cap... Știu, are aerul unui film de
 spionaj de proastă calitate, la fel de stupid ca un Flint sau
 la fel de prost ca un James Bond, din păcate, dragă Arlette,
 e adevărat, *james-bond-ismul* este pe cale să devină viața
 noastră de toate zilele, cei doi experți au descoperit că *toată*
 instalația electrică din *toate* încăperile laboratorului fusese
 dublată cu un echipament atît de mic încît era aproape invi-
 zibil și care înregistra toate conversațiile pe un magnetofon
 miniaturizat, instalat în peretele din spatele patului lui Bob.
 Dar e îngrozitor, zise Arlette, e încă și mai grav decît credeam...
 N-avea grijă, zise Sevilla, Bob nu e spion rus, e un bun ame-
 rican, numai din patriotism a acceptat să devină antena lui
 Mr. C. A lui Mr. C, dar „electricienii“ ? întrebă Arlette uluită,
 să le zicem „*Albaștrii*“, iar prietenilor lui Mr. G. „*Verzii*“, dacă
 vrei, zise Sevilla ; mă întreb, zise el, aruncînd o privire în jur,
 dacă pot într-adevăr să am încredere în pietrele pe care ne-am
 așezat, bănuiesc peste tot aparate de ascultat invizibile. Și
 mai și rîzi ? zise Arlette. Trebuie, mi s-ar tulbura mințea dacă
 n-aș privi toate acestea ca pe un fel de farsă ; să-ți spun mai
 departe *Albaștrii* au respectat cu scrupulozitate instalația
Verzilor, așa ca Bob să continue a-și juca rolul, s-au mărginit
 s-o dubleze cu o instalație identică avînd capătul în biroul meu,
 așa încît să pot transmite la rîndul meu *Albaștrilor* ceea ce
 Bob transmite *Verzilor*. Dar e înnebunitor, zise Arlette, am im-
 presia că intru într-o lume de nebuni, totuși e claritatea însăși,
 zise Sevilla, sîntem supravegheați de două servicii care se con-
 curează și care se spionează între ele în timp ce ne suprave-

* Dejun, prînz (engl.).

ghează. E absurd, zise Arlette, de ce își fac concurență ? Sevilla zîmbi, după cîte am putut înțelege, concurența internă este regula de aur a oricărui spionaj, într-o țară nu există niciodată o poliție secret, există întotdeauna mai multe, și chiar, uneori, în sînul fiecărei poliții, sînt clanuri care se combat între ele, polițiile sînt ca șerpii, tot răsucindu-se și încolăcindu-se sfîrșesc prin a-și mușca propria coadă.

Arlette își rezemă capul de umărul lui, nu știu dacă faci bine că-mi spui toate acestea, dragul meu, sînt poate o mică spioană brună în serviciul U.R.S.S. Pot să te liniștesc în privința asta, zise Sevilla ; *Verzii*, au făcut o anchetă referitor la tine, ca și la mine, de altfel, cît se poate de amănunțită, rezultatul sînt două biografii extrem de detaliate pe care *Albaștrii* au reușit să și le procure, nu știu cum, nu mi-au comunicat-o pe a ta ; încă e bine, zise Arlette, dar mi-au adus la cunoștință că în ce te privește concluzia este absolut favorabilă, Arlette începu să rîdă, nu știu dacă trebuie să mă simt liniștită, poate că se înșeală. Niciodată ! Niciodată ! zise Sevilla cu o ironie amară, nu se înșeală niciodată, *Albaștri* mi-au comunicat propria mea biografie, este de o precizie și de o minuțiozitate de necrezut, mi-au adus chiar la cunoștință despre viața mea lucruri pe care nu le știam ; într-un fel este destul de înfrîntor ; am impresia că am trăit în pielea goală sub ochii unui zeu atotștiutor, și concluzia ? zise Arlette. Sevilla făcu o strîmbătură favorabilă în ansamblul ei, dar mai sînt totuși niște mărunțisuri care schioapătă, așa de pildă originea mea, și-au bătut destul capul ca să-mi regăsească strămoșii și n-au reușit întru totul ; așa că se pun probleme, sînt oare țigan, sînt puțin evreu, sînt chiar puțin arab, sau sînt bunul și cinstitul galician care se pretinde tata-mare că este ? Și e foarte important pentru ei ? întrebă Arlette rîzînd. Se pare că da, de vreme ce problema îi neliniștește. Iată un alt exemplu al minuțiozității biografiilor mei: în 1936, îți dai seama ce vîrstă aveam, am mărturisit unor studenți de la Universitatea din Columbia că eu cred în conviețuirea liberă, și asta e rău, rău, e adevărat, adaugă cinstit biograful sau biografii mei, că după aceea m-am însurat de două ori. Arlette începu să rîdă. Dar ceva și mai rău a fost cînd, răspunzînd în 1955 unui anchetator care mă întreba dacă cred în nemurirea sufletului, am spus „*Nu se pune chestiunea să crezi, ar trebui să știi*“, și asta e foarte rău. Arlette ridică privirea... de ce ? Pentru că din asta ei trag concluzia că sînt

ateu și pentru a fi ateu, în această țară unde toată lumea se prefăce că crede în Dumnezeu, înseamnă a fi din capul locului suspect de a avea simpatii pentru comunism ; în schimb, în 1958, am avut o legătură timp de trei luni (datele, pînă la zile, sînt precizate) cu o contesă maghiară, despre care nu știam de altfel că e contesă, nici maghiară, nici mai ales agentă a C.I.A., doamna aceea a dat o analiză foarte completă a caracterului meu, a gusturilor mele, a obiceiurilor mele, inclusiv a obiceiurilor mele în dragoste. E odios zise Arlette. O, răspunse Sevilla, știu foarte bine că oamenii politici importanți sau savanții atomiști sînt băgați în aceeași oală, la mine totul a început cînd m-am interesat de delfini, din clipa aceea au existat, dacă pot spune așa, două studii efectuate în paralel, eu îi observam pe delfini, iar ei mă observau pe mine. Vorhesc despre *Albaștri*, reluă Sevilla după o pauză, pentru că *Verzii* nu se interesează de mine decît de scurt timp, de cînd cu vizita lui Mr. G ; e chiar o minune că *Albaștrii* au izbutit să mă ascundă *Verzilor* atîta vreme. Să revenim la unguroaică, zise Arlette. Să revenim, ea pretinde, printre altele, că nu sînt cu adevărat ateu, că sînt, după ea, un catolic care s-a depărtat de credință, dar care păstrează față de ea multă nostalgie. Și e adevărat ? întrebă Arlette. Nu-mi dau seama, dar asta nu înseamnă nimic, uneori am impresia că ei mă cunosc mai bine decît mă cunosc eu însumi, dar cel mai mare serviciu mi l-a făcut maghiara cînd a afirmat în modul cel mai categoric că în politică sînt un fel de analfabet, și asta e ceva excelent ; Arlette ridică sprîncenele, pentru *Verzi*, un om care se interesează intens de politică fără să-și facă din asta o meserie este din oficiu cam suspect, nevinovăția politică e ca un fel de virginitate : o dată ce ai pierdut-o, poți să te aștepți la tot ce-i mai rău, acesta este, cel puțin, punctul de vedere al *Verzilor*. După spusele *Albaștrilor*, ceea ce nu înțeleg, zise Arlette, este de ce *Albaștrii* ți-au comunicat biografia... Ca să le spun în scris ce cred despre ea. Arlette începu să rîdă : pare atît de naiv ! dar nu este, draga mea, psihologii lor vor găsi o groază de lucruri în răspunsurile mele, fie că sînt sincere, fie că nu, urmă o tăcere, aș vrea să te întreb, există vreo deosebire între *Albaștri* și *Verzi* în ce te privește ? Da, *Albaștrii* mă supraveghează și mă ocrotesc cu o nunață de bunăvoință. *Verzii* mă supraveghează și mă ocrotesc cu o nuanță de

antipatie. De antipatie ? Desigur, pentru C port vina de a nu fi un W. A.S.P. *, pentru C sînt un venetic, a priori sînt în stare de orice...

Mi se învîrtește capul, zise Arlette cu un oftat, mă întreb dacă n-au să descopere că sînt de descendență slavă, atee, politicește deflorată și în curs de a practica conviețuirea liberă cu profesorul Sevilla. Oh, cît despre asta din urmă au aflat, zise Sevilla. Cum, exclamă ea, îngrozită, ești sigur ? Ți-au spus ? Nu, asta-i bună, dar se-nțelege de la sine, îmi închipui chiar că sînt încîntați, asta simplifică grozav supravegherea lor. Și tu, zise Arlette, găsești că simplifici sarcina acelor domni, luînd cu chirie acest gen de bungalow pentru week-end ? Mă supun acestui spionaj, zise Sevilla, îl accept ca necesar, dar n-am motiv să-l înlesnesc, aş spune chiar că mă feresc de excesele lui, de cînd știu că C.I.A. a captat pe bandă magnetică distracțiile președintelui Sukarno cu nevestele lui. Arlette își puse ambele mîini pe obraji : dar e odios ! Sevilla dădu din cap. Și ceea ce e mai rău, n-are rost, nu-l văd pe președintele Sukarno discutînd despre politica mondială în acele clipe, ca să revenim la bungalowul acesta, l-am ales tocmai pentru izolarea lui, pentru dificultatea de acces, și nu uita, zise Arlette, pentru lipsa geamurilor. Sevilla începu să rîdă, ajung și la asta, *Verzii* au un *gadget* care permite să se prindă din exteriorul unei case o conversație desfășurată în interior, amplificînd vibrațiile comunicate geamurilor de vocile interlocutorilor ; da, știu ce-ai să spui, e destul de îngrozitor, vechea noțiune de viață particulară nu mai există, trăim într-o colivie de sticlă, observați, analizați, disecați cu o minuțiozitate implacabilă. Arlette îi luă mîna și i-o strînse în a ei ; nu te simți uneori prizonier ?... El ridică privirea : înainte da, dar de cînd te am pe tine, se opri și o privi îndelung, libertatea mea ești tu.

* *White Anglo-Saxon Protestant* (un alb, anglo-saxon și protestant, adică membru al grupului majoritar). (N.A.)

— V-am adunat cu un scop foarte precis, zise Sevilla, rece și rezervat.

Făcu o pauză. Arlette se așezase în dreapta lui, Maggie în stînga lui, Peter, Suzy și Michael în față, Bob și Lisbeth în stînga lui Maggie. În mijloc, o masă cu un magnetofon. Sevilla își plimbă privirea peste interlocutorii săi, opoziția Majestății Sale era grupată în stînga lui, își zise iritat, ce situație absurdă, mi-ar fi fost atît de ușor să devin, ca atîția alții, un mare patron de drept divin, trebuie să fii cu adevărat foarte răbdător, pentru ca să respecti libertatea de exprimare a colaboratorilor tăi, chiar cînd abuzează de ea.

— Aș vrea mai întîi să vă amintesc, zise el, regulile de discreție absolută care se aplică la noi și pe care le-ați acceptat cînd ați intrat aici. Proiectul nostru, vă reamintesc, nu presupune nici o publicitate, este subvenționat de o agenție de stat și numai acelei agenții trebuie să-i comunicăm rezultatele lucrărilor noastre. Orice violare a acestei reguli ar însemna o gravă încălcare a angajamentelor noastre, atît ale voastre, cît și ale mele. Știți că am vegheat întotdeauna ca să domnească între noi, fără nici un considerent de ierarhie, cea mai mare libertate de exprimare și de critică. Dar această libertate se oprește la ușa laboratorului. Nici succesele noastre, nici eșecurile noastre nu trebuie să fie comunicate unor persoane străine de proiectul nostru, oricît de suspusă le-ar fi funcția. Repet : e o regulă absolută.“

Sevilla făcu o pauză, își plimbă peste asistență o privire atentă și își zise : obiectiv atins, Bob și Maggie neutralizați de conștiința lor încărcată, Lisbeth izolată, el nu vroia să renunțe la liberalismul său, dar totuși nu consimțea să se lase prea brufuit în discuție.

Reluă : „Azi e 3 iunie. La 6 mai, acum trei săptămîni, Bessie a fost introdusă în bazinul nr. 1. Experiența n-a corespuns așteptărilor noastre. Dar putem spune, totuși, că ea comportă încă de pe acum o serie de elemente pozitive. În primul rînd am dovedit, ceea ce nu era de la sine înțeles, că un pui de delfin, crescut exclusiv de om, într-un mediu uman, este în stare la vîrsta adultă să intre în comunicație cu o femelă din specia lui și să se împerecheze cu ea. În al doilea rînd, am confirmat că delfinul mascul, chiar crescut într-o singurătate totală, rămîne, din punctul de vedere sexual, foarte selectiv și nu admite ca tovarășă orice femelă. În al treilea rînd, am confirmat aptitudinea delfinului de a forma legături afective adînci. În prezent, activitățile lunii de miere au scăzut în frecvență și în violență, dar comportarea lui Ivan dovedește un atașament pătimas față de Bessie. Acest atașament și caracterul lui exclusivist sînt, în parte cel puțin, cauza pentru care familia omenească a lui Ivan nu mai poate intra în contact cu el. În al patrulea rînd, pare probabil că Ivan și Bessie au făcut schimb de cunoștințe. Sîntem siguri în ceea ce îl privește pe Ivan : a inițiat-o pe Bessie în toate jocurile lui omenești, mîngea, inelul de cauciuc, bastonul. Pe de altă parte și în măsura în care putem enunța această ipoteză, Bessie l-a învățat pe Ivan să vorbească delfineza. În orice caz, nu se poate tăgădui că există o mare deosebire cantitativă și calitativă între șuierăturile pe care Ivan le emitea înainte de 6 mai și cele pe care le emite azi. Cînd vom fi mai avansați în studiul șuierăturilor delfinice comparația între aceste două categorii de șuierături va fi de cel mai mare interes pentru cercetător.“

Peter ridică mîna și Sevilla îi făcu semn cu ochii că poate să vorbească.

— Dacă am înțeles bine, credeți că șuierăturile lui Ivan dinainte de 6 mai, adică dinainte de întîlnirea lui cu Bessie, erau de ordinul gîguritului unui copil mic și că la ora actuală a trecut de la gîgurit la limba delfinică.

Sevilla făcu da din cap.

— Așa presupun. Bessie a înlocuit mama în munca de educație. Insist, nu e decât o ipoteză. Dar cred că Ivan, în trei săptămîni, a învățat de la Bessie o enormă cantitate de lucruri, ceea ce este pentru el un motiv în plus să refuze orice contact cu noi : e mental prea ocupat.

— Nu mi se pare util să facem asemenea ipoteze, zise Lisbeth, de vreme ce nu le putem verifica. La ora actuală, nu știm nici măcar dacă se poate vorbi despre o limbă delfinică.

— Avem oricînd dreptul să facem ipoteze, zise Sevilla cu seninătate, dacă nu le prezentăm ca pe niște adevăruri confirmate. Pe de altă parte, dacă n-am face ipoteze, n-am face nici experiențe pentru a le verifica.

Făcu o pauză, pentru a-i permite lui Lisbeth să răspundă, dar ea tăcu.

— Continui, zise Sevilla. Dacă experiența comportă un anumit număr de elemente pozitive pe care poate că nu le-ai observat toți...

Lăasă fraza în suspensie.

— Nu toate, zise Suzy.

Michael, Peter, Arlette și Bob confirmară dînd din cap. Lisbeth rămase impasibilă.

— Ea prezintă totuși, zise Sevilla, un aspect vădit negativ. Prezența Bessiei i-a modificat lui Ivan comportarea : a devenit mai vesel, mai încrezător și mai dinamic, dar...

— Dar nu i-a sporit avîntul creator, zise Lisbeth.

Sevilla o privi cu ochii săi întunecați.

— Îți dau cuvîntul dacă dorești, zise el cu un ton rece, dar nu-ți pot permite să mă întrerupi.

— Vă cer iertare, zise Lisbeth.

— Nu e nimic, zise Sevilla.

Michael, Suzy și Peter schimbă priviri.

— Ceea ce nu prevăzusem la Ivan, zise Sevilla, este părăsirea completă a familiei lui omenești, în beneficiul delfinei. După părerea mea, Ivan n-a devenit mental inactiv, dar schimbările lui cu noi nu-l mai interesează. S-a înapoiat la specia lui.

Suzy ridică mina.

— Suzy ?

— Socotiți că a avut loc un rîgres ?

— Nu, dacă admitem, cum am spus, că există o limbă delfinică și o înțelepciune care se transmite prin intermediul ei de la mamă la copil și, în cazul de față de la Bessie la Ivan.

Lisbeth ridică mâna.

— Lisbeth ?

— Încă o dată, nu văd utilitatea acestor speculații.

— Utilitatea mi se pare, totuși, evidentă, zise Sevilla. Încercăm să înțelegem ce s-a petrecut.

— După părerea mea, ar fi mai indicat să recunoaștem că experiența este un eșec.

— Experiența este, pentru moment, un eșec, dar noi nu i-am statornicit limite în timp.

— Ține de trei săptămîni.

— Ei și ? Există experiențe care au durat ani de zile.

— Vă admir răbdarea.

— Ești, într-adevăr, indicată pentru a o admira.

Zîmbete. Lisbeth se îndreaptă pe scaun și zise :

— Credeți că depășesc limitele în discuție ?

Sevilla o privi, făcu o pauză, pentru a da mai multă greutate răspunsului său și zise :

— Da.

— Eu nu, zise Lisbeth.

— În acest caz, vom discuta despre asta mai târziu. Deocamdată nu comportarea dumitale o studiem.

Urmă o tăcere. Lisbeth stătea dreaptă pe scaun, cu umerii pătrați, ținîndu-și sus capul cu părul scurt. „E un fel de Ioana d'Arc“, își zise Sevilla, „dar ceea ce e mai rău, s-ar spune că vrea să mă silească s-o ard pe rug“.

— Ajung la ținta adunării noastre, zise Sevilla. Am o întrebare să vă pun : cea pe care mi-o pun eu însumi și pe care v-o puneți toți de trei săptămîni. Am pierdut contactul cu Ivan : ce credeți că trebuie să facem ca să-l recuperăm ?

După o tăcere destul de lungă, Bob ridică mâna.

— Bob ?

— Aș vrea să sugerez următoarele. La drept vorbind, este o propunere destul de vagă, dar spun ce mi-a venit în gînd. Cînd cineva dresează un animal, folosește de obicei un sistem de recompensă-pedeapsă. Acest sistem îi permite omului să acționeze asupra animalului și să obțină de la el ceea ce dorește. Pînă acum noi l-am recompensat pe Ivan hrănindu-l, dezmierdîndu-l, dîndu-i-o pe Bessie. N-am folosit decît recompensa. Nu s-ar putea să folosim azi pedeapsa ?

— Este ceva valabil la baza celor ce-ai spus, zise Sevilla, dar propunerea dumitale, tradusă brutal, nu e aplicabilă.

Făcu o pauză :

— Nu e cu putință să pedepsești un delfin. E un animal plin de demnitate. Nu acceptă pedeapsa și rupe numaidecât orice relații cu tine. Putem chiar să ne întrebăm dacă el consideră peștele pe care i-l dai drept o recompensă. Uite, de pildă, otariile : sînt extrem de lacomе, poți să le determini să facă orice, în schimbul unui aliment pe care îl rîvnesc. Dar nu pe delfini. Wood afirmă că a văzut un delfin care făcea cîte o zi întreagă numere de circ, fără să accepte nici o hrană. Din prietenie pentru tine sau din interes pentru munca lui își execută delfinul numerele. Peștele pe care i-l dai vine pe deasupra.

Sevilla reluă :

— Altă propunere ?

După o tăcere, Lisbeth ridică mîna.

— Lisbeth ?

— După părerea mea, nu există decît o soluție. Trebuie retras Ivan din bazin și îndepărtat de Bessie.

Sevilla îi aruncă o privire vie.

— Vrei să spui că trebuie retrasă Bessie din bazin și îndepărtată de Ivan. Pentru că, la urma urmei, Ivan e cel care ne interesează.

— Oh, asta am vrut să spun, zise Lisbeth, sînt proastă reluă ea roșind și manifestînd, pentru prima dată, o anumită tulburare — cer scuze, am inversat numele.

— N-are importanță, zise Sevilla continuînd s-o privească atent. Sper că nu resimți antipatie pentru bietul Ivan.

— Sigur că nu, zise Lisbeth, e o simplă eroare de nume. Să spun mai departe, continuă ea cu o voce mai hotărîtă. Propunerea mea este să-i separăm, de vreme ce conviețuirea n-a dat rezultatele scontate.

— M-am gîndit la această soluție, zise Sevilla lent. Ne-am gîndit cu toții, cred. Dar îmi repugnă foarte mult. Mă tem că această separare să nu determine la Ivan un grav traumatism.

— Foarte bine, zise Lisbeth cu un aer aproape triumfal, acest traumatism este prețul pe care îl va plăti pentru a relua contactul cu noi.

Sevilla încruntă sprîncenele.

— Vrei să spui că e prețul pe care îl vom face să-l plătească, pentru a relua un contact pe care nu-l dorește ?

Pentru prima dată de la începutul consfătuirii, Sevilla păru, iritat. Adăugă sec :

— Ceea ce e neplăcut în materie de sacrificiu este că cei care îl recomandă nu sînt aproape niciodată cei care îl fac.

— E un atac personal ? întrebă Lisbeth împingîndu-și înaintea bărbia, cu un aer de sfidare.

Sevilla ridică ambele mîini, enervat.

— Nu, nicidecum, e un atac împotriva unei anumite concepții cu privire la sacrificiu. Și te rog să încetezi de a-ți aduce vreascuri la propriul rug. N-am de loc de gînd să-l aprind.

Sevilla simți că această imagine e mai limpede pentru el însuși decît putea să fie pentru Lisbeth. Dar, limpede sau nu, avu asupra ei un efect neașteptat : o reduse la tăcere.

Sevilla reluă :

— E un punct pe care țin să-l subliniez : traumatismul pe care i-l vom cauza lui Ivan separîndu-l de Bessie este poate mult mai grav decît credeți. În 1954, o tînără delfină, numită apoi Paulina, a fost capturată cu ajutorul unui cîrlig care a rănit-o. A fost pusă într-un bazin cu un mascul adult care i-a ajutat să se țină pe linia de plutire și care a fost cuprins de o mare afecțiune pentru ea. Plaga a fost tratată cu penicilină și, cel puțin la exterior, rana părea vindecată. Dar după cîteva luni, infecția a determinat un abces intern care a răpus-o. Masculul, la moartea ei, a dat semne frenetice de deznădejde. Se învîrtea fără încetare în jurul corpului ei, a refuzat, din acea clipă, orice hrană și a murit de supărare trei zile mai tîrziu. Chiar dacă admitem că Ivan nu va merge atît de departe, e greu de crezut că nu va fi cuprins de un oarecare simțămînt de ciudă împotriva noastră, pentru că i-am luat-o pe Bessie și-mi vine greu să concep cum am putea atunci să reluăm vreun contact cu el.

Îăcu o pauză.

— Altă propunere ?

Michael ridică mîna.

— Michael ?

— Observ că singura legătură care subzistă, la ora actuală, între noi și Ivan, este hrana pe care i-o dăm. Numai în clipele în care îi distribuim pește, de două ori pe zi, mai există un mic contact între el și noi. N-ar fi de încercat ceva în această direcție ?

— Excelent, zise Sevilla. Dacă-mi dai voie, am să-ți prezint ideea, pentru că este aceeași care îmi umbla și mie prin cap. Să presupunem că ometem distribuția de la ora 11 și, la sfârșitul după-amiezii, cea de la ora optsprezece : creăm lui Ivan o privațiune care trebuie să-l îndemne să caute contactul cu noi și să înceapă el însuși dialogul cu noi, fie numai pentru a ne cere pește. Bineînțeles o să-i dăm : va fi recompensa pentru faptul că ni l-a cerut pe limba noastră. Revenim astfel la sistemul pedeapsă-recompensă, preconizat de Bob, dar sub o formă netraumatică, indirectă, voalată.

Sevilla făcu o pauză și-și privi interlocutorii.

— Credeți că experiența aceasta ar fi de încercat ?

Toți aprobă, afară de Lisbeth. Sevilla o privi. Nu era hotărât s-o lase să se refugieze în îmbufnare.

— Lisbeth ?

Tăcere.

— Da, zise Lisbeth făcând un efort. De ce nu ?

Sevilla se sculă în picioare, cu o mișcare vioaie. O privi pe Arlette și chipul lui era fericit. Pentru prima dată de trei săptămîni acționa, iar echipa își strînsese din nou rîndurile în spatele lui.

*

Maggie ! zise vocea lui Bob prin ușa camerei, ești singură ? Ea zise „da” și-și potrivî capotul ; stătea întinsă pe pat cu un roman în mînă. Bob intră : te deranjez ? Știi foarte bine că nu. Bob purta niște pantaloni gri deschis, pantofi albi de pînză și o cămașă de un albastru pal ; se așeză pe patul lui Lisbeth, cu sprîncenele încruntate, cu ambii genunchi strînși unul de altul și cu mîinile-i lungi și fine împreunate pe genunchi. Maggie, zise el cu aerul că dă replica într-o dramă de salon, i-ai spus lui Sevilla ? Sigur că nu, îți promiseseam, și între paranteze, n-am regretat în viața mea atîta o promisiune, pentru prima dată îi ascund ceva lui Sevilla, ceea ce nu m-a făcut foarte fericită. Atunci, zise el, o fi Arlette, pentru că el știe, sînt sigur, ai constatat chiar tu răceala lui glacială față de mine, și dacă n-ar fi decît el, dar și Arlette, Peter, Michael și chiar și Suzy, nu-mi mai vorbesc, e clar că am devenit un fel de paria, dar ce pot să fac ? zise el întinzîndu-și lateral

brațele lungi și mlădioase, totuși nu pot să-i întreb : pentru Dumnezeu, de ce mă bănuie ? Mi-ar rîde în nas ; cum pot să mă apăr, de vreme ce sînt învinuit de o crimă pe care nici măcar n-o cunosc ? Toate acestea sînt tragic de absurde, Maggie, ai citit *Procesul* ? Ei bine, situația pe care o trăiesc acum este cu adevărat kafkiană ; făcu o pauză, lăsă să-i cadă înapoi mîinile de-a lungul corpului, pe pat, cu degetele lungi și subțiri rezemate elegant de plapumă și, coborîndu-și genele lungi și negre peste ochi, spuse cu o voce slabă și fără timbru : Maggie, cred că o să mă sinucid ; o privea pe Maggie de după gene ; ea puse cartea pe noptieră și zise cu calm : ce idioție, ai gîr-găuni, nimeni n-are nimic împotriva ta, nici măcar Sevilla, îl cunosc pe Sevilla mai bine decît tine, cînd își adoptă un aer rece, și-l adoptă pe baza unei idei tactice, ieri urmărirea mai ales s-o intimideze pe Lisbeth... Bob ridică pleoapele cu încetineală : atunci ce rost are dăscăleala lui despre secret ? Fără doar și poate, zise Maggie, se teme ca nu cumva criticile lui Lisbeth să fie repetate în exterior ; ușa se deschise brutal, Lisbeth apărură în șort și sutien, cu un prosop de baie în mîină, cu țigareta lipită de buze, trînti ușa după ea : iar aici ? zise ea privindu-l pe Bob, ce-i cu băiatul ăsta care se bagă mereu printre fete ? Șterge-o, te rog, trebuie să mă schimb. Scuză-mă, zise Bob sculîndu-se zîmbitor de pe pat, parcurgea cu ochii umerii atletici bronzăți ai lui Lisbeth. Maggie se gîndi iritată, el, atît de susceptibil, nu se supăra niciodată, orice i-ar spune ea, s-ar putea afirma chiar că-i place să se lase brutalizat de lungana asta. Ei, ce faci, te-ai cărat ? continuă Lisbeth aruncîndu-și prosopul pe pat, fără măcar să se uite la Bob ; își strivi țigareta în scrumieră și, trecîndu-și mîna spre spate, își descheie sutienul. Sîinii îi apărură, enormi și lăptoși ; Bob păli, obrajii îi fremătară ca și cum ar fi încasat o palmă și dispăru atît de repede, de parcă l-ar fi supt ușa. Oh, Lisbeth, zise Maggie cu indignare, ești imposibilă, l-ai șocat rău, e atît de rușinos. Sînt la mine, zise Lisbeth cu un ton semet, scoțîndu-și dintr-o singură mișcare șortul și chiloții. Maggie întoarse capul, nu putea să sufere aceste maniere ; Lisbeth era goală în fața noptierei ei, luă o țigară și o aprinse cu gesturi competente. Și tu, zise ea cu un ton acuzator, privind-o pe Maggie cu dispreț, ești rușinoasă, sînteți toți de o ipocrizie să-ți vină să verși, ei bine, aflați, pudicitatea voastră se în-

temeiază pe supraestimarea sexului, iar eu, nici nu mă sinchiesc de sex, nici de al meu, nici de al altora, nu mă privește absolut de loc, adăugă ea scotîndu-și bărbia înainte ; își puse pe ea la iuțeală un capot și se trînti pe burtă pe pat. La urma urmei, zise Maggie, nu e vina lui Bob, dacă e de modă veche și dacă se teme un pic de fete, n-are surori și și-a pierdut mama la doisprezece ani, tatăl lui e un puritan sadic care îl terorizează, a fost crescut la pension fără nici o prezență feminină, de aceea nu s-a dezvoltat, Bob e un copil, am spus întotdeauna asta. Ia-l de bărbat, zise Lisbeth obosită, ai să fii și mamă. Din păcate, zise Maggie ca și cum n-ar fi auzit a doua parte a frazei, vroiam să-ți spun, Lisbeth, totul s-a repus pe tapet, nu știu nici măcar dacă am să pot să anunț logodna mea cu el vara asta, cum aveam de gînd, e între noi un diferend grav. Lisbeth, trebuie să-ți spun, Bob vrea neapărat copii, iar eu nu vreau, Lisbeth se întoarse pe spate, se ridică într-un cot și o privi pe Maggie cu un aer acuzator... ei, asta-i bună, ceva nou, nu vrei copii ? Și de ce nu vrei copii ? Păi, nu știu, zise Maggie încurcată, îmi plac copiii cînd au opt, zece ani, dar nu-mi prea plac tîncii. Ce glumă, zise Lisbeth cu un aer disprețuitor, dacă există pe pămînt o mică femelă care ar adora asta, să manevreze un plod și să-și vîre mîinile în murdăria lui, aia ești tu. Aș, de unde, te rog să mă crezi, zise Maggie cu glas slab. Ia taci din gură, te rog, zise Lisbeth, a început să mi se facă lehamite de micile voastre probleme de mamifere, nu mă interesează nicicum ; trase din țigară cu un gest sobru și băietesc, scoase un nor de fum pe nas și tăcu, cu ochii ațintiți spre stor. Nu sînt prea sigură că nu te interesează, zise Maggie, că într-un anumit fel ești în stare și tu să te aprinzi. Ține-ți pentru tine strălucitele tale analize, zise Lisbeth răspicat, apoi întoarse ochii și reluă cu o octavă mai jos : scuză-mă dacă te-am bruftuit, sînt poate cam nervoasă. Se priviră, își zîmbiră cu un aer rezervat și-și ascuseră în același timp ghearele ; o umbră trecu prin fața storului. Lisbeth sări în picioare. Dar ce se întîmplă, m-ai speriat, zise Maggie. E Arlette, zise Lisbeth, o pîndesc de cîtva timp, mă duc să vorbesc cu ea. Ieși și trînti ușa în urmă. Maggie își împreună mîinile sub cap și se întinse din nou ; ce obositoare e, cu etalarea asta de agresivitate virilă, are întotdeauna aerul că vrea să demonstreze că e bărbat, ca și cum ar putea crea această iluzie cu pieptul ei obscen. Maggie își desprinsе mîna

dreaptă și și-o strecură discret sub capot, erau mici și perfecți ; Arlette și cu mine avem același format delicat și feminin, nu-i de mirare că Sevilla s-a îndreptat spre ea când i-am făcut vînt. Maggie se întinse, închise ochii, Bob stătea așezat pe divan în fața ei, atît de elegant, atît de rafinat, nu punea niciodată picior peste picior, se ridică, era înalt, avea acea distincție pe care o dau picioarele lungi, purta frac, frumosul lui cap brunet și rasat strălucea deasupra plastronului alb sclipitor, îi oferea brațul, ea era înconjurată de un nor adorabil de văluri albe, ieșeau din biserică, ea fusese nevoită să se convertească pentru ca să se mărite cu el, mătușa Agatha stătea ghemuită în vechiul fotoliu de piele de la Denver, iar eu, la picioarele ei, încercînd s-o consolez, Maggie, să nu-mi spui că vrei să te măriți după riturile papistașilor, Bob și cu mine ne-am convertit împreună, father * Donovan ne-a catehizat, era blînd cu ochi albaștri și cu dinți mari albi, rău plantați, de irlandez, biserica era nouă, strălucitor de albă, eu apar în piațetă, mică și delicată în vălurile mele albe, și Bob alături de mine, atît de frumos, atît de zvelt, mîna mea tremură în a lui, sîntem grozav de mișcați, flăcurile trosnesc, Sevilla se apropie, în jachetă, cu tîmplele sale de încărunțit și cu aerul de senior castilian : Maggie, îmi spune el cu voce sacadată, îți prezint toate urările mele de, nu izbutește să termine, buzele i se contractă, văd o lacrimă în ochii lui negri, în clipa aceea Arlette îl privește și înțelege, cît ai clipi fața i se descompune și i se ofilește, vîrsta și vulgaritatea o năpădesc, simt pentru ea o adîncă milă ; strîng mîna lui Sevilla și îi suflu la ureche „*amigo*“, dacă mă iubești, gîndește-te la ea“. Arlette se sculă. Ia loc, Lisbeth, zise ea arătîndu-i un scaun ; se așeză și ea la vreo doi metri de Lisbeth și pe alt scaun, cu aerul răbdător și rezervat. Lisbeth se uită la Arlette, se simți intimidată, întotdeauna o intimidă grația, era în Arlette o perfecțiune atît de rară în cele mai mici curbe, era atît de micuță și de drăguță, încît îți venea s-o iei pe genunchi ca pe un copil, emana din ea, ca dintr-un copil, farmecul inaccesibilității, te privea cu ochii ei liniștiți, tăcînd ; chiar felul ei de a tăcea făcea parte din misterul ei, era atît de blîndă și de simplă, încît părea ușor accesibilă ; dar nu era adevărat,

* Părintele (engl.).

era ca înconjurată de o fortăreață de tăcere și nu era numai asta, Lisbeth simțea că nu va ajunge niciodată s-o atingă, avea impresia că este despărțită de ea prin niște metereze enorme, în spatele cărora Arlette trăia cu zîmbetul ei, cu ochii ei, cu trupul ei frumos, în lumea grosolană a bărbaților. Arlette, zise Lisbeth cu o voce slabă și tremurătoare, nu pot să sufăr să mă ocup de treburile altora, dar în sfîrșit, știu ce afecțiune simt pentru tine, sîntem prietene, trebuie să-ți vorbesc, nu mi-aș face datoria dacă te-aș vedea că apuci pe un drum periculos și nu ți-aș striga, bagă de seamă că-ți frîngi gîtul ; trebuie să-ți dai seama că drumul pe care apuci este fără ieșire, nu e ca și cum ar fi cineva de vîrsta ta, ca Michael sau Peter, te-ai gîndit că are cu douăzeci și cinci de ani mai mult ca tine, cînd ai să ai patruzeci de ani el o să aibă șaiszeci și cinci, cînd ai să ai cincizeci el o să aibă șaptezeci și cinci, e o nebunie, cifrele singure dovedesc acest lucru. Arlette ridică sprîncenele : da, știu, ai să-mi citezi exemple din Biblie, ai să-mi spui că la cincizeci de ani n-ai să mai fii nici tu însăși prea tînără și că de altfel o femeie îmbătrînește mai repede decît un bărbat, dar nimic nu e mai tare ca aritmetica, Arlette, o diferență de vîrstă atît de colosală împinge din capul locului toată problema la un eșec sigur, ascultă-mă, Arlette, te rog, este totuși scandalos, ți-ar putea fi tată, ai să-mi spui că, tocmai, nu-ți este, dar latura șocantă rămîne aceeași, scu-ză-mă, nu sînt pudică, dar găsesc că toată treaba asta e absolut dezgustătoare. Nu, Arlette, n-ai să mă faci niciodată să cred că poți să *înbești* un bărbat de vîrsta lui, sau poate nu știi ce e dragostea, nu-ți mai da osteneala să zîmbești, Arlette, nu știi, nu poți să știi, crede-mă, de cincisprezece zile mă frămînt zi și noapte din pricina ta, nu izbutesc să-mi regăsesc somnul, mi se sfîșie inima cînd văd că-ți dăruiești de pomană tot ce are tinerețea ta mai bun, te irosești, ăsta-i adevărul, iar el, el se joacă doar cu viața ta, măcar de ar fi vorba de ceva serios dar e un latin, un muieratic, suferă de un complex de instabilitate sexuală, interesul lui față de o femeie nu se poate menține mai mult de cîteva săptămîni, adu-ți aminte, te rog, de Mrs.Ferguson, ce nebun era după ea și cu cîtă brutalitate s-a dezbarat de ea după aceea ; nenorocita telefona în fiecare zi. Ai să ai aceeași soartă, Arlette, e clar ca lumina zilei, ar trebui să-ți dai seama singură că n-ai să fii niciodată altceva pentru el decît un număr dintr-o serie. Arlette, te

conjur, vino-ți în fire, deschide ochii și spune-ți că nu poți fi pentru el decît jucăria de o zi, are să te sfărîme și are să te azvîrle cît colo după ce ți se va fi epuizat căarakterul de noutate, are să-și caute alte jucării ca să-și sporească, după cum spune el, avîntul creator, să nu-mi spui că poți să stimezi un astfel de om, n-am să te cred niciodată, o fată atît de fină ca tine, să admire un om atît de frivol, atît de slab, atît de leneș, chiar dacă izbutește să-și mascheze defectele de caracter printr-un lustru superficial. Arlette aruncă o privire pe ceasul si brățară, o privi pe Lisbeth și zise cu un ton normal, scu-lîndu-se : e aproape opt, vrei să mă lași, e vremea să mă îmbrac pentru cină. Nici nu m-ai ascultat, exclamă Lisbeth cu vocea sugrumată. Ba dimpotrivă, zise Arlette, te-am ascultat cu multă atenție, ai folosit, ca să mă convingi, două argumente care se anulează reciproc. Cum care se anulează reciproc ? Și totuși e limpede, reluă Arlette cu o voce răspicată, dacă ur-mează ca peste cîteva luni, eventual peste cîteva săptămîni, să fiu aruncată la rebut ca o jucărie spartă, cred că ai să ad-miți că problema seniorității excesive nu se va pune ; dacă, din contra, prezenta stare de lucruri va mai dura cînd voi avea cincizeci de ani, atunci nu se va fi pus chestiunea insta-bilității sexuale. Oh, ai și început să judeci ca el, exclamă Lisbeth, dînd buzna afară din cameră și în ochi i se citea dez-nădejdea.

*

EXPERIENȚA DE LA 5 IUNIE 1970

(Raport dictat de profesorul Sevilla)

Ivan și Bessie n-au primit nici o rație de pește la ora uns-prezece, nici la ora optsprezece, iar bazinul era consemnat pe toată durata zilei : nimeni nu trebuie să fie văzut de delfini. Totuși, grație unei oglinzi fără strat opac, aplicată în prealabil pe hublou, observarea perechii continuă, fără ca ei să aibă posibilitatea de a-l vedea pe observator. Pe de altă parte, dife-ritele sunete emise, atît sub apă, cît și în aer, continuă să fie înregistrate.

La ora douăsprezece, Ivan și Bessie dau semne de agitație. La douăsprezece și zece, Ivan scoate capul din apă și cheamă „PA” de câteva ori, în mod energic. La douăsprezece și treizeci, iese pe trei sferturi din apă și, dîndu-se înapoi în această poziție prin mișcări puternice ale caudalei, se uită în toate părțile, evident în speranța de a zări pe vreunul din echipă în jurul bazinului. Îl observ cu binoclul după storul cu lamele al biroului meu. Strigă : „Fish !” de cinci ori, cu putere. La ora treisprezece apare din nou în aceeași poziție, dar, după ce face un tur de orizont, dispare sub apă fără să strige. Neîndoios socotește că nu e cazul să strige, de vreme ce nu vede pe nimeni.

De la ora unsprezece la ora treisprezece, Bessie schimbă cu Ivan o serie de șuierături însuflețite, dar nu-și face nici o apariție afară din apă. Ivan este cel care, în cadrul perechii, are sarcina relațiilor cu oamenii. Bessie nu e neprietenoasă, dar foarte rezervată, și de trei săptămîni n-am făcut nici un progres cu eforturile noastre de a o face să fie mai familiară.

Începînd de la ora treisprezece și pînă la optsprezece, Ivan și Bessie își reiau jocurile obișnuite.

La ora optsprezece (ora distribuției o doua), agitația reîncepe. În trei rînduri, la optsprezece și unsprezece, la și douăzeci, la și patruzeci și cinci, Ivan iese din apă ca data precedentă, face cu ochii un tur de orizont, dar nu spune nimic. La ora optsprezece și cincizeci și două apare din nou și strigă cu o voce foarte ascuțită și foarte stridentă : „Pa !”

Mă hotărîsc și apar. Mă vede chiar înainte să ajung la bazin și strigă „Fish !” Mă apropii. Iată dialogul :

S. — Fa, what do you want ? *

I. — Fish !

S. — Listen !

I. — 'Sen !

S. — Pa give fish tonight.

I. — 'night !

* S. — Fa, ce vrei ?

I. — Pește !

S. — Ascultă !

I. — 'cult !

S. — Pa dă pește diseară.

I. — 'sear'.

S. — Yes. Pa give fish tonight. *

I. — K ! (În loc de O. K.)

Încerc atunci să încep un joc. Îi arunc o minge și spun :

— Fa, fetch-ball ! **

Dar Ivan dispare numaidecât sub apă și se duce lângă Bessie. Are promisiunea mea și asta îi ajunge. Dimpotrivă, are loc un schimb de șuierături însuflețite între Bessie și el. Fără îndoială, o anunță că vor avea de mâncare la apusul soarelui.

La căderea nopții, apar cu o căldare cu pești și mă instalez pe una din plute. Ivan se apropie numaidecât. Șuierături entuziaste și sunete variate. Bessie se apropie și ea, dar rămîne la aproximativ doi metri. Iau în mînă un pește și spun :

— Fa give fish Bi. ***

Ivan zice : „Bi“ !, ia peștele și i-l duce Bessiei. Iau alt pește și i-l arăt :

— Fish for Fa ! ****

Repetă : „Fa“ !, ia peștele și îl înghite.

Continui așa, alternînd, un pește pentru Bi și un pește pentru Fa, apoi mă prefac că greșesc și îi dau lui Fa doi pești consecutiv. Rectifică numaidecât cu multă vigoare strigînd „Bi !“ și-i dă Bessiei peștele.

După terminarea distribuției, îi cer Arlettei să-mi dea tranzistorul ei, i-l arăt lui Ivan și îi spun :

— Fa wants music ? *****

(Înainte de 6 mai, de îndată ce ne vedea pe unul dintre noi cu tranzistor în mîini, striga : „Sic !“)

Dar nu se lasă sedus, se cufundă și începe din nou să se joace cu Bessie. Ea și-a păstrat ultimul pește și se prefac amîndoi că se ceartă pentru el. Îl chem de mai multe ori fără succes.

* S. — Da. Pa dă pește diseară.

I. — K ! (engl.).

(Engleza folosită de Sevilla pentru a se adresa lui Fa este simplificată și, gramatical, nu prea corectă) (N. A.).

** Fa, du-te după minge (engl.).

*** Fa, dă-i peștele lui Bi ! (engl.).

**** Pește pentru Fa (engl.).

***** Fa vrea muzică ? (engl.).

Discuție :

Postul a creat, așa cum am prevăzut, o nevoie de contact. O primă constatare încurajatoare se desprinde din experiență : (Ivan nu și-a uitat engleza. Mi-a înțeles toate frazele, a pronunțat șapte cuvinte : „Pa, fish, 'sen (în loc de listen), 'night (în loc de to-night), K (în loc de O.K.), Bi (în loc de Bessie), Fa (în loc de Ivan)“. În schimb, apare un lucru evident, cu mult mai puțin satisfăcător : Ivan și-a limitat în mod voit contactul cu noi la strictul necesar. Poate că a înțeles că postul a fost un fel de șantaj; ca să-l determinăm să reia dialogul. În acest caz, „ne-a dus“ : și-a obținut peștii cu un număr minim de cuvinte. Poate că ar fi mai nimerit să ne schimbăm deprinderile mentale față de el, să-l tratăm pe Ivan în și mai mare măsură ca pe o persoană și să încercăm să-l convingem să ne vorbească în loc să încercăm să-l constrângem prin mijloace mecanice să facă acest lucru.

Experiența va trebui să fie repetată pentru confirmarea sau infirmarea observațiilor de mai sus. Dar nu mă aștept decât la rezultate limitate.

*

— Nu te lua după aparențe, zise Michael, nu contest conștiința ; era întins pe burtă pe nisipul fierbinte, cu capul rezezat pe antebraț, cu fața întoarsă spre Peter. Suzy stătea așezată de cealaltă parte a lui Peter, cu ochii nedezlipiți de mișcarea valurilor, izbiturile lor erau slabe. Oceanul, de la mal pînă la orizont, dungat de trei benzi paralele : albicios, albastru petrol și drojdie-de-vin. Vremea era foarte caldă, o ușoară ceață gri deschis filtra puterea soarelui, cînd pătrundeai în apă impresia de răcoreală era nulă, dar era plăcut să stai așezată acolo, cu Peter și Mike, și să-l asculți pe Mike cum își expune problemele, peste capul lui Peter, Suzy îi aruncă o privire rapidă, e frumos, pune atîta convingere în tot ce spune, arde, nu trăiește decât pentru ideile lui, și la urma urmei, poate de aceea nu sînt îndrăgostită de el, pentru că n-are nevoie de mine, Suzy privi enormii nori trandafirii rămași în nemișcare la orizont, nu orizontali, ci etajați vertical, ca umflăturile unei ciuperci atomice, dacă Mike nu se înșela,

viitorul nu era de loc liniștitor, Peter stătea lungit pe spate între Suzy și Michael, cu mîna stîngă își ferea ochii de reverberația albicioasă, iar cealaltă o ținea pe a lui Suzy, palpitîndă sub a lui ca un mic animal călduț, Peter încerca să acorde interes celor spuse de Mike și din cînd în cînd întorcea capul spre dreapta și se uita la Suzy, ea stătea așezată, cu fața întoarsă spre mare, el îi vedea profilul frumos, trăsăturile ei erau desenate cu o precizie desăvîrșită, dar în același timp această precizie era liniștitoare, simțea numai văzînd-o, că-i va fi cu neputință să trădeze o prietenie, să mintă cu privire la sentimentele ei sau să făgăduiască ceva și să nu se țină de făgăduială, de fiecare dată cînd o privea cu oarecare insistență, era sigur că-i va întîlni ochii; era atît de diferită de celelalte fete, total dezinteresată, i-ar ierta oricînd orice, ar fi întotdeauna alături de el, cuminte și sigură, pînă la sfîrșitul veacurilor, iar sfîrșitul veacurilor nu e mîine, bietul Mike, întotdeauna gata să prezică fel de fel de catastrofe, nu cred absolut de loc în ele, sîntem prea bogați, prea puternici și prea fericiți ca să declarăm război, indiferent cui, și cine ar îndrăzni să ni-l declare, Doamne sfinte, o privi pe Suzy și resimți deodată uimire, era în așa măsură mai mică decît el, mai ușorică și mai puțin voinică, și totuși, întinsă acolo, simțind contactul ei, cu mîna ei mică sub mîna mea mare, îmi dă un nemaipomenit sentiment de siguranță.

— Nu sînt nici măcar un non-violent, zise Michael, cu sprîncenele încrunțate, cu vocea surdă, cu capu-i brunet și gînditor înclinat pe umăr. Are ochi de inspirat, își zise Suzy, și un cap de arhanghel, oricînd gata să scoată spada din teacă și să sufere pentru o cauză justă.

— Un non-violent, reluă Michael, nu acceptă războiul, iar eu îl accept, aș fi acceptat bucuros să servesc ca soldat în al doilea război mondial, în vremea aceea, agresorul era Japonia și Germania nazistă, Peter se ridică în cot, privea valul care se apropia de mal rotunjindu-se și devenind compact, valul de înapoiere se retrăgea de pe panta nisipoasă cu un zgomot de sugere; retrăgîndu-se, se izbea de valul care sosea umflîndu-se, îl sălta, devenea creastă, cădea înapoi rostogolindu-se alb pe babord, verde albăstrui dedesubt. Veșnic la fel de ticnit, Mike ăsta, războiul din Vietnam îi deranja nervii, nu mai era în stare să se gîndească la nimic altceva, Peter se

rezemă în șale și-și întinse alene în fața lui picioarele lungi și albe.

— În orice caz, zise el bine dispus, chestiunea nu se pune pentru tine ; tu lucrezi într-un laborator subvenționat într-o agenție de stat.

După o tăcere, Michael zise :

— Mă gîndesc să demisionez de la laborator și să pun în mod public problema, refuzînd să mă las încorporat.

Peter se întoarse cu vioiciune spre el :

— Să demisionezi ! Ar fi o prostie ! Ceea ce facem noi aici e pasionant !

Michael dădu din cap :

— E pasionant în sine, dar noi lucrăm pentru război.

— Pentru război ? întrebă Suzy.

Michael o privi și zîmbi.

— Delfinii, zise Suzy, pot fi folosiți în mod pașnic.

Michael dădu din cap :

— Printre altele, da.

Reluă :

— Suzy, văd că n-ai făcut apropierea între niște experiențe pe care le cunoști totuși la fel de bine ca și mine. La Point-Mugu, îi pun hamuri unui delfin, după care îl antrenează să înoate în marea liberă și să se înapoieze la dresorii lui. La China-Lake, îl învață pe un delfin să facă deosebirea, pe coca unui vas, între o placă de aramă și o placă de aluminiu. Cît despre noi, cheia de boltă a întregului program, încercăm să-l învățăm pe Fa să vorbească. Să presupunem că reușim : ce înseamnă asta ? Că Fa se va duce să facă un stagiu la Point-Mugu, iar un altul la China-Lake, pentru a-și desăvîrși educația. După care, i se pun hamuri, iar acest ham, Suzy, este ranița soldatului.

— Și atunci ? întrebă Peter. Unde e scandalul ?

Michael rămase tăcut și Peter repetă :

— Unde e scandalul ?

— Nu e nici un scandal, zise încet Michael, dacă războiul în care avem de gînd să-i folosim e un război just.

— Și nu va fi ? întrebă Peter cu un zîmbet. Ce te face să crezi asta ?

— Contextul.

— Care context ?

— Peter, zise Michael privind-l cu gravitate, ignoranța ta cu privire la lumea în care trăim este pur și simplu fantastică. În privința asta ai rămas la imaginea nobilei Americi care îi învinge pe naziștii ticăloși și îi doboară pe militaristii niponi.

Făcu o pauză și zise cu un dezgus stăpînit :

— Agresorii, acum, sîntem noi.

— Și cînd zic „acum“, reluă el după o clipă, e un mod de a vorbi. De fapt, expansionismul american datează de la începutul secolului ; n-am nevoie să-ți amintesc de războaiele noastre de agresiune împotriva Mexicului și Spaniei *.

— Ascultă, Mike, zise Peter indispus, poate că nu sînt atît de ignorant pe cît crezi în privința contextului contemporan. Și sînt foarte dispus să-ți fac o concesie : expansiunea americană este poate, într-adevăr, o formă de colonizare, dar în acest caz : mai întîi, este inevitabilă, și al doilea, e mai bine să fim noi accia, decît rușii sau chinezii.

— Asta, zise Mike, asta se numește „realismul politic“, și în numele acestui realism a încercat Hitler să cucerească Europa.

— Ne compari cu Hitler ! Îți dai seama de enormitate ?

— Îmi dau seama. Ceea ce Hitler a încercat să realizeze cu un vocabular cinic și cu mijloace limitate, facem noi acum în numele moralei și cu mijloace uriașe.

— Este inevitabil, zise Peter luînd un pumn de nisip și lăsîndu-l să i se scurgă printre degete. Sîntem poporul cel mai legat, cel mai puternic, cel mai bine înarmat, cel mai înaintat din punctul de vedere tehnic.

— Nu e un motiv, zise Suzy cu o voce categorică.

Urmă o tăcere. Peter o privi pe Suzy, șovăi, își înghiți saliva și reluă :

— La urma urmei, noi ducem civilizație popoarelor pentru care ne asumăm răspunderea.

* Războiul de agresiune împotriva Mexicului a avut loc în 1848 (cînd S.U.A. au anexat Texasul, Noul Mexic și California, adică mai mult de jumătate din suprafața Mexicului de atunci), iar cel împotriva Spaniei în 1895—1898, (cînd Spania a pierdut Cuba, Porto-Ricco și Filipinele). (N.t.).

— Nu facem nimic de acest fel, se arată Michael indignat. Punem în fruntea lor dictatori sângeroși, și le menținem în mizerie.

— În mizerie ? întrebă Peter ironic. Aveam mai curînd impresia că le ghiftuim cu dolari.

Michael dădu din umeri :

— Dolarii se duc la conducători, iar mizeria rămîne soarta popoarelor. Uite ce se petrece în țările Americii latine. Punînd mîna pe materiile lor prime și inundîndu-le cu produsele noastre, condamnăm aceste popoare să stagneze în subdezvoltare.

După o tăcere destul de lungă, Peter zise, rîzînd scurt :

— Mike, tu vorbești ca un comunist.

Michael dădu din umeri, deschise ambele brațe și zise cu dezgust :

— Ei, p...

Suzy îl privi pe Peter, apoi își retrase mîna dintre ale lui și se așeză în genunchi pe nisip.

— Nimic nu te îndreptățește să spui un lucru ca ăsta, zise ea supărată.

Peter încruntă sprîncenele și întoarse capul.

— N-a fost decît o glumă, zise el cu un aer în același timp încurcat și iritat.

— Tocmai, zise Suzy. N-am putea vorbi un pic mai serios ?

— Perfect, zise Peter cu un ton înțepat. Să vorbim serios. Cine începe ?

— Eu, zise Suzy.

După o tăcere, Suzy se sculă, veni să se așeze între cei doi tineri și-și cuprinse genunchii cu brațele. Peter strînse buzele și privi țintă orizontul.

— Mike, zise Suzy, presupune că nu răspunzi la chemarea sub arme. Ce riști ?

— Cinci ani închisoare și 10 000 dolari amendă.

— Practic, îți sacrifici cariera de cercetător.

— Da.

— Care e folosul ?

— Depun mărturie că războiul din Vietnam e nejust.

— După părerea ta, această mărturie e importantă ?

— Da. Cred că e importantă. Oamenii sînt întotdeauna impresionați cînd văd că un om acceptă să facă închisoare pentru a-și susține punctul de vedere.

— Nu e o atitudine cam teatrală ? întrebă Peter.

— Latura teatrală face parte din eficacitate.

Suzy dădu din cap iritată !

— Să lăsăm la o parte acest aspect al lucrurilor. În orice caz, e meschin și secundar. Mike, reluă ea, ești absolut hotărât ?

— Sînt absolut hotărât în principiu, dar ezit cu privire la dată.

— Pentru ce ?

— Fiind date funcțiile mele, va ieși o tevatură groaznică și n-aș vrea să-i fac vreun rău lui Sevilla. Cel mai bine ar fi ca experiența lui cu Ivan să reușească în scurt timp, pentru că în clipa aceea are să devină atît de celebru și atît de important, încît am să pot face tot ce-am să vreau, fără ca scandalul să-l stropească și pe el cu noroi.

— I-ai vorbit lui Sevilla despre proiectele tale ?

— Nu. Sevilla nu consideră că îl privește Vietnamul. Dar cred că după ce voi fi la închisoare, se va gîndi mai bine.

— Și că se va alătura atunci vederilor tale ?

— Da, sper. Bineînțeles, dacă aleg închisoarea, o aleg ca să depun mărturie, ca să conving. Și nu numai pe Sevilla. Totuși, trebuie să-ți spun, nu există om pe care aș dori mai mult să-l conving.

— De ce pe el, mai mult decît pe altul ?

— Iată, pentru că e un om care exercită o puternică influență.

Michael adăugă cu jumătate de glas, cu un fel de timiditate :

— Și pentru că țin mult la el.

— După părerea ta, reluă Suzy, de ce Sevilla e indiferent față de aceste probleme ?

— Nu e informat.

— Presupun, zise Peter, că ignoranța lui cu privire la lumea în care trăim este, și ea, pur și simplu fantastică.

— Taci, te rog, Peter, zise Suzy.

— Îl citam pe Mike. Am învățat bine lecția.

— Nu-ți dădeam nici o lecție.

— Ba da ! În trei puncte. Cu o concluzie morală.

— Peter ! zise Suzy.

— O.K., zise Peter întorcînd capul.

Înghiți în sec și adăugă cu o voce detașată :

— De vreme ce nu mă mai bucur de popularitate aici, mă duc să mă scald.

Se sculă în picioare dintr-un salt, străbătu din câțiva pași distanța care îl separa de mal și se azvîrli mînios în valul care sosea.

O secundă mai tîrziu ieși la aer și începu să crauleze * spre larg. Să craulezi, să craulezi, pînă la sleirea puterilor, te cufunzi vertical, cu gura deschisă, o scurtă clipă de agonie, totul s-ar sfîrși, cu cîteva minute înainte era atît de fericit și deodată, în cîteva secunde, în cîteva cuvinte pierduse totul, oh ! nu vroia să se mai gîndească, apa-i curgea de-a lungul mădularilor, își regla respirația, craulul continuă cu o perfecțiune mecanică, dar nu izbutea să se smulgă suferinței mentale prin mișcarea trupului, pierduse, pierduse, era la fel de singur și de părăsit ca un cîine fără stăpîn ; revăzu ochii lui Suzy ațintiți asupra lui, „taci, Peter !“, ca și cum l-ar fi palmuit, simțea puterea mușchilor săi și viteza înotului, dar înlăuntrul trupului se simțea slab și moale, își stăpînea plin de rușine un chef teribil de a plînge, se gîndi deodată cu mînie : și ce-mi pasă mie de Vietnam și de război, și la ce mi-ar folosi să mă las întemnițat, ce sînt eu, în comparație cu Statele Unite și cu cei care le conduc, un biet cățel, căruia nu i se cere măcar părerea ca să fie înecat, am pierdut-o, își zise el, mă disprețuiește, avu senzația că i se taie capul în două, durerea depăși aproape capacitatea lui de a simți, era ca amortit de lovitură, rămase nemișcat și se întoarse cu fața spre plajă, Michael și Suzy erau în picioare, Sevilla alături de ei, își agitau brațele în direcția lui, se simți extraordinar de ușurat de prezența lui Sevilla, începu să înoate cu toată viteza spre uscat, secunde se scurseră, cineva îl apucă de braț, apoi de gît, era Suzy, fața ei ieșea din apă acoperită de mici picături sclipitoare, și în picioare în apă, la douăzeci de metri de mal, abia mișcîndu-și picioarele lungi, el o luă în brațe, scrutîndu-i trăsăturile cu anxietate, Sevilla a venit să ne cheme, zise Suzy, crede că a găsit o soluție, are nevoie de noi ca să-i întocmim un dispozitiv, ea îl privea, îi zîmbea cu un aer duios și matern, el își lipi capul mare și blond de al ei și închise ochii.

* Crawl, sistem de înot rapid.

Dispozitivul conceput de profesorul Sevilla era destinat să despartă în două bazinul circular în care erau cazați Fa și Bi. Sevilla ar fi vrut să-l facă din lemn, foarte robust și avînd într-o parte o deschidere destul de largă, închisă cu o poartă care să culiseze de sus în jos, și pe care trolul s-o poată lăsa în jos și trage în sus. Grinzișoarele de lemn cu secțiune mare, care formau armătura peretelui fură fixate în beton, iar peretele însuși fu alcătuit dintr-un panel marin de treizeci și cinci de milimetri grosime, înșurubat și bătut în cuie pe grinzișoare. Întrucît nici nu putea fi vorba să se golească bazinul pentru a se construi dispozitivul, Peter se îmbracă în costumul de scafandru, pentru a lucra sub apă. Ceea ce fu un prilej pentru Fa de a face mii de giumbușlucuri, cel mai frecvent fiind acela de a se apropia de Peter pe la spate și de a-i da în șale o ușoară lovitură cu capul, care îl dezechilibra și-l prăbușea la fund. Alteori, cînd l'a îl vedea pe Peter că înșurubează șipcăria, apuca în bot brațul care ținea șurubelnița și îl imobiliza, apoi se prefăcea că slăbește menghina și, de îndată ce Peter încerca să se degajeze, îl strîngea numaidecît la loc. După vreo zece minute de astfel de jocuri, Fa făcea pe grozavul în fața Bessiei și schimba cu ea șuierături voioase. Bessie nu lua parte niciodată ea însăși la aceste glume, dar părea că le privește amuzată. Atitudinea ei, zicea Suzy, o evocă pe aceea a unei mame care urmărește cu mîndrie și cu înțelegere ștregăriile fiului ei.

După o zi de asemenea hărțuiri, fu aruncată în apă o plasă, pe care Bob și Michael o manevră la cîte un capăt, așa ca să-l îndepărteze pe Fa pe Peter. Fa intră numaidecît în joc și-și încercă toate dibăciile pentru a trece obstacolul, fie pe dedesubt, în pofida plumbilor care lestau plasa, fie pe deasupra, sărînd. Ar fi ieșit învingător în competiție, aproape la fiecare încercare dacă Bessie, numai la vederea plasci, nu s-ar fi refugiat la celălalt capăt al bazinului, scoțînd apeluri pline de jale, atît de des repetate, încît Fa sfîrși prin a se duce lîngă ea, ca s-o încurajeze. Bessie stătea pe loc, ca paralizată, își înclina capul la stînga, la dreapta, abia mișcîndu-și caudala, și scoțînd șuierături supra-ascuțite. Plasa îi amintea fără îndoială împrejurările capturării și, judecînd după groaza ei, acestea trebuie să fi fost dintre cele mai peni-

bile. Astfel fiind, era mai ușor de înțeles anormala timiditate a delfinei în relațiile ei cu oamenii.

Cînd dispozitivul fu la locul lui, se montă poarta în glisierile ei, fără să fie lăsată să cadă, trolitul menținînd-o în poziția ridicată. Sevilla știa că delfinul nu trece de bună voie printr-un loc strîmt, amintire a unor încercări involuntare între două stînci, sau a unor lupte nenorocite într-un spațiu limitat. Ținuse seama de această antipatie, dînd deschiderii dimensiuni ample. Mai avusese grijă și să pună să se capitoneze peretele și poarta, de ambele părți, cu vată de sticlă, menținută de un înveliș de material plastic, prins din loc în loc de panel cu agrafe. Prevăzuse că Fa va încerca să dărîme peretele prin lovituri cu capul sau, mai exact, cu hîrbia. Îl concepusese destul de solid ca să poată rezista formidabilelor lui lovituri de berbec, dintre care una singură putea ucide un rechin, dar dorea totodată să evite ca Fa, în furia lui, să ajungă să se sinucidă. Peretele depășea cu doi metri și mai bine nivelul apei, pentru a-l împiedica pe Fa să-l treacă dintr-un salt, iar capitonajului părții situate deasupra bazinului i se dăduse o grosime mai mare, deoarece Sevilla prevăzuse că Fa se va izbi cu siguranță de suprastructură, în eforturile sale deznădăjduite de a trece dincolo.

Sevilla supraestimase neîncrederea lui Fa. La mai puțin de o oră după terminarea montării peretelui, Fa trecu prin deschiderea care fusese lăsată, făcu un tur în partea cealaltă a bazinului și se întoarse la Bessie. Avu loc atunci între ei un schimb de șuierături furtunoase, ca și cum ea ar fi refuzat invitația lui de a-l urma, și l-ar fi iritat prin refuzul ei. Ivan trecu din nou prin deschidere, apoi se întoarse și o chemă, dar nu izbuti s-o convingă. Păru atunci dispus să facă pe supăratul și dădu de mai multe ori ocol în partea lui de bazin, fără să se înapoieze în partea în care rămăsese ea. Această manevră o neliniști pe Bessie, care scoase niște apeluri plîngăcioase. Dar nici atunci nu izbuti să-și învingă teama.

Întrucît supărarea lui Fa se prelungea, Sevilla se hotărî s-o speculeze și să declanșeze numai decît experiența. Îi făcu semn lui Michael, acesta puse în acțiune trolitul, poarta începu să gliseze fără poticniri de sus în jos și închise deschizătura : Fa și Bessie erau despărțiți. Sevilla se uită la ceas și zise foarte tare : „*Ora paisprezece și cincisprezece*“. Apoi reluă cu o anumită solemnitate : „*12 iunie 1970, la ora paisprezece*

și *cincisprezece*“. Își privi colaboratorii care se împărțiseră de o parte și de cealaltă a bazinului, încordați și tăcuți.

Fa era cu spatele spre deschidere când se lăsă poarta. Într-o clipă partea inferioară era din capul locului angajată în apă, nu se auzi nici un plescăit, ci avu loc o alunecare silențioasă, urmată de un zgomot surd când partea inferioară se izbi de fund. Fa se întoarse; nu văzuse cum coboară poarta, așa încât întorcându-se, putu constata că deschiderea pe care o folosisese era închisă cu un perete întru totul asemănător cu restul peretelui despărțitor. Rămase nemișcat, legănându-și capul într-o parte și în cealaltă, ca să vadă mai bine, apoi se apropie lent de poartă și o inspectă metodic de jos în sus. Nu emitea nici un sunet. Când inspectarea luă sfârșit, cercetă cu aceeași grijă, de la dreapta la stînga, obstacolul în ansamblu. Apoi se dădu înapoi și, ieșind pe trei sferturi în aer și luîndu-și ca punct de reazem mișcarea de vîslă a caudalei, măsură înălțimea suprastructurilor. După aceea făcu mai multe ture în partea sa a bazinului. Nici o clipă nu-și pierduse calmul și încrederea. I se punea o nouă problemă și reflecta, încerca s-o rezolve.

Reacția Bessiei fu, din capul locului, cu totul diferită; privea deschiderea amenințătoare prin care dispăruse Fa când văzuse că se lasă poarta care îl despărțea de ea. Numai decît, crezu că l-a pierdut pentru totdeauna și, lăsîndu-se pradă deznădejdiei, începu să se învîrtească în jurul jumătății ei de bazin, scoțînd strigăte jalnice.

Apelurile ei avură asupra lui Fa un efect imediat. Emise mai multe serii de șuierături liniștitoare, se ridică afară din apă în mai multe rînduri, rezezîndu-se de caudală, ca să încerce s-o zărească pe Bessie și, neizbutind, hotărî să treacă la acțiune. Asupra porții hotărî el să-și îndrepte eforturile, fie că recunoscuse în ea elementul cel mai slab, fie că vroia, doborînd-o, să regăsească deschiderea prin care trecuse. Se instală la capătul bazinului, își rotunji spinarea, ca să-și ia porția de aer, rămase nemișcat și, demarînd cu o viteză fulgerătoare, se catapultă, cu bărbia înainte, împotriva obstacolului. Lovitura de berbece fu destul de puternică pentru a zdruncina poarta în glisierile ei, dar acestea, larg dimensionate și prinse de schelet cu puternice buloane de cupru, nu se urniră.

— Are să reînceapă, zise Sevilla cu voce înăbușită.

Michael îl privi și observă crisparea trăsăturilor lui.

— Mă felicit că am capitonat poarta, zise Sevilla și, băgînd de seamă că mîinile îi tremură, le vîrî în buzunare. Chiar așa, mi-e frică să nu se omoare.

Arlette nu-l slăbea din ochi pe Sevilla ; știa precis ce simțea și, în clipa în care el își ascunse mîinile în buzunare, îi venise să-i ia capul în mîini și să i-l strîngă la piept.

— Sper, zise Suzy cu un aer de îndoială, că Fa știe să-și dozeze loviturile.

— Desigur, zise Sevilla. Dar are să vină un moment foarte primejdios. Cînd are să-și dea seama că nu are nici o putere împotriva peretelui.

Peter clipi, o privi pe Suzy și zise :

— Înțelegeți prin asta că ar putea să se omoare în mod voit, din deznădejde că a pierdut-o pe Suzy ?

— Vrei să zici : pe Bessie ? zise Arlette cu un zîmbet.

— Da, desigur, pe Bessie. Ce prost sînt.

— Nu văd cum l-aș putea împiedica să se omoare — zise Sevilla. Am impresia că mă joc cu viața lui.

— Și asta vă supără, că vă jucați cu viața lui ? — zise deodată Lisbeth, cu atîta venin în voce, încît Sevilla tresări.

Sevilla deschise gura, se răzgîndi, tăcu și rămase nemișcat, cu amîndouă mîinile în buzunare, cu ochii ațintiți asupra lui Ivan.

— Nu mi-ați răspuns la întrebare, zise Lisbeth.

— Nu-mi place tonul dumitale, zise Sevilla, cu ochii ațintiți în continuare asupra lui Ivan. De aceea nu ți-am răspuns. Și acum, reluă el cu o voce obosită și cu un mic gest cu mîna, ca și cum ar goni o muscă, ți-ar fi recunoscător dacă ai tăcea, am nevoie de toată atenția mea ca să urmăresc această experiență.

— Îmi dați ordin să tac ? întrebă Lisbeth cu indignare.

— Nu m-am exprimat așa, zise Sevilla, dar dacă-mi ceri părerea, e cam același lucru.

Urmă o tăcere.

— În cazul acesta, nu mai am ce căuta aici — zise Lisbeth, făcînd stînga-mprejur.

— Ești în serviciu, zise Sevilla.

Vorbise cu cel mai mare calm și fără a ridica tonul, dar în vocea lui era un mic accent de bici.

— Nu mai sînt în serviciu — zise Lisbeth peste umăr. Îmi dau demisia.

— Atîta vreme cît nu ți-am primit-o, nu ești eliberată de obligațiile dămitale.

— O primești ? întrebă Lisbeth oprindu-se și măsurîndu-l pe Sevilla cu niște ochi în care scînteia ura.

— Prezintă-mi-o în scris, zise Sevilla cu un aer oficial, și am să-ți spun ce am hotărît.

— Ce mîrșăvie, zise Lisbeth.

Îi întoarse spatele și plecă ; Sevilla urmări cu privirea umerii ei atletici și oftă. *Exit*¹ Lisbeth. Criza venise foarte repede și prea devreme, dar acum, odată ce era fapt împlinit, se simți ușurat.

Fa încetă să înoate în jurul jumătății lui de bazin, respiră, rămase nemișcat și se aruncă iarăși ca o ghiulea în poartă. Aceasta tremură în glisierile ei și atîta tot. Atunci Fa își reluă rondul ; se scurseră cîteva secunde și Bessie, de cealaltă parte a peretelui, își reîncepu apărurile jalnice. Atunci Fa se ridică vertical, sprijinîndu-se pe caudală și se dădu înapoi în această poziție pînă la marginea piscinei, dar se gîndi, pesemne că o săritură deasupra obstacolului nu era cu putință, căci se lăsă să cadă înapoi în apă și se năpusit iarăși înspre poartă, cu bărbia înainte. După aceea schimbă cu Bessie o lungă serie de șuierături și, după un interval care părea să fie un timp de odihnă, dădu porții o a treia lovitură de herbece. La a zecea lovitură deveni evident că nu mai spera să doboare poarta dintr-o singură lovitură și că optase pentru uzură. Totodată mai era evident că acționa cu metodă și fără să-și piardă, nici o clipă, cel mai exemplar sînge rece.

— Ora cincisprezece și douăzeci, zise Sevilla. De mai bine de o oră izbește în poartă. Și nu pare să obosească. Mai avem mult de furcă.

Arlette dădu din cap :

— Mă izbește un lucru. A reacționat ca o ființă cu rațiune, plin de calm și de judecată, și cîtuși de puțin cu disperarea unui animal prins în capcană.

¹ Ieși...

— Sînt de acord, zise Michael. Dar cred totuși că supraestimați inteligența lui Fa. Un om și-ar fi dat seama pînă acum că eforturile sale sînt zadarnice.

— Fa nu poate să-și dea seama, zise Suzy cu vioiciune. Nu știe ce este o poartă, nu știe nici măcar ce este lemnul ; se găsește pentru prima dată în viața lui în fața unor materii care îi sînt cu totul necunoscute. Cum ar putea să-și imagineze gradul lor de rezistență ?

Sevilla o privi pe Suzy :

— Îți dau dreptate, Suzy. Cum ar putea să cunoască soliditatea lemnului fără să-l pună la încercare ? Cred, însă, că nu va înfrîza să înțeleagă că nu poate doborî obstacolul.

— Și noi cum o să știm ? întrebă Suzy, după surescitarea lui, după deznădejdea lui ?

Sevilla clătină din cap.

— Mă temeam că da, dar acum mă tem mult mai puțin. Sînt foarte impresionat de calmul lui. Cred că o să știm că se lasă de încercările de a doborî peretele, cînd va recurge la noi ca să-și rezolve problema.

În aceeași clipă, Fa scoase capul din apă și strigă cu voce extrem de ascuțită :

— Pa !

Sevilla, care se afla la celălalt capăt al semi-bazinului, făcu repede cîțiva pași înspre Fa și, făcîndu-le semn cu mîna colaboratorilor săi să stea tăcuți, se aplecă spre apă.

— Yes, Fa, what do you want ? *

Trecu o secundă încheiată, apoi răspunsul izbucni cu o intensitate extraordinară, labiala din „Bi“ explodînd cu putere, iar „i“-ul fiind prelungit ca un șuierat.

— Bi-i-i-i !...

Sevilla făcu cu mîna dreaptă același mic gest și rămase tăcut, cu ochii ațintiți spre Fa. Tenul său mat lăsa să i se întrevadă paloarea, trăsăturile îi erau încordate și contractate, iar pe frunte îi picurau broboane de sudoare.

Fa își înclină capul la dreapta și la stînga pentru a-l privi pe Sevilla și repetă cu aceeași explozie intensă a lui B :

— Bi-i-i-i !...

* Da, Fa, ce vrei ?

Sevilla rămase tăcut. Fa se apropie, cu o bătaie rapidă din caudală și, cum obișnuia să facă înainte de sosirea lui Bessie, își scoase cu totul capul din bazin și și-l puse pe mal.

— Pa !

— Yes, Fa ? zise Sevilla îngenunchind și mângându-i capul.

— Bi-i-i-i !

Sevilla rămase tăcut. Fa îl fixa cu un ochi, în care se citea mirarea.

— Pa !

— Yes, Fa ?

— Bi-i-i-i !...

Sevilla își înălță sprâncenele fără să răspundă.

— 'stand ? *

— No, zise Sevilla.

Fa îl privi din nou cu mirare și păru că se reculege, apoi spuse lămurit, cu o pauză de o zecime de secundă între cuvinte :

— Pa, give Bi ! **

— Doamne sfinte ! zise Sevilla pe șoptite.

Sudoarea îi curse la subsuori, iar mâinile începură să-i tremure din nou. Repetă :

— Pa give Bi ?

— 'stand ? întrebă Fa cu o voce ascuțită.

— Yes.

Fa își dezlipi de mal capul și se dădu un pic înapoi, ca pentru a-și privi mai bine interlocutorul.

— Listen, Fa ***

— 'Sen ****, răspunse Fe.

Sevilla se rezemă cu o mână de marginea bazinului și zise cu o voce lentă, ascuțită și explozivă, ca și cum ar fi încercat s-o imite pe cea a delfinului.

— Fa speak. (Pauză). Pa give Bi 'night.*****

— Pa give Bi 'night ! zise Fa, și numaidecât repetă cu o nemaipomenită explozie de bucurie :

— 'Night !

* (Pri)cepi ? (engl.).

** Pa dă pe Bi ! (engl.).

*** Ascultă, Fa.

**** 'Sculț.

***** Fa vorbește. Pa dă Bi 'seara.

— Yes, Fa, 'night.

Fa își ridică trupul afară din apă și, întors înspre perete, emise o întreagă serie de şuierături excitate. Bessie îi răspunse.

— Listen, Fa, zise Sevilla.

— 'Sen.

— Fa speak. Pa give Bi 'night.

— 'Stand ! zise Fa numaidecît.

Și reluă cu un aer de entuziasm voios :

— Fa speak. Pa give Bi 'night.

Rămase nemișcat.

— 'Stand ! strigă el și, dînd o lovitură violentă cu caudala în apă, îl stropi pe Sevilla și-l udă din creștet pînă la tălpi. 'Stand ! repetă el, cu un zgomot care semăna cu un strigăt de triumf, și sări în aer.

Sevilla se sculă în picioare.

— Doamne sfinte, Doamne sfinte, zise el cu o voce înăbușită.

Își privi colaboratorii, încremeniți în jurul lui ca niște statui. Apa curgea șiroaie de pe el ; abia putea vorbi.

— Doamne sfinte, reluă el, smulgîndu-și din gîtlej fiecare cuvînt, am cîștigat ; a trecut de la cuvînt la frază !

Apoi, întors înspre Fa, strigă ca un nebun, ridicîndu-și ambele brațe spre cer :

— Pa give Bi 'night !

— 'Stand ! repetă delfinul făcînd un salt formidabil deasupra apei.

INREGISTRAREA INTEROGATORIULUI LUAT
LUI SEVILLA DE CĂTRE ADAMS LA 26 DECEMBRIE 1970, PIESA
56—278 ANEXA 3 FOTOGRAFII

CONFIDENȚIAL

Adams. — Îți cer scuze că te-am deranjat să vii pînă aici, mai ales în toiu iernii. Din păcate nu avem parte de aceeași climă ca Florida. Dacă faci o gripă, am impresia neplăcută că am să fiu răspunzător. O țigară ?

Sevilla. — Nu, mulțumesc, Mr. Adams, nu fumez.

Adams. — Nu-mi mai spune Mr. Adams. Spune-mi David. Nu cred că avem nevoie să fim formalști. Cu atît mai mult cu cît sînt pentru dumneata multă simpatie și, dacă-mi dai voie să-ți spun, multă admirație. Ești, probabil, omul cel mai inteligent din cîți am întîlnit vreodată și nu sînt deloc sigur că am să fiu în stare să te trag de limbă.

Sevilla. — Cu scopul acesta m-ai chemat ?

Adams. — Poate că nu sînt prea dibaci că ți-am spus lucrul acesta atît de fără ocol încă de la începutul convorbirii.

Sevilla. — Nu mi-e greu să înțeleg că asta ți-e misiunea.

Adams. — Da, să zicem, ca să fiu precis, că mi s-a lăsat o anumită răspundere în ceea ce privește ocrotirea copilului al cărui tată ești dumneata.

Sevilla. — E amenințat ?

Adams. — Da. (Pauză). Îmi pare rău să ți-o spun : a avut loc o indiscreție. Sovieticii sînt informați de o parte din rezultatele voastre. *

* Insinuările de acest fel fac parte din procedeele obișnuite ale officinelor occidentale. (N.T.).

Sevilla. — Doamne sfinte, eu... E cu putință ? Scuză-mă... cele ce mi-ai spus au avut asupra mea efectul unui șoc.

Adams. — Vino-ți în fire. Ți înțeleg emoția.

Sevilla. — Dar cum e cu putință ? E o nebunie. Ce știi de fapt sovieticii ?

Adams. — Ascultă, să discutăm ordonat. Vrei să-mi permiți să las politetea de-o parte și să-ți pun întrebări brutale ?

Sevilla. — Desigur. Pune-mi orice întrebări vrei. Doresc să te ajut din toate puterile mele.

Adams. — N-aș vrea ca întrebările mele să te formalizeze. Încă o dată : ți port multă simpatie.

Sevilla. — Sunt gata să-ți răspund.

Adams. — Bine, atunci să începem cu începutul. La 12 iunie fi raportezi lui Lorrimer că *proiectul Logos* a trecut o etapă hotărâtoare : delfinul Ivan a trecut de la cuvânt la frază. În același timp, ne anunți că doi dintre colaboratorii dumitale, Michael Gilchrist și Elisabeth Dawson, ți-au prezentat demisiile lor și că le-ai acceptat. Aici, dă-mi voie să-ți spun, ai comis o greșeală.

Sevilla. — Primindu-le demisia ?

Adams. — Da.

Sevilla. — Nu văd de ce. Contractul meu îmi dă dreptul de a-mi recruta și de a concedia după placul meu colaboratorii.

Adams. — Da, dar uite ce e : contează spiritul contractului, nu cutare sau cutare articol, luat izolat. Contractul te face răspunzător în primul rând de secretul care trebuie să înconjoare proiectul. Dacă ne-ai fi adus la cunoștință cele două demisii înainte de a le accepta, am fi putut pune în mișcare un dispozitiv de supraveghere în jurul celor doi demisionari.

Sevilla. — Îmi pare cât se poate de rău ; nu m-am gândit la asta. Îl bănuiești pe unul dintre ei că ar fi autorul indiscreției ?

Adams. — Noi bănuim pe toată lumea.

Sevilla. — Vrei să spui : pe toți colaboratorii mei ?

Adams. — Pe toți cei care, de aproape sau de departe, au cunoscut progresele *proiectului Logos*.

Sevilla. — Și pe mine ?

Adams. — Într-o anumită măsură, da.

Sevilla. — Glumești.

Adams. — De fel.

Sevilla. — Măr... Mărturisesc că nu mă așteptam la asta.

Adams. — Ia loc, te rog. Aș vrea să înțelegi că e de datoria mea să te bănuiesc, oricare ar fi simpatia personală ce-ți port.

Sevilla. — Lua-o-ar dracu' de... Adams, e pur și simplu odios ! Nu găsesc cuvinte ca să calific această...

Adams. — Sînt adînc mîhnit că iei lucrurile altfel. Ai promis să-mi răspunzi la întrebări, dar dacă ești prea tulburat ca să-mi răspunzi, ne putem amîna conversația pe mîine.

Sevilla. — De loc. Mai bine să isprăvim numaidecît.

Adams. — Bine, dacă mă inviți, am să încetez de a mai umbla pe ocolite. Să reluăm faptele : a avut loc o indiscreție în proiectul Logos. Întrebarea nr. 1 : ai favorizat, direct sau indirect, această divulgare ?

Sevilla. — Întrebarea asta e stupidă !

Adams. — Îți atrag atenția că n-ai răspuns.

Sevilla. — Răspunsul este nu, nu și nu *.

Adams. — Așează-te, te rog, la loc, pe scaun, și crede-mă că sînt dezolat că trebuie să-ți pun o astfel de întrebare. Dar ea face parte din rutina meseriei mele. Vezi dumneata, viața e într-adevăr bizară : cînd am intrat la Universitate, visam să devin un psiholog renumit nu să stau într-un birou și să pun întrebări neplăcute unui mare savant. Îmi dai voie să continui ?

Sevilla. — Sigur. Cer scuze că mi-am ieșit din fire. Și am să-ți cer o favoare.

Adams. — Care ?

Sevilla. — Nu mai tot ciocăni pe birou cu vîrfurile cuțitului de tăiat hîrtie.

Adams. — Scuză-mă, e o adevărată manie la mine. Dar dacă te agasează, am să încetez. Poftim. Continuăm ?

Sevilla. — Te rog.

Adams. — Aș vrea un răspuns mai precis la întrebarea mea. Te-am întrebat : ai favorizat divulgarea, direct sau indirect ?

Sevilla. — Nici direct, nici indirect.

* O serie de trei fotografii, luate fără știrea subiectului, îl arată sculat pe jumătate din fotoliu, cu fața furioasă, cu ochii ieșiți din orbite, cu vinele gîtului umflate, cu mîna dreaptă întinsă înainte într-un gest de negare. Vocea urmează în crescendo pătimaș pe cei trei „nu, nu, nu !” (N.A.).

Adams. — Poate că în ceea ce privește cuvîntul „indirect” ai răspuns cam repede.

Sevilla. — Nu înțeleg.

Adams. — Să presupunem că unul dintre cei doi demisionari este autorul faptei. Nu s-ar putea spune că lăsîndu-i să plece în lume, fără să fi putut să organizăm în jurul lor o supraveghere, ai favorizat indirect trădarea ?

Sevilla. — Ar fi nevoie de multă rea credință ca să se spună un asemenea lucru.

Adams. — De ce ?

Sevilla. — Ar însemna să facem complicitate din ce n-a fost decît imprudență.

Adams. — Vrei să spui că, procedînd așa, n-ai avut de gînd să-i sustragi supravegherii noastre pe demisionari ?

Sevilla. — Exact.

Adams. — Am să-ți fac o obiecțiune. Să luăm cazul lui Michael Gilchrist. La 29 mai, anul acesta, în cursul unei conversații cu colegii lui în sala de mîncare a laboratorului, Michael critică politica noastră în Vietnam. Dumneata ascuți din biroul dumitale, ridici numaidecît receptorul, îl chemi și îl duci cu dumneata, ca să faceți împreună o mică plimbare pe șosea. De ce ?

Sevilla. — Ca să-l vorbesc.

Adams. — De ce pe șosea ? De ce nu în biroul dumitale ?

Sevilla. — Nu țineam ca această convorbire să fie înregistrată.

Adams. — De ce ?

Sevilla. — Mă temeam că opiniile lui Michael să nu mă compromită, pentru că eu îl recrutasem. Vroiam să-i adresez un avertisment cu caracter particular...

Adams. — ...Înainte ca serviciile noastre să ia în primire cazul lui.

Sevilla. — Da, cam așa.

Adams. — Dacă o lăsăm de-o parte pe Miss Lafeuille, cred că nu mă înșel spunînd că Michael Gilchrist era colaboratorul dumitale preferat ?

Sevilla. — Da. Am fost foarte dezamăgit de demisia lui.

Adams. — Să revenim la conversația aceea cu el, pe șosea : tot nu înțeleg de ce ai încercat să-l sustragi supravegherii noastre.

Sevilla. — Abia ți-am explicat. Mi-era frică să nu fiu compromis de opiniile lui Michael.

Adams. — Da, cel puțin asta i-ai spus ca să-i smulgi promisiunea că are să-și țină gura. De fapt, mobilul dumitale era cu totul altul. Nu pe dumneata ai încercat să te pui la adăpost, ci pe Michael.

Sevilla. — O, nu știu. Poate. Inconștient.

Adams. — Ești un om foarte inteligent, dar nu știu dacă-ți dai seama de consecințele răspunsului dumitale. Adineauri ai mărturisit că ai ocrotit un suspect politic încercând să ne ascunzi părerea lui.

Sevilla. — Am mărturisit ? N-am nimic de mărturisit ! Uiti că în epoca acelei conversații nu puteam să știu că părerea lui Michael Gilchrist sînt destul de pătimase ca să-l împingă la demisie.

Adams. — Un motiv în plus ca să ne lași pe noi să le judecăm.

Sevilla. — Toate acestea, dă-mi voie să-ți spun, sînt cît se poate de neplăcute. Ai aerul că mă acuzi. Nu mai suport.

Adams. — Așează-te la loc, te rog. Sînt dezolat ! Crede-mă că aș prefera să stau de vorbă cu dumneata despre cetologie. Ar fi cît se poate de pasionant. Știi, socotesc că datorită dumitale știința a făcut un formidabil salt înainte, stabilind cea dintîi comunicare cu o specie animală. Înregistrarea pe care ne-ai trimis-o, conținînd ultimele dumitale convorbiri cu Fa, l-a entuziasmat pe Lorrimer.

Sevilla. — Fa a făcut progrese de atunci.

Adams. — Adevărat ? Mi se pare totuși că de la 12 iunie — la 12 iunie a trecut de la cuvînt la frază nu ? — a făcut în șase luni progrese colosale, în materie de vocabular, de sintaxă, de pronunțare. Și, după ultimul dumitale raport, Bi învață și ea.

Sevilla. — Bi l-a ajuns din urmă.

Adams. — Adevărat ! Și spui că Fa a făcut progrese de atunci ? Îmi ațîți curiozitatea. Pînă la urmă am să cred că l-ai învățat să citească.

Sevilla. — Încerc, în orice caz.

Adams. — Dar e formidabil ! Socotesc că e dureros pentru dumneata că nu putem da publicității aceste remarcabile rezultate. Ai ajunge peste noapte omul cel mai celebru din Statele Unite.

Sevilla. — N-am umblat niciodată după publicitate.

Adams. — Da, știu. În legătură cu asta, aș vrea să-ți cer părerea despre un cercetător, ale cărui lucrări sînt foarte apropiate de ale dumitale : Edward E. Lorrensens.

Sevilla. — Lorrensens e un om de mare valoare.

Adams. — Ceea ce îți cer este o părere confidențială.

Sevilla. — Ți-am dat-o. E un om de mare valoare.

Adams. — Dar ?

Sevilla. — Nu există nici un „dar“.

Adams. — Îi aduci omagii, dar tonul dumitale nu este călduros. Există deci în mintea dumitale o rezervă și tocmai ea mă interesează. Ascultă, mi-ai face un real serviciu, dacă mi-ai dovedi mai multă încredere. Cred că ești convins că nimic din ceea ce vorbim nu va ieși din acest birou.

Sevilla. — Nu există în mintea mea nici o rezervă. Decît că Lorrensens este un anumit tip de cercetător, iar eu alt tip.

Adams. — Bine, spune-mi atunci ce fel de tip de cercetător este Lorrensens ?

Sevilla. — Cum să spun ? Ar fi îngrozit dacă ar ști cum am procedat cu Fa.

Adams. — Să zicem, deci, că atitudinea sa spirituală este mai convențională iar a dumitale, mai artistică.

Sevilla. — A, nu-mi place cuvîntul acesta : „artistică“. Din punct de vedere științific, Lorrensens are oroare de scandal, dacă înțelege ce vreau să spun.

Adams. — Da, înțeleg, mulțumesc. Toate acestea sînt de cel mai mare interes și mi-e aproape rușine că, după cele spuse, revin la manierele mele urâte și la întrebările mele neplăcute.

Sevilla. — Dacă înțeleg bine, mi-ai acordat o mică recreație.

Adams. — Îți admir simțul umorului.

Sevilla. — Bine, atunci sîntem chit : eu îți admir dibăcia cu care îți manipulezi oamenii.

Adams. — Mi se pare că spui acest lucru cu oarecare amărăciune.

Sevilla. — Nu ți se pare firească ?

Adams. — Ca să vorbesc sincer : ba da. Să reluăm. În ciuda handicapului pe care ni l-ai impus, noi am reușit să reluăm contactul cu cei doi demisionari ai noștri și, la ora

actuală, sînt fericit să-ți pot spune că se află în mîinile noastre.

Sevilla. — Sînt arestați ?

Adams. — N-am spus că sînt arestați. Am spus că sînt în mîinile noastre, sau, mai bine-zis, în mîinile unor oameni care ne permit să-i interogăm cu prioritate.

Sevilla. — Un interogatoriu într-un loc secret, fără prezența unui apărător, e ceva care se înrudește cu inchiziția.

Adams. — Hai, profesore, nu fi atît de amar ! Trăim într-o țară în care tortura, arestarea semenilor și glonțul în ceață nu sînt metode admise.

Sevilla. — Sper.

Adams. — Să revenim la demisionarii noștri. Poate că este timpul să-ți spun că știm, de fapt, cine este autorul divulgării. Nu este Michael Gilchrist, cum am crezut la început. Este Elisabeth Dawson.

Sevilla. — Lisbeth !... Dar de ce a făcut ea una ca asta ?

Adams. — De ce a făcut-o ? Asta-i întrebarea. (*Pauză*). În ceea ce o privește, ea pretinde că a acționat fiind instigată de dumneata.

Sevilla. — Este o calomnie infectă !

Adams. — Poți să ne-o dovedești ?

Sevilla. — Cum vrei să-ți dovedesc nevinovăția mea ? Sînt nevinovat și gata. (*Pauză*). Relațiile mele cu Lisbeth deveniseră execrabile, știi asta. De altfel, ești în posesia stenogramelor tuturor convorbirilor mele cu ea.

Adams. — Cunoaștem convorbirile care s-au desfășurat în laborator. Dar nu știm nimic despre conversațiile pe care le-ai putut avea cu ea pe o șosea sau într-un bungalow inaccesibil.

Sevilla. — Mr. Adams, mă indispui în cel mai înalt grad, vorbind despre acel bungalow. N-are nici o legătură cu treaba de care ne ocupăm. Ești destul de bine plasat, ca să știi că n-am dus acolo niciodată decît o singură persoană.

Adams. — Noi considerăm închirierea acelui bungalow ca o a doua încercare de a te sustrage supravegherii noastre.

Sevilla. — Ești totuși uman. Trebuie să înțelegi că există lucruri în viața mea pe care nu sînt dispus să le dau plocon unor...

Adams. — Unor copoi. Spune ceea ce gîndești, nu mă supăr. Să revenim la Elisabeth Dawson. Ea pretinde că certurile voas-

tre, în realitate, erau simulate, și că demisia ei subită i-a permis s-o ia din loc fără să fie urmărită. De fapt, după ce te-a părăsit, s-a dus în Canada, unde, potrivit instrucțiunilor dumitale, a intrat numaidecât în legătură cu ambasada sovietică.

Sevilla. — Este ceva... ceva diabolic ! Și mai mult decât atât : stupid ! Ce motiv puteam avea ca să...

Adams. — După Lisbeth, erai nemulțumit de tăcerea cu care erau înconjurată lucrările dumitale și vroiai să ne silești, printr-o indiscreție calculată, să le dăm publicității.

Sevilla. — Adică din vanitate ! Crezi asta ?

Adams. — Nu cred, dar puteai să-ai și alt mobil. De pildă, puteai să fii în dezacord cu guvernul Statelor Unite cu privire la războiul din Vietnam.

Sevilla. — Dar nu sînt în dezacord !

Adams. — Ești sigur ?

Sevilla. — Absolut.

Adams. — Scuză-mă, dar îți pun în față propriile dumitale cuvinte. În momentul agitației budiștilor din Vietnamul central împotriva lui Ky, ai spus: „*Dacă nici budiștii nu ne mai vor, nu avem altceva de făcut, decât să plecăm.*”

Sevilla. — Am spus eu asta ? Unde ? Cînd ? Cui ?

Adams. — Nu-mi aduc aminte exact în ce împrejurări. Dar ai spus. Este înregistrat undeva.

Sevilla. — Păcat că de data aceasta memoria dumitale nu e mai precisă, pentru că, în ceea ce mă privește, nu-mi aduc aminte absolut de loc.

Adams. — Crede-mă pe cuvînt.

Sevilla. — Să zicem. Ei și ? Nu făceam decât să repet o frază de ziar. De fapt, îmi cunoști poziția : eu consider că nu trebuie să mă bag în politica externă, pentru că, după părerea mea, numai președintele știe faptele așa cum sînt. Numai el poate rezolva aceste probleme, pentru că numai el cunoaște datele lor adevărate. Acesta este punctul meu de vedere.

Adams. — Ești bunul simț în carne și oase. Și pentru că ești atît de sincer, am să fiu și eu la rîndul meu.

Sevilla. — Cînd șeful unui serviciu secret îmi spune că are să fie sincer, încep să devin bănuitor.

Adams. — Greșești. Iată mărturisirea mea : nu acord nici o importanță revelațiilor Elisabetei Dawson cu privire la dumineata.

Sevilla. — Îmi spui asta abia acum !

Adams. — Când am văzut-o, la câteva ore după arestarea ei, s-a năpustit pur și simplu asupra mea, atît era de grăbită să facă mărturisiri și să te bage la apă. Diagnosticul e clar : e o dezechilibrată. A comis, numai și numai ca să-ți facă rău, un act de pură nebulie, ale cărui consecințe, pentru ea însăși, nu le-a măsurat.

Sevilla. — Puteai să-mi spui asta mai degrabă, în loc să mă perpelești un ceas.

Adams. — Te rog să mă scuzi, dar aveam motivele mele.

Sevilla. — Aveai motivele dumitale să te joci cu mine ca pisica cu șoarecele ?

Adams. — Da, aveam.

Sevilla. — Și să-mi iei interogatoriul ca unui criminal ?

Adams. — Nu ești criminal, dar dă-mi voie să-ți spun, ești un om destul de imprudent. Nu se poate tăgădui că-ți revine o parte enormă de răspundere pentru ceea ce s-a întîmplat. Încă o dată, noi am fi putut împiedica indiscreția dacă n-ai fi primit atît de repede demisia acestei fete. Cred că-ți vom propune un nou contract, în baza căruia ne vei lăsa o parte mai mare în activitatea de recrutare și concediere a colaboratorilor dumitale.

Sevilla. — Ai aerul că-mi aplici o sancțiune.

Adams. — Cîtuși de puțin. Te rog, alungă-ți din cap ideea asta. Nu corespunde realității. Spune-ți numai că te debarasăm de o răspundere subalternă în momentul în care imprimi științei țării dumitale un pas uriaș.

Sevilla. — Te pricepi admirabil să prezinți în culori tranșante o realitate supărătoare ; am mai băgat de seamă asta. (Pauză). Contractul meu actual nu e expirat. Am deci dreptul să refuz înlocuirea lui cu alt contract.

Adams. — În acest caz, îmi pare rău că trebuie să-ți spun, vom fi nevoiți să nu-ți mai reînnoim creditele.

Sevilla. — Aha ! Iată un pumnal înfipt în rană cu masca prieteniei pe față. Bine, acumia știu cum stau. (Pauză). Dacă aș accepta noul vostru contract, este vreunul, printre colaboratorii mei, a cărui concediere aveți de gînd să mi-o cereți ?

Adams. — Nu, nici unul.

Sevilla. — Pe cuvîntul dumitale ?

Adams. Da. (Pauză). Trebuie să admiți că această promisiune aruncă o lumină cu totul alta asupra propunerii mele.

Sevilla. — Într-adevăr. Te rog să-mi lași patruzeci și opt de ore răgaz pînă să mă hotărăsc.

Adams. — Cu cea mai mare plăcere.

Sevilla. — Accastă conversație n-a fost delicioasă și nu doresc s-o prelungească peste măsură, dar aş vrea totuși să-ți pun cîteva întrebări.

Adams. — Am să răspund dacă o să pot.

Sevilla. Lisbeth a luat legătura cu sovieticii a doua zi după demisia ei, adică acum vreo șase luni și ceva și, dacă te-am înțeles bine, n-ai arestat-o decît recent. De ce ?

Adams. — Îi pierdusem urma și nu eram încă la curent cu trădarea ei.

Sevilla. — Lisbeth nu le-a putut spune sovieticilor decît ceea ce știa ea însăși acum șase luni și anume : că Fa a trecut de la cuvînt la frază. Trag concluzia că sovieticii nu sînt la curent cu progresele fantastice realizate între timp de Fa.

Adams. — Nu sînt.

Sevilla. — Așadar indiscreția nu este chiar atît de gravă, cum putea să-ți pară la prima vedere.

Adams. — Nu, dar uite, ceea ce este grav este că sovieticii știu ceva important despre cercetările noastre delfinologice, în timp ce noi nu știm practic nimic despre ale lor.

Sevilla. — Înțeleg (*Pauză*). Ce ai de gînd să faci cu Michael ?

Adams. — Cred că nimeni nu te va putea învinovăți că-ți abandonezi prietenii !... Să știi că te găsesc admirabil ! După toate necazurile pe care le-ai avut de pe urma lui, te mai preocupă Michael ?

Sevilla. — Poți să-mi răspunzi ?

Adams. — Cred că da (*Pauză*). Uite, cazul lui Michael Gilchrist e cu totul de altă natură. Faptul că refuză să plece în Vietnam, nu interesează în nici un fel serviciul meu. Ceea ce vrem să evităm este să facă prea mare caz și să flectearcă vrute și nevrute despre delfini. Dar dacă ne hotărîm să dăm publicității lucrările dumitale, în ceea ce ne privește, nu mai avem nimic împotriva lui. Cazul lui e de competența tribunalelor.

Sevilla. — Căd din nori. Ați putea lua hotărîrea de a ridica secretul cu privire la lucrările mele ?

Adams. — Da, n-ar fi exclus. Este, poate, singurul mod de a-i îndemna pe sovietici să dezvăluie și ei în ce stadiu au ajuns.

*

CONCLUZIA RAPORTULUI LUI ADAMS
CU PRIVIRE LA INTEROGATORIUL DIN 26 DECEMBRIE,
DOCUMENTUL 56—279, CONFIDENȚIAL

...Este evident că interogatul s-a dovedit atât de puțin dispus să colaboreze, încât ipoteza unei complicități cu autorul divulgării, oricât de absurdă ar fi, avînd în vedere psihologia specială a lui L., nu poate fi respinsă a priori. În acest sens, interogatoriul persoanei a risipit ultimele noastre îndoieli. El a dezvăluit un caracter și o comportare (pe care nu le cunoșteam pînă acum decît din rapoartele predecesorului meu), care mi se par cu totul incompatibile cu procedeul machiavelic și laș pe care i l-a atribuit L. În cursul conversației noastre, interogatul s-a dovedit a fi violent, agresiv și amar, dar fără ocoluri. N-a folosit niciodată strălucirile sale însușiri dialectice pentru a încerca să păcălească, să scape prin tangentă și să se sustragă întrebărilor mele. A încercat întotdeauna să răspundă la ele prin ceea ce credea el că este adevărul, chiar cînd acest adevăr putea să pară că-l încredințează. Departe de a fi un personaj întortocheat, e un om sincer, vioi, coleric, care se bate cu fața descoperită, asumîndu-și riscuri, și uneori chiar riscuri inutile.

Psihologia lui mi se pare că explică întru totul erorile și imprudențele pe care le-a comis. În această privință, ceea ce a spus, în cursul convorbirii noastre, despre Edward Lorrensens, apare în realitate ca un autoportret foarte revelator. Căci, desigur, interogatul n-ar putea fi învinuit că este „*prea convențional*” sau că are oroare de „*scandal*”. I s-a întîmplat, nu numai o dată, să braveze opinia publică în viața sa particulară și o bravează fără încetare în specialitatea sa, în care era considerat pînă acum ca fiind un franc-tiror. Dacă are latura în aparență nestabilă și capricioasă a artistului, o are în parte datorită sensibilității sale excesive, precum și pentru că rămîne credincios coerenței sale interioare, fără să-i pese de

efectul pe care îl produce asupra lumii. Am fi ispitiți să spunem că are în el ceva feminin, pentru că este frământat fără încetare de emoțiile sale. Dar deși emotivitatea îi dă toate aparențele slăbiciunii, dispune în realitate de mari rezerve de forță, datorită fidelității sale față de sine, curajului său și dezinteresării sale. Este evident că-i place mai mult meseria sa decât gloria și că nu umblă după bani. O caracteristică a personalității sale este că lasă să doarmă sume destul de importante în contul său de la bancă, fără să se gândească să le investească, nici chiar pe termen scurt. Deși e mândru și bănuitor, are maniere simple, pline de haz și lipsite de aroganță. Chiar în cursul convorbirii noastre, care nu avea nimic „delicios“, cum a observat el cu umor, veselie înnăscută a temperamentului său a ieșit din când în când la iveală.

Deși interogatul este simpatic pe plan uman, utilizarea lui prezintă totuși grave inconveniente pe planul care ne interesează. Interogatul este greu de mînuit, individualist la culme, nu prea sigur și, eventual, primejdios. Pentru că e un om care nu poate fi nici cumpărat, nici intimidat, nici măcar convins. Va face întotdeauna ceea ce a hotărît el să facă, după propriile sale inspirații, fără să se lase înduplecat și fără să țină seama de primejdia la care se expune sau de prețul pe care l-ar plăti. Cu toate că admite în principiu necesitatea supraviețuirii noastre, i se supune fără s-o accepte cu adevărat, o consideră ca fiind tiranică și inchiizitorială și este probabil că va face noi eforturi ca să i se sustragă, cel puțin în viața sa particulară.

Încolo, nu mai este din punct de vedere politic atât de naiv cum era sau cum este convins, de bună credință, că mai este încă. Ne dezaprobă metodele și ne suspectează țelurile. În fundul sufletului e pacifist și s-ar simți mult mai la largul lui dacă lucrările sale n-ar putea fi folosite pentru război. Fiind subvenționat de o agenție de Stat, ar fi trebuit să-și dea seama de la început că această utilizare se înțelege de la sine. Dar a preferat să practice în această privință o atitudine de orbire voită, care nu va ține, poate, veșnic, cum nu va ține nici încrederea de principiu pe care o are în înțelepciunea președintelui, și care e știrbită în practică de îndoieli serioase, mai ales în ceea ce privește politica noastră în sud-estul asiatic.

Păcat că interogatul este cu neputință de înlocuit în fruntea proiectului Logos, din pricina legăturilor afective pe care

le-a stabilit de mult cu delfinul Ivan și care sînt necesare pentru reușita experienței. L-am amenințat, în termeni voalați, cu destituirea, sugerîndu-i că l-am putea înlocui prin Lorrensen și că am putea ridica secretul lucrărilor sale. Ceea ce ar fi însemnat, bineînțeles, că Lorrensen ar fi recoltat în plină glorie ceea ce el a semănat cu osteneală. Aceasta este presiunea maximă pe care am putut-o exercita asupra lui și sînt nevoit să spun că i-a făcut un efect foarte slab. Din punctul de vedere caracterologic este ultimul om din lume care să cedeze amenințărilor ca și promisiunilor și, în conjunctura actuală, e prea inteligent ca să nu știe că este de nînlocuit. Mă îndoiesc chiar că ar accepta fără discuții modificarea contractului său cu privire la recrutarea personalului, cu toate că simte toată întînderea răspunderii sale în afacerea l..

Cred, în concluzie, că supravegherea noastră trebuie să-și sporească vigilența și că ar fi cuminte ca, la momentul oportun, să se ridice un perete despărțitor etanș între interogator și aplicațiile militare care ar putea fi făcute pe baza experiențelor sale.

*

Henry ! zise Arlette alergînd în întîmpinarea lui pe terasa bungalowului, te așteptam mai tîrziu ; se aruncă în brațele lui și îl sărută cu patină. Dragul meu, ce s-a întîmplat ? Nimic, nimic, zise el cu un aer reținut, o convorbire obișnuită, idioțeniile curente. Vrei să-mi ajuți, draga mea, am o surpriză pentru noi doi în bătrînul Buick. Urcară pe cărarea abruptă pînă la garajul construit din trunchiuri de brad. Capacul portbagajului basculă. Ei, ce zici ? Crezi că ai să ai destulă putere ca să-mi ajuți să duc ambii saci și motorul pînă la golfuleț, cu numai o mică pauză pe terasa bungalowului, timpul necesar ca să-mi pun pe mine haine ad-hoc. Era o vreme minunată de frumoasă și de caldă pentru un 23 decembrie ; în timp ce el se schimba, ea stătea nemișcată în soare, rezemată în coate de parapet, desculță, în bikini, talia ei zveltă și înaltă îi scotea în evidență rotunjimea coapselor și curba fină a pîntecelui ; zîmbea privindu-l. Dacă ești destul de odihnită, zise el, am putea duce toate astea pînă jos, în golf. Acum ? întrebă Arlette cu un aer de dezamăgire, vrei s-o montezi și s-o pui la apă

acum, înainte de masă, *antes de la siesta, sennor* ? * Îl privi, el avea ochii cercănați, fața trasă, buzele strânse ; ascultă, zise el cu un antren care suna fals, știi ce avem de făcut, am să încerc chestia asta numaidecât : tu îmi ajuți s-o duc jos, apoi vii înapoi sus și te întorci cu o gustare și cu două tricouri. Când ea reapăru în golf, el termina de montat barca pneumatică, toate astea se montează minunat, zise el cu dinții strânși, cu un ton imperceptibil de ironie, este complet pusă la punct, poți s-o examinezi la toate îmbinările, are șmecherii și mecanisme peste tot, sîntem la mare distanță de țara cea mai industrializată, cea mai tehnică, cea mai bogată, cea mai puternică și cea mai virtuoasă ; ea îl privi fără să răspundă, surprinsă, neliniștită, nu-i cunoștea acest ton amar. Punerea la apă fu ușoară, nu erau valuri de întoarcere sparte ; el puse mîna pe tija barei de pornire, barca porni în larg, el accelerează, motorul sforăi cu un țăcănit strident. Dar nu aud nimic, zise Arlette. Apropie-ți urechea, zise el cu dinții strînși, mai aproape, mai aproape ; mîna lui dreaptă suci maneta, motorul urlă. Și acum, zise el cu un rîs scurt, pot să-ți spun totul.

În timp ce vorbea, privea bungalow-ul cum se depărtează, nu mai era decît o pată albă pe faleză, devenise ca un fel de amintire, ca un pescăruș oprit acolo și care urmează să plece, apa era de un albastru profund, detașîndu-se de spuma și de scînteierile albe de la suprafață, barca sărea de pe un val pe altul, izbind în goluri, cînd Sevilla se îndreptă spre o insuliță aflată la vreo două sau trei mile de coastă, luă valul aproape pieziș și începu să ruleze și să derapeze cu o derivă puternică, amenințarea e limpede, dacă nu accept, mă destituie și mă înlocuiesc prin Lorrensen. Arlette făcu ochii mari, Lorrensen ? tipul acela înalt, filiform și albicios, pe care l-am văzut la ultimul congres, aha, îmi aduc aminte, m-a impresionat mult, e un fel de lumînare plină de morgă. Sevilla începu să ridă. Nu nu, îl confunzi cu Hagaman. Lorrensen e scund, îndesat și chel, a făcut treabă bună în legătură cu suierăturile. Henry, dar cum te-ar putea înlocui pe lângă Fa, e imposibil. Insulița nu era decît faleze abrupte și îngrămădire de stînci, de care marea se spărgea făcînd vârtejuri. Sevilla se sculă pe jumătate, de îndată ce am să am vînt din spate mă apropiu, aș vrea

* Înainte de siestă, domnule ? (span.).

să știu dacă e într-adevăr inabordabil bolovanul ăsta ; făcu un ocol complet fără să găsească vreo falie sau vreo trecere, mai făcu unul, o stîncă rotundă păru că vine spre el cu mare viteză, încetini, suci brusc bara, trecu pe lîngă stîncă razant, o altă stîncă se înalță în dreapta lui, o evită și deodată, apa în fața lui fu calmă, limpede, nu era adîncă, elicea făcu un salt brutal, el stopă, ridică motorul, introduse armăturile vîslelor în lăcașurile lor și lopătă cu mișcări mici, cu precauție, sub o stîncă enormă ieșită în consolă apăru o mică plajă de vreo cîțiva metri pătrați, Sevilla trase barca pe uscat, e minunat, zise Arlette, avea impresia că stîncile se închiseseră la loc în spatele ei, atît de perfect era micul cerc din jur, pe jumătate apă, pe jumătate nisip fin, luminat în plin de soarele de amiază, stîncile mari rotunde se înalțau la vreo cincisprezece metri deasupra lor ca niște uriași ocrotitori, ea zîmbi, ți-e foame, vrei să mănînci ? nu, nu, zise el, vreau mai întîi, își scoase dintr-odată pulovărul și șortul, plonjă și, întors către ea, o privi în timp ce ea își scotea bikiniul și intra în apă, curbă pe curbă, însăși apa părea feminină, era întotdeauna un moment frumos cînd ieșea ea din veșminte ca să se culce în pat, iar aici mai era și apa albastră, stîncile albe, soarele, țipetele pescărușilor, dar nu ți-e frică de rechini, zise ea cu o strîmbătură, el dădu din cap, niciodată pe fund de nisip fin, nisipul în suspensie din apă le intră în urechi, stăteau întinși în golf cu faleza deasupra lor, Sevilla avea impresia că soarele îl soarbe, era delicios să treacă de la răcoreala umedă la uscăciunea arzătoare, de ce nu poate omul să trăiască numai din viața trupească, fără să-i pese de meserie, și adunătura asta de nebuni, se simțea bine, își regăsea unul cîte unul mușchii, ținea mîna ca un ecran în fața ochilor, întoarse capul, o privi pe Arlette și pentru prima dată îi zîmbi.

Ceva mai tîrziu, rezemați cu spatele de stîncă rugoasă, cu picioarele ridicate, umăr la umăr, mușcau dintr-un sandwich cu lăcomia unor animale fericite, fluxul se suise și pe jumătate dezmierdare, pe jumătate tachinerie, ultima undă fără spumă le lingea picioarele desculțe, apoi se retrăgea forfotind, iar zgomotul era urmat, undeva, între două stînci, de o detunătură seacă, de sticlă pe care o destupi, un mic crab trandafiriu se apropie de piciorul lui Sevilla, Sevilla își mișcă degetele, crabul se înalță, cu cleștii înainte și așteptă, cu garda sus ca

un mic boxer, Arlette începu să rîdă, o, ce viteaz e, uite-te ! e gata să se bată cu tine, crabul ăsta, zise Sevilla, îmi e contemporan, m-am născut ceva mai devreme, am să mor ceva mai târziu, atîta tot, nu mă veselesc cînd mă gîndesc la miliardele de crabi și la miliardele de oameni care ne-au precedat, Arlette își lipi capul de al lui și-l frecă de el, cum își freacă un cal capul de-a lungul grumazului tovarășului său de ham, să facem ca acest crab drăguț, să nu gîndim la asta, mi-ar plăcea, zise Sevilla, dar e ca un declic, undeva în capul meu, de îndată ce mă simt fericit, mă gîndesc la moarte, ajung pînă acolo încît mă tem să mă simt fericit, ar trebui să-ți faci o inimă de primitiv, să trăiești în momentul prezent, fără să te lași torturat ca albii de ideea viitorului, dar viitorul e aici, te aspiră, s-ar spune chiar că-ți lipsește, cînd ești tînăr ești torturat că n-ai încă nevastă, meserie, bani, independență, la vîrsta maturității ești torturat de ideea reușitei, și cînd ai trecut de cincizeci de ani, e mai rău ca oricînd, este groaza de bătrînețe, te simți împins înaintea anii care trec cu o viteză înspăimîntătoare, se năpustesc unul peste altul, slabi și pricăjiți ca niște cărți de joc, nu mai rămîn mulți, abia dacă ai trăit și a și venit sfîrșitul, cu umilirea că puterile scad, că vitalitatea se duce, ursule, zise Arlette, mi se pare că te aperi destul de bine, el dădu din cap, luă un pumn de nisip și-l aruncă în micul crab, da, zise el, cu ochii triști, mă apăr destul de bine, dar împotriva unui dușman care mă va dovedi, crabul trandafiriu își coborî garda, se dădu înapoi pieziș, în mare grabă, și dispăru sub o stîncă.

Nu mi-ai spus că vrei să cumperi o barcă pneumatică, zise Arlette, Sevilla întoarse capul și o privi cu ochii lui întunecați și serioși ca și cum n-ar fi auzit, îți aduci aminte cum mi l-ai descris pe C, ei bine, Adams e cu totul altfel, e un om fin, distins, politicos, omenos chiar, și totuși face aceeași meserie ca și C, și ce meserie, mi-a reproșat, printre altele, că am rostit fraza următoare : „*Dacă nici budiștii nu ne mai vor, n-avem altceva de făcut decît să plecăm*“, sincer, pe moment, nu-mi mai aminteam să fi spus asta, nu-mi mai aminteam nici să mă fi gîndit la asta, atunci i-am cerut precizări cu privire la loc și la dată, dar n-a putut, sau n-a vrut să mi le dea, ceea ce mi s-a părut bizar, pentru că îmi cunoaște dosarul pe degete, e în stare să-mi spună, în ziua cutare, la ora cutare, i-ai spus lui Michael cutare lucru, atunci m-am întrebat unde,

cînd și cui i-am făcut această remarcă despre bonzi, păi nu mie ? zise Arlette, exact ! exclamă Sevilla, știam că pot avea încredere în memoria ta, ție ți-am spus, și știi unde ? pe terasa bungalowului, tu puneai masa și eu mă legănam în balansoar citind *New York Times*, bungalowul ! zise Arlette, dar e oribil, asta înseamnă, deschise ochii mari de tot, păli, fața i se crispă și și-o ascunse în mîini, el îi cuprinse umerii cu brațul drept și o strînse, în timp ce ea plîngea cu deznădejde, o, ce rușine, zise ea cu vocea întretăiată, ce infamie, ce dispreț față de oameni, ca și cum ne-ar observa cu o lupă, ca pe două insecte, dar ai descoperit ? îți închipui, zise Sevilla, cu ochii scînteietori, că n-am să mă apuc să joc *sleuths* * și să pipăi pereții ca să descopăr mecanismele de *mierdă* ** ale acestor *cobardes*, *** am să-mi dau demisia, n-am să le iert niciodată această umilire, m-am săturat să tot fiu spionat, observat, disecat, în curînd o să încep să-mi numere scaunele ca să afle dacă nu mi-am stricat stomacul și dacă asta n-are să-mi modifice loialitatea față de Statele Unite ale Americii, ce situație de necrezut, dacă m-am făcut cercetător, m-am făcut în bună parte ca să fug de jungla în care trăim, vroiam să fiu lăsat în pace cu politica și cu politicienii, în ochii mei cercetarea dezinteresată a adevărului e singurul lucru pur, și acum iată-mă lansat, toemai din cauza cercetărilor mele, în mijlocul acestei murdării, somat să-mi aleg cutare politică și nu alta, amenințat în cariera mea și chiar în reputația mea, dacă nu sînt necondiționat credincios guvernului și țelurilor lor, țeluri despre care nu știu nimic, bagă de seamă, de altfel cine știe ceva despre ele ? de cînd cu plecarea lui Michael am început să citesc presa și nu văd în ea nimic decît minciuni flagrante, toți oamenii aceștia n-au decît cuvîntul „pace“ pe buze și escaladează în fiecare zi. Și ce-mi pasă, mie, de aceste instigații, eu nu sînt un specialist în problemele internaționale, eu sînt un zoolog, de ce trebuie neapărat să mă amestec într-un domeniu în care nu sînt competent ?

* Sleuth : detectiv ; aici, joc asemănător jocului „foc-apă“ al copiilor (engl.)

*** bălegar (span.)

*** lași (span.)

Se sculă cu o destindere bruscă, intră în apă pînă la pulpe și plonjă, reapăru numai decît, se întoarce cu fața spre Arlette, ea îl privea cu un zîmbet timid, cam crispat, vii ? ea dădu din cap, el se culcă pe burtă, întinse ambele brațe în fața lui și începu să dea din picioare, după cîteva secunde el își înălță capul și zise, înaintez ? ea începu deodată să rîdă, nu, dragul meu, nu, nu înaintezi de loc, atunci, zise el cu o subită bună dispoziție, asta e dovada că bătaia mea din picioare nu e propulsivă, ieși din apă, își luă pieptenele din buzunarul de la spate al șortului, veni să se așeze din nou lîngă ea și se pieptănă cu grijă, nu poți să știi ce ușurat mă simt că am luat această hotărîre, dă-o-ncolo de glorie și cu atît mai bine pentru Lorrensen, oh ! nu sînt modest, reluă el după o clipă, știu că e lucru mare că am stabilit o comunicație între specia umană și o specie animală, e o mare victorie a omului, o victorie încărcată de semnificații morale, sociale, filozofice, și chiar religioase, iar pentru delfin ce măreată promovare să aibă acces prin grai la rațiunea omenească, își rezemă umărul de cel al Arlettei, tu nu spui nimic, zise el după o clipă, te ascult, zise Arlette, vroiam să fiu sigură că-ți înțeleg perfect punctul de vedere, el ridică sprîncenele negre și groase, pentru că nu e și al tău ?, poate că nu, zise ea, în sfîrșit, nu complet, el o privi, rămase o clipă tăcut și reluă cu un nou avînt, după părerea mea, lucrurile nu pot merge bine niciodată între savant și stat, niciodată ! nicăieri ! punctele lor de vedere sînt prea diferite, pentru un savant, știința este cunoașterea, dar pentru stat e altceva, reluă după o clipă, pentru stat știința e puterea, pentru stat, savantul nu este decît o unealtă pe care și-o plătește ca să ajungă la putere, și, bineînțeles, așteaptă de la unealtă, pentru că o plătește, o supunere totală față de țelurile pe care le urmărește, savantul se crede liber, pentru că el caută adevărul, dar în fapt, fără să știe, e înregimentat, domesticit, captiv, ei bine, pun capăt acestei captivități, asta e tot, zise Sevilla, cu o bruscă strălucire a vocii, urmă o tăcere, apoi Arlette zise, dar dragul meu, uiți un lucru, Fa aparține laboratorului, a părați laboratorul înseamnă să-l părăsești pe el, nu putem face un asemenea lucru, Fa e acum o persoană.

27 decembrie 1970.

Stimate Mr. Adams,

M-am gândit la propunerea dvs. Aș putea accepta ca, înainte de a recruta un asistent, să-l supun examenului dvs. și pot de asemenea să nu-l concediez sau să nu-i primesc demisia, înainte ca dvs. să-mi fi dat semnal verde în acest sens. Dar nu pot să conduc un laborator al cărui personal nu l-am ales eu singur.

În așteptarea răspunsului dvs., mă consider demisionat.

Cu toată stima,
HENRY C. SEVILLA

P. S. — Vă scriu aceste rânduri de pe terasa unui bungalow, de care v-ați plîns că e „inaccesibil“. Cred că nu mai era de cîteva săptămîni, cînd ați formulat această remarcă.

30 decembrie 1970.

Stimate Mr. Sevilla,

Propunerea conținută în scrisoarea dvs. din 27 crt. ne dă deplină satisfacție. Dată fiind marea dvs. realizare și puter-nicele dvs. legături afective cu Fa și Bi, Mr. Lorrimer dorește să rămîneți în fruntea *proiectului Logos* în momentul în care Comisia, după avizul favorabil al eșalonului cel mai înalt, va hotărî, fără îndoială, să dea publicității lucrările dvs.

Cu toată stima,
D. K. ADAMS

EXTRAS DIN JURNALUL PROFESORULUI SEVILLA

Am aflat în ziua de 15, printr-un telefon al lui Adams, confirmat de o scrisoare a lui Lorrimer, datată 17, că onorata Comisie hotărâse să dezvăluie opiniei publice americane și internaționale rezultatele lucrărilor mele. În aceeași zi, în 17, Adams veni de la Washington în Florida, ca să stea de vorbă cu mine în legătură cu problemele de securitate puse de conferința de presă care urma să aibă loc la 20. Pentru a se evita să se dea publicității amplasamentul laboratorului, s-a hotărât ca Fa și Bi să fie transportați cu avionul, sub escortă puternică, într-un *oceanarin* din Florida, instalație luată cu chirie în acest scop. La cererea mea, auditoriul obișnuit al conferințelor de presă a fost redus la vreo sută de persoane, inclusiv televiziunea, pentru a se evita ca Fa și Bi să fie descumpăniți de îmbulzeală și de zgomot. Pentru aceleași motive, ziariștii prezenți au fost rugați să evite manifestările zgomotoase, dar, cum se va vedea, acest consemn nu a fost respectat decât la început, iar apoi prea puțin.

Adams propuse ca Fa și Bi să fie plasați pe uscat, în timpul cât va dura interviul, ținându-i, la nevoie, la rece, prin pânze ude sau prin stropire, dar după părerea mea, aceasta ar fi însemnat să fie folosiți în condiții de natură să-i tulbure și am respins propunerea. În ce mă privește, eu preferam să-i las în mediul care era al lor, la nevoie umplînd bazinul aproape pînă la buză, pentru a le permite să-și pună capul comod pe bordură, cînd vor răspunde la întrebări.

Cînd conferința de presă fu deschisă, nici unul dintre ziariștii prezenți n-avea nici cea mai slabă idee despre ce e vorba, atît de bine fusese păstrat secretul. Echipa laboratorului și eu însumi am intrat o dată cu ziariștii, înarmat ca și ei cu o legitimație specială și ne-am așezat în primul rînd al grade-nelor, ca pentru a asista la un *show* banal de acrobații executate de niște delfini. Serviciile de securitate erau, de ambele părți, larg reprezentate, iar Arlette mi-l arătă cu coada ochiului pe Mr. C, așezat cu modestie în rîndul al cincilea, exact așa cum mi-l descriesese ea, rotofei, blond, jovial, cu ochii reci. Nu departe de el am recunoscut-o în *mărime naturală și nu absolut la fel de naturală*, pe Mrs. Grace Ferguson, care, de îndată ce privirea mea se opri asupra ei, își ridică mîna dreaptă și, strîngîndu-și degetele în palmă, și le agită, ca și cum ar fi cîntat la pian. Presupun că soțul ei era proprietarul, printre altele, al unui ziar și că ea reușise să ia locul nenorocitului care fusese invitat. Era îmbrăcată așa cum își închipuise ea că trebuie să fie îmbrăcată o ziaristă, cu o fustă albă plisată și cu o bluză albă fără mîneci. Dar, nu știu de ce, lucrurile cele mai simple luau pe ea un aspect costisitor. Înainte ca Lorrimer să-mi dea cuvîntul, ea reușise să-mi transmită un bilețel îndoit în patru, astfel conceput :

„Dragă Henry, sînt extrem de fericită pentru tine, Grace.“

Prezența lui Lorrimer și faptul că a deschis el însuși conferința de presă, printr-o scurtă alocuțiune, dovedi din plin că agenția de stat avea intenția fermă de a culege laurii, după ce dusesese greul, cel puțin din punctul de vedere financiar. Simțind cît de intrigată trebuie să fi fost ziariștii de știrea care le fusese făgăduită și despre care nu știau absolut nimic, decît că va fi senzațională, își permise jocul ca, subliniindu-i importanța, să n-o dezvăluie decît în partea absolut finală a discursului său, fără a da nici cel mai mic amănunt. Făcu aceasta cu multă dibăcie. Începu prin a-i prezenta pe delfini, pe colaboratorii mei și pe mine. Făcu precizarea că această conferință de presă va fi limitată la o oră, deoarece profesorul Sevilla se teme de o oboseală a delfinilor săi, pricinuită de prezența atîtor persoane, de flașurile fotografiilor și de proiectoarele televiziunii. Declară apoi că pentru ziariști este un mare privilegiu să asiste la o conferință de presă de atare importanță, deoarece 20 februarie 1971 va rămîne cu siguranță o zi la fel de memorabilă în istoria Statelor Unite și a planetei,

ca și cele care au văzut explozia primei bombe A experimentale la Alamogordo.

Totuși, adăugă el, profesorul Sevilla și echipa sa nu au pus la punct nici o mașinărie nouă, n-au descoperit nici o substanță nouă și nici vreo combinație nouă de substanțe și, în aparență cel puțin, succesul lor nu este atât de spectaculos ca victoriile asupra atomului și spațiului. Totuși, dacă este posibil să se extindă și la alți delfini rezultatele extraordinare pe care profesorul Sevilla le-a obținut cu Fa și Bi, aceasta ar însemna pentru om, nici mai mult nici mai puțin decât de a obține în termen scurt stăpânirea absolută nu numai a suprafeței mărilor, ci și a adâncurilor lor, stăpânire pe care o cere tot mai mult, pe zi ce trece, apărarea libertății și a democrației.

Lorrimer încheie spunând că-mi dă cuvîntul, rugîndu-mă să explic geneza senzaționaliei mele experiențe, pentru că mie îmi revine cîntea de a fi rezolvat cel dintîi» *problema comunicării speciei umane cu o specie animală cu ajutorul graiului articulat*“.

Lorrimer rosti această frază atît de repede și se așază pe scaun atît de brusc, încît se simți în aer ca un fel de comoie, urmată de interjecții de uimire : „Ce ? Ce-a zis ? Ce poveste mai e și asta ?“ ; oamenii se priveau unul pe altul aiuriiți, în timp ce-și puneau aceste întrebări.

Mă sculai în picioare de îndată ce Lorrimer luă loc și cu spatele spre bazinul în care Fa și Bi zburdau fără să se depărteze nici un moment unul de altul la mai mult de un metru, m-am întors cu fața spre ziariști. Nu eram complet necunoscut unora dintre ei, deoarece ținusem cîteva conferințe despre care presa publicase dări de seamă, dar eram cu siguranță cu mult mai puțin celebru, în calitate de cetolog, decît doctorul Lilly, care publicase în 1961 *best-seller*-ul cunoscut. Toată lumea își amintește că din acea carte publicul trăsese cam în grabă concluzia că dr. Lilly conversa în englezește cu delfinii săi. De fapt, autorul nu spusese nimic de acest fel, dar cel puțin avusese meritul că afirmase cum că lucrul ar fi posibil. Cartea lui, redactată pe un ton vioi și antrenant, agrementată cu numeroase fotografii înfățișîndu-i pe delfini, pe dr. Lilly și pe soția lui (absolut fermecătoare), își merita, de altfel, din plin succesul. Cîțiva cetologi (dintre care eu nu făceam parte) se cam zburlisera, deoarece li se păruse că volumul îi aducea doctorului Lilly o notorietate la care lucrările sale nu-i dădeau

încă dreptul. Presupun că unii dintre ziariștii prezenți își făcuseră rost dinainte de biografia mea, dar alții nu-și dăduseră această osteneală, și cînd mă sculai în picioare, un individ de vreo treizeci de ani, roșcovan și dolofan, îi spuse vecinului său cu o voce cît se poate de ușor de auzit : „*Cine-i tipul ăsta, Semilla ?*“

În timp ce explicam geneza experienței noastre și rezultatele la care ajunseserăm, vedeam cum apare uluirea pe fețele oamenilor. Uluirea ajunse la culme cînd îi dezvăluii auditoriului că Fa știe să citească. Se făcu atunci o larmă atît de mare, încît îmi acoperi cuvintele, iar exclamațiile și întrebările țîșniră din toate părțile, una dintre ele fiind, în cele din urmă, reluată de mai multe persoane în mijlocul rîsetelor : „*Cum face ca să întoarcă filele ?*“ Am răspuns : „*Ar putea să întoarcă filele cu aripioarele sale laterale, căci se servește de ele cu multă dibăcie, dar adevărul mă silește să spun că le întoarce cu limba*“. (Rîsete și exclamații.)

După aceea îmi reluai expunerea și o făcui cît mai scurtă cu putință, căci eram nerăbdător să aflu cum are să se comporte Fa în fața unei asistențe atît de numeroase. În fapt, nu aveam de ce să mă tem. Delfinul are o gură atît de sinuoasă și atît de răsfrîntă, încît are aerul, de îndată ce o deschide, că rîde cu poftă, și Fa o deschide într-adevăr foarte mult. Fa este un extrovertit tipic. Vesel, vorbăreț, lăudăros, agresiv, a fost încîntat să se dea în spectacol, a părut flatat cînd răspunsurile lui au stîrnit rîsete și a sărit de plăcere afară din apă de cîte ori a fost aplaudat.

Cît despre întrebările ce i-au fost puse, au fost cele la care ne puteam aștepta : unele dintre ele au fost serioase, dar cea mai mare parte au urmărit efectul comic. Toate conferințele de presă seamănă între ele : este o îngrozitoare *mezcla* *, aspectele cele mai bune apar cot la cot cu cele mai rele. După cum se va vedea, ziariștii n-au știut întotdeauna să facă deosebire între primul delfin care vorbește limba oamenilor și o stea de cinema cunoscută pentru eclectismul vieții ei particulare. Este drept că Fa a încurajat fără să vrea această confuzie prin mentalitatea și răspunsurile sale pline de spirit.

* Amestec (span.)

Mai notez că Bi, în cursul conferinței de presă, a constituit pentru mine o surpriză plăcută. În atitudinea ei nu mai rămăsese nici o urmă din vechea ei timiditate care făcuse ca apropierea de ea să fie atât de anevoioasă și care începuse să dispară cu șase luni înainte, când începuse să vorbească, poate în urma stăruințelor partenerului ei. De îndată ce se hotărîse să facă acest lucru manifestase, de altfel, o vie emulație și făcuse atâtea eforturi, încît îl ajunsese din urmă pe Fa în ceea ce privește stăpînirea limbii și îl întrecuse în ceea ce privește calitatea pronunțării. Bi dovedi același spirit competitiv și în cursul conferinței de presă. Fără să caute să atragă atenția ca Fa și fără să răspundă niciodată în locul lui, înțelese foarte bine că acea cunoaștere de către ea a realităților mării îi dădea un avantaj net față de el și, cînd se ivi prilejul, știu să-l exploateze cu multă finețe.

*

CONFERINȚA DE PRESĂ A DELFINULUI IVAN
ȘI A DELFINEI BESSIE
LA 20 FEBRUARIE 1971

*(Prin z înțeleg, fără să pot da alte precizări, diferiții zia-riști care au pus întrebări.) **

Z. — Fa, cîți ani ai ?

Fa. — Cinci ani.

(Vocea pișigăiată, ți pătoare și nazală a lui Fa a părut o surpriză pentru asistență, cu toate că profesorul Sevilla, în expunerea sa, avusese grijă să sublinieze că Fa produce sunetele nu cu gura, ci cu narina.)

Z. — Bi, cîți ani ai ?

Bi. — Nu știu.

Z. — De ce ?

Fa. — Bi s-a născut în mare.

Z. — Fa, de ce răspunzi în locul lui Bi ?

Fa. — Bi e soția mea. (Rîsete.)

Z. — Fa, te-ai născut într-un bazin ?

* Notele lui Maggie Miller.

Fa. — Da.

Z. — Ți-e dor de mare ?

Fa. — N-o cunosc.

Z. — În mare e mult loc pentru înotat.

Fa. — Bi spune că marea e primejdioasă.

Z. — E adevărat, Bi ?

Bi. — Da.

Z. — De ce ?

Bi. — În mare sînt multe animale care te atacă.

Z. — Ce animale ?

Bi. — Rechinii și orcii. *

Fa. — Mama lui Bi a fost ucisă de un rechin.

Z. — Și tu, Bi, ce-ai făcut ?

Fa. — Vreți să spuneți : în clipa aceea ?

Z. — Fa, las-o pe Bi să vorbească.

Fa. — Da, domnule. Scuzați, domnule. (Rîsete.)

Z. — Bi, vrei să răspunzi ?

Bi. — Nu era nimic de făcut. Am fugit. Pe rechini îi resping masculii mari.

Z. — Fa ar putea ucide un rechin ?

Bi. — Nu știu.

Fa. — Aduceți-mi unul și o să vedeți. (Rîsete.)*

Z. — Bi, ce crezi despre rechin ?

Bi. — (Cu patimă.) E un animal murdar, are pielea murdară. E stupid. E laș.

Z. — Zici că are pielea murdară : de ce ?

Bi. — Noi sîntem netezi și plăcuți la pipăit. El e rugos. Cînd pielea lui o atinge pe a noastră, ne rănește.

Z. — Fa, mama ta mai trăiește ?

Fa. — Mama mea e Pa. (Rîsete.)

Z. — Nu ți-am vorbit de tatăl tău, ci de mama ta...

Fa. — Am răspuns bine. Mama mea e Pa.

Profesorul Sevilla. — Aș vrea să dau o explicație. Un animal consideră drept mama sa pe prima persoană pe care o vede lîngă el cînd se naște. Pentru Fa sînt deci mama lui. (Rîsete.) Numai pentru a respecta limbajul omenesc l-am pus să-mi spună Pa.

* Orc = *Delphinus orca* — specie de delfin foarte vorace, de 5-6 metri lungime, care atacă și balenele.

Z. — Mr. Sevilla, l-am auzit pe delfinul dumneavoastră că-i spune „Ma“ cuiva din echipă. Cine e „Ma“ ?

Profesorul Sevilla. — Asistenta și colaboratoarea mea, Arlette Lafeuille.

Z. — Nu mai înțeleg. Pe care din doi îl consideră Fa mama lui ? Pe dumneavoastră sau pe Miss Lafeuille.

Profesorul Sevilla. — Pe amîndoi. (Rîsete.) Trebuie să vă explic că un delfin are, de cele mai multe ori, două mame. O mamă adevărată și o mamă benevolă, care o asistă pe cea dintîi.

Z. — Și în cazul de față, care e mama adevărată ? Dumneavoastră sau Miss Lafeuille ?

Profesorul Sevilla. — Întrebarea dumentale nu e absurdă decît în aparență. Întrucît eu l-am hrănit cu biberonul în primele lui săptămîni de viață, cred că eu sînt mama adevărată, iar Miss Lafeuille mama benevolă.

Z. — Miss Lafeuille nu s-ar putea scula în picioare, cu fața la noi, ca s-o putem vedea ?

(Arlette Lafeuille se scoală în picioare și se întoarce cu fața la public. Înfățișarea ei fizică provoacă rumoare și comentarii. Trosnesc flăsurile.)

Z. — Miss Lafeuille, aveți nume franțuzesc. Sînteți franțuzoaică ?

Arlette. — Nu, sînt americană. Dar familia mea e originară din Québec.

Z. — Ce părere aveți despre generalul De Gaulle ?

Z. — Vă îmbrăcați la Paris ?

Z. — V-ar place să fiți actriță de cinema ?

Z. — Care e actorul dumneavoastră preferat ?

Z. — Cunoașteți bucătăria franceză ?

Arlette. — Nu sînt franțuzoaică. De unde să cunosc bucătăria franceză ?

Z. — Miss Lafeuille, pot să vă spun Ma ?

Arlette. — Da, dacă vă credeți destul de tînăr pentru asta. (Rîsete.)

Z. — Ma, Pa are de gînd să vă ia de nevastă ?

Arlette. — Profesorul Sevilla nu mi-a făcut nici o propunere în acest gen.

Z. — Și dacă v-ar face, ce hotărîre ați lua ?

Arlette. — Aștept să mi-o facă pentru ca să iau o hotărîre.

Lorrimer. — Domnilor, înțeleg și împărtășesc via dumnea-voastră simpatie pentru Miss Lafeuille, dar permiteți-mi să vă reamintesc că sînteți aici ca să-i intervievați pe delfini. (Rîsete.)

Z. — Pentru tine, Fa, e o promovare că vorbești în graiul oamenilor ?

Fa. — Nu înțeleg „promovare“.

Profesorul Sevilla. — Pot să pun această întrebare în locul dumitale ?

Z. — Cu plăcere.

Profesorul Sevilla. — Fa, ești mîndru că ne vorbești ?

Fa. — Da.

Z. — De ce ?

Fa. — Mi-am dat multă osteneală ca să învăț.

Z. — De ce ți-ai dat atîta osteneală ?

Fa. — Ca s-o văd pe Bi și să-i fac plăcere lui Pa.

Z. — Animalele au o limbă a lor ?

Fa. — Delfinii da. Nu știu dacă și celelalte animale din mare vorbesc. Nu le înțeleg.

Z. — De cînd vorbești engleza, te socoți ființă cu rațiune ?

Fa. — Rațiune aveam și înainte.

Z. — Dar nu puteai să arăți acest lucru ?

Fa. — Nu puteam să-l arăt atît de bine.

Z. — Acuma, cînd vorbești, te socoți delfin sau om ?

Fa. — Sînt delfin.

Z. — Se zice că delfinii sînt foarte prietenoși față de oameni. E adevărat, Fa ? Îi iubești pe oameni ?

Fa. — Da, mult. (Repetă cu putere :) Mult.

Z. — De ce ?

Fa. — Sînt buni, sînt netezi, au mîini și știu să fabrice lucruri.

Z. — Ți-ar plăcea să ai mîini ?

Fa. — Da, mult.

Z. — Ce să faci cu ele ?

Fa. — Să-i mîngîi pe oameni. (Rîsete.)

(În această clipă se iscă un incident care le-a făcut ziarîștilor plăcere și le-a dat apă la moară. Unul dintre ei pe nume V. C. Dumbly, roșcovan și corpulent, care reprezenta un ziar din Georgia, s-a sculat brusc în picioare, furios, și a apostrofat asistența în termeni vehemenți.)

Dumby. — Gluma asta a ținut destul ; o găsesc de cel mai prost gust și n-o mai suport ! În ce mă privește, nu vreau să fiu, prin tăcerea mea, complicele unei înșelătorii dezgustătoare. N-am să cred niciodată că un pește e în stare să se exprime în englezește ca un creștin, să facă glume nelalocul lor și să spună că vrea să ne dezmierde ! Este ceva nedemn ! Aveți să vedeți că acuș-acuș are să-i ceară lui Mr. Lorrimer mîna fiicei sale... (Rîsete.) Puteți să rîdeți, dar în ce mă privește, sînt scîrbit, dați-mi voie să vă spun. Sînt indignat că am făcut atîta drum pînă în Florida ca să asist la această păcăleală rușinoasă ! E clar că Semilla e un ventriloc. *El* vorbește, încă de la început, nu peștele ! (Rîsete și gălăgie.)

Profesorul Sevilla. — Îmi dați voie să pun lucrurile la punct ? În primul rînd, mă numesc Sevilla, nu Semilla. În al doilea rînd, nu sînt ventriloc. În al treilea rînd, Fa nu e pește, e cetaceu. (Rîsete.)

Lorrimer. — În al patrulea rînd, n-am nici o fiică. (Rîsete.)

Dumby. — N-o să-mi închideți gura cu glume ! Ce interes are agenția de stat să se preteze la această deplorabilă înșelătorie, nu știu. Dar, în orice caz, eu nu mă las păcălit ! Dacă Semilla vrea să-și dovedească buna credință, n-are decît să se depărteze de bazin, împreună cu acoliții săi, și să ne lase singuri cu animalele !

Pr. Sevilla. — Cu cea mai mare plăcere. (*Se scoală și se îndreaptă spre ieșire, urmat de asistenții săi.*) *

Fa. — (Ieșind mai mult de jumătate din bașin și țipînd) Pa ! Unde pleci ? (Rîsete.)

Pr. Sevilla. — (Întorcîndu-se) Răspunde la întrebări, Fa. Mă întorc peste cinci minute.

(*Tăcere lungă. Fa privește asistența.*)

Fa. — Ei, cine începe ? (Rîsete.)

Z. — Ai spus că ți-ar plăcea să fii om, pentru că oamenii au mîini și știu să fabrice lucruri. Ce lucruri, Fa ?

Fa. — De pildă televizorul. Televizorul e un lucru minunat.

Z. — Îți place televiziunea ?

Fa. — O urmăresc în fiecare zi. Mă învață multe.

Z. — Trebuie să spun că-mi pari foarte optimist. (Rîsete.)

* Eu am rămas, ca să am grijă de înregistrarea dialogului. (Nota lui Maggie Miller.) (N. A.)

Z. — Ce gen de filme îți plac ?

Fa. — Western-urile.

Z. — Nu-ți plac filmele de dragoste ?

Fa. — Nu.

Z. — De ce ?

Fa. — Se sărută și se termină filmul.

Z. — Vrei să spui că se termină prea repede ?

Fa. — Da. (Rîsete.)

Z. — Pentru că vorbim despre cinema, care e steaua ta favorită ?

Fa. — Anita Ekberg.

Z. — De ce ?

Fa. — E făcută să înnoate repede. (Rîsete.)

Z. — Ți-ar plăcea s-o mîngîi pe Anita Ekberg ?

Fa. — Da, mult. Trebuie să fie foarte netedă. (Rîsete.)

Un ziarist. — (Tare, către Dumby) Ei, Dumby, te-ai convins ?

Dumby. — Sînt convins că asistăm la un exercițiu de ventrilogie deosebit de bine executat ; asta-i convingerea mea ! Dacă ventrilocol nu e Semilla sau unul dintre asistenții lui, atunci e altcineva ! (Rîsete și zarvă.)

Z. — Dumby, nu cumva vrei să spui că-l bănuiești pe unul dintre confrăți ?

Dumby. — Nu mă faceți să spun ceea ce n-am spus : aici nu sînt numai ziariști.

Lorrimer. — În ceea ce mă privește, cu părere de rău trebuie să vă spun că n-am nici pic de talent în materie de ventrilogie. (Rîsete.)

Dumby. — N-am făcut aluzie la dumneavoastră, domnule.

Lorrimer. — Mulțumesc, Mr. Dumby. (Rîsete.) Și acum, dacă toată lumea este de acord, propun să punem capăt acestui intermezzo și să-l chemăm înapoi pe dl. profesor Sevilla.

(Profesorul Sevilla și asistenții săi își reiau locurile în rîndul întii, aplaudați îndelung.)

Z. — Mr. Sevilla ne-a spus că știi să citești. E adevărat ?

Fa. — Da. Și Bi știe.

Z. — Ce citești ?

Fa. — *Cartea Junglei*.

Z. — Citești și alte cărți decît *Cartea Junglei* ?

Fa. — Nu.

Z. — De ce ?

Pr. Sevilla. — Îmi dați voie să răspund eu la această întrebare ? Revine foarte scump să edităm o carte pentru Fa și Bi. Trebuie o hîrtie specială : cu toate că volumul e pus pe un pupitru prevăzut cu plutitoare, nu se poate evita udarea lui.

Z. — De ce ați ales *Cartea Junglei* ?

Profesorul Sevilla — Există o anumită analogie de situație între Mowgli și Fa. Amîndoi trăiesc în mijlocul unei specii care nu este a lor.

Z. — Avînd în vedere că, din cauza cheltuielilor, n-ați putut edita decît o singură carte, de ce n-ați ales Biblia ?

Profesorul Sevilla — Biblia este o carte mult prea complicată pentru Fa.

Z. — Fa, am să-ți pun o întrebare importantă : delfinii au o religie ? *

Fa. — Nu înțeleg „religie“.

Z. — Am să-ți pun o întrebare mai simplă : delfinii iubesc un Dumnezeu ?

Fa. — Cine este Dumnezeu ?

Z. — Uite, e destul de greu să-ți spun în două cuvinte, dar am să încerc : Dumnezeu este cineva foarte bun, care știe tot, care vede tot, care este peste tot și care nu moare niciodată. După moartea lor, oamenii buni se duc lîngă el, în rai.

Fa. — Unde este raiul ?

Z. — În cer. (Tăcere.)

Fa. — De ce mor oamenii buni ?

Z. — Toți oamenii mor, buni sau răi.

Fa. — O; nu știam. (Fa pare profund zguduit de ceea ce a aflat. Tăcere.)

Bi. — Pot să vorbesc ? (Interes viu.)

Z. — Vorbește, Bi. Vom fi foarte fericiți să te auzim.

Bi. — Bine, am să vă explic ceva. De mult, noi trăiam pe pămînt, mîncam lucruri care cresc pe pămînt și eram fericiți. Apoi, am fost alungați de pe pămînt și siliți să trăim în apă. Dar ne e dor de pămînt, ne gîndim într-una la el, de aceea ne place să înotăm lîngă mal și să-i vedem pe oameni.

Z. — Bi, am o întrebare importantă : aflăm din cînd în cînd că cete de delfini sau de balene eșuează pe coaste și cînd sînt

* Ziaristul care a pus această serie de întrebări era un quaker : M. B. Frazee. (Nota lui Maggie Miller.). (N. A.).

puși din nou în apă, revin cu încăpăținare pe pământ, ca să moară. De ce fac asta ?

Bi. — Dacă murim pe pământ, pe pământ avem să trăim după moarte.

Z. — Dacă înțeleg bine, pământul e raiul vostru.

Bi. — Da.

Z. — Și omul ? E Dumnezeuul vostru ?

Bi. — Nu știu. N-am înțeles încă bine cuvântul Dumnezeu. Omul și pământul, pentru noi, sînt același lucru. Noi îl iubim mult pe om, mult.

Z. — De ce ?

Bi. — A spus Fa adineaori : e bun, e neted și are mîini.

Z. — Spui că omul e bun. Totuși, s-a întîmplat să vă pescuiască și să vă ucidă.

Bi. — Noi știm că ne ucide ca să ne ducă înapoi pe pământ ; de aceea nu sîntem supărați pe el.

Z. — Fa, ai părut mirat cînd ai aflat că omul moare.

Fa. — Nu știam. Mă mîhnește mult.

Z. — Și pe noi. (Rîsete.)

Fa. — Pa, de ce rîd ei ?

Pr. Sevilla. — Ca să uite.

Fa. — Pa, și tu ai să mori ?

Pr. Sevilla. — Da.

Fa. — (*Privindu-l îndurerat*) Asta mă mîhnește mult. (*Privirea lui Fa a frapat asistența. A urmat o tăcere de o calitate destul de rară la o conferință de presă.*)

Z. — Bi, aș vrea să-ți pun o altă întrebare : dacă delfinii, eșuînd pe pământ cred că se duc în rai, de ce nu eșuează toți ?

Bi. — Îți trebuie curaj ca să mori. Nouă ne place să înotăm, să pescuim, să ne jucăm și să facem dragoste.

Z. — Ești foarte atașată de Fa, nu-i așa ?

Bi. — Da.

Z. — Ce s-ar întîmpla dacă Fa ți-ar fi luat ?

Bi. — (Zguduită) Fa îmi va fi luat ?

Pr. Sevilla — (*Sculîndu-se*) Vă rog, nu puneți astfel de întrebări !

Z. — Bi, n-am spus că Fa ți va fi luat. Te-am întrebat ce s-ar întîmpla *dacă* ți-ar fi luat.

Bi. — Aș muri.

Z. — Cum ?

Pr. Sevilla. — Nu puneți astfel de întrebări !

Bi. — N-aş mai mânca.

Pr. Sevilla. — (Foarte apăsător) Bi, nimeni nu ți-l va lua pe Fa. Niciodată ! Eu, Pa, îți spun asta !

Bi. — Adevărat, Pa ?

Pr. Sevilla. — Adevărat. (Către public) Aş vrea să explic rostul intervenției mele. Delfinii au o emotivitate și o imaginație cu mult mai vii decât ale noastre. În plus, ei nu fac atât de categoric ca noi deosebirea dintre real și posibil. Pentru ei, a întrevădea o posibilitate înseamnă aproape a o trăi. De aceea, trebuie multă băgare de seamă. Puteți pune întrebări care vi se par anodine, dar care sînt, de fapt, inutile de crude.

Z. — Sînt dezolat. Nu vroiam s-o întristez pe Bi.

Z. — Am să-ți pun o întrebare care cu siguranță că nu va fi crudă. Fa, francezii au o zicală : fericit ca un pește în apă. Ce crezi despre asta ?

Fa. — Eu nu sînt pește, sînt cetaceu. De cîte ori trebuie să se mai repete acest lucru ? Ați privit vreodată ochiul unui pește ? E rotund și timp. Și acum, priviți-l pe al meu ! (Fa întoarce capul într-o parte și face asistenței cu ochiul, șmechereste. Rîsete prelungite.)

Z. — Admit că ochiul tău nu e nici rotund, nici timp. Dar nu asta e întrebarea mea. Vrei să-mi răspunzi la întrebare ? Ești fericit în apă ?

Fa. — Afară din apă, pielea mi se usucă foarte repede și nu pot să trăiesc mult.

Z. — Mi-ai răspuns cam pe alături. Eu te-am întrebat dacă ești fericit în apă. Vrei să-mi răspunzi ?

Pr. Sevilla — Vă rog să nu-l brutalizați. Delfinul nu e obișnuit cu atîta agresivitate.

Z. — De ce nu vrea să-mi răspundă la întrebare ?

Fa. — Vreau să vă răspund, dar nu înțeleg. Unde aş putea trăi, dacă nu în apă ?

Z. — Fa, de vreme ce te uiți zilnic la televizor, presupun că nu ești cu totul neștiutor în materie de probleme internaționale.

Lorrimer. — Domnilor, vă aduc la cunoștință cu părere de rău că am depășit cu zece minute timpul prevăzut pentru această conferință de presă. (Proteste.) Vă amintesc cele ce am spus încă de la început : profesorul Sevilla socoate că această conferință de presă, cu flăsurile ei, cu întrebările și cu proiectoarele ei, este o grea încercare pentru elevii domniei sale și crede că nu e de dorit să fie prelungită mai mult de o oră.

Z. — Mr. Lorrimer, mai am trei întrebări : îmi dați voie să le pun ?

Lorrimer. — Bine, puneți cele trei întrebări și să fie ultimele.

Z. — Fa, ce crezi despre Statele Unite ale Americii ?

Fa. — Este țara cea mai bogată și mai puternică din lume. Apără libertatea și democrația. Modul de viață american este superior tuturor celorlalte.

Z. — Ce crezi despre președintele Johnson ?

Fa. — E un om bun care vrea pacea.

Z. — Ce crezi despre Vietnam ?

Fa. — Americanii nu se pot retrage de acolo. Ar însemna să se dea o primă agresiunii. *

Z. — În caz de război, Fa, ai lua arma în mână alături de Statele Unite ?

Lorrimer. — Deci sînt patru întrebări, nu trei. Și, dacă-mi dați voie, am să răspund chiar eu la a patra întrebare a dumneavoastră. Fa nu poate lua arma în mână, pentru că n-are mîini. (Rîsete.) Domnilor, vă mulțumesc pentru amabila dumneavoastră atenție, și propun să le mulțumim profesorului Sevilla și elevilor săi Fa și Bi pentru marea lor performanță. Cu adevărat, sînt mîndru că am trăit, împreună cu el, cu ei, cu dumneavoastră, această zi istorică. (*Aplauze prelungite.*)

*

Filozoful iugoslav Marco Llepovič, care se afla în Statele Unite, în vizită la o universitate din California, atunci cînd explodă, ca o bombă, conferința de presă de la 20 februarie, fu foarte impresionat de ciudata stare de euforie și de excitație de care era cuprins atunci publicul din Statele Unite și a descris-o în acești termeni unui prieten al său, medic la Sarajevo : „Marile însușiri pozitive ale poporului american comportă, ca o compensație, cîteva mici defecte, între care voi cita tendința spre mulțumirea de sine (*self-satisfaction*) și aptitudinea de a se simți moralmente justificat (*righteousness*). Și una și cealaltă sînt cu deosebire vizibile în momentul de față în

* În mod evident autorul îl pune pe Fa să debiteze sloganele televiziunii și presei americane, cu intenția de a le ridiculiza. (N. T.).

presă, la radio, la televiziune și în conversațiile particulare. Autolauda atinge la ora actuală un grad arareori egalat, chiar în momentele marilor succese spațiale. Cît despre (*righteousness*), îmbracă și ea, acolo, forme subînțelese. Tradusă în clar, revine cam la următoarele: *dacă noi, americanii, i-am făcut cei dintîi pe delfini să vorbească, este pentru că merităm.*

„Bineînțeles, faptul că s-a stabilit o comunicare pe deplin inteligibilă cu o specie animală are o imensă importanță și americanii pot pe drept cuvînt să fie mîndri. Dar ceea ce mi se pare neliniștitor este că acest mare progres științific, sau cum spun chiar ei, în termeni istorico-militari, această „cucerire a unei noi frontiere“ (*the conquest of a new frontier*), pare că dă o nouă strălucire pretenției lor la *leadership*-ul mondial. Cînd îți vorbesc despre acest prodigios salt înainte, americanii nu uită să citeze cu complezență sumele enorme pe care le-au investit de zece ani încoace (și pe care ei erau singurii în stare să le investească) în cercetările referitoare la delfini. Dar în același timp faptul că au reușit le apare ca un dar al Atotputernicului, făcut poporului cel mai vrednic de un asemenea dar. Iăcîndu-i pe delfinii lor să vorbească, Cerul i-a confirmat în mod limpede în misiunea mondială cu care se simt însărcinați.

„Așa e în cîrcurile intelectuale, dar la un nivel mai util e dureros să constăți în ce măsură această senzațională cotitură științifică în istoria lumii este numai decît interpretată în termeni de putere și de eventuală victorie militară împotriva altor țări. Șoferul taxiului cu care m-am dus eu la universitate mi-a declarat, după cîteva minute de conversație: *Acum, cînd delfinii noștri vorbesc, sînt gata să pun rămășag cu dumnea-voastră pe zece dolari că nici unul din acele blestемate submarine rusești nu va îndrăzni să se apropie de coastele noastre ca să ne expedieze rachetele lor infecte.*” * L-am întrebat dacă se socotește amenințat de sovietici. A răspuns: *Și încă cum! De ruși, de chinezi, de vietnamezi, de francezi și de toată gașca asta murdară!...* Cînd te gîndești că Statele Unite dețin în arsenalele lor atomice mijloacele necesare pentru a pulveriza nu numai pe toți dușmanii, ci toată planeta, inclusiv pe ele însele — te miră persistența unei febre obsidionale atît de

* *Rachete infecte* este, cred, o transpunere foarte îndulcită pe care Marco Llepovič o adoptă pentru expresia „*fucking missiles*”.

delirante la poporul cel mai puternic din lume. Este un simptom grav pentru că ideea unui război, și chiar a unui război de agresiune, poate fi într-o bună zi admisă fără rezistență de către o populație astfel prelucrată, dacă îi este prezentat ca un război preventiv împotriva unui inamic care se pregătește să o nimicească.“

Este necesar să adăugăm la observațiile lui Marco Llepovič că, în sînul poporului american, conferința de presă de la 20 februarie a declanșat și reacții mult mai simpatice : entuziasmul, umorul și duioșia. De la o zi la alta popularitatea lui Fa — cel puțin egală cu cea a lui Lindberg a doua zi după prima traversare a Atlanticului — a inundat America.

Dar e prea puțin să vorbim despre popularitate. Ar fi cazul să spunem mai degrabă dragoste și chiar adorație, atît de unanim și de puternic a fost elanul care a antrenat publicul spre cei doi delfini. Două sute de milioane de oameni de ispravă au început să vibreze de afecțiune la auzul numelor Fa și Bi. Fuseseră salutați de presă încă de a doua zi după 20 februarie, *ca cele dintîi animale înzestrate cu rațiune*. Dragostea de animale se contopi în inima americanilor cu cultul raționalului, lui, rezultînd un amestec aproape detonant. Observatorii simțiră atunci cum bate pulsul acestui mare popor și înțeleseră pînă unde poate să meargă excesul duioșiei sale. De la un capăt la celălalt al imensului continent, Fa fu în același timp iubit ca un *pet* *, admirat ca un copil minune și alintat ca un crou național.

O echipă de base-ball care se numea *The Lions* își părăsi denumirea și hotărî să se numească pe viitor *The Dolphins*. *Fa Fan Club*-urile se înmulțiră, mai ales printre tineri și mulți *idoli* imprimară, pentru uzul lor, discuri de muzică delfinică șuierată. Unul dintre ei, care făcu furori, nu avea alte cuvinte decît *I love you, Bi*, repetate pe toate registrele și pe toate tonurile, restul fiind ocupat de șuierături, ba languroase, ba arzătoare. Un dans, *the dolphin roll*, care consta din balansări și din frecări piept de piept, cei doi parteneri ținîndu-și brațele la spate, ca o aluzie la absența mîinilor la delfini, își făcu

* Animal favorit (N. A.) — Într-adevăr, în limba engleză, *pet* înseamnă *animal favorit*, dar nota autorului este aici plină de ironie, deoarece în franceză termenul înseamnă ceva scabros, intraductibil în românește. (N. T.)

apariția în Minnesota. În trei săptămîni cucerii Statele Unite, America latină și Europa occidentală.

Bi Club-urile, replici feminine ale *Fa Fan Club*-urilor, începură să apară cu duiumul, mai ales printre elevele de liceu de paisprezece-cincisprezece ani din *High Schools*. Aceste cluburi se bazau pe o identificare a fetelor cu Bi și comportau, în anumite cazuri, un cult al lui Fa atît de delirant, încît unii psihologi se alarmară și procedară la o anchetă discretă. Au descoperit astfel că la anumite *parties* * ale lor, care se desfășurau noaptea în piscine particulare, și care avea un caracter inițiat, unele *teenagers* ** înotau goale, călărind delfini de cauciuc și psalmodiind niște *negro spirituals* ***, în care numele Domnului era înlocuit prin cel al lui Fa. Argoul acestor adolescente suferise el însuși o mutație. Despre un băiat, spuneau : *O dear, be's a Fa*, sau dimpotrivă : *He's a dreadful anti-Fa* ****, după cum li se părea înzestrat sau lipsit de *sex-appeal*. Anchetatorii au semnalat că, după părerea lor, insigna *Bi Club*-urilor — un delfin cu capul ridicat, înfățișat în poziție verticală — era, în realitate, un simbol falic.

Comerțul fu prompt în ce privește exploatarea acestei extraordinare popularități. Un disc, care reproducea extrasele cele mai savuroase din conferința de presă de la 20 februarie, se vîndu în cîteva săptămîni în douăzeci de milioane de exemplare. O firmă de băuturi nealcoolizate creă *dolphin's drink*-ul recomandînd efectele lui tonice asupra nervilor și musculaturii. O variantă a uleiului de plajă fu numită *Dolphinette* : îți hrănea pielea, filtra în mod eficace razele vătămătoare și făcea ca epiderma să-ți devină la fel de moale și de lisă ca cea a unui copil mic. *The dolphin's brillantine* (parfumată cu lavandă) asigura părului masculin acea ținută fără greș, fără de care nu este cu putință reușita în viață. Magazinele fură înțesate de obiecte care îi reproduceau pe Fa și Bi. Desenată, litografiată, gravată sau sculptată, imaginea lor se găsea pe brichete, pe tabachere, pe servicii de masă, pe cravate, pe

* Reuniuni, petreceri (engl.).

** Fete între treisprezece și nouăsprezece ani (engl.) (N.A.).

*** Cîntece religioase protestante cîntate de negrii din S.U.A., pe o muzică specifică, derivată din muzica folclorică africană a strămoșilor lor. (N.T.).

**** Ah, dragă, e un Fa — E un îngrozitor anti-Fa (engl.).

scrumiere, pe pendule, pe cuiere, pe tăvi, pe carafe și chiar pe clante de uși (care nu aminteau de fel delfinii stilizați din secolul al XVIII-lea francez).

Doă *shows* despre delfini ținură afișul pe Broadway. În unul din ele, șazeци de *girls*, costumate în chip de delfine, se lăsau purtate în brațe de șazeци de dansatori îmbrăcați în costume care simbolizau valurile, dar senzația spectacolului era, fără îndoială, baletul nupțial, în care, în ceea ce părea să fie un acvariu uriaș, o pereche de delfini umani evolua cu grație și la limita erotismului.

În împărăția jucăriilor, delfinii — din cauciuc extraneted, cu ochii mobili, cu o gură care rîdea și cu o narină care emitea sunetele „Pa” și „Ma” prin simpla presiune pe aripioara dorsală — înlocuiau ursuleții. În vara următoare, o altă versiune, din cauciuc care se putea umfla, în mărime naturală, etanș și nescufundabil, înlocui pe plajă saltelele pneumatice. Lansată de o firmă mare, cu mijloace puternice, făcu obiectul unor iscusite afișe publicitare puse pe șosele : pe afișe se putea vedea un adolescent călărind vesel pe un delfin printre valurile dezlănțuite și avînd dedesubt legenda : *You should not go to seawithout a purpoise* *.

O mare casă de mode din New York lansă *New-Look* delfin și-si puse manechinle să defileze la Astoria. Erau îmbrăcate într-un fel de sac făcut dintr-o țesătură lisă și strălucitoare. Talia nu era marcată, iar rochia, după ce se îngusta la nivelul coapselor, se termina la genunchi printr-o evazare subită, fără îndoială pentru a figura aripioara caudală. Prezentatorul recomanda eventualelor cumpărătoare să adopte un mers ondulator, pentru a crea iluzia înaintării suple a ceteceului în apă.

Presa zilnică, hebdomadarele, publicațiile lunare, revistele de popularizare științifică și cele, deosebit de numeroase în S.U.A., care au ca temă natura și animalele, fură invadate de delfin. Majoritatea articolelor, a căror primă șarjă, inspirată de specialiști, făcuse obiectul unei atenții deosebite în ceea ce privește forma, erau scrise pe tonul obiectiv și cu laconismul faptic (în fiecare frază un singur fapt) al presei de dincolo de

* „N-ar trebui să intrai în mare fără un delfin” (sau „fără intenție”). Joc de cuvinte bazat pe *purpoise* (delfin) și *purpose* (intenție), luat din *Alice în Țara minunilor* (N. A.).

Atlantic, fără a exclude, totuși, ici și colo, mica doză de umor și nota sentimentală, care luau conciziei lor orice caracter sec.

Rîsul, bineînțeles, își rezerva partea leului în publicațiile mai ușoare. În primul său număr de după 20 februarie *Playboy* publică pe copertă un fotomontaj cu Anita Ekberg în costum de baie, strîngîndu-l în brațe pe Fa, cu legenda : *Fa zice că Anita are un trup făcut pentru a înota repede.*

The cartoonists * exploatareă tema în mod furibund. S-ar fi putut face nu unul, ci multe albume enorme, adunînd la un loc desenele cu care inundaă ei presa. Una dintre aceste *cartoons* înfățișă un delfin învățător (cu ochelari), citind unei clase de delfinași cufundați în apă, o carte susținută la suprafața apei de un pupitru înzestrat cu plutitoare. În primul plan, însă, un tînăr cetaceu, cu mutra recalcitrantă și dezgustată, pare că se dezinteresează de lecție, în timp ce doi dintre vecinii săi schimbă următoarele comentarii :

— *What's wrong with him ?*

— *He says he wants to learn Russian. ***

Un alt *cartoon* situează acțiunea într-un oceanarium din Florida, cu puțin înainte de spectacol (publicul începuse să se înghesuie la intrare) ; niște delfini defilează în fața paznicilor lor neliniștiți, agitînd pancarte pe care se poate citi :

MORE FISH !

MORE WATER !

AND LESS WORK ** !

Chiar înainte ca Fa să se fi ridicat pînă pe piscurile popularității delfinul își făcu apariția în *comics* ****-uri cu faimosul Lil Abner de la *New York Herald Tribune*. După 20 februarie, se înțelege de la sine că a inspirat un număr din ce în ce mai mare de benzi desenate. Una dintre ele, poate cea mai caracteristică, era intitulată *Bill and Lizzie* și povestea aventurile unei perechi. Bill apărea ca un fel de super-delfin, înzes-

* Caricaturistii (engl.).

** Ce-i cu el ? — Zice că vrea să învețe rusește (engl.).

*** Mai mult pește ! Mai multă apă ! Și mai puțină muncă !

**** Benzi desenate.

trat cu un piept enorm și cu o viteză de înot de necrezut, în timp ce Lizzie, mult mai mică și cu forme mai curbe, clipea cochet din ochi. Povestea conținea peripeții, palpitate, mai ales răpirea lui Lizzie de către un oarecare Karsky. (Avea nume slav, dar trăsături asiatice, așa încît desenatorul lăsa cititorului o anumită latitudine de interpretare.) Karsky, capturînd-o pe Lizzie și fugind cu ea într-o barcă cu motor puternică, vroia să-l determine pe Bill să intre în serviciul unei puteri străine (și ea, tot neprecizată), dar Bill rămînea credincios Statelor Unite. În fruntea unui comando de delfini atletici, el îl ajungea din urmă pe Karsky după o cursă nebună în plin ocean, scăpa de împușcături plonjînd, răsturna barca, în care se aflau oamenii acestuia, îl doboră pe Karsky cu lovituri de coadă (fără să-l ucidă) și aducîndu-l inert în spinare, îl preda justiției seculare. *

*

Adevărul ne obligă să spunem că tot concertul de laude și declarații de dragoste care s-a îndreptat spre delfini după 20 februarie n-a fost unanim. Cîteva voci discordante s-au putut auzi ici și colo, iar presa a făcut numaidecît mare caz de ele, satisfăcînd astfel acea nevoie de contradicție care dormitează în fundul sufletului omenesc. Unu anume T. V. Mason, angrosist de fierărie, fost candidat la un scaun de senator într-un stat din sud, puse, într-un discurs răsunător, cîteva întrebări pe un ton iritat ** : „De ce — a întrebat el — delfinul nostru se numește Ivan ? Profesorul Sevilla este comunist ? Și dacă da, cum se poate explica faptul că o agenție de stat a încredințat unui comunist grija de a-i învăța pe delfinii noștri să citească ? Eu am doi copii, încă mici — continuă Mason cu emoție — un băiat și o fată, și sper că vor deveni într-o zi, ca și tatăl lor, buni americani, dar pentru nimic în lume, nici

* Marco Llepovič a decupat și i-a expedit prietenului său din Sarajevo acest episod din *Bill and Lizzie*, pe care-l considera ca un simptom al febrei obsidionale de care suferea poporul american. (N.A.).

** Începînd de aici cititorul va avea ocazia să întîlnească numeroase și variate mostre ale isteriei războinice și ale furibunde propagande anticomuniste pe care o cultivă negustorii „angroșiști de fierărie“ de felul celui citat (N.A.).

chiar pentru un milion de dolari, n-aş accepta ca un comunist să-i învețe abecedarul“.

La cererea lui Adams, care nu lua acest atac în glumă, Sevilla explică într-un comunicat că în ajunul nașterii lui Fa văzuse la un cineclub un film intitulat *Ivan cel Groaznic*. A doua zi, când delfinașul se născu, unul dintre asistenții săi observase că noul născut manifesta o teribilă vitalitate ; „bine, în acest caz — spusesese Sevilla — să-l numim Ivan“. Această glumă nu este, poate, de prima calitate, dar în orice caz, chestiunea nu are nici o importanță. Până una-alta, spunea în concluzie comunicatul, învinuirile lui T. V. Mason sînt fără obiect, deoarece Ivan nu este cunoscut de public sub numele de Ivan, ci sub numele de Fa, pe care și l-a dat singur.

În sînul Congresului, un schimb de cuvinte destul de viu îl opuse pe senatorul Salisbury senatorului Spark, poreclit „senatorul roman“, din pricina înclinării sale pentru citatele latinești. Senatorul Salisbury propusese Congresului înființarea unor burse care să le permită delfinilor sovietici să viziteze *oceanările* S.U.A., „pentru ca savanții noștri să-i poată compara cu frații lor americani“. Spark combătu această propunere în termeni elocvenți. Spuse că, chiar dacă rușii le-ar dăruia Statelor Unite toți delfinii lor, n-ar sfătui Congresul să accepte acel dar ; *timeo Danaos*, declarase el, *et dona ferentes*. * Răspinses *a fortiori*, cu cea mai mare energie, ideea de a invita în S.U.A., pe cheltuiala contribuabilului american niște delfini subversivi. În concluzie, calificase propunerea senatorului Salisbury drept *indecentă și lipsită de răspundere*.

Paul Omar Parson (poreclit P.O.P. sau, mai familiar, Pop, de către prietenii), merse mult mai departe decît T. V. Mason și chiar decît senatorul Spark, ridicîndu-se împotriva principiului însuși al educării delfinilor. Pop era cunoscut de marele public de cînd cu incidentele regretabile care îi marcaseră candidatura la postul de guvernator al unui stat din sud. Era un personaj din topor și athletic, căruia îi plăcea să-și scoată haina cînd își rostea discursurile și de al cărui limbaj violent și colorat făceau mare haz ziaristii. „Creierul meu — exclamă el într-un discurs pe care îl rosti la Atalanta în fața prietenilor săi politici — nu e în stare să înțeleagă de ce cheltuiește con-

* Mă tem de greci, chiar cînd fac daruri (lat.).

gresel banii noștri pentru educarea delfinilor. Am săvârșit nebunia de a-i învăța pe negrii noștri să citească și avem destule belele cu ei, fără să ne mai ridicăm și delfinii în cap. Așadar delfinii să rămână la locul lor, în mare și noi la al nostru și are să fie mai bine pentru toată lumea". „Trăim într-o lume de nebuni, de lași și de trădători" — continuă Pop cu vigoare — „Dar atîta timp cît mai am o picătură de sînge în vine, am să mă ridic împotriva nebuniei, lașității și subversiunii". (Aplauze.) „În ceea ce mă privește, ca orice american vrednic de acest nume, iubesc mult animalele, și mai cu seamă pe cățelul meu Rookie, dar socot că rolul cățelului meu Rookie este să se țină după mine pas cu pas, iar cînd mă așez pe scaun, să se culce la picioarele mele și să nu discute cu mine despre așa-zisele avantaje ale integrării". (Rîsete.) „În ceea ce-i privește pe delfini, țin să-mi arăt aici, o dată pentru totdeauna, părerea" — continuă el, bătînd cu enormul său pumn în pupitrul aflat în fața sa. Făcu o pauză dramatică și reluă, umflîndu-și vocea : „socot că locul unui pește e în farfuria mea, și nu așezat la masa mea, ca să-mi facă observații deplasate !" (Rîsete și aplauze.) „Veți vedea" — exclamă el în concluzie — „că delfinii ne vor cere în curînd drepturi cetățenești !" (*Aplauze prelungite, urmate de strigăte de batjocură și de ostilitate la adresa delfinilor.*)

Temerile exprimate de Pop își găsiră o expresie deosebit de tragică în apropiere de locul cel mai renumit din Statele Unite. La 22 februarie, Mr. și Mrs. Fuller, învățători de vîrstă mijlocie, în călătorie de nuntă la Niagara Falls, își curmară viața cu somnifere în camera lor de hotel. Își explicau gestul într-o notă prinsă de pernă cu un ac. Vestea, spuneau ei, că delfinii vorbesc, îi împinsese la deznădejde, pentru că această noutate cînta prohodul supremației speciei umane. Juriul dădu un verdict de *nebunie temporară*, datorită oboselii călătoriei și tensiunii nervoase a lunii de miere la niște persoane cam vîrstnice.

*

Spre cîntea poporului american, chiar la ora la care aceste manifestări negative își croiau drum, bărbați și femei, vo-

luntari, începuseră să se ocupe de apărarea drepturilor delfinilor și de îmbunătățirea condițiilor lor de existență.

Un grup de psihologi, care obținuse de la agenția de stat permisiunea de a sta de vorbă câteva ore cu Fa și Bi, în *oceanariul* din Florida unde fuseseră transportați, și care îi urmăriseră ulterior, în diferite oceanarii, pe frații lor muți (*their inarticulate brothers*), publicară un raport, al cărui rezumat, adus la cunoștința publicului, prin presă, făcu o impresie adâncă.

„Din convorbirile noastre cu Fa și Bi — spuseră psihologii — tragem concluzia că acești doi delfini dispun de vocabularul, de cunoștințele și de inteligența teenager-ului * american mijlociu, cu singura deosebire că nu cunosc argoul și se exprimă într-o engleză corectă. Inteligența naturală a delfinilor muți, dacă o judecăm după comportarea lor, nu este mai puțin vie, chiar dacă ei nu dispun, evident, de tot atâtea mijloace pentru a o exprima. Am ajuns la părerea că relațiile om-delfin, oricât de bune ar fi în aparență în oceanarii, ar trebui să evolueze în sensul unei mai mari egalități. Afecțiunea pe care dresorii și îngrijitorii o simt pentru delfini este reală și adeseori mișcătoare, dar comportă o nuanță de condescendență care dovedește că, totuși, complexul om-animal și prejudecățile legate de el nu a fost depășit. Relațiile om-delfin, în schimb, sînt excelente la profesorul Sevilla. Este probabil, de altfel, că numai datorită profunde sale omenii și completei sale lipse de prejudecăți (*his complete freedom from prejudices*), a ajuns profesorul Sevilla, cu Fa și Bi, la remarcabilele sale rezultate.“

„În toate bazinele pe care le-am vizitat — continua acest raport — delfinii sînt foarte bine hrăniți. Ei primesc îngrijiri medicale adecvate. Totuși, condițiile lor de viață trebuie să fie îmbunătățite, deoarece cazarea lor într-un spațiu limitat nu se poate să nu aibă cu timpul repercusiuni asupra echilibrului lor mental. În această privință, am dori să subliniem că în nici un caz bazinele nu ar trebui să fie circulare, pentru că delfinii contractează acolo obiceiul abrutizant de a merge roată, analog cu acel du-te-vino neconținut al fiarelor în cuștile lor. Ar fi de preferat să li se pună la dispoziție bazine dreptunghiulare, avînd latura mare de o sută de metri, lungime minimă care să le permită cît de cît un înot rapid și care le-ar da cel puțin

* Adolescent în vîrstă de 18-20 ani (engl.).

iluzia libertății. Totuși, remediul cel mai bun pentru complexul lor de claustrare, ținând seama și de loialitatea legendară a delfinilor față de prietenii lor umani, ar fi să li se dea voie să petreacă, din timp în timp, vacanțe în marea liberă, comparabile cu permisiile de desindere ale ostașilor.“

Asociația Mamelor Americane dădu publicității, aproape numaidecît după aceea, o serie de păreri, care sunau cam la fel. „De vreme ce delfinii vorbesc — declarară Mamele — nimeni nu-i mai poate considera animale. Așa fiind, ce drept are dr. Lilly sau orice alt savant să înfigă electrozi în craniul acestor făpturi ? Ce drept au directorii *oceanariilor* să-i pună să muncească fără salariu și fără limită de timp, ca pe niște animale de circ ? Și pentru ce delfinele sînt nevoite să accepte partenerii impuși de către directorii de bazin, în loc să și-i aleagă libere, așa cum este, cu siguranță, cazul în mediul lor natural ?“

*

Cît despre reacțiile bisericilor, acestea se numărară printre cele mai generoase prin spirit și printre cele mai profunde prin implicațiile lor, pentru că de fapt se refereau la statutul viitor al delfinilor în societatea oamenilor. Cel dintîi care puse problema fu un pastor evanghelist, pe nume Leed, într-un articol răsunător intitulat : *Datoria lui Iona*. Leed atrăgea atenția că delfinul este un cetaceu, ca și balena (sau, mai degrabă, ca și cașalotul) care îl înghițise pe Iona. Dar faptul vrednic de a fi amintit este că balena — ca să folosim limbajul tradițional — nu-l sfîrtecăse pe Iona între formidabilele sale fălci. Nici nu făcuse din el o pastă, grație mușchilor și sucurilor din stomacul ei. Înghițindu-l, îi oferise un adăpost, nu un mormînt. Iar după cîteva zile îl restituise așa cum fusese, intact, viu, păstrat pentru sarcinile care îl așteptau. Tainică și providențială convență între cetaceu și om !

Leed spunea că făcuse aceste reflecții citind darea de seamă a conferinței de la 20 februarie. Înțelesese atunci că omul are o datorie de recunoștință de plătit cetaceului, deoarece acesta fusese marcat, față de om, încă din timpurile cele mai vechi, cu o pecete predestinată. Leed continua spunînd că simțise un șoc atunci cînd, dînd replica unui ziarist bine intenționat, Fa întrebase, în maniera lui sinceră și spontană : *Cine este Dumne-*

zeu? Care creștin — întreba Leed — nu e cuprins de *simțăminte dureroase* în fața unei asemenea ignoranțe? Desigur, ziaristul răspunsese cât putuse de bine, dar singurul răspuns — Leed nu se temea să spună lucrurilor pe nume — ar fi evanghelizarea. Căci întrebarea aceasta *Cine este Dumnezeu?* nu este o întrogare banală, susceptibilă de a primi un răspuns omenesc, adevărat sau fals, după caz. Întrebarea aceasta *Cine este Dumnezeu?* este prin ea însăși o năzuință. Dacă Fa, așa cum reiese din toate indiciile, este o făptură înzestrată cu rațiune, este în stare să se deschidă și misterelor credinței.

În rîndul pastorilor evanghești, la fel ca și în cel al pastorilor celorlalte secte, teza îndrăzneată a lui Leed n-a fost acceptată, totuși, fără să întâmpine obiecții și rezistențe. „Desigur — scrisese în legătură cu aceasta pastorul baptist D. M. Hawthorne — animalele își au locul lor în creație. Ca și omul, sînt și ele făpturile lui Dumnezeu, pentru că de la cel mai mare pînă la cel mai infim, de la cel mai folositor pînă la cel mai veninos, pe toate le-a scos el din Neant. Dar Dumnezeu le-a așezat pe o treaptă inferioară pe scara ființelor, subordonîndu-le omului. Dumnezeu n-a admis ca ele să-L iubească, să-I adore tainele, să-și găsească răsplata în raiul Lui“. „Admit spusese lui Leed“ — continua Hawthorne — că delfinul Fa apare ca o făptură cu rațiune. Din nefericire, sufletul și rațiunea nu sînt sinonime. Delfinii au oare un suflet? Acesta-i miezul problemei. Ca să fim siguri dacă au sau nu, ar trebui nici mai mult, nici mai puțin decît o a doua revelație, sau cel puțin un semn sigur și neîndoios. Evanghelizarea delfinilor este o lucrare generoasă, dar care deschide poate drumul către unele licențe regretabile, pentru că ne cheamă să depășim textele pe care ni le-a dat Dumnezeu ca să ne călăuzească“. „Avem oare dreptul — întreba Hawthorne în concluzie — să modificăm în același timp și litera și spiritul Cărilor sfinte și să spunem unui delfin, pentru a-l catehiza, că Mesia a murit pe cruce ca să-l mîntuiască?“

În clipa aceea intră în joc reverendul P. Schmidt. Născut în Franța, probabil evreu de origine, crescut în Canada și în Statele Unite, Schmidt era un iezuit cu mintea deschisă și un erudit. Doctor în teologie, doctor în științe, etnolog, sociolog, numismat, arheolog, în afară de cele două limbi materne ale sale (engleza și franceza), cunoștea și italiana, spaniola, germana, româna și ceha (pe aceasta din urmă o vorbea, după spu-

sele cehiler, fără accent, lucru foarte rar la un străin). Corespundase cu Teilhard de Chardin, cu lordul Bertrand Russel, cu Günther Anders și cu filozoful Garaudy. La șaizeci de ani trecuți, învăța rusește, „pentru ca să-l citească — zicea el — pe Tolstoi în original“.

Schmidt porni să atace, cu vigoare și talent, teza lui Hawthorne. „Prima lui greșală — spunea el — este că aduce girul religiei discursului odios și ridicol rostit de P.O.P. la Atalanta. Acesta este un pericol pe care Hawthorne însuși l-ar fi deplîns cel dintîi dacă l-ar fi observat. Cu riscul de a se discredita, creștinismul nu poate să pară că se detașează de doctrine politice retrograde. El trebuie, dimpotrivă, să-și dea osteneala să păstreze contactul cu evoluția lumii, să asimileze progresele gândirii și să lucreze în vederea includerii, într-un fel sau altul, a celor mai importante descoperiri ale științei. Hawthorne are dreptate, desigur, cînd face deosebirea dintre suflet și rațiune. Dar în cazul de față pe ce se întemeia el pentru a afirma, cel puțin prin implicație, că delfinii nu au suflet ? Într-adevăr, ce este sufletul, dacă nu, pentru ființă, facultatea de a resimți angoasa metafizică a condiției sale și de a se desprinde de ea prin avîntul credinței ? Credințele religioase ale delfinilor, continua Schmidt, așa cum apar ele în declarațiile lui Bi (conferința de presă de la 20 februarie), sînt primitive și rudimentare ; ele nu conțin însă în mai mică măsură esențialul sentimentului religios : 1. *Noțiunea de paradis pierdut* : delfinii au fost izgoniți de pe pămînt într-o epocă depărtată ; 2. *Noțiunea lumii de apoi* : pămîntul este un paradis la care au acces după moarte ; 3. *Noțiunea jertfei de sine* : sînt gata să-și piardă viața pentru a ajunge mai repede și mai sigur la mîntuire ; 4. *Noțiunea de perfecțiune, vrednică de adorat* : ei resimt vii sentimentele de dragoste pentru om, descris (inexact) ca nesfîrșit de bun și atotputernic. Scriitorul francez Vercors are dreptate“, continua Schmidt, cînd pretinde că singurul test serios cu privire la calitatea de om nu este nici aparența fizică, nici graiul, nici măcar inteligența, ci sentimentul religios.

„Contrar celor ce gîndește Hawthorne, nu este nevoie să așteptăm o a doua revelație, pentru că revelația, tocmai, este că putem admite astăzi evanghelizarea delfinilor, avînd mijlocul s-o facem. Semnul sigur și neîndoios pe care îl pretinde Hawthorne, l-am și primit : este apariția miraculoasă a darului vorbirii la delfini.“

„Antropocentrismul, continua Schmidt, ca și geocentrismul, și-a trăit traiul. Omul nu mai e singur pe planeta lui. Va trebui de acum înainte să admită ca fiind egale cu el animalele care corespund criteriilor prin care se definește omul. Depășind conservatorismul minților invidioase, vom înțelege că omul și delfinul este una și aceeași ființă, cu nume diferite. Vom putea atunci, fără să fim absurzi, să-i spunem delfinului că Isus Cristos a murit pe cruce pentru a-l mântui, căci prin *Om* va trebui de acum încolo să înțelegem orice ființă înzestrată cu sentiment religios și care poate fi instruită în adevărata credință prin graiul articulat.“

„Încă o dată — încheia Schmidt, revenind cu plăcere la teza sa favorită — descoperim că nu există antinomie adevărată între știință și religie. Dimpotrivă, știința ne duce la o lărgire a noțiunii de om, care deschide în fața noastră perspective amănunțite: grație ei, vom putea acum să facem să pătrundă cuvântul lui Cristos până în adâncurile oceanelor.“

În urma acestui articol, mai mulți preoți, aparținând unor biserici diferite, îi scriseră lui Lorrimer pentru a-l ruga să le înlesnească accesul la Fa și Bi, ca să-i catehizeze. Se izbiră de un refuz, exprimat în termeni politicoși. „Comisia, răspunse Lorrimer, înțelege mobilurile foarte respectabile care dictează aceste cereri, dar nu vede, deocamdată, mijlocul de a le satisface, deoarece locul în care profesorul Sevilla îi instruieste pe Fa și Bi este ținut secret, pentru evidente motive de securitate. * Oficial, cel puțin, evanghelizarea delfinilor nu este coaptă.“

O problemă cu totul diferită reținu atenția Casei Albe și păru că-i cere o rezolvare rapidă. Nu este de ajuns să fie instruit un delfin sau doi. Dacă este vorba ca delfinii să devină pentru marina S.U.A. auxiliari prețioși, mai trebuie luate fără întârziere toate măsurile utile pentru a se asigura recrutarea lor. Pus în stare de alertă de consilierii săi, președintele Statelor

* Aceste „motive evidente“ nu erau cele adevărate, cum avea să-i mărturisească Lorrimer mai târziu lui Adams într-o convorbire particulară. „Cu psihologii, treacă-meargă. Dar preoții! Dumneata și eu, David, sîntem creștini, ceea ce nu ne-a împiedicat niciodată să ne facem datoria. Dar Dumnezeu știe cum vor reacționa Fa și Bi dacă le-am vîrî Evanghelia în cap! Îi vezi pe ei martori ai lui Iehova și contestatori ai conștiinței?“ (N.A.).

Unite nu-și pierdu vremea : trecu la acțiune. Reamintind hotărârea istorică de la 25 septembrie 1945 a președintelui Truman, de a anexa platforma continentală a Statelor Unite — hotărâre care împinsese frontierele submarine ale țării cu mult dincolo de apele lor teritoriale — guvernul Statelor Unite aduse la cunoștință că îi consideră de acum înaintea pe delfini, pe marsuini, pe delfinii arctici, pe cașaloți și pe celelalte cetacee, a căror arie de împerechere și de circulație este cuprinsă în limitele platformei lor continentale, ca aparținând Statelor Unite. În consecință, pescuitul, urmărirea și capturarea numitelor cetacee sînt interzise oricărui vas, vapor sau dispozitiv, oricărui pescar sau grup de pescari și oricărei întreprinderi de pescuit, de orice naționalitate ar fi, problema trecînd în competența exclusivă a marinei S.U.A.

Acest text depășea cu mult considerațiile practice care îi inspiraseră pe autorii lui. El introducea în evoluția lumii un fapt cu imense implicații : noțiunea de delfin american.

Reacțiile internaționale, după conferința de presă de la 20 februarie, n-au fost neașteptate : politicoase din partea statelor socialiste, admirative în țările prietene, admirative și neliniștite la națiunile Lumii a treia...

...În Anglia, A.C. Crescent, membru al Parlamentului, îl întreabă pe primul ministru în ce condiții Marea Britanie, țară maritimă prin excelență, s-a lăsat devansată în așa hal în cercetările privitoare la delfini. A. C. Crescent era considerat de propriul său partid ca un francțiror excentric și cam ținut, dar intervențiile sale agresive, excesive, întotdeauna percutante, erau totuși foarte ascultate. Primul ministru răspunse că, desigur, „în această țară“ există cetologi excelenți, dar că Marea Britanie nu are posibilitatea de a cheltui sute de milioane de lire sterline numai pe cetologie și că, în plus, nu dispune, pe coastele sale de o mare caldă pentru a crește delfini. A. C. Crescent întreabă dacă primul ministru este în așa măsură neștiutor în problemele mării, încât nu cunoaște că există și delfini de mare rece. Primul ministru răspunse că Fa și Bi sînt niște *Tursiops truncatus* și că *Tursiops truncatus*, după cîte știe el, trăiește în ape calde. A.C. Crescent declară că, după părerea sa, temperatura apei nu are nici o legătură cu problema (*was completely immaterial*). Judecînd după experiența sa, nu vede de ce apa rece ar fi o piedică în calea alfabetizării. (Rîsete.) Îl întreabă pe primul ministru la ce servesc sumele importante cheltuite în fiecare an de către Royal Navy, de vreme ce un costisitor portavion britanic poate fi scufundat în cîteva mi-

nute de un delfin inamic, pe care nici un sonar nu-l poate detecta. (*Hear ! Hear !*) * Primul ministru declară că temerile onorabilului deputat nu sînt întemeiate, dat fiind că, pînă în acea zi, numai delfinii americani sînt operaționali. Onorabilul deputat vru atunci să știe dacă primul ministru poate da asigurări că nici China populară, nici U.R.S.S. nu vor dispune niciodată de delfini operaționali. Primul ministru spuse că nu poate da astfel de asigurări, dar că la caz de nevoie flota Marii Britanii se poate bucura de protecția delfinilor americani în cadrul N.A.T.O. A.G. Crescent trase adînc aer în piept, iar ochii începură să-i lucească. Îl adusesse pe primul ministru unde voise.

„Cu ale cuvinte — declară el — noi cerem Statelor Unite să ne dea voie să supraviețuim iar ele ne dau voie ! Noi le cerem să salveze lira sterlină și ele o salvează ! Noi n-avem delfini ; ei și ? ni-i împrumută pe ai lor ! Cum spunea Disraeli despre Irlanda, cu privire la noi : sîntem, față de Statele Unite într-o situație de „cerșetorie majestuoasă“. (Proteste.) „Nu mai avem economie independentă, nu mai avem monedă și nu mai avem politică externă. (Strigăte de „gaullist ! gaullist !“) Dacă înseamnă să fii gaullist cînd iubești Marea Britanie, atunci, da, sînt gaullist. (*Risete.*) Cum aș putea să ascund acest lucru ? Sînt profund șocat de deteriorarea prestigiului nostru în lume și de alinierea noastră necondiționată la Statele Unite. Acestea sînt faptele și ar fi o ipocrizie să le întoarcem spatele : sîntem pe cale de a deveni o colonie a fostei noastre colonii !“ (Strigăte de „Shame ! Shame !“ **).

În Franța, deputatul Marius Sylvain, unul dintre membrii cei mai străluciți ai opoziției, îl interpelă în acești termeni pe primul ministru :

„Ați adus un just omagiu științei americane, care a înfăptuit un prodigios salt înainte făcîndu-i pe delfini să vorbească. E bine, domnule prim ministru, dar încă nu e destul. Vă invit să mergeți ceva mai departe cu reflecțiile dumneavoastră. Franța nu posedă delfini care vorbesc. Statele Unite posedă astfel de delfini. Credeți că a fost oportună retragerea noastră din

* Bravo ! Bravo ! (engl.)

** Rușine ! Rușine ! (engl.)

N.A.T.O. într-un moment al istoriei în care orice flotă de război va avea nevoie, pentru a o apăra, de aceși indispensabili auxiliari ? (Aplauze pe băncile Federației și ale Centrului democrat.) Într-un cuvânt, invit guvernul să privească lucrurile în față, în loc să se refugieze în visuri de măreție care se inspiră din naționalismul cel mai strîmt. (Proteste ale U.N.R.) Deschideți ochii, domnilor ! Din punct de vedere economic, financiar, militar, Franța este o țară mică și care nu poate *fare da se !* * (Vii proteste ale U.N.R., ale independenților și pe alte cîteva bănci.) Tăgăduiți ? (Strigăte : „Da ! Da !”) Bine, în acest caz spun că Franța va trebui să aleagă : ori acceptă să reintre în N.A.T.O. (Proteste ale U.N.R. și ale altora) și atunci vasele sale vor primi de la Statele Unite acea pavăză de delfini fără de care o flotă de război, la ora actuală, nu mai are altceva de făcut decît să se întoarcă la fier vechi (*proteste*), sau Franța își educă propriii ei delfini. (Strigăte : „Da ! Da ! De ce nu ?”) Spuneți : „De ce nu ?” Și eu spun la fel. (Strigăte ironice pe băncile U.N.R. : „Atunci votați cu noi !”).

„Spun, după dumneavoastră, De ce nu ?, și totuși n-am să votez cu dumneavoastră și am să vă spun și motivul. Dar mai înainte vă invit să meditați la anumite fapte și la anumite cifre. Statele Unite numără o sută cincizeci de cetologi. Japonia optzeci. Anglia și Germania federală cîte cincisprezece fiecare. Și știți, domnilor, cîți cetologi numără Franța ? Doi ! (Exclamații și proteste.) Am spus : doi. Domnilor din majoritate, care sînteți la putere din 1958, ce ați făcut, de atunci, pentru cetologie ? Am să răspund în locul dumneavoastră : Nimic ! Absolut nimic ! (Aplauze și proteste.) Ați organizat cercetări cetologice ? Nu. Ați creat și ați subvenționat laboratoare de cetologie ? Nu. V-ați preocupat de problema formării de cetologi ? Nu. Ați capturat delfini în Mediterană ca să fie audiați ? Nu. Ați creat măcar bazine pentru a-i primi, în viitor, pe acești delfini ? Nicidecum. Unul dintre cei doi cetologi francezi v-a cerut un colț de insulă în fața Marsiliei ca să instaleze acolo delfini. I l-ați dat ? Nu. Și știți, domnule ministru, unde s-a dus acest

* Să se descurce singură (ital.).

cetolog ca să-i studieze pe delfini ? Am să vă spun : în Statele Unite !” * (Rîsete, aplauze și proteste.)

În Italia, ca și în celelalte țări din Europa occidentală, reacțiile politice nu au fost fundamental diferite de cele ce se manifestaseră în Marea Britanie și în Franța. Atlanticii și anti-atlanticii își extraseră noi argumente pentru tezele respective din noul succes al americanilor.

*

Goldstein, anunțat vineri 6 martie de către Adams, își făcu apariția simbătă la bungalow, imediat după-amiază. Era înalt, lat în umeri, cu pieptul mare ; smocuri de păr roșcovan și alb care îi ieșeau de sub gulerul deschis, cu gîtul mușchiulos, cu trăsăturile energice, cu bărbia agresivă, cu o coamă deasă, albă și creată, care îi dădea înfățișarea unui leu bătrîn ; mergea puțin cam pe o margine pe terasa bungalowului ; picioarele-i groase și mușchiuloase păreau că saltă la fiecare pas pe tălpile de crep. Cu capul un pic înclinat înainte, cu umerii greoi și rotunzi, cu ochii albaștri mici, veseli și vicleni, fixați pe Arlette și pe Sevilla, zise : mă numesc Goldstein. Se adresase cu o voce puternică, întinzîndu-i lui Sevilla mîna lătă și păroasă ; cu sînt rechinul evreu care, începînd de azi, vă va lua zece la sută din drepturile dumneavoastră de autor. Miss Lafeuille, e un mare privilegiu să vă întîlnesc, sînteți de o frumusețe răpitoare, încă și mai măreață și mai seducătoare decît pe fotografii, semănați ca două picături de apă cu Maria Mancini, știți care, fata pe care o adora Ludovic al XIV-lea. Goldstein, zise Sevilla rîzînd. Este inutil să încerci s-o epatezi pe Arlette cu erudiția dumitale, cei de la *Life* au comparat-o primii cu Maria Mancini și este inutil să-i faci curte, mă însor cu ea peste o săptămînă, ai face mai bine să stai jos și să iei un pahar. Te însori cu ea ? zise Goldstein trîntindu-se într-un fotoliu alb lăcuit care scîrțîi sub greutatea trupului său ; cînd crezi că termini cartea despre Fa și Bi ? În șase luni, cred. Goldstein își înălță capul cu un aer voios și inspirat, părul

* Reproșurile lui Marius Sylvain nu erau, de altfel, decît parțial întemeiate, deoarece primul guvern Pompidou înfiinșase un centru național de cercetări delfinologice, la Biarritz, în aprilie 1966 (N.A.).

alb îi strălucea ca o aureolă în jurul capului. Ei bine, *Bruder*, zise el bătându-l ușurel pe umăr pe Sevilla, trebuie să te însori peste șase luni, în momentul apariției cărții ; văd de pe acum titlurile din ziare :

PA WEDS MA ! *

Sevilla și Arlette începură să rîdă, iar Goldstein roși. Ce lansare, lumea are să vă adore, Sevilla ești atît de celebru, încît se așteaptă toți să te însori cu un sac și vor fi mișcați pînă la lacrimi că te însori cu o micuță dactilografă fără avere. Dar eu nu sînt o micuță dactilografă ! zise Arlette. Uite ce, zise Sevilla, e plină de diplome, iar tatăl ei e un grangur în asigurări. Știu, știu, replică Goldstein, îți închipui că v-am buchișit biografiile înainte de a veni, nu vă spun adevărul așa cum e, vă spun adevărul așa cum îl vor spune ziarele, toată America era să înceapă să smiorcăie de duioșie aflînd că Sevilla se căsătorește cu secretara lui, în loc să se însoare cu doamna Cutare-Nuștiucum, regina oțelului. Din păcate, zise Sevilla, nu se pune chestiunea să așteptăm apariția cărții, ne căsătorim peste opt zile. Goldstein dădu din umerii săi puternici și încrunță sprîncenele : ascultă, n-aș vrea să fiu prost crescut. Sevilla ridică mina. Nu te sili, zise el rîzînd. Bine, înțai viință Goldstein și mormăi printre dinți ceva de neînțeles care semăna cu niște cuvînte nemțești. Sevilla îl privi surprîns, iar Goldstein îl măsură la rîndul său o secundă încheiată, cu fața serioasă și încordată. Ascultă, Sevilla, ar trebui totuși să ne lămurești, ești evreu sau nu ești ? Mi-ar face mare cinste să fiu, zise Sevilla, ținînd capul rezemat de spătarul fotoliului și privindu-l pe Goldstein cu ochii săi întunecați, scînteietori, pe jumătate închiși ; ăsta nu-i un răspuns ; este singurul pe care ți-l pot da. Ascultă, zise Sevilla, adevărul este că nu știu, nici chiar Mr. G nu știe și mă întreb ce importanță are, la urma urmei, dacă sînt evreu sau nu, îmi place să mă gîndesc, zise Goldstein timbrîndu-și vocea în notele de jos cu o emoție pe jumătate reală, pe jumătate prefăcută, de care păru că se amuză el însuși după aceea, îmi place să mă gîndesc că majoritatea oamenilor superiori ai vremii noastre sînt evrei : Einstein, Freud, Marx. Ce rasism, zise Sevilla, am să-ți sugerez alte nume, mai penibile,

* Pa se însoară cu Ma (engl.).

Oppenheimer, Teller ? Goldstein roși. Să nu facem confuzie, Sevilla ! Îl condamn pe Teller, a pus la punct bomba H în plină pace, dar Oppie, ah, îl apăr pe Oppie, s-a apucat să construiască bomba A în timpul războiului, când ne temeam ca Hitler să nu ajungă s-o facă înaintea noastră ; știu, zise Sevilla cu amărăciune, a făcut bomba A pentru a-i învinge pe naziști și Truman a folosit-o împotriva japonezilor, asta e ironia cercetării științifice. Goldstein își duse whisky-ul la buze și începu să bea ; Sevilla îi privi mâna cu invidie, era lată, mușchiuloasă, cu degetul gros foarte lung, nu apuca paharul, ci îl lua, cum s-ar spune, în stăpânire, era mâna unui om care se mișca la largul lui în lumea lucrurilor. Eu am pierdut această simplitate, își zise Sevilla.

Goldstein își puse paharul pe masă ; dragul meu, dacă vrei să-ți îngrijesc finanțele, trebuie să ai încredere în medic, Adams îmi spune că ții cincisprezece mii de dolari de doi ani în contul dumatile din bancă și că nu faci nimic cu ei, e un scandal, cincisprezece mii de dolari plasați cu zece la sută, în doi ani, ai fi câștigat trei mii de dolari, adică o sumă suficientă pentru a-ți schimba *Buickul* vechi fără să te atingi de capital, și de ce mi-aș schimba *Buickul* ? Poftim, zise Goldstein depărtându-și mâinile late și privind-o pe Arlette ca s-o ia mărtoară, eram sigur, e un profet, noi, evreii, n-avem niciodată o atitudine mic-burgheză față de bani, la noi nu există cale de mijloc, oameni ai banului sau profeți, îți aduci aminte de personajul acela al lui Dos Passos, ajunge milionar, încasează de la bancă bancnote noi-nouțe, foșnesc, miros bine, sînt atît de frumoase încît le duce la buze și le sărută ca un om cucernic, ei, uite, eu am făcut ceva în felul ăsta cu primii mei bani. Cînd eram tînăr, am dus o sumă enormă în numerar, la piept, o zi întreagă, cu o exaltare nemaipomenită, aveam impresia că dolarii aceștia îmi încălzesc inima, prin pielea portofelului și prin cămașă ; misticii care își poartă dumnezeul la piept nu-i pot simți prezența cu atîta bucurie cum am simțit eu în ziua aceea cum dolarii mei făceau din mine un om nou, puterea mea era înmulțită cu o mie, trăiam, n-aveam chef să cumpăr nimic, toate celelalte plăceri îmi păreau palide în comparație cu puterea pe care o aveam de a le cumpăra și într-adevăr n-am stăpînit nimic de atunci, iahturi, automobile, case, cum am stăpînit acești primi dolari, era o fericire nebună, sînt, îndrăznesc să spun, un maniac al banului, după cum dumneata,

Sevilla, ești un maniac al dezinteresării, și, ca să fii la fel de pasionat ca mine în celălalt sens, *Bruder*, trebuie să fim de același sînge, tu și eu.

Ești uimitor, zise Sevilla, ești atît de posesiv, încît pînă și originile mele vrei să ți le anexezi, ascultă, să lămurim chestiunea aceasta o dată pentru totdeauna, tata a părăsit-o pe mama cînd aveam opt ani, ca să se ducă să trăiască la Miami cu o cubană, cred, acum, dacă mă gîndesc bine, că era cel mai bun lucru pe care-l avea de făcut, bietul om, țineam mult la el, era atît de vesel și de afectuos, pe cît era mama de crispată ; bun, pleacă, sau, mai precis, fuge, și în fiecare dimineață și în fiecare seară mama mă pune să-i spun Maicii Domnului o rugăciune specială pentru mîntuirea sufletului lui, iar în restul zilei îmi revărsă în urechi ura și disprețul pe care el i le inspiră, era îngrozitor, parcă o văd, slabă, gălbejită, cu părul lins, cu ochii neînduplecați, trăia ca să urască, restul gîndurilor ei era consacrat evlaviei și psihiatriei, ciudată femeie, în afară de ură, toate simțămintele ei erau lipsite de autenticitate, chiar și rîsul ei era silit, rîdea așa, ha, ha, din fundul gîtlejului, cu un aer de superioritate disprețuitoare ; bun, am doisprezece ani, tata moare și, începînd din ziua aceea, la toate întrebările mele despre el, un zid, nici un răspuns, niciodată, un subiect tabu, ca și cum mama l-ar fi făcut să meară a doua oară prin tăcerea ei, și atunci Goldstein, de unde vrei să știu dacă tata a fost evreu sau nu, nu știu nimica despre el, nici meseria lui nu i-o știu, tot ce știu e că bunicu-meu era de fel din Galicia, iar tata vorbea chiar el cu un accent, „*un venetic*“ zicea mama, „*n-ar fi trebuit să mă mărit niciodată cu un venetic*“, asta e, Goldstein, resemnează-te, sînt unul dintre milioanele de americani fără rădăcini, fără tradiții și chiar fără rasă, ia-mă așa cum sînt și încetează să crezi că sînt un evreu timid care încearcă să se camufleze ; nu m-am gîndit niciodată la asta. zise Goldstein, își goli paharul, îl puse pe masă și rămase o clipă tăcut, cu greoiul său cap leonin rezemat de piept și cu cele două mîini late puse cu palmele întinse pe genunchi, apoi își ridică ambele mîini cu vreo treizeci de centimetri, le ținu nemișcate pe orizontală o secundă sau două și le lăsă să-i cadă înapoi, amîndouă odată pe pulpe.

Bun, unde e contractul pe care ți l-a trimis Brücker ? Uite-l colo, pe masă, lîngă paharul duminale, l-am scos cînd am aflat că vii. Ia să-l văd, zise Goldstein ; întinse mîna, dar în loc să

apuce hîrtia, îl privi pe Sevilla înălțîndu-și sprîncenele. M-ai făcu rasist, Sevilla, e o acuzație nedreaptă, sînt un patriot evreu, atîta tot, n-ai să împiedici un englez să fie mîndru că un englez a descoperit legile gravitației, atunci, eu de ce n-aș fi mîndru de Einstein ? Știi ca și mine că un om care își apără țara împotriva cotropitorului are tendința de a deveni șovin, bine, Sevilla, ce altceva e un evreu decît un om a căruia patrie e în permanență amenințată și, în plus, în cazul nostru, mai este și acest element neobișnuit, patria evreilor e pielea lor, ia celelalte popoare, de pildă vietnamezii, ei !, vietnamezul poate la nevoie să trădeze, dacă trece în tabăra cealaltă, își vinde patria, dar își salvează pielea, dar noi, evreii, noi coincidem trup și suflet cu patria evreiască, patria evreiască e nasul meu, gura mea, părul meu creț, ochii mei, patria mea e lipită de mine, așa că, înțelegi, Sevilla, nu mă simt cu adevărat în siguranță sori latenți. Sevilla, nu mă simt în jurul meu decît agresori latenți. Sevilla ridică mîna, dacă termenul rasism te jighește, îl retrag, preferi șovinism, Goldstein ? L-ai folosit chiar dumneata, nu ? E tot prea tare ? Atunci lipsește din limbă un cuvînt care să desemneze manifestările de hiperdefensivitate ; îți bați joc de mine, zise Goldstein, și culmea : cu o ironie specific evreiască, Dumnezeu, zise Sevilla, ironia e ironie, Goldstein îi zîmbi bine dispus și se uită la ceas, păcat că n-avem timp să discutăm, avionul meu pleacă peste o oră, ia să vedem, continuă el apucînd în mînă contractul, să cercetăm acest monument de nedreptate, înainte chiar de a-l citi, te felicit că ai avut fler și nu l-ai iscălit, se adînci în lectură, Dumnezeu, ce excroc, mormăi el după o clipă, excroc ? întrebă Sevilla, Goldstein începu să rîdă : nu, nu chiar așa, nu lua asta *ad litteram*, e excroc cum sînt în general oamenii de afaceri cinstiți, adică are să te fure, dar în limite foarte rezonabile, și în plus e un editor foarte bun, dinamic, îndrăzneț, ești în mîini bune, Sevilla. Miss Lafeuille, pot folosi telefonul dumneavoastră ? Vi-l aduc, zise Arlette, reveni după o secundă, firul alb, lung, șerpuia în spatele ei pe lespezile roșii, Goldstein o învălui cu privirea, ce bucățică nostimă, și sigură, serioasă, are să-l învețe să se poarte, îl chem pe tîlharul acela, zise el clipind din ochi, afundînd receptorul în mîna lui mare, se scurse timp, timp degeaba, zero, o așteptare, o trecere în gol ; Goldstein îl chema pe Brückner și atîta tot, Sevilla o privi pe Arlette și îi zîmbi, ea îi zîmbi la rîndul ei, iar Goldstein îi privi pe amîndoi

cu ochi goi, fără expresie, Sevilla avu senzația că viața, cu fluxul ei abundent, neîntrerupt, de emoții, de idei, de planuri sau de temeri, se oprește pe furiș, pe un moment vid, alb, fără culoare și fără conținut, Brücker ? zise Goldstein cu o voce puternică, și fluxul reluă numaidecât goana, Brücker, aici e Goldstein, îți telefonez în legătură cu Sevilla, da, eu, sînt agentul lui, nu face pe dezolatul, dragă, ah, ah, da' de unde, și eu țin la dumneata, peste șase luni îți predă manuscrisul, cert, chiar el are să-l scrie, e plin de viață și de spirit tipul ăsta, n-avea nici o grijă, dinspre partea asta totul e în regulă, contractul tău nu e în regulă, am să-ți spun, noi ne rezervăm *toate* drepturile de pre și de post-publicare și *toate* drepturile de traducere și de adaptare cinematografică, dumneata ? lasă, nu te plîng, dumneata ai drepturile americane, engleze, canadiene, australiene și pentru toate celelalte țări de limbă engleză, și asta nu e un fleac... al doilea, tantiemele noastre se vor cifra la cincisprezece la sută, nu, domnule, NU, cincisprezece la sută, ăsta e ultimul cuvînt, ultimul, am spus cincisprezece, opt și cu șapte, și bineînțeles un avans ceva mai puțin mizerabil decît acești cincizeci de mii de dolari* pe care îi propui, ce ? ce ? am spus : mizerabil, o sută ? hai, Brücker, să fim serioși, chiar dacă ai să te miri, îți spun că n-am ce face cu suta dumitale de mii de dolari, n-am ce face, îi resping cu pîciorul, scuipe pe ei, fac ceva... pe ei, dacă vrei să știi, nu, Brücker, n-ai să ai cartea asta nu amărîta ta, cu pîrlita ta, cu nenorocita ta de sută de mii de dolari ! Brücker, fac ceva pe ei, am zis, ce vreau ? în sfîrșit ! Bravo ! dar cum ? vreau două sute, Goldstein depărtă receptorul de ureche, apăsă cu mîna dreaptă pe microfon, îl privi pe Sevilla și zise cu o voce normală, zbiară ca un măgar, dar ceea ce spune nu mai prezintă nici un interes, s-a și hotărît să mi-i dea, continuă să protesteze din pură conștiință profesională. Sevilla își ridică sprîncenele, dar suma nu e enormă ? Glumești, zise Goldstein, numai pentru țările de limbă engleză ai să încasezi peste două milioane de dolari tantieme, iar cît despre Brücker, ce umflă el, nici nu îndrăznesc măcar să-ți spun. Își duse din nou receptorul la ureche, cum ? Nu, nu ne-a întrerupt, ascultă, Brücker, mă faci să-mi pierd timpul,

* Douăzeci și cinci milioane de franci francezi vechi (N.A.).

Îl pierzi și pe al lui Sevilla și ți-l pierzi și dumneata, am spus două sute ! Cum ? Ai acceptat ? Când ? Chiar acum ? Perfect ! Trimite-i lui Sevilla un nou contract și ți-l restituie el numai-decît, semnat, am spus numai-decît, mă angajez în mod absolut, nu mîine, dar luni, dacă vrei, am să am această plăcere luni. Închise telefonul, își puse ambele mîini, cu palmele întinse, pe pulpe, privirea i se plimbă de la Arlette la Sevilla, avea aerul mîndru și obosit, broboane de sudoare îi străluceau pe frunte, gîfîia un pic, ca și cum ar fi terminat un exercițiu de forță. Toți banii ăștia, zise Sevilla după o clipă... Goldstein își privi ceasul și se sculă. Sevilla, am să-ți spun, nu subaprecia sfatul pe care am să ți-l dau, e serios ; de îndată ce Brücker îți va vărsa avansul, cumpără-ți o casă mare cu o grădină mare, iar în grădina aceea mare construiește-ți un adăpost antiatomic ; cît despre mine, eu așa am făcut, am impresia că ne apropiem cu pași uriași de o foarte mare porcărie, la scară mondială.

*

La ora asta, zise Sevilla, Goldstein ia masa în avion, absolut mulțumit de sine. Începu să rîdă. E simpatic, zise Arlette mi-a plăcut mult numărul lui, la telefon, cu Brücker. Pe jumătate culcat în fotoliul-balansoir o privea cum pregătește cina, șuncă, salată, avocado, * printr-un ingenios dispozitiv, băncile mai lungi pe ambele laturi făceau corp comun cu masa ; ridicînd-o, ridicai și băncile, era făcută din scînduri groase de stejar, înnegrite de ploi, crăpate de soare, Sevilla o privea cu plăcere, robustă, rustică, afumată de lungă ei ședere în aer liber pe această terasă, unde zăcea trei sute șaizeci și cinci de zile pe an și unde își va sfîrși existența fără să se fi urnit niciodată mai mult de cîțiva metri, ca să fie dusă la umbră la prînz și spre apus seara, este bine cunoscut faptul că stejarul, dacă îmbătrînește în bune condiții, poate să treacă de șase sute de ani ; cîte generații, Doamne, în comparație, ce scurtă e viața unui om, ne trecem ca niște insecte, ne ducem, venim, muncim, telefonăm, facem dragoste, timpul se scurge, secundă cu secundă, minut cu minut, mă apropiu cu o încetineală implacabilă de clipa în care am să fiu în agonie

* Un fruct în formă de pară — poate cîntări pînă la 1 kg.

Într-un așternut pătat, simt un fior de panică nebună numai cînd mă gîndesc la asta, e îngrozitor și e de necrezut, și lucrul cel mai de necrezut este că ne prefacem că uităm, trăim ca și cum n-ar fi nimic, în loc să urlăm de frică ; dar nu, stăm aici, foarte cuminți și liniștiți, eficienți, optimiști, facem planuri, viața e a noastră, de altfel e un lucru pe deplin dovedit, întotdeauna mor ceilalți. Se scurse timp, se gîndi cu remușcări — Michael — Michael în celula lui așteptînd să fie judecat, condamnat, așteptînd să i se distrugă viața tînără. Ursule, pari trist. Aș ! zise el zîmbind, mă gîndesc la cartea mea, m-am cam pripit, poate, cînd am spus că o dau gata în șase luni. La masă, la masă ! zise Arlette, urșii, motanii, cățelii ! Sevilla se sculă și o învăluie cu privirea, cu duioșie, cum îi plăcea ei să repete aceleași rituri voioase și liniștitoare, cu o mișcare vie trecu picioarele peste bancă, se așeză și își puse amîndouă mîinile cu palmele pe blatul de stejar înnegrit. Mi-e foame, zise el.

Își tăia salata și șunca în bucățele mici de tot în farfurie. Un milion de dolari, zise el, ce faci cu ei. A, știi, îi plasezi cu zece la sută, Goldstein *dixit*, și-ți aduc un venit de o sută de mii de dolari ; bine, și după aceea, cu cei o sută de mii de dolari ce faci, îi cheltuiești ? O sută de mii de dolari într-un an, nu e cu puțință, în orice caz nu cu existența pe care o ducem noi și pe care ne-o cîștigăm și acum destul de bine, îi plasezi, zise Arlette veselă, Sevilla își ridică în sus cuțitul ca pe o baghetă, bravo, e bunul simț în persoană, îi plasez, și în anul următor iar am un venit de o sută de mii de dolari, în ritmul ăsta îmi dublez milionul în cîtiva ani, și după aceea ce facem cu două milioane ? Arlette îl privi rîzînd : continuăm. Bine, zise Sevilla, continuăm, și după cîtiva ani avem trei milioane și după aceea, pentru că trebuie, mor, îi las un milion lui John, un milion lui Alan, un milion ție, și tu, tu ce faci cu milionul tău, micuța mea dragă, bineînțeles, continui, și așa mai departe, acumulînd sume colosale, pe care n-ai să le poți cheltui niciodată, o privi pe Arlette ridicîndu-și sprîncenele, n-aș vrea să crezi că mă plasez deasupra banilor, nu-i adevărat, oamenii sînt întotdeauna puțințel cam ipocriți cînd e vorba de bani, adoptă anumite fraze, poza dezinteresării, sau ca Goldstein, poza avariției, de fapt, știu de la Adams că Goldstein și-a crescut el singur șase frați și surori, tatăl lui a murit fără un ban cînd el avea paisprezece ani, i-a hrănit

pe toți, plus pe maică-sa, pe bunică-sa și pe o mătușă, o ceată întreagă, a plătit învățătura pentru toți frații și surorile lui mai mici, și-a măritat surorile, le-a făcut un rost fraților, se va spune că dărnicia lui se exercită înlăuntrul unui cerc strîmt, dar și așa e ceva rar și minunat că a reușit să ajungă la stadiul de egoism de grup ; cei mai mulți oameni nu-și depășesc niciodată propria persoană, și după toate astea, Goldstein se preinde avar, și mă crede dezinteresat, pentru că nu mi-am investit cei cincisprezece mii de dolari pe care îi am la bancă, dar adevărul este că-mi era frică să nu-i pierd plasîndu-i, nu sînt dezinteresat, sînt nepriceput ; în realitate, acești cincisprezece mii de dolari, m-am gîndit mereu la ei, îmi dădeau un simțămînt de securitate ; și crezi că mă lasă indiferent, perspectiva asta de a avea un milion de dolari, să nu mințim, într-o societate industrială, banii reprezintă unica libertate, care nu e teoretică, este un simțămînt nemaipomenit să-ți spui că mîine, cu milionul acela de dolari, putem pleca să trăim oriunde în lume, tu și cu mine, făcînd exact ceea ce vrem, înconjurați, ocrotiți de această barieră de aur, da, avem asta, această putere și această libertate, dar în același timp mi-e cam frică de tot acest bănet, n-am încredere în el, n-aș vrea să-mi răpească dorința de a crea, să mă corupă sau să mă moleșească și să încep, în mod perfid, să fac pentru el lucruri pe care nu le-aș aproba întru totul, să mă roadă pe dinăuntru ca o termită.

Întoarse capul înșpre larg și trase cu putere aer în piept ; soarele se scufundă în mare de cealaltă parte a falezei, iar marea se acoperi cu reflexe liliachii, gingașe și liniștitoare, uitai de rechini, îți venea să te bălăcești în ea, părea netedă, abia încrețită, de fapt, înălțimea de la care priveau nivela valurile care se rostogoleau fără să se reverse, ca fiorii sub pielea unui cal, numai ultimul se spărgea, ridicînd, aruncînd înapoi și izbind între ele pietricelele, aceleași de zece mii de ani, retrăgîndu-se făcea un zgomot înspăimîntător, ca aspirația lacomă a unui muribund. Arlette strîngea de la masă ; el rămase singur un interval mai lung, cu ziarul în mînă, se plictisea întotdeauna cînd ea nu era lîngă el, de îndată ce ieșea ea dintr-o încăpere, el avea o senzație de frig și de abandon ; în pagina a treia dădu peste un interviu al lui Alan și al lui John, pe care reporterul reușise să-i găsească în orașelul

lor din Noua Anglie. Ziaristul le punea în gură, cu litere de-o șchioapă, niște declarații timpite

NU SÎNTEM GELOȘI PE FA.
ÎL CONSIDERĂM
FRATELE NOSTRU VITREG

bieții băieți, nici măcar nu-l văzuseră vreodată pe Fa, o să trebuiască s-o decid pe Mariana să-i ducă în Europa, nu mai sînt în siguranță aici, într-o bună zi mi-i kidnappează ca să-mi ceară o sumă de răscumpărare, dar poftim de-o convinge pe Mariana, va fi de ajuns să-i facă propunerea asta ca s-o respingă ; patima de a mă combate are întotdeauna prioritate față de interesele copiilor, auzi pașii Arlettei pe terasă, urmă o tăcere bizară, el ridică privirea, ea era în fața lui, respira repede și adînc, o cută mică, de mînie, i se adîncise între sprîncene, ochii negri îi străluceau ca două boabe de cafea, nu știu, zise ea, dacă sînt de vină celebritatea și banii, dar găsesc că ești încă de pe acum destul de stricat, să primești, de la 20 februarie încoace, zece scrisori de dragoste pe zi, cu fotografii, presupun că e din nenorocire normal, dar s-o pui pe Maggie să-ți constituie un dosar special ca să le clasezi, cu fotografiile alături pe ficcare scrisoare, și să iei cu tine dosarul în week-end la bungalow, ca să-l deguști în tovărășia mea, găsesc că e odios, odios, odios, Sevilla ridică sprîncenele : stai să vezi, nu eu am avut ideea cu dosarul, ci Maggie, și l-am adus încoace pentru că n-am avut încă timp să citesc nici una din acele scrisori. Tăcu, ochii Arlettei luceau de mînie, cînd se zburlea, pînă și vocea i se schimba, devenea mai gravă și mai puternică, trupul ei părea mai compact, se strîngea în ea însăși ca o fortăreață, îi trebuia un timp de două ori mai lung unui argument rezonabil ca să-i străpungă zidurile de apărare. Bine, dacă Maggie a avut ideea, zise ea, defel calmată, a acționat cu o rară perfidie, iar tu, tu nu trebuia s-o încurajezi aducînd acest dosar în week-end cu mine, e odios și în plus de cel mai prost gust; el se sculă, hai, nu pune asta atîta la inimă, credeam că ar fi amuzant să citim scrisorile. Amuzant ? Caraghioslîcul ăsta zise ea zguduită de furie, scrisorile acestor nebune care nu te-au văzut niciodată și care îți propun căsătoria în termeni mai mult sau mai puțin voalați, și unele chiar o legătură nelegitimă, citez, *fără angajamente din partea*

ta. Sevilla se îndreptă de spate : deci le-ai citit. Da, zise ea cu o voce puternică și în același timp o podideau lacrimile, care îi curgeau pe obraji, mi-am permis să parcurg acest... harem, acest târg de sclave și chiar să admir fotografiile, ce rochii ! despicate, sugestive, colante — atât de colante că te întrebi dacă nu s-au cusut și ele înăuntru, și festivalul acesta de *deshabillé*-uri înnebunitoare, formele, mulate sau ghicite prin transparență, *bikini*-uri ! și două sau trei chiar fără bikini de loc, în atitudini artistice, o, nu râde, nu râde, n-am văzut în viața mea ceva mai îngrozitor decât această etalare de femei care se oferă, ce idee lamentabilă ne dă asta despre sexul nostru, zău, m-am simțit umilită pentru ele. Stop, zise Sevilla cu o voce puternică, sculându-se și întinzînd brațul cu un aer pe jumătate glumeț, pe jumătate poruncitor, se duse în hol, se îndreptă cu pași repezi spre măsuta pe care la prînz, cînd venise, aruncase dosarul, îl luă și reveni pe terasă, ăsta e ? zise el arătîndu-l Arlettei fără să-l deschidă, da, zise ea, ăsta e, înaintă pînă la parapet, își duse brațul înapoi și, cu toată puterea, azvîrli dosarul în mare. Urmă o bruscă tăcere, în timp ce dosarul se deschidea în aer împrăștiind fotografiile și cădea interminabil înaintea de a izbi apa cu un *ploc* abia perceptibil, acoperit și rostogolit de spuma verde a valurilor sparte. Discuția e închisă, zise Sevilla ; își puse mîna dreaptă pe umărul Arlettei, ea se lăsă spre el, fără să spună nimic. Ciudat, zise el după o clipă, că succesul se traduce numaidecît în termeni de bani și de sex, adică, în fond, în termeni de forță, nici n-am ieșit măcar din feudalism, palatul și haremul, castelul și dreptul seniorului, ne aflăm încă în plină civilizație a violenței.

Goldstein, zise Arlette după o clipă, cu o voce slabă, a spus ceva care m-a frapat puternic : a pretins că ne apropiem cu pași uriași de al treilea război mondial. O, nu știu, zise Sevilla scurt, nu știu, îți propun un tur pe plajă cît mai e un pic de lumină ; tăcu în timp ce cobora în fața ei treptele cioplite în stîncă și care duceau la micul golf, unele erau atât de înguste încît trebuia să pui piciorul paralel cu contratreapta și să înaintezi lateral, ca un crab, mai erau și belciuge în peretele stîncos, la stînga lui, la înălțimea șoldului, dar șnurul care servea de balustradă dispăruse. Sevilla își zise pentru a douăzecea oară, fără nici o convingere, că ar merita osteneala să pună altul, ar fi de ajuns să cumpere lungimea

de frînghie dorită să-i facă un nod jos și un nod sus, pentru a o opri la cele două capete, nu era într-adevăr de făcut decât un fleac și știa totuși că nu-l va face niciodată ; în micul golf era un colț unde, ca să se ferească de vîntul de nord, cineva. poate copiii locatarilor dinainte, ridicase un zid grosolan, din pietre, fără mortar, era făcut ca dracul, și o parte a lui se prăbușise, dar restul mai ținea. Sevilla întinse Arlettei mîna, în timp ce ea sărea parapetul, stăteau așezați umăr la umăr, cu spatele rezemat de peretele cald, încă, al falezei. În seara în care Michael mi-a prezentat demisia lui, zise Sevilla, mi-a vorbit și el de al treilea război mondial, uite cum vedea el lucrurile : chiar dacă ar arunca în război un milion de oameni, Statele Unite n-ar putea să cîștige războiul din Vietnam cu armele clasice, și pe măsură ce războiul s-ar prelungi, ulii americani ar cîștiga în prestigiu și ar reuși să aducă la președinție un om încă și mai reacționar decât Goldwater ; în clipa aceea, generalii, care, ca Eisenhower, cer de mult să se recurgă la arma atomică în Asia, vor avea cîștig de cauză. Arlette îl privi cu ochi speriați... Și tu ? zise ea cu o voce sufocată, crezi că Michael are dreptate ? De unde să știu, zise Sevilla depărtîndu-și de corp cu vioiciune ambele mîini, iritat ; ca să reușești într-o sarcină anevoioasă trebuie să-ți concentrezi asupra ei gîndul, excluzînd oricare alta. Făcu un mic gest nervos și iritat cu mîna, cînd rosti cuvintele „excluzînd oricare altă“, ca și cum ar fi măturat fraza ca s-o arunce departe înapoia lui. Totuși, continuă el cu mai mult calm, trebuie să spun că am fost impresionat de ceea ce mi-a spus Michael. Înghiți în sec cu un aer nenorocit. Michael era din punct de vedere intelectual atît de cinstit ; vorbise la trecut, ca și cum ar fi fost mort. Arlette deschise gura ca să vorbească, dar îl privi, și tăcu, el avea ochii ațintiți drept înaintea lui, cu sprîncenele încruntate, cu colțurile gurii căzute. Și se sculă brusc : dacă ne-am întoarce acasă ? zise cu o voce nervoasă. Arlette ridică sprîncenele : de pe acum ? Dar abia am venit. Scuză-mă, zise Sevilla, întorcînd capul spre ea, iar ea gîndi : se uită la mine fără să mă vadă. Putem rămîne dacă vrei, adăugă el cu nerăbdare. Nu, răspunse ea, numai-decît, să ne întoarcem acasă. Se sculă și îi zîmbi : scuză-mă, repetă el cu un amestec de jenă și de iritare, afurisitul ăsta de bungalow, nu faci niciodată nimic altceva decât să urci și să cobori, nu poți niciodată să-ți destini cu adevărat

picioarele mergînd pe orizontală, dar uite, zise ea, am putea face un tur pe faleză, nu spațiul ne lipsește, sînt kilometri de palier. Nu, nu, zise el făcînd un mic gest cu mîna, să ne întoarcem acasă de vreme ce tu ții să ne întoarcem. Ea începu să rîdă : dar nu eu vroiam să mă întorc acasă ! tu vroiai. El o privi cu un aer în același timp trist, încurcat și nerăbdător, dar îi reveni în ochi un pic de blîndețe, schiță un zîmbet și zise, da, da, eu, și porni pe scara falezei.

Arhitectului bungalowului nu-i plăceau mai mult ușile decît ferestrele, nu era ușă între chicinătă și mica sufragerie, nici între aceasta și hol, nici între hol și dormitor, și nici între dormitor și camera de baie. În timp ce se dezbrăca, Sevilla o privea pe Arlette goală, cum se spală pe dinți ; ca să se vadă mai bine în oglindă, Arlette se apleca deasupra lavoarului, cu picioarele apropiate, curbîndu-și trupul înainte, cu burta suptă și cu fesele proeminente ; era o poză grațioasă și naivă, care evoca ideea unei fete cuminți. Sevilla zîmbi, aerul îi năvăli cu putere în plămîni, frînă urcarea rapidă, aproape înăbușitoare a bucuriei, a bucuriei, nu a dorinței, care îl ridica victorioasă ca o pasăre, dar el știa că există un punct în conștiința că ești fericit pe care nu trebuie să-l depășești dacă nu vrei să-l nimicești, se simțea ușor, înduioșat, fericit, și în același timp atent să nu fie prea fericit, ce lumină îl scâldea, sărca pe piscurile tinere ale lumii în prima oră a zilei, frumusețea acestui trup, veselia, speranța, recunoștința ; simți că i se dilată pieptul pînă la limita suportabilă, fericirea se amplifică deodată, depăși limitele, fu gata să se răstoarne. Sevilla începu să rîdă, da, desigur, trebuia să rîdă, să fie șiret, să restabilească o semi-fericire în rîs, era întotdeauna, știi bine, ceva amuzant, o latură absurdă, de pildă, se simțea fericit pentru că ea se spăla pe dinți, rîse, simțea lipsa de autenticitate a acestui rîs, cu neputință să se mențină mai mult de o secundă pe creasta nemaipomenită a vieții, ne mărginim să trecem dintr-o fază la alta — rîsul, ca să fugi de groază, posesiunea, ca să depășești rîsul, duioșia, ca să te vindeci de posesiune —, secunda de fericire nebună nu se imobiliza niciodată, erai împins de umeri, din spate, hai, înaintează, înaintează. De ce rîzi ? întrebă Arlette aplecată spre oglindă, arăți ca o fetiță cumințe ; ea întoarse capul, îi privi ochii, îi prinse privirea, un val cald îi străbătu corpul

de la glezne pînă la mijloc, rîse și ea, dar sînt cumințe, zise ea cu o voce înăbușită, cu un mic rîs din fundul gîtlejului.

Capul Arlettei, adăpostit în golul umărului lui, trupul scăldat de sudoare, lungit complet pe spate, urmărind sinuozi-tățile saltelei prin toți mușchii ei destinși ; întinse brațul drept, stinse lumina, urmă o lungă tăcere ; respirația lui Sevilla deveni atît de calmă încît Arlette crezu că adormise. Totuși, cînd vorbi din nou, o făcu pe tonul celei mai obișnuite conversații, ca și cum ar relua un dialog abia întrerupt : e adevărat că n-am făcut încă nimic dacă am învățat doi delfini să vorbească, ne rămîne să extindem comunicația la întreaga specie, sau cel puțin la douăzeci sau treizeci de exemplare, și să mă ia dracu dacă știu cum să procedez ca să pun pe roate acest proces.

*

CONVORBIREA LUI FA ȘI BI CU PROFESORUL SEVILLA
LUNI 9 MARTIE 1971, ORA 10 DIMINEAȚA

(*Nota profesorului Sevilla : Nu-i văzusem pe Fa și Bi de cînd plecasem de la laborator, vineri 6 martie, și cînd m-a văzut Fa a sărit din apă, a bătut de cîteva ori cu coada și a emis o serie întreagă de șuierături voioase. În timpul acesta, Bi se ținea ceva mai la o parte, mută și distantă și abia dacă se uita la mine.*)

Fa. — Pa ! Unde ai fost ? Unde ai fost ?

S. — Bună ziua, Fa !

Fa. — Bună ziua, Pa ! Bună ziua, Pa ! Bună ziua, Pa !
Unde ai fost ?

S. — Bună ziua, Bi.

Bi. — Bună ziua, Pa. (*Bi se află în centrul bazinului, înoată roată, lent, în sensul acelor unui ceasornic, și mă observă cu coada ochiului cînd trece pe lîngă mine, dar nu emite nici un șuierat și nu pare că vrea să se apropie. Fa e la marginea bazinului, la un metru de mine, exuberant și afectuos. Cînd m-am apropiat, a făcut șotia lui obișnuită : m-a stropit din cap pînă în picioare.*)

S. — Am fost să mă odihnesc, cu Ma.

Fa. — Să te odihnești ? Vrei să spui : să dormi ?

S. — Să te odihnești înseamnă să nu faci nimic.

Fa. — Și aici nu te odihnești ?

S. — Nu, nu prea.

Fa. — Și acolo unde te duci, te odihnești ?

S. — Da.

Fa. — Unde ?

S. — Pe malul mării.

(Bi încetează de a înota în jurul bazinului, ascultă cu atenție, dar nu se apropie.)

Fa. — Și aici e aproape de mare. Uneori aud valurile și când gust apa, are gustul celorlalte animale.

S. — Ți-am explicat : în timpul fluxului, deschidem vanele și apa din larg intră în bazin.

Fa. — Da, știu. N-am uitat. Eu nu uit nimic, niciodată. Îmi place mult când apa are gustul mării și al animalelor mării.

S. — Bi, vino-ncoace !

(Bi nu ascultă imediat și, când execută ordinul, în loc să se apropie de margine direct, face o serie de mici ocoluri, ca să arate că nu vine de plăcere.)

S. — Bi, ce-i cu tine ? Ești supărată ?

Bi. — N-ai spus că ne părăsești.

S. — Dar nu e prima dată. Înainte de conferința de presă am mai fost plecat de două ori.

Bi. — Da, dar ai spus că pleci.

S. — Bine, atunci, data viitoare am să-ți spun.

Bi. — Mulțumesc, Pa. Acolo unde ai fost e drăguț ?

S. — Foarte drăguț.

Bi. — Ce faci ca să nu faci nimic ?

(Rid și numaidecît Fa mă imită, privind-o pe Bi ironic. Bi clipește cu un aer nemulțumit, dar nu spune nimic.)

S. — Mă joc cu Ma, mă culc la soare și mă scald.

Bi. — Ar trebui să ne iei și pe noi.

Fa. — Da, Pa ! Ar trebui să ne iei și pe noi !

S. — Nu pot ; acolo nu e bazin.

Bi. — Tu unde te scalzi ?

S. — În mare.

Bi. — Și rechinii ?

S. — Acolo unde stau eu nu sînt rechini. Dar voi, aici, în lipsa mea, nu sînteți de plîns, vă distrați.

Fa. — Da, mai ales cu Ba *. E foarte drăguț. Și ceilalți sînt drăguți.

Bi. — Eu țin mult la Ba. E cu noi tot timpul. Se scaldă cu noi. Se joacă cu noi. Ne mîngîie. Și vorbește. Vorbește.

Fa. — Ne-a citit niște articole despre noi. Dar n-a vrut să explice. A spus : „Așteptați-l pe Pa“.

S. — Eu i-am cerut să facă așa.

Fa. — Pa, m-am necăjit mult. Există oameni care nu ne iubesc.

S. — Există întotdeauna oameni care se tem de lucrurile noi.

Fa. — Se tem de noi ?

S. — Da.

Bi. — Nu înțeleg de ce.

Fa. — Un om a spus : „Locul unui pește e la mine în farfurie“.

Bi. — De ce a spus asta ? Noi nu sîntem buni de mîncat.

Fa. — Și nu sîntem pești !

Bi. — O, Fa, nu fi atît de snob !

(*Rîd și Fa mă imită.*)

S. — Bi, cine te-a învățat cuvîntul „snob“ ?

Bi. — Ba. De ce rîzi ? E un cuvînt rău ?

S. — E un cuvînt foarte bun. Mai ales cînd Fa se laudă că e cetaceu.

Fa. — Dar eu sînt mîndru că sînt cetaceu. Delfinul are creierul la fel de greu ca și omul.

S. — Așa e, n-ai uitat.

Fa. — Eu nu uit niciodată nimic.

Bi. — Mai sînt și alte articole despre noi ?

S. — O să vedem mai tîrziu. Deocamdată, am cîte ceva să-ți spun.

Fa. — Și mie ?

S. — Și ție. Îți aduci aminte, Fa ? Tu ai învățat-o pe Bi să vorbească.

Fa. — Da, eu.

S. — Și acum, aș vrea ca voi amîndoi să-i învățați pe alți delfini să vorbească.

Fa. — Pentru ce ?

* Bob (N.A.).

- S. — Doi delfini care vorbesc nu e destul.
- Fa. — De ce ?
- S. — Ar fi prea mult de explicat.
- Fa. — Îți face plăcere să învățăm alți delfini să vorbească ?
- S. — Da.
- Fa. — Atunci, cum facem ?
- S. — Vă aduc eu delfini.
- Bi. — Aici ? în bazin ?
- S. — Da.
- Bi. — Delfine sau delfini ?
- S. — Pentru început, o delfină.
- Bi. — Nu, nu !
- S. — Cum nu ?
- Bi. — Nu vreau.
- S. — Nu vrei ?
- Bi. — Am s-o bat ! Am s-o mușc !
- S. — Dar, Bi...
- Bi. — Am să-i iau porția de pește.
- S. — Dar, Bi, ar fi o răutate din partea ta.
- Bi. — Da !
- S. — Vrei să fii rea ?
- Bi. — Da ! Am să fiu rea, tot timpul ! Am s-o mușc !
- S. — Dar de ce, Bi ?
- Bi. — Nu vreau ca Fa să se facă S în fața ei.
- (Fa râde. Bi se întoarce spre el și îl lovește cu coada ; el se ferește și nu ripostează.)
- S. — Bi, tu știi foarte bine că așa se petrec lucrurile în mare.
- Bi. — Nu-i totuna.
- S. — În mare, un mascul are întotdeauna mai multe femele.
- Bi. — Nu-i totuna.
- S. — Ce nu-i totuna ?
- (Tăcere.)
- Bi. — Fa și cu mine vorbim.
- (Rămân o clipă mut, pînă într-atîta mă uluiesc implicațiile acestui răspuns.)
- Fa. — Nu mai zici nimic, Pa ?
- S. — Bi, presupune că cealaltă delfină e mai tare decît tine.

Bi. — Atunci îi cer lui Fa să-mi ajute s-o bat.

S. — Și tu, Fa, o bați ?

Fa. — Da.

S. — De ce ?

Fa. — Eu fac întotdeauna ce-mi spune Bi.

S. — De ce ?

Fa. — Așa îmi place. O iubesc mult pe Bi.

S. — Și dacă introduc un delfin în bazin ?

Fa. — Am să-l bat. Poate am să-lucid.

S. — Dacă va fi mai mare și mai tare ?

Fa. — Are să-mi ajute Bi.

(*O privesc pe Bi ; Bi face „da“ din cap.*)

S. — Bi, în legătură cu delfina aceea : întrucât reprezintă o deosebire faptul că Fa și tu vorbiți ? Înainte de a vorbi engleza, vorbești delfineza.

Bi. — Nu-i totuna.

S. — Ce nu-i totuna ?

Bi. — Nu știu.

S. — Înainte să vorbești englezește, ai fi primit o altă delfină în bazin ?

Bi. — Îl iubesc mult pe Fa. Îl iubesc cum o iubești tu pe Ma.

S. — Ai băgat de seamă tu că o iubesc pe Ma ?

Bi. — Da.

S. — Și dacă n-aș iubi-o pe Ma, ai primi altă delfină ?

Bi. — (*Cu emoție*) N-ai s-o mai iubești pe Ma ?

S. — Ba da. Ți-am spus : „dacă“. Ți-am mai explicat ce e „dacă“.

Bi. — Nu-mi place „dacă“. Fa înțelege „dacă“ ; eu nu. Lucrurile sînt adevărate sau nu sînt adevărate. De ce „dacă“ ?

S. — Ascultă-mă, Bi. Ascultă-mă, e important. Pentru că o iubesc eu pe Ma, de aceea nu vrei altă delfină în bazin ?

(*Tăcere.*)

Bi. — Da, poate.

S. — Vrei să fii cu Fa, cum sînt eu cu Ma ?

Bi. — Da.

S. — Și dacă n-ai fi vorbit englezește, ai fi băgat de seamă că o iubesc pe Ma ?

Bi. — Nu-mi place „dacă“. „Dacă“ mă încurcă.

S. — Încearcă să-mi răspunzi, Bi, te rog.

Bi. — Nu știu. Sînt obosită.

(Îmi întoarce spatele, înoată spre inelul de cauciuc, îl ia în bot și i-l aruncă lui Fa, care îl prinde din zbor și i-l aruncă înapoi. Fac mai multe încercări ca să reiau dialogul. Ea nu răspunde. E ora zece și douăzeci.)

*

Suzy privi echipa. Era prima reuniune de după 20 februarie. Scaunele erau înșirate în jurul mesei, pe care se afla magnetofonul (ritualul era întotdeauna același, colaboratorii soscau cu cinci minute înainte, Sevilla intra ultimul cu un pas vioi și se așeza ultimul). Îl pusese pe Simon în locul Lisbethei, dar fie din întâmplare, fie într-adins, nu-l înlocuise pe Michael — o înlocuire, o absență — dar în afară de cel al lui Michael, la stînga mea, locurile au rămas exact aceleași. Fără să știe, nevinovatul Simon se așezase, ca și Lisbeth, la dreapta Arlettei ; Peter, bineînțeles, alături de mine, cu brațul întins pe spătarul scaunului meu, nu mă atinge, dar îl simt cum îmi încălzește ceafa ; și Maggie alături de Bob, care îmbrăcat cu distincție, își dă toată osteneala, își ia aerul cel mai distant, îi întoarce pe jumătate spatele, dar fără să reușească, pun răămășag, ca s-o descurajeze să-i vorbească în timpul ședinței ; ea va face același lucru și cu vecinul ei din stînga, Simon, atît de cuminte și atît de timid. El, cum stă cu picioarele sub barele scaunului, n-are să-i răspundă, dar asta n-are să-l scape, nenorocitul, ba chiar dimpotrivă, pentru Maggie totul este mărturisire, chiar și tăcerea.

— Veți auzi acum — zise Sevilla — conversația mea din 9 martie cu Fa și Bi ; ascultați-o cu atenție, va fi subiectul discuției noastre.

Conectă magnetofonul, puse amîndouă mîinile cu palmele pe masă și rămase tăcut, cu ochii fixați la banda care se derula. Vocile stridente ale celor doi delfini puseră stăpînire pe încăpere.

— Ei ! zise el cînd banda se sfîrși ce părere aveți ? Nu vă cer deocamdată sugestii, ci o analiză de comportare. La acest nivel, ce părere aveți ?

Urmă o tăcere, apoi Suzy zise :

— După părerea mea, reacția lui Fa e normală. Vreau să spun : e conformă cu ceea ce știm despre comportarea delfinului mascul. Trăiește singur într-un bazin cu Bi. Introducerea unui alt mascul creează o problemă de împărțire a femeii și o problemă de ierarhie.

— Din acest punct de vedere zise Arlette și reacția lui Bi e normală. Introducerea unei alte femele în bazin ar crea pentru ea aceleași probleme.

— Nu tocmai, zise Peter.

Arlette îl privi. De când plecase Michael, părea mai sigur, mai matur și, față de Suzy, mai calm, posesiv.

— Bi, continuă el, a trăit în mare, adică a trăit într-o ceată de delfini, în care perechile nu sînt stabile, în care un mascul stăpînește succesiv mai multe femele. Și totuși, Bi alege monogamia.

— Ai dreptate, zise Sevilla, iar Peter păru fericit. Este o alegere deliberată.

— Și chiar motivată, zise Bob cu vocea lui pițigăiată.

• Purta pantofi de pînză albastră, pantaloni azur și o bluză bleu care lăsa să se vadă, printr-un guler larg deschis, un fular de culoarea peruzelei, brodat cu desene negre. Suzy îl privi. Era într-adevăr distinsă această armonie în albastru, dar cum suportă un fular pe căldura asta ?

— Tocmai, reluă Bob, aș spune că există o anumită ambiguitate în această motivare, pentru că Bi n-a dat o explicație a atitudinii ei, ci a dat două : 1) vorbește limba noastră ; 2) dorește să aibă cu Fa relații de tip uman.

Sevilla îl privi pe Simon, care ședea cu picioarele strînse sub scaun și zise cu politețe :

— Ei, Simon, ce părere ai ? Există o ambiguitate în această motivare ?

Simon roși. Era un băiat înalt și slab, cu aer inhibat și conștiincios ; la el totul părea nedeterminat : vîrsta, trăsăturile, culoarea părului, părerile.

— Poate, admise el cu prudență, s-ar putea spune, poate că există ambiguitate.

Maggie îi zîmbi cu un aer încurajator, iar Simon, de teamă să nu fie prost crescut, făcu înspre ea o mică strîmbătură care putea trece drept un semi-zîmbet, Maggie lăsă privirea în jos, bietul băiat, e plin de complexe, e atît de timid, cu ce aer poficios mă privește, s-ar zice că e un ștregar de pe stradă oprit

în fața vitrinei unui coșetar, sînt sigură că n-a sărutat în viața lui o fată, într-un fel e aproape păcat că sînt angajată atît de serios cu Bob ; dacă nu mă temeam că-i stîrnesc gelozia, îl luam pe băiatul ăsta în mîină, sînt sigură că aş izbuti să fac din el un om bine, la urma urmei nu e urît, are ochi plini de suflet și multă căldură ascunsă dacă e să mă iau după buzele lui groase.

— Eu nu cred că există ambiguitate, zise Arlette. E adevărat că Bi a dat două motive ale comportării ei : 1) vorbesc limba voastră ; 2) doresc să am cu Fa relații de tip uman. Dar dacă analizăm bine, aceste două motive nu sînt decît unul. Este vorba, în amîndouă cazurile, de o puternică dorință de identificare cu omul.

— Bravo, Arlette, zise Sevilla cu căldură și, întorcîndu-se spre ea, îi zîmbi în fugă. Poate — continuă el cuprinzînd cu privirea echipa — vă aduceți aminte că în momentul conferinței de presă de la 20 februarie un ziarist l-a întrebat pe Fa dacă socotește faptul că vorbește drept o promovare. Printre atîtea prostii, aceasta a fost o întrebare interesantă. A vorbi limba oamenilor, pentru Bi este o promovare. De vreme ce vorbește, nu e prea deosebită de noi. Așadar tipul nostru de relații de dragoste trebuie să fie și al ei. Luînd ca model monogamia perechii umane, ea se identifică întru totul cu noi.

— Foarte interesant, zise Peter, dar cum se face că Fa nu are aceeași reacție ca Bi ? Fa, dacă am înțeles bine, nu era, *la început* împotriva venirii unei a doua delfine.

— Poate, zise Suzy, pentru că delfinul mascul, ca de altfel și masculul speciei umane, e mai bucuros poligam...

Se auziră rîsete. Ei ! își zise Arlette, bine că nu mai e Lisbeth aici, pentru că rîsul ei n-ar fi fost prea amabil, ce ciudat că e de ajuns o singură voință ostilă ca să strice totul.

— Îmi dați voie, zise Bob cu vocea lui manierată și punîndu-și mîna dreaptă pe coapsă, îmi dați voie să aduc și eu mica mea cărămidă la zidul dumneavoastră ? Suzy admiră încă o dată suplețea cu care își abandona el pozițiile de îndată ce vorbea Sevilla. Fa își manifestă și el dorința de identificare, dar și-o manifestă într-alt fel : de pildă, repetă cu orice prilej că nu e pește, ci cetaceu. De ce ? Pentru că știe că cetaceul este, ca și omul, un mamifer. Și pentru că știe că cetaceul numit delfin are creierul la fel de greu ca și omul. Asta

am numit eu snobismul lui. Dar acest snobism este totodată dorință de identificare cu specia umană.

Sevilla își arată aprobarea printr-un semn cu capul, dar fără să pună în el căldura obișnuită. Se simțea agasat. Când Bob pleda ceva în sensul tău, avea întotdeauna aerul că inventează propriile tale idei.

— Ei ! zise el, sîntem cu toții de acord cu privire la această interpretare ? Simon ?

— Sînt de acord, zise Simon, iar Maggie îi zîmbi cu un aer de complicitate.

— Nu sînt un moralist zise Sevilla. Așadar nu pot să spun dacă faptul că prima pereche de delfini care vorbesc limba oamenilor adoptă și monogamia omului civilizat constituie un progres sau nu. Dar, pentru noi, această mutație este o piedică serioasă și ridică o problemă gravă. Cum facem acum ca să extindem cunoștințele lui Fa și Bi la alți delfini ?

Soneriei telefonului răsună cu o forță stridentă, iar Sevilla îi spuse Maggiei cu un mic gest agasat : „Nu sînt aici pentru nimeni“. Maggie se sculă, se îndreptă către masa cu telefonul și ridică receptorul. Alo ? zise ea cu vocea distinsă și elegantă pe care o adopta pentru a răspunde la telefon ; din păcate, nu e posibil, domnul profesor Sevilla e în ședință, vă rog să reveniți, îmi pare nespus de rău, Mrs. Gilchrist. Mrs. Gilchrist ! strigă Sevilla sculîndu-se cu atîta vioiciune încît i se răsturnă scaunul ; fără să-l ridice, se îndreptă cu pași mari către telefon, și aproape smulse receptorul din mîinile Maggiei. Mrs. Gilchrist, Sevilla... Când ? Ieri după-amiază ? Dar e maximul !... Îngrozitor. Nu găsec cuvinte să vă spun... Cum a primit el vestea ? Da, știu, e atît de curajos... Să n-aveți nici o grijă de amendă, o plătesc eu... Bine, să zicem că e un împrumut, că are să-mi dea banii înapoi la ieșirea din închisoare... Nu, nu, nu-i nimic... Da, am să-i scriu, da, cu siguranță, spuneți-i că am să mă duc să-l văd de îndată ce am să am voie, fac cerea chiar azi.

Puse receptorul în furcă și se întoarse cu fața către colaboratorii săi. Era palid, iar ochii lui priveau în gol.

— Michael, zise el cu o voce fără timbru, a fost condamnat ieri la pedeapsa maximă : cinci ani închisoare și zece mij de dolari amendă.

De la Universitatea californiană la care ținea cursuri foarte apreciate despre Husserl, filozoful iugoslav Marco Llepovič îi scrisese în primăvara lui 1972 prietenului de la Sarajevo, ca să-i comunice reflecțiile sale.

„Alegerile prezidențiale care vor avea loc la sfârșitul acestui an (1972) și despre care am să-ți spun câte ceva mai jos, într-atîta mi se par de bizare condițiile în care se angajează, mă fac să retrăiesc sentimentele de care am fost cuprins, acum nouă ani, în momentul afacerii Kennedy. Faptul că un mare lider politic a fost asasinat în urma unei tenebroase mașinații polițiste nu are nimic prea surprinzător: drama s-ar fi putut produce în oricare altă țară de pe glob. Neliniștitoare, după părerea mea, sînt pasivitatea și maleabilitatea de care au dat dovadă americanii cu acest prilej. Pentru că, în sfîrșit, iată niște oameni din toate punctele de vedere admirabili: sînt simpli, generoși, primitivi, plini de bunăvoință în relațiile lor omenești, disciplinați în relațiile lor sociale, foarte sîrguincioși în exercitarea meseriilor lor, posedă, în sfîrșit, în toate domeniile, o pricepere imensă, fără a vorbi de fizicul splendid, datorat sporturilor și nivelului de viață ridicat. Și totuși, acești oameni superiori sînt, politicește, niște copii. Se lasă manipulați și influențați cu o ușurință surprinzătoare. Să presupunem că într-o țară europeană, oricare, un președinte iubit și respectat a fost ucis, că asasinul lui prezumtiv a fost interogată, dar că nu rămîne nici o urmă din interogatoriul lui (*poliția locală neavînd fonduri pentru a cumpăra un magnetofon*), că

acest asasin a fost ucis și el la rîndul lui de către un gangster, ale cărui legături cu poliția sînt stabilite ; n-ar fi nevoie de mai mult, pentru a declanșa numaidecît o puternică mișcare a opiniei publice, care ar fi făcut imposibilă, înainte chiar ca ea să fi încercat să apară, tentativa oficială de mușamalizare numită raportul Warren. În Statele Unite, nu numai că raportul Warren s-a putut naște, datorită apatiei opiniei publice, dar era cît p'aci să îngroape afacerea ; și dacă aceasta, pînă la urmă, a țîșnit din nou, dar prea tîrziu — și, după părerea mea, fără nici o eficacitate politică — a țîșnit deoarece complotiștii, dintr-un exces de precauție, au făcut să dispară, unul după altul, paisprezece martori importanți-ai dramei. Abia repetarea morților violente providențiale a sfîrșit prin a trezi opinia publică, într-o măsură încă foarte modestă, în timp ce în Europa, de la început, asasinarea ucigașului prezumtiv de către un gangster-copoi ar fi fost suficientă pentru a pune în mișcare masele.

„Această maleabilitate a poporului american o regăsesc azi, cu aceeași îngrijorare, la apropierea alegerilor prezidențiale. Asist, în clipa de față, la un fenomen care ar ține de farsă, dacă n-ar fi, în același timp, grozav de amenințător. I se *vinde* publicului american, ca viitor candidat la președinție, actorul hollywoodian Jim Crooner. Nu cred că ai văzut vreodată la Sarajevo un film cu acest actor, dar aici e celebru. Ca fizic, e un amestec de James Stuart și Gary Cooper. Înalt, subțire, bărbat la cincizeci de ani, athletic, cu părul o idee grizonat, cu zîmbetul plin de bunătate melancolică, are aerul că duce pe umerii săi largi povara întregii omeniri. Pentru americance e în același timp un frate, un tată și un soț, încarnarea virilității binevoitoare în trei persoane, pieptul lat pe care e atît de plăcut să plîngi. Pentru toți e omul tare, plin de resurse și de know-how * care, cu un minimum de cuvinte și cîteva picături de umor, o smulge pe nefericita blondă din mîinile a cincizeci de piei roșii care se pregăteau s-o violeze.

„Din nenorocire, eroul providențial nu se mai mulțumește să salveze în plin deșert eroinele cu permanent. Are să sal-

* Pricepere (engl.).

veze acum Statele Unite ale Americii (și, prin urmare, „lumea liberă“) de primejdiile care le asaltează. E înspăimântător, pentru că, oricât de neverosimil ar putea părea acest lucru unui european, Jim Crooner are multe șanse de a fi ales președinte. În realitate, totul a început în noiembrie 1966, acum șase ani, când actorul Reagan, care prezenta o marcă de țigări la televiziune, a fost ales guvernator al statului California. Operația Crooner este urmarca logică a operației Reagan. Nu știu ce forțe îl împing pe Crooner în fruntea Statelor Unite. Dar acele forțe trebuie să fie foarte puternice, ca să cheltuiască pe el, de câteva luni încoace, niște sume fabuloase, căci această vânzare costă scump. Crooner are în spate o puternică mașinărie, o agenție de publicitate, relații publice și *brain-trust*. Cu titlu de indicație, și după ceea ce se spune și chiar se tipărește aici, filmul ascensiunii la glorie — gloria politică — al lui Jim Crooner a costat o sută și cincizeci de milioane de dolari și a rulat de aproximativ patruzeci de ori pe diferite rețele de televiziune (care, aici, vînd politică telespectatorilor cum le-ar vinde săpun), cu prețul de șapte mii de dolari ora de emisiune (filmul durează cam o oră), adică în total două sute patruzeci de mii de dolari. Și nu e decît un început : se și anunță alt film. Pe de altă parte, o broșură de lux, ilustrată, descriind viața, lupta și idealurile lui Jim Crooner a fost trimisă pînă în prezent unui număr de patruzeci de milioane de persoane ; se apreciază că tiparul și expediția au costat opt sute de mii de dolari. Programul politic în toată treaba asta ? Bineînțeles că nu există. În afară de fizicul său splendid și de minunatul său talent de actor, Crooner nu știe nimic, nu gîndește nimic, nu vrea nimic. E un vas gol care așteaptă un conținut. Discursurile lui, glumele lui, anecdotele lui, *sob-stuff* *-ul despre copilăria lui în sărăcie și replicile lui fulgerătoare date unor pseudo-adversari în cursul unor discuții televizate truate, totul a fost învățat pe dinafară. Neliniștitor, în operația Crooner, e tocmai acest lucru : alegerea, pentru a prezida la destinele puternicului stat, a unui om lipsit de inteligență și de experiență politică. De la Kennedy la Johnson și de la Johnson la Crooner, funcția prezidențială va fi suferit o degra-

* Povestire lacrimogenă (engl.).

mare uluitoare. Kennedy avea idei și curaj, știa să spună „nu“ — se poate chiar bănuî că din cauza acestei aptitudini de a spune „nu“ a fost suprimat. Cît despre Johnson, în ciuda evidentelor sale slăbiciuni, a fost totuși crescut în serai, e un politician de meserie ; îmi place să cred că s-a angajat pe căile războinice contra înclinării inimii lui, poate cu inustrări de conștiință. Discursurile morale, prin care găsește cu cale să însoțească orice nou grad al escaladării, dovedesc acest lucru. Dar dacă e ales Crooner, președinția Statelor Unite va fi ocupată de un om care va avea aproape tot atîta influență asupra politicii reale a Statelor Unite, cît Cian-Kai-și sau mareașul Ky.

„Că această degradare e vroită de cei ale căror țeluri le servește, acesta este, evident, fenomenul îngrijorător, pentru că Jim Crooner va face tot ce i se va cere — cu aerul de om bun, drept și cu simțul răspunderii, al cărui secret îl deține — inclusiv să arunce prima bombă H... Sper din toată inima că mă înșel, dar dacă este ales Crooner, lumea se va apropia cu pași vertiginoși de acel război mare în Asia, din care va ieși, poate, un război mondial.

*

Arlette se rostogoli, se întinse pe spate și ascultă în în-tunericul călduț cum e bătută insulita de valurile sparte. Zgomotul părea să vină din portul minuscul care le servea și de piscină, dar ea știa că e numai o părere ; canalul, între stînci, era atît de strîmt și atît de curb, încît nici un val nu se putea revărsa pînă la diguri, la nord, în dosul spătarului patului, în dosul zidului casei, în dosul enormului rezervor pe care ultimul ciclon îl umpluse pînă la gură : acolo se spărgea marea pe briul de stînci, era o parte a insuliței unde nu se duceau niciodată, o întindere inutilă, un mic deșert de bolovani, nici un golfuleț nisipos, nici un locșor unde să te scalzi sau măcar să lansezi cea mai mică dintre cele două pneumatice, nimic altceva decît colțuri de stîncă, vîrtejuri, mormane de spumă ; dar la sud, pe terasă, fusese adusă o cantitate mică de pămînt de pe continent, atîta cît să crească niște „bugainvillea“ * și să decoreze lunga casă scundă și bondoacă,

* Plantă ornamentală din America.

oarbă spre nord, pe care Henry o numea „Cazemata“ pentru că era construită din beton, ca să reziste la taifunuri ; singurul zgomot care venea într-adevăr din port era şuieratul neîntrerupt în odgoanele vasului *Caribee*, pentru că frumosul catarg de aluminiu era atât de înalt, încît depăşea casa, insuliţa şi stîncile şi se expunea singur, ca o antenă, tuturor vînturilor. *Caribee* era cuprins în preţ, Goldstein fusese nevoit să se supere ca să-l împiedice pe Henry să încheie afacerea chiar în ziua aceea ; un an, a şi trecut un an, şi Michael, în tot acest răstimp, după zăbrele. Gîndul la el e ca o remuşcare : nu e îngrozitor să-ţi spui că nu i se va da drumul decît abia în 1976, peste patru, cinci ani de viaţă furată vîrstei lui, pentru că n-a vrut să ia parte la un război pe care îl socotea nedrept — conformismul erijat în lege tiranică, libertatea de conştiinţă batjocorită în numele libertăţii. Lisbeth, dar nu vreau s-o plîng pe Lisbeth, a trădat, a încercat să facă rău, ochii acelei fete, felul în care mă privea ţintă, nu mai ştiam unde să mă ascund : *ar trebui să-ţi dai seama că n-ai să fii niciodată pentru el decît un număr dintr-o serie*. Dar, la urma urmei, era totuşi o femeie, numai o femeie poate să găsească fraza care face atîta rău, mica invenţie de stil perfidă pe care n-o mai poţi uita niciodată : *un număr dintr-o serie*. Arlette simţi că faţa i se înăspreşte, întinse mîna stîngă, pipăi pe masă ; era acolo, răsturnat ca totdeauna pe faţa sa lunară, cifrele meşteşugite, aproape neciteţe, strălucind în semiîntuneric : ora patru şi douăzeci sau cinci şi douăzeci, nu puteau să scrie şi ei cifrele ca toată lumea ? Un deşteptător, în principiu, e făcut ca să citeşti ora. Arlette se întoarse, Sevilla dormea cu picioarele îndoite pufăind ; faţa ca a unui copil sau a unui leu cuminte, capul mare pus comod pe labele încrucişate ; un val de duioşie o cuprinsese, îşi trecu mîna pe umărul lui dezvelit şi şi-o retrase numaidecît, îl ştia că se trezeşte repede. N-am să-l întreb niciodată, sînt lucruri mai importante în viaţa lui, un bărbat nu e o sculă pe care o foloseşti, dar de ce nu pot să mă gîndesc la asta fără să-i plîng pe Bi şi pe delfinaşul ei născut mort, cît a suferit ea, şi ce tragedie dacă prima pereche de delfini care vorbesc un grai omenesc n-ar mai avea niciodată pui ; mi-aduc aminte de dezamăgirea lui Henry, acum un an, cînd Bi a refuzat prezenţa unei alte delfine în bazin şi ce bucurie cînd Bi a rămas însărcinată. *Ai să vezi, ai să vezi, delfinaşul acesta are să fie bilingv*. Doamne

sfinte, nașterea aceea îngrozitoare, ce ceasuri, Bi pierdută, îl pierdeam pe Fa, pierdeam totul, ah nu vreau să mă mai gândesc la asta, și de atunci încoace, această stagnare în studiul șuierăturilor, aceste greutăți nemaipomenite. Bi, cum ai spune șuierînd : aruncă-mi inelul acela ? Nu o spun deloc, de ce ? În mare nu sînt inele. E necrezut de mare numărul de lucruri omenеști pentru care ei n-au, evident, nici un echivalent, și anumite șuierături aproape imposibil de reprodus cu un organ omenesc ; atunci *va trebui oare inventată o mașină de șuierat delfineză ?* Henry atît de descurajat, atît de umilit : *nu-mi merit reputația, n-am rezolvat nimic, nimic, nimic, doi delfini care vorbesc nu e o specie. Adams, trebuie-să înțelegi că va dura mult, cercetarea abia începe, cercetarea durează mult, n-am încotro, sîntem la jumătatea drumului, peste doi ani, da, poate peste doi ani, vom cunoaște delfineza și atunci îi vom putea învăța englezește pe toți delfinii, întreaga specie.* Nu ne-am dat înapoi, de atunci încoace, de a munci ca niște nebuni, toată echipa, Bob, Peter, Suzy, Simon ; m-am simțit ușurată cînd Henry a înlocuit-o pe Lisbeth cu Simon, mi-era frică să nu aleagă o altă fată și să nu se îndrăgostească de ea, *un număr dintr-o serie* ; era în vremea chestiei cu albumul, cram furioasă împotriva lui Maggie. Ea a căzut din nori : vai, Arlette, cum poți să-mi atribui această... zău așa, dar era un spectacol care l-ar fi scîrbit și pe un satir, această colecție de femeiuști care se năpustiseră asupra lui Henry ca niște cățele în călduri, ca să-l miroasă ! Ce imagine ! Biata Maggie, n-ar trebui să rîd, ce uriașă nedreptate ca o fată ca ea... nu e oare îngrozitor să rîdem de ea așa cum facem noi acum ? Dar nu putem s-o tot plîngem veșnic ; ea își repetă pînă la saturație : uite, Arlette, drama cu Bob este că eu nu vreau copii ; ochii serioși, gravi, ațintiți asupra noastră, torsul împins înainte, feneie a datoriei, intelectuala *problematische* *, și actriță proastă pe deasupra, vocea, gestul, privirea, pune prea mult din toate. *Cînd delirează, zice Henry, bag de seamă numaidecît, e atît de puțin artistic.* Și poate cel mai de plîns e Bob, își petrece vremea fugind de ea, îi evită pînă și privirea, nu se așază niciodată lîngă ea la masă ; *nu mai îndrăznesc nici chiar s-o întreb cît e ceasul, mă întreb ce-are să înțeleagă.*

* Problematică (germ.).

Bob are haz, trebuie să recunosc că are haz, n-am înțeles niciodată de ce i-a iertat Henry atât de repede că s-a pus în slujba celui îngrozitor G, dar Henry e mai presus de toate acestea, planează, scuză aproape orice, poate că ține seama de faptul că Bob, de la plecarea lui Michael, a început să muncească nebunește, totdeauna voluntar la orice treabă ; rezultatul e că-și petrece ore întregi, cu Fa și Bi, care se prăpădesc după el, aproape că ne-a înlocuit în afecțiunea lor și asta nu-mi place, mă întreb dacă Bob nu ascultă de un consemn, ar trebui să-l pun pe Henry în gardă, n-am nici o încredere în acest mic șarpe, atât de manierat, atât de efeminat, atât de narcisic ; detest modul în care își răsucesce picioarele sub el când se așează pe scaun, poate că e pur și simplu, cum spune Green-son, unul dintre acei *masculi americani ai generației frigide*, tipii aceia care în loc de sex preferă *marijuana* sau I.S.D., în acest domeniu se mulțumesc cu *satisfacții rapide și facile* (*dixit* Green-son). Găsesc că acest eufemism e uimitor, bietul Bob, n-are nici măcar curajul să fie cu adevărat pederast, e culmea că am ajuns aproape să-i reproșez acest lucru. Luă în mână deșteptătorul, privi țintă, cu ciudă, câteva secunde cadraneluminoasă ; când nu dormi timpul se tîrăște ; trece atât de repede în rest, săptămîni și săptămîni, și săptămîni, au și trecut doi ani de cînd Henry... ce curios că imaginea fericirii pentru mine este o ploaie torențială care îneacă parbrizul unei mașini ; lampa de citit hărți îmi lumina picioarele, mi-era frică să nu vadă că-mi tremură, simțeam că trupul mi se topește sub privirea lui ; un ciclon numit Hanna, ciudat că a ucis o sută cincizeci de persoane și că mie mi-a adus o viață, o viață adevărată... impresia, înainte, timp de cinci, șase ani, că mă înăbuș în singurătate, confuzie, și chiar, timp de un an, lenevia, și acea legătură stupidă, din punct de vedere intelectual degradantă, mă simțeam un om sfîrșit, și apoi, dintr-o dată, cînd am fost primită să dau doctoratul, acea încredere în mine, acea forță, acea mîndrie, am înțeles că am să reușesc să rup. „Dragă Miss Lafcuille, ți-am citit teza despre comportarea lui *Tursiops truncatus* în captivitate și mă întreb dacă nu ți-ar plăcea să lucrezi cu mine“. Cînd i-am văzut iscălitura, am sărit în sus de bucurie ; a venit să mă ia de la aerodrom, cu Michael ; eram aproape geloasă pe Michael, îl iubea atîta, îl iubea într-adevăr ca pe un fiu, îl învățase atîtea lucruri și totuși, dintre ei, cel care îl influențează acum

pe celălalt e Michael, de după zăbrelile lui, există un fel de magie în aceste zăbrelile. Henry citește toată presa, îi citește și îi recitește scrisorile ; ce ciudat că închisoarea lasă să plece tot ceea ce scrie Michael, fără nici un fel de cenzură, presupun că fotocopiază totul, și răspunsurile lui Henry tot așa, și că există undeva pe biroul lui Adams, pe cel al lui C și cine știe al mai cui, un splendid dosar, foarte ordonat, cu referințe, note, index analitic, comentarii nuanțate pentru fiecare frază a lui Henry, datorate celor mai buni psihologi politici ; dosarul împotriva lui Oppie înainte de proces avea câțiva metri înălțime, dar când îi spun asta lui Henry, râde, atîta tot, *ce vrei, spionajul și denunțul sînt cele două mamele ale informațiilor S.U.A..* Când te gîndești că C.I.A. subvenționa Asociația națională a studenților și că o universitate americană acceptase să servească drept acoperire unei *misuni de specialiști* în Vietnam, îți spui că totul, absolut totul este posibil. Dar ar trebui să fii totuși un pic mai atent când îi scrii lui Michael, găsesc că ești îngrozitor de imprudent, celebritatea ta nu te face tabu, adu-ți aminte de Oppie. Dar el nu vrea să audă niciodată nimic, când te atingi de departe sau de aproape de orice e în legătură cu curajul, are un reflex spaniol, se întepenește și se zburlește. *Nu vreau să încep prin a mă autocenzura*, aș face jocul tuturor acestor copoi, de aceea există ei : ca să te facă încetul cu încetul să te castrezi singur. Și nu poți să spui, desigur, că Henry își subapreciază virilitatea. Arlette rîse fără zgomot, întinse brațul și-și puse vîrfurile degetelor pe umărul lui ; după o clipă, îl simți că-și închide mîna pe a ei. Ea îi spuse încet : nu dormi, pot să viu în brațele tale, pot să-ți vorbesc ?

CONVORBIREA DINTRE SEVILLA ȘI ADAMS
22 IULIE 1972, PIESA PL 56279, CONFIDENȚIAL

Adams. — Sînt foarte fericit că te revăd. Nu te-am văzut, cred, de la conferința de presă din 20 februarie 1970, dar ai avut amabilitatea să-mi trimiți, între timp, un exemplar al cărții duminică. După cîte mi se spune, s-a vîndut foarte bine.

Sevilla. — Spre marea mea mirare. Căci n-am pus în ea nici unul din ingredientele pe care mi le recomandase Brücker, ci numai faptele.

Adams. — Atunci am să-ți spun : tocmai această seriozitate a plăcut.

Sevilla. — Goldstein are o explicație mult mai cinică. El pretinde că volumul s-ar fi vândut oricum, chiar și dacă l-aș fi scris cu picioarele.

Adams. — Nu cred. Referirea dumitale la Jim Crooner l-a amuzat mult pe Lorrimer. Nu ți-e simpatic ?

Sevilla. — Nu.

Adams. — Nu-ți împărtășesc sentimentele. Dacă este ales, Crooner cred că are să facă să curgă sînge proaspăt în vinele vechii noastre administrații.

Sevilla. — Să sperăm că acesta va fi singurul sînge pe care îl va face să curgă.

Adams. — Îl crezi atît de dur ?

Sevilla. — Cred că are să facă orice i se va cere.

Adams. — Ah, ce pesimist ești ! Ești mulțumit de serviciile lui Goldstein ?

Sevilla. — Foarte. Ca să fiu sincer, mi-a devenit indispensabil. E un prieten.

— *Adams.* — Sînt încîntat. Am aflat că volumul dumitale va fi tradus în douăzeci și trei de limbi și că Hollywood-ul va face din el un film.

Sevilla. — Exact.

Adams. — Am mai aflat că *Look* ți-a cumpărat drepturile de pre-publicare cu șase sute șazeci de mii de dolari. În plus Brücker le-a vîndut pentru post-publicare în colecția Cartea de buzunar, în versiune integrală, cu cinci sute de mii de dolari și cu patru sute de mii de dolari în versiune prescurtată în *Reader's Digest*. Brücker, desigur, își linge buzele.

Adams. — Nu. Goldstein ai aflat toate astea.

Adams. — Nu. Goldstein e foarte discret. Aceste cifre au fost publicate săptămîna trecută de *Time*. *Time* calculează că drepturile dumitale de autor însumează sau vor însuma în total, inclusiv filmele și traducerile, trei milioane de dolari. E exact ?

Sevilla. — Bravo *Time*.

Adams. — Ce simți cînd devii milionar ?

Sevilla. — Printre altele, un sentiment de libertate.

Adams. — De libertate ?

Sevilla. — Înainte, eram liber, teoretic, să cumpăr o casă mare într-o insulă din Florida Keys, cu un mic port particular și un iaht...

Adams. — Teoretic. Ai un mod original de a vorbi. (Rîde). Pentru casa asta, sînt sigur, te-ai lăsat furat într-un mod oribil.

Sevilla. — Nu. Goldstein m-a sfătuit.

Adams. — Ai spus : un sentiment de libertate „printre altele“.

Sevilla. — Da. Am și un sentiment de vinovăție.

Adams. — De vinovăție ? De ce de vinovăție ? N-ai furat acești bani ; sînt rodul muncii dumitale.

Sevilla. — Am impresia că am fost plătit cu suprapreț.

Adams. — Atunci ce să zici de Brücker ?

Sevilla. — Nu mă gîndesc la Brücker. Am impresia că am fost plătit cu suprapreț în comparație cu unii oameni care muncesc mult și cîștigă puțin.

Adams. — Ah ! Dacă nu era iahtul, te bănuiam că ești socialist. Dar uite ce e : oamenii de care vorbești nu au calificarea dumitale.

Sevilla. — Da, dar e imoral să existe o diferență atît de mare între ei și mine.

Adams. — Din cauza acestui sentiment de vinovăție îți păstrezi banii în continuare în contul de la Bancă, fără să-i plasezi ?

Sevilla. — Nu. E altă problemă. Îmi repugnă ideea că banii mei ar putea să muncească în locul meu.

Adams. — Oricum muncesc ei pentru cineva. Bancherul dumitale cu siguranță că te binecuvîntează.

Sevilla. — E treaba lui. Presupun că de aia s-a făcut bancher, ca să facă bani din bani. Dar treaba mea e să muncesc.

Adams. — Atunci trebuie să donezi milioanele. (Rîde).

Sevilla. — Da, dar cui ? Aș vrea să fie cu adevărat folosite și n-am încredere în filantropie.

Adams. — N-o lua în serios. Am glumit. (Tăcere).

Sevilla. — N-am putea să scurtăm introducerea asta ? Ești atît de nervos, că-mi faci un pic de frică.

Adams. — Nu sînt nervos.

Sevilla. — Ți-ai șters de două ori palmele cu batista.

Adams. — (Rîde). Trebuie să te păzești de oamenii de știință. Au spirit de observație. (Pauză). Ascultă, îți port simpa-

tie și cred că ceea ce am să-ți spun are să te zdruncine. Am lucruri foarte neplăcute să-ți spun.

Sevilla. — Mi-am dat seama după lungimea introducerii. Dar am mai adus o dată un omagiu dibăciei dumitale.

Adams. — Nu e dibăcie. E jenă.

Sevilla. — Bine, trage ! Ce mai aștepti ?

Adams. — Nu mă boxa. E mai rău decât tot ceea ce ai putea să-ți închipui. Am primit un ordin foarte șocant, îmi revine datoria să ți-l aduc la cunoștință și sînt cît se poate de dezolat că am această datorie. După cum știi, îți port simpatie.

Sevilla. — Dar simpatia nu trece înaintea loialității față de șefii dumitale.

Adams. — Ca să-ți spun drept, nu.

Sevilla. — Bine, vorbește. Trebuie să demisionez din *proiectul Logos* ?

Adams. — Nu, nu e asta. Într-un fel, e mai rău. (*Tăcere*). O să ți-i luăm pe Fa și pe Bi.

Sevilla. — Să mi-i luați pe Fa și pe Bi ?

Adams. — Temporar. Stai jos, te rog. Da, îmi pare rău, dar e un ordin.

Sevilla. — Dar cu ce scop ? Ca să-i duceți unde ?

Adams. — Nu pot să răspund la aceste întrebări.

Sevilla. — Dar e o nebunie ! Nu-ți dai seama ! Fa și Bi nu vor suporta niciodată această despărțire ! Rupî niște legături afective vechi de mai mulți ani.

Adams. — Bob Manning are să-i însoțească.

Sevilla. — Bob !

Adams. — Te rog, stăpînește-te. Nu te simți bine ? Vrei să-ți...

Sevilla. — Nu, mulțumesc. Nu e nimic. Are să treacă. (*Tăcere*). Toată treaba asta e de o ipocrizie dezgustătoare. Adams, o să-ți spun ce gîndesc : de doi ani mă duci de nas și de doi ani Bob, la ordinul dumitale, în spatele meu...

Adams. — N-a fost ordinul meu. Dar eu i l-am transmis. Răspunderea mea se oprește aici.

Sevilla. — Ce machiavelism respingător. Și cu ce scop, mă întreb !

Adams. — Am să fiu sincer : am hotărît să te ținem departo de toate utilizările practice...

Sevilla. — Vrei să spui de toate utilizările militare...

Adams. — Am spus practice.

Sevilla. — Dar Bob e mai suplu. El are să poată ști, așa-dar, unde-i ascundeți pe Fa și pe Bi și ce tâmpenii îi puneți să facă.

Adams. — Desigur, de vreme ce îi va însoți.

Sevilla. — Nu-mi vine să-mi cred urechilor ! Ai uitat că Bob e o creatură a lui Mr. C ?

Adams. — Nu văd de ce ne-ar supăra.

Sevilla. — Nobilul Mr. C este deci și el băgat în afacerea asta !

Adams. — Cîtuși de puțin.

Sevilla. — Crezi că Bob mișcă măcar degetul mic fără să-l prevină pe Mr. C ?

Adams. — Ne privește.

Sevilla. — Dar *proiectul Logos*, în toată treaba asta ? Ce devine ? E o nebunie ! Sîntem la jumătatea drumului în studiul suierăturilor și ne ici delfinii ! singurii delfini care pot, la ora actuală, să colaboreze cu noi ! Dar e monstruos ! Gîndește-te la răspunderea dumitale față de știință dacă li se întîmplă ceva.

Adams. — N-are să li se întîmple absolut nimic. Despărțirea nu e decît temporară. O să ți-i dăm înapoi pe Fa și pe Bi.

Sevilla. — Peste cît timp ?

Adams. — Nu sînt autorizat să-ți precizez o anumită dată.

Sevilla. — Și nu te temi că la întoarcerea lor au să-mi povestească ce-au făcut cu voi ?

Adams. — Nu vor face nimic ce n-ar putea să-ți povestească.

Sevilla. — În acest caz, de ce nu mă lăsați să-i însoțesc ?

Adams. — Ți-am mai spus.

Sevilla. — N-am dreptul să văd ce fac, dar ei vor avea dreptul să-mi povestească !

Adams. — Acest gen de contradicții nu mă supără.

Sevilla. — Mă întreb ce te supără ! Te-ai gîndit măcar să le ceri părerea, lui Fa și lui Bi, înainte de a-i răpi din sinul familiei lor ? Pentru că noi sîntem familia lor, sper că înțelegi asta. Adams, ascultă-mă, nu mi-e rușine să spun, îi consider copiii mei.

Adams. — Am ținut seama, bineînțeles, în cea mai mare măsură, de aspectul sentimental al lucrurilor. Bob a obținut

în prealabil consimțământul lui Fa și Bi pentru această călătorie.

Sevilla. — Fără știrea mea !

Adams. — Bob le-a precizat că are să-i însoțească. Amîndoi îl iubesc mult pe Bob, după cum știi.

Sevilla. — A făcut tot ce-a trebuit pentru asta, șarpele ! M-a trădat de două ori. Spionîndu-mă în beneficiul lui C și captînd, din ordinul dumitale, în spatele meu, afecțiunea delfinilor, ca să mi se substituie mie.

Adams. — Mi se pare că dramatizezi cam mult. Fa și Bi, la urma urmei, nu sînt decît niște animale.

Sevilla. — Atunci nu înțelegi nimic ! Ei vorbesc, am cu ei mult mai multe legături decît cu anumite persoane. Fa și Bi sînt ființe ca dumneata și ca mine ; și îi iubesc ca pe copiii mei, ți-am mai spus.

Adams. — Nu luasem spusa dumitale *ad litteram*. Sînt dezolat. Cu atît mai mult, cu cît mi-a mai rămas abia să-ți spun ce e mai rău. Mă tem că am să te mîhnesc mult.

Sevilla. — N-ai să mă mîhnești de loc : îmi dau demisia.

Adams. — Trebuie să te previn în mod loial...

Sevilla. — Nu cred în loialitatea dumitale.

Adams. — Decît față de șefii mei, știu. Ei ! în numele lor vorbesc. Dacă socoți că demisia dumitale e un mijloc de presiune ca să ne faci să renunțăm la proiectul nostru, te înșeli. Nu renunțăm. Și dacă, totuși, stărui să-ți prezinți demisia, sîntem, de data asta, hotărîți s-o primim.

Sevilla. — N-ai vorbi altfel dacă ai vrea să mă ațîți să mi-o dau.

Adams. — De fel.

Sevilla. — Hai, zău, Adams ! Nu-mi subaprecia inteligența. Crezi că nu înțeleg de ce v-ar conveni demisia mea ?

Adams. — Mărturisesc că nu văd de ce.

Sevilla. — Pentru că v-ar garanta discreția lui Fa și Bi în ceea ce mă privește, după ce-și vor fi îndeplinit misiunea.

Adams. — Nu este vorba de o misiune.

Sevilla. — Ba da ! Și a dracului de importantă, de vreme ce sînteți gata să puneți pentru ea în primejdie *proiectul Logos*. Un proiect pentru care ați cheltuit, de zece ani încoace, sume colosale !

Adams. — Prea exagerezi. *Proiectul Logos* nu e cîtuși de puțin în primejdie. Fa și Bi îți vor fi înapoiați în scurt timp fără o zgîrietură.

Sevilla. — Și din punct de vedere moral, mi-i înapoiezi intacti ?

Adams. — Nu înțeleg ce vrei să spui.

Sevilla. — Am să-ți pun o întrebare : știi cum vor reacționa Fa și Bi, după aceea, față de ceea ce îi veți pune să facă ?

Adams. — Nu înțeleg sensul întrebării dumitale. Nu-i punem să facă nimic anormal. (*Tăcere*).

Sevilla. — Și nu te temi că la înapoierea mea îți conving pe Fa și pe Bi să nu plece cu Bob ?

Adams. — Ba da. Tocmai. Ne-am gîndit la asta. Ne-am luat măsurile de precauție necesare.

Sevilla. — Ce măsuri de precauție ?

Adams. — Ți-am spus că partea cea mai rea îmi mai ră-măsese să ți-o comunic. Iat-o : cînd te înapoiezi, nu-i mai gă-sești pe Fa și pe Bi. Echipa noastră îi ia chiar acum.

Sevilla. — Dar e o capcană abominabilă ! M-ai făcut să vin încoace și în timpul acesta... E odios ! Nu găsesc cuvinte... Cum îți poți trata semenii cu atîta dispreț ? M-ai manipulat în modul cel mai cinic.

Adams. — Stăpînește-te, te rog. În orice caz, discuția nu ajută la nimic. Am vrut să evităm scenele neplăcute.

Sevilla. — N-ai încetat să-ți joci rolul în spatele meu. E oribil. Te-ai purtat față de mine cu ipocrizia cea mai respin-gătoare.

Adams. — Am primit ordine și le-am executat.

Sevilla. — Erau ordine infame, dă-mi voie să-ți spun.

Adams. — De ce nu-i spui asta lui Lorrimer chiar dume-neata ? El mi le-a dat.

Sevilla. — Ascultă, Adams, eu... (*Pauză*). Nu încerca să mă provoci. Ai fi prea mulțumit să mă poți destitui.

Adams. — Nimeni nu se gîndește să te destituie. Suferi de mania persecuției.

Sevilla. — Ai și alte observații de făcut, în afară de cele privitoare la psihologia mea ?

Adams. — Nu.

Sevilla. În acest caz propun să punem capăt acestei convorbiri. Găsesc totul atât de dezgustător, atât de greșos... Prefer să plec. Îți spun sincer, abia dacă mai pot suporta să te văd.

Adams. — Poți să mă crezi sau nu, Mr. Sevilla, sînt dezolat. La revedere.

Sevilla. — Nu cred să ne mai revedem.

*

14 august 1972.

Stimate Mr. Sevilla,

Comisia s-a întrunit ieri și m-a însărcinat să vă comunic hotărârile sale. Experiențele pe care le-ați urmărit în bazinul B cu privire la hidrodinamica pielii fiind întrerupte din 1966 pentru a vă permite să vă concentrați eforturile asupra experiențelor lingvistice din bazinul A, iar acestea neputînd fi continuate pentru moment, dată fiind plecarea pensionarilor dv., — vă cerem ca în corespondență să folosiți acest termen — comisia a apreciat că nu va mai avea posibilitatea să ceară Congresului reînnoirea creditelor de funcționare a laboratorului pe care îl conduceți.

În consecință, comisia vă roagă să-i anunțați pe colaboratorii dv. că indemnizațiile prevăzute în contractele lor în caz de reziliere înainte de termen le vor fi achitate în cel mai scurt timp. Se înțelege de la sine că aceleași dispoziții au fost date și în ceea ce vă privește pe dv.

Comisia l-a numit pe dr. Edward E. Lorensen custode cu titlu provizoriu al laboratorului pe care l-ați condus. D-sa va intra în legătură cu dv. începînd de la 16 august și va lua toate inițiativele necesare pentru clasarea și consemnarea fișelor, arhivei, înregistrărilor, filmelor și documentelor laboratorului. Comisia vă cere să înlesniți la maximum sarcina d-rului E. E. Lorensen și să-mi confirmați primirea prezentei scrisori.

Cu toată stima,
D. K. ADAMS.

15 august 1972.

Stimate Mr. Adams,

Confirm primirea scrisorii dumneavoastră din 14 august. Colaboratorii mei și cu mine vom fi, începînd de la 16 august, la dispoziția d-rului Lorensen.

Nu-mi place ideea de a cere ceva, indiferent ce, comisiei. Totuși cred că trebuie să fac acest lucru, în interesul chiar al pensionarilor mei. Aș ține, cînd vor fi din nou accesibili, să mi se dea voie să-i vizitez. *

Cu toată stima,
H. C. SEVILLA

15 august 1972

Stimate Mr. Sevilla,

Urmare la telegrama mea de azi, vă confirm că nu voi putea sosi decît la 20 august, trebuînd să amîn plecarea.

Acceptînd sarcina ce mi-a fost încredințată, am ținut să subliniez că sper să mă mențin în limitele stricte ale funcționării mele de custode. În ipoteza că pensionarii dv. vor fi re-dați laboratorului pe care îl conduceți, am adus categoric la cunoștință comisiei că nu înțeleg în nici un caz să preiau continuarea lucrărilor dv. Sper, într-adevăr, că, în această ipoteză, veți avea posibilitatea să reveniți asupra demisiei dv. și să duceți chiar dv. personal la capăt sarcina pe care ați început-o într-un mod atît de strălucit.

Îmi închipui cît de contrariat sînteți că ați fost despărțit de pensionarii dv. dar că aveți o consolare în faptul că asistentul dv. a consimțit să-i însoțească.

Cu toată stima,
E. E. LORENSEN.

* Această scrisoare a rămas fără răspuns (N.A.).

16 august 1972.

Stimate Mr. Lorensen,

Scrisoarea dv. îmi inspiră multă stimă pentru dv. și o reînnoire a prieteniei față de animalul uman, care, în clipa de față, sînt nevoit să spun, nu-mi apare în culori prea măgulitoare.

Mă tem ca faptele să nu vă fi fost prezentate în mod inexact. Mi-am dat demisia verbal, în urma șocului pe care l-am resimțit aflînd că pensionarii îmi vor fi luați. Dar nu mi-am confirmat această demisie nici în cursul convorbirii, nici, bineînțeles, în scris. Pe de altă parte, asistentul meu a acceptat să-mi însoțească pensionarii, dar fără consimțămîntul meu și chiar fără știrea mea.

Nu restabilesc faptele pentru ca să vă fac să reveniți asupra hotărîrii dv. Dimpotrivă. Prefer ca dv. să exercitați funcția de custode, decît alt cercetător care n-ar avea scrupulele dv.

Vă aștept pe data de 20.

Cu stimă,
H. C. SEVILLA.

18 august 1972.

Stimate Mr. Sevilla,

Trebuie să amîn din nou și nu voi putea veni decît în ziua de 25.

Sînt dezolat aflînd precizările dv. Ele pun într-o lumină ciudată rolul jucat de asistentul dv. și dragostea de adevăr a birocraților care ne conduc. Pentru că au „cumpărat” creiere — aici și în Europa — au impresia că pot face apoi cu ele orice vor.

Nu m-am ferit să-i spun lui Adams că în ochii mei a fost o nebunie că vi s-au luat chiar temporar, pensionarii. Nu văd ce utilizare practică ar putea fi destul de importantă ca să justifice întreruperea unei cercetări fundamentale.

Cu toată stima
E. E. LORENSEN

În insulele din strîmtoarea Florida nu-mi plăceau nici mlaştinile, nici paletwierii*, nici şoseaua cu podurile ei de pe o insulă pe alta pînă la Key West ; voiam o insulă cu stînci, o insulă care să fie stîncă ea însăşi, cu un brîu de colţuri pietroase, şi cînd am văzut stîncile insulei Huatuey, cu *Caribee* ancorat în micul port, mi-a sărit inima din loc. *Caribee* era o frumoasă jucărie lustruită, pentru adulţi, un vis de adolescent adevărit la o vîrstă cînd încă mai poţi iubi, şi acum trebuie să mă cravaşez ca să-l scot. Arlette citeşte la prova ; dacă ar rămîne cockpit* cu mine, am începe iar să vorbim despre Fa şi Bi ; dar eu vreau să fiu singur, tăcut, retras, la cîrma lui *Caribee*, ăsta mă calmează ; ea simte, pesemne că suferă şi ea, la rîndul ei, prefăcîndu-se că citeşte. De unde sînt acum, nu zăresc de cealaltă parte a punţii decît aureola imensei pălării de paie cu care îşi protejează capul, şi-o fi scos bikini-ul ca să-şi bronzeze zonele palide ale pielii, nici cînd mă gîndesc la trupul ei nu mai simt plăcere ; ce ciudat cum durerea morală anulează dorinţa chiar cînd dragostea rămîne intactă, e ca şi cum în durere s-ar afla o diminuare care te îndeamnă să te diminuezi şi mai mult, o mutilare care cere alte mutilări ; nu-i adevărat, nu-i cîtuşi de puţin adevărat că există în suferinţă o însuşire magică, suferinţa e înfrîngere, paralizie, umilire, nimic bun n-a ieşit din ea niciodată, trebuie s-o învingi, iar eu, ca s-o înving mă joc cu *Caribee* ; vasul ăsta e medicamentul meu, ruliul mă leagă, fug de mine, fug de mine în mod conştient, cu ambele mîini pe timonă, primesc vîntul de sud-vest înapoia traversului şi trîndăvesc la babord, rezemat de vînt, şoldul mi se ridică la intervale regulate, ca să lase să treacă hula lungă care mă atacă pieptiş, îmi continui drumul spre larg, imensitatea Oceanului se întinde în faţa mea, fără urme omeneşti. Pămîntul e în spatele meu, micşorat, ceţos, parfumul lui de frunze şi de fum se diluează puţin cîte puţin în aerul sărat şi în mirosul de vopsea proaspătă : în spatele meu, siajul, nu drept, ci curbat la tribord de deriva goanei mele, opt noduri poate ; îmi croiesc drum, refulînd

* Arbore răşinos din India

** Locul unde stă cîrmaciul (engl.)

spuma de ambele părți ale etravei ; vela mare, albastră, umflată, fără nici o cută de jos pînă sus, focul genovez roșu aprins, ieșit în afară ca un balon, catargul curbat sub efort, odgoanele de la tribord întinse, vibrînd ca niște strune de vioară sub presiunea de necrezut a plăcutei brize forța a patra, care se mai poate întări, dar fără pericol, fără grija de a strînge vela și fără groaza că va trebui să fug la adăpost ; vreme frumoasă, constantă, strălucitoare, însorită, fără un nor ; soarele e încă sus, o mare de un colorit liniștitor, un frumos albastru profund, neînșelător ; vîntul și hula se potolesc, lăsînd să le simți rezerva de putere ca unui tigru care toarce cu blîndețe, în timp ce mușchii cumpliti freamătă sub piele ca undele care ridică apa fără să se reverse în valuri. Strîng degetele pe timonă pentru plăcerea de a mîngîia acaju-ul, dar n-am nevoie s-o manevrez, *Caribee* se echilibrează fără derivă ori abateri, fără să vină în vînt și fără să se lase tîrîită, luncînd în tăcere, sau mai bine zis în mijlocul zgomotelor ușoare, discrete, legănătoare, din care e făcută această tăcere, sfîșierea de mătase a apei despicate de prova, plescăitul valului în bord, şuieratul brizei în odgoanele întinse, scîrțîitul de pescăruși al scripetilor, geamătul carenei cînd cade înapoi în gol și freamătul brusc cînd își reia zborul razant peste o creastă, pe jumătate pasăre, pe jumătate pește, o aripă roșie, o aripă albastră, și trupul ei frumos, rotund, neted, lustruit, alungit, afundîndu-se în mare.

Nu se afunda cu adevărat. Fa, da, el se cufunda, fără sîiaj, ori turbulență, era o bucurie să-i urmărești înaintarea mlădiaoasă în apă, fără o vîltoare, cu ochii duși și glumeți așintîți asupra mea, de îndată ce lua virajul, cu aerul de a-mi spune, Pa, nu pleca Pa, mai stai nițel. Pa, ai plecat totuși. Au și trecut opt ani de cînd își morfolca biberonul, înghesuindu-se în noi cu teamă ; începea să şuiera și să scîrțîie de cum se simțea singur, eram istoviți de atîta veghe ; atunci am găsit cele două plute de poliester între care stătea el și care, într-o anumită măsură, ne înlocuiau cel puțin noaptea. Ce loc a ocupat el în viața noastră atîția ani, unica preocupare, singura grijă, singura muncă, ne-am dat atîta osteneală ca să-l învățăm primele cinci cuvinte, și după aceea ce accelerare fantastică după ce a venit Bi, un ciclon numit Hanna, o, să retrăiesc, să retrăiesc toate secundele acestor șase ani din urmă, plini ochi de muncă și de fericire, această porție de viață pe care am trăit-o pentru prima dată fără ca o parte din mine să fie

jertfită celeilalte, fără să mă simt privat și mutilat, fără seria imbecilă de mici aventuri seci și dure gen Ferguson. Arlette și eu, delfinii, echipa, Michael, ce viață bogată, densă, creatoare, încă o dată, încă o dată, stupoarea, interogarea fără răgaz, repetarea la infinit, nu mai sfârșesc gândurile astea care mă rod ca niște guzganii, mereu aceleași, se învîrtesc roată ca în delir, aceeași repetare mecanică : Lisbeth, Adams, Bob, mai ales Bob, cel mai puțin motivat din trei, ținându-se milimetru cu milimetru spre țelul fixat timp de doi ani, muncind cu noi, bînd cu noi, prietenos, zîmbitor, zelos. Știu, poți să zîmbești, să zîmbești, să zîmbești și să fii un trădător, dar de necrezut era lipsa oricărui mobil : nu ne ura. Nici măcar n-a acționat ca Lisbeth, din spirit de răzbunare, sau din supunere, ca Adams : răutatea pură, gratuită, neînțeleasă nici chiar de cel care o făcea. Îmi aduc aminte de mirarea lui cînd m-a auzit spunînd, într-o zi, că-l iubesc pe Fa. Îl iubiți pe Fa ? Da, te miră ? Dar, a spus el, la urma urmei, nu e decît un subiect, ca un cobai, un șoarece, un cîine. L-am privit cu toții, uluiți, îngroziți, chiar și Maggie. Ei, hai Bob, după atîția ani... S-a stăpînit, a rîs, a întors-o spre glumă. Dar atunci, într-o străfulgerare, se manifestă insensibilitatea lui, neomenia lui radicală, iremediabila lui uscăciune sufletească — ar fi trebuit să fiu mai atent și să mă feresc. Din clipa în care a devenit iscoada lui C, a devenit tabu ; nici acum nu reușesc să mă obișnuiesc cu gîndul că Fa și Bi ...niciodată de acum înainte. Îmi aduc aminte cînd am părăsit-o pe Mariana ; mă trezeam noaptea, cuprins de panică, learcă de sudoare, la gîndul că n-am să mai fiu zilnic alături de cei doi băieți. A fost ca o lovitură de pumnal în plină inimă, eram paralizat de o durere al cărei sfîrșit nu-l întrezăream, și totuși, în epoca aceea, îi vedeam de două sau de trei ori pe săptămînă. Avu loc în el un declic, se uită la ceasul brățară : trecuseră două ore de cînd îl mîna pe *Caribee* spre larg. Era timpul să facă stînga-mprejur, voia să se întoarcă înainte de căderea nopții, drumul era imposibil de făcut pe întuneric, nu era nici măcar balizat. Dădu drumul școtei veleii mari, eliberă ghiul, roti timona, *Caribee* veni spre vînt, ghiul ieși spre dreapta ; desfăcu școta focului și o amară de tachetel de la tribord. Puteam să te ajut la foc, strigă Arlette de la prova. El făcu cu mîna, lăsă moale școta veleii mari și o amară și pe ea. M-am prăjit, zise Arlette cu o veselie prefăcută, sărind în cockpit. Am să mă îmbrac. Dispăru în cabină și, după un minut, reapăru

îmbrăcată cu un tricou marinăresc vărgat, își lipi umărul de al lui Sevilla și zise cu o voce surdă : Abia am reușit să citesc, sînt într-o dispoziție îngrozitor de proastă ; în afară de riscul de a te pierde, nu văd ce se putea întîmpla mai rău. Îți aduci aminte ce fericiți eram cînd am cumpărat casa, și acum totul e stricat, ratat ; nu-mi vine să cred, am impresia că ne întoarcem înapoi în timp, ca un film pe care îl înfășori pe bobină, că avem să regăsim laboratorul, pe Fa și pe Bi în bazin, studiul șuierăturilor ; am impresia că mi-am pierdut cîștii, rațiunea de a trăi, îmi vine într-una să plîng. El îi prinse ceafa în mîna dreaptă și-i atrase capul spre gîtul lui. Da, zise el, există Fa și Bi, și mai există și munca ! E îngrozitor, după acești opt ani de cercetări să te pomenești cu mîinile goale, fără să poți face nimic decît să evoci trecutul, ca doi bieți șomeri pe un morman de bani. Sevilla zîmbi cu amărăciune. *Caribee* se îndrepta spre casa la care ținuseră. Cele patru ore pe mare nu fuseseră decît o paranteză. Se înapoiau spre golul vieții lor, fără delfini, fără echipă, fără țel. Ascultă, zise Sevilla, o să ne apuce nebunia, nu putem continua așa ; plecăm, m-am gîndit că ți-ar plăcea să cunoști Spania ; mîine telefonez unei agenții de voiaj, am putea să ne luăm zborul la sfîrșitul săptămînii.

*

DEPARTAMENTUL DE STAT, WASHINGTON, D. C.

D-lui profesor H. C. Sevilla
Huatuey Island
The Florida Keys
Florida

Ținem să vă informăm că în baza hotărîrii Departamentului de Stat din 24 august 1972, pașaportul dv. și cel al d-nci H. C. Sevilla au fost anulate.

CONVORBIREA LUI H.C.S., VIZITATOR, CU DEȚINUTUL
C.B. 476, ÎNCHISOAREA SING-SING, 22 DECEMBRIE 1972,
PIESA R. A. 74612, CONFIDENȚIAL

Vizitatorul. — După cum știi, aș fi venit mai de mult să te văd, dacă mi s-ar fi dat voie.

Deținutul. — Țin să vă spun că sînt mirat că vă întîlnesc în asemenea condiții de tăcere și de confort. E ceva cu totul neobișnuit.

Vizitatorul. — Presupun că vor să ne înregistreze convorbirea.

Deținutul. — Facultățile dv. de deducție mi se par neștirbite.

Vizitatorul. — Nu este o problemă de deducție, ci de obișnuință. Te găsesc în formă bună.

Deținutul. — Nu ni se poate reproșa că ducem o viață neregulată.

Vizitatorul. — Moralul e bun ?

Deținutul. — Ce a fost mai rău a trecut.

Vizitatorul. — Ai avut greutăți ?

Deținutul. — La început, da, multe, cu codeținuții mei. Nu-mi aprobau părerile. Nici nu vă puteți închipui cît de conservatoare sînt elementele criminale.

Vizitatorul. — Ce fel de greutăți ?

Deținutul. — Interpretau refuzul meu de a servi în Vietnam drept o lașitate. Pentru ei eram un *nervous Nelly**. Am fost nevoit să mă bat.

Vizitatorul. — Și atunci ?

Deținutul. — Opt zile de carceră fiecăruia. Am spus că eu am început. Adversarul meu a spus același lucru. Aici, după cum știți, avem o înaltă concepție despre onoare.

Vizitatorul. — Presupun că după aceea statutul tău moral s-a îmbunătățit mult.

Deținutul. — Mult. Nu mai eram un laș, ci un țicnit. Iar țicniții, aici, nu sînt rău văzuți.

Vizitatorul. — Să vorbim despre scrisorile noastre. Am primit în total douăzeci și șapte.

Deținutul. — Eu am socotit la fel. Deci nu s-a pierdut nici una.

Vizitatorul. — Și nici una n-a fost cenzurată.

Deținutul. — Nici ale dumneavoastră.

Vizitatorul. — Perfect. Trăim într-o țară liberă.

* „Cîrpă“. Expresia a fost aplicată pentru prima dată refractarilor politici de către președintele Johnson (N. A.)

Deţinutul. — Sînt bine plasat ca să mă felicit de acest lucru în fiecare zi. Aţi reuşit să aflaţi de ce vi s-a anulat paşaportul ?

Vizitatorul. — Da. Cu toate că relaţiile mele cu *persoane politiceşte suspecte* sînt criticate, nu reprezintă un *risc de securitate* şi am fost întotdeauna *loial faţă de ţara mea*. Totuşi, dacă ar fi să plec în străinătate, nu mi s-ar putea asigura o *protecţie adecvată*.

Deţinutul. — Bravo. Va să zică tot ce s-a făcut a fost absolut în interesul dumneavoastră. Aţi anunţat în public că vi s-a anulat paşaportul ?

Vizitatorul. — Nu. Goldstein m-a sfătuit să nu fac asta.

Deţinutul. — Poate a greşit ?

Vizitatorul. — Nu ştiu. Goldstein a fost uimitor. S-a zbatut ca un leu. Nimic şi nimeni nu-l obliga să se compromită atîta pentru mine. Goldstein e de părere că anunţarea în public a anulării e o armă pe care trebuie s-o ţinem în rezervă.

Deţinutul. — Goldstein nu v-a sfătuit să vă răriţi relaţiile cu persoanele politiceşte suspecte ?

Vizitatorul. — De fel.

Deţinutul. — Îi sînt recunoscător. Dar trebuie să vă spun, totuşi...

Vizitatorul. — Nu-mi spune nimic. Ai să spui prostii.

Deţinutul. — Bine, tac. Dacă-mi daţi voie să spun, şi dumneavoastră îmi păreţi a fi în formă bună.

Vizitatorul. — Am avut un moment foarte greu cînd mi i-au luat pe Fa şi pe Bi. A durat două luni. Apoi am cumpărat un delfin, sau mai exact o delfină, şi am organizat un laborator particular din fondurile mele.

Deţinutul. — Unde aţi pus delfina ?

Vizitatorul. — Mai jos de casă, pe insulă, am un mic port particular.

Deţinutul. — Nu-l închideţi ?

Vizitatorul. — Ba da. Întind o plasă între cele două diguri, în adîncime şi în înălţime. Dar e aproape de prisos. După cîteva săptămîni, Daisy — aşa o cheamă pe delfină — a învăţat să treacă plasa dintr-o săritură, ca să zburde în plină mare. Dar nu se depărtează decît atunci cînd ies şi eu cu iahtul, şi noaptea se înapoiază întotdeauna. Îi place să doarmă lipită de *Caribee*. Presupun că ea consideră iahtul un fel de super-mamă delfină, care o ocroteşte. Noaptea întind din nou plasa

între cele două diguri, ca o măsură de siguranță împotriva rechinilor.

Deținutul. — Vorbiți-mi despre Daisy. Când mă gândesc că de doi ani n-am mai văzut un delfin !

Vizitatorul. — Vrei să-ți trimit câteva filme ? Crezi că ai putea să le vizionezi ?

Deținutul. — Desigur. Avem de toate aici : discotecă, cinema, teatru, și chiar și o sală unde te poți bronză cu ajutorul razelor ultraviolete, dar aceasta numai când te apropii de sfârșitul perioadei de detențiune.

Vizitatorul. — De ce numai atunci ?

Deținutul. — Pentru ca să pari, în ochii vecinilor, că te-ai întors dintr-o călătorie lungă la tropice. (Rîde). Sing-Sing nu e ce credeți. Pe noi ne preocupă gura lumii.

Vizitatorul. — Te admir că vorbești de toate acestea atît de detașat. Pînă la urmă, te adaptezi ?

Deținutul. — Nu. Nu te adaptezi. Niciodată. Îți trăiești viața între paranteze. Cunoașteți clișeul : *să ți se pară timpul lung* ; niciodată nu l-am înțeles atît de bine. Nici n-ai idee de durata timpului aici. E de necrezut. Zilele se tîrăsc ca niște săptămîni, iar săptămînilor ca niște luni. (*Tăcere*). Vorbiți-mi despre Daisy.

Vizitatorul. — Da, e veselă, șireată, afectuoasă, de loc timidă, cum era Bi la început.

Deținutul. — Ce vîrstă are ?

Vizitatorul. — Dacă judec după greutatea și mărimea ei, trebuie să aibă aproape vîrsta pe care a avut-o Bi cînd a devenit partenera lui Ivan. Vreo patru ani.

Deținutul. — Cum v-ați organizat laboratorul ?

Vizitatorul. — I-am angajat pe Peter, pe Suzy și pe Maggie.

Deținutul. — Îi plătiți din fonduri proprii ?

Vizitatorul. — Da.

Deținutul. — O să vă ruinați.

Vizitatorul. — Nu, am de unde. Și cînd n-am să mai am bani o să mă opresc. Deocamdată treaba merge foarte bine. Progresăm.

Deținutul. — E ceva ce nu înțeleg...

Vizitatorul. — Am să-ți explic : am obținut de la Lorensen o copie a tuturor înregistrărilor mele.

Deținutul. — Lorensen o fi avut neplăceri.

Vizitatorul. — Uriăse.

Deținutul. — Ce s-a întâmplat ?

Vizitatorul. — Nimic, în fond. Am toate șuierăturile lui Fa și lui Bi, iar acum pe cele ale lui Daisy.

Deținutul. — Cum stați ?

Vizitatorul. — Progresăm.

Deținutul. — Nu vreți să spuneți mai mult ?

Vizitatorul. — Nu. (Rîde).

Deținutul. — Nu mă așteptam să vă văd așa, după ultimele scrisori. V-a revenit tot dinamismul dinainte.

Vizitatorul. — Hai să vorbim un pic despre dumneata.

Deținutul. — Nu e un subiect prea interesant. (*Tăcere*).
Stau și aștept.

Vizitatorul. — Ești la fel de pesimist cu privire la situația internațională ?

Deținutul. — Mai mult ca oricînd. Dar sînt și optimist.
Pentru viitorul îndepărtat.

Vizitatorul. — Mărturisesc că am simțit o ușurare că Jim Crooner a fost bătut și că Albert Monroe Smith a fost ales președinte. Smith e un rău mai mic.

Deținutul. — Nu cred. Smith va face exact același lucru pe care l-ar fi făcut Crooner în locul său. Democrația americană constă din a-i da alegătorului iluzia unei alegeri. Pentru corpurile legiuitoare, el are alegerea între două partide, ambele de dreapta. Pentru președinție, între doi candidați la fel de reacționari, dar dintre care unul reușește să facă impresia că e mai liberal decît celălalt.

Vizitatorul. — Aș, exagerezi ! Nu-i pun pe Smith și pe Crooner în aceeași oală.

Deținutul. — Nu exagerez. Vreți cîteva exemple ? În 1960 ați votat pentru Kennedy, pentru că l-ați crezut mai liberal decît Nixon ; iar Kennedy a dat semnalul verde pentru invazia în Cuba și pentru sporirea masivă a „consilierilor“ noștri „militari“ în Vietnam. În 1964 ați votat pentru Johnson, ca să-l faceți mai pe Goldwater ; dar Johnson la putere ne-a lansat în escalada preconizată de Goldwater.

Vizitatorul. — Crezi că Smith este la fel în stare, ca și Crooner, să ne arunce într-un nou război ?

Deținutul. — Da. Cu vreo cîteva discursuri morale în plus.

Vizitatorul. — E deprimant.

Deținutul. — Nu prea. Vedeți, alegerile nu contează. Sînt truate în principiul lor însuși. Lupta trebuie dusă la nivelul opiniei publice.

Vizitatorul. — Da, știu. Acesta e sensul pe care-l dai întemnițării duminicale.

Deținutul. — Da. Și cîteodată mă simt descurajat. Represiunea a marcat puncte. Numărul refractarilor a scăzut.

Vizitatorul. — Dar, mulțumită întemnițării duminicale, ai exercitat o puternică influență asupra tuturor oamenilor pe care îi cunoști. Ascultă, nu vreau să citez nume, înțelegi de ce, dar chiar și mie mi-ai deschis ochii în ceea ce privește anumite probleme.

Deținutul. — Atunci, dacă e adevărat, merită osteneala să stau aici.

Vizitatorul. — E adevărat.

Deținutul. — Îmi faceți o bucurie imensă. Mi s-a părut că discern, de cîteva luni încoace, un ton nou în scrisorile dumneavoastră.

Vizitatorul. — M-am hotărît să nu mai țin seamă de fotocopii și de înregistrări... Cred că e foarte rău să te autocenzurezi cu anticipație. Sînt hotărît mai mult ca oricînd să spun ceea ce gîndesc.

Deținutul. — S-ar putea oare să fi contribuit și eu la această hotărîre ?

Vizitatorul. — Desigur, mult.

Deținutul. — Sînt fericit mai presus decît pot spune. Și cît de modest sînteți ! Vîrsta dumneavoastră, poziția dumneavoastră... La urma urmei, nu sînt decît elevul dumneavoastră.

Vizitatorul. — Asta nu contează aici. Cînd cauți adevărul, nu te poți opri la astfel de considerente.

Deținutul. — Sînteți foarte generos că-mi spuneți asta. (Tăcere).

Vizitatorul. — Cred că e aproape ora.

Deținutul. — Stați. Mai avem cinci minute. Vorbiți-mi despre Peter și Suzy.

Vizitatorul. — Bine, poate ai aflat, s-au căsătorit.

Deținutul. — Suzy mi-a scris. E o fată minunată. Știți, puteam și eu să mă îndrăgostesc de ea, dacă nu mi-o lua Peter înainte.

Vizitatorul. — Suzy vorbește de dumneata cu multă prietenie.

Deținutul. — Da. Și eu țin mult la ea. Mă gândesc adesea la dumneavoastră toți. (*Tăcere*). Nu mi-a venit ușor să vă părăsesc.

Vizitatorul. — Te așteptăm. Ai să vii din nou să lucrezi cu noi.

Deținutul. — Peste trei ani. (*Tăcere*). Peste trei ani, șuierăturile nu vor mai avea taine pentru dumneavoastră.

Vizitatorul. — Vor fi alte probleme.

Deținutul. — Bine, atunci, peste trei ani !

Vizitatorul. — Am să vin din nou să te văd dacă o să mi se dea voie. Cred că s-a împlinit timpul.

Deținutul. — La revedere. Scrieți-mi. Mulțumesc pentru vizită și mulțumesc pentru... În sfârșit, mulțumesc.

Vizitatorul. — La revedere, Michael.

*

Saigon, 4 ianuarie 1973 (U.P.I.)

Crucișătorul *Little Rock*, volatilizat de o explozie atomică în largul Haifongului. Nici un supraviețuitor !

• • • • •

Senatorul Burton Murphy, care se numărase pînă atunci printre porumbeii pacifiști cei mai hotărîți și care dăduse, chiar în ajun, un interviu în care blama interminabilul război din Vietnam, află de catastrofa vasului *Little Rock* la ora șaptesprezece, în timp ce lua benzină la stația lui obișnuită. Se întoarse acasă în mare grabă și dădu un telefon Casei Albe, pentru a-l asigura pe președintele Albert Monroe Smith de sprijinul său necondiționat.

În Congres, în zilele care urmară, ultimul careu al porumbeilor, pe care recente alegeri parțiale îl mai știrbise încă, se pulveriză de tot. Două treimi dintre membri trecură, în cele din urmă, de partea uliilor, cu o bună dispoziție care dovedea cît de fericiți sînt că au găsit un pretext patriotic inatacabil pentru a-și revizui, cu conștiința pe deplin împăcată, niște păreri care nu le pricinuiseră decît necazuri. Ultima treime tăcea. Membrii ei nu erau convinși de vinovăția unui anume stat în afacerea *Little Rock*, dar nu aveau curajul să spună acest lucru. Însă nici nu se resemnau să „gonească împreună cu ceata și să vîneze împreună cu ceata”.

Dacă senatorul Burton Murphy produse uimire în cercurile politice prin rapiditatea convertirii sale, cele mai multe luări de poziție, care se înmulțiră după volatilizarea vasului *Little Rock*, nu pricinuiră nici o surpriză deosebită. Ele atraseră totuși atenția datorită notorietății autorilor lor.

Actorul Jim Crooner, fost candidat la președinție, trebuia să facă la ora nouăsprezece și treizeci, în ziua de 5 ianuarie,

o expunere televizată despre viitorul femeilor în S.U.A. El însuși aduse la cunoștință că, avînd în vedere gravitatea situației, renunță să-și mai dezvolte subiectul, dar că dorește, în schimb, să adreseze cîteva cuvinte națiunii. În timp ce vorbea, prezența lui umplu micul ecran. Cu ochii serioși și hotărîți, cu tîmplele argintii, cu fața brăzdată de riduri expresive, avea acea înfățișare de om bun, modest și conștient, care făcea să bată inima a o sută de milioane de americane. Se pricepu să se exprime în stilul dezbrătat de orice artificiu intelectual, care se potrivea atît de bine cu fizicul lui și pe care *brain-trust*-ul lui îl pusese la punct pentru el la începutul campaniei electorale. Vorbi cu o încetineală neobișnuită și chiar cu efort, ca și cum ar fi luptat cu curaj împotriva unei emoții pe care îi venea greu s-o controleze. „*Nu știu ce are să vă spună mîine președintele*” — declară el — „*și, bine înțeles, n-am să spun nimic, astă-seară, ce ar putea să-l stingherească. Știu foarte bine ce aș face în locul lui, dar el e la volan, așa că lui îi revine sarcina să redreseze vehiculul, eu nu sînt omul care să-i strige sfaturi stînd pe bancheta din spate.*” * *Asta n-ar putea decît să-l stînjenească. Datoria tuturor americanilor*” — reluu el cu gravitate — „*a mea și a dumneavoastră, este să se unească în fața atacului și să aibă încredere în înțelepciunea și energia guvernului Statelor Unite*”.

Cardinalul Minuteman avea să facă în aceeași zi la ora douăzeci și două o expunere radiodifuzată despre „*Spiritul Evangheliei în timpurile moderne*”. Prelatul prezenta o particularitate unică în analele țării: primise, fără să fi luptat, cea mai înaltă decorație militară a Statelor Unite. Dar poate că Forțele armate apreciaseră că el face singur cît o divizie întreagă. Cu vreo cîțiva ani în urmă, în cursul unei călătorii în Vietnamul de Sud, se străduise să reînsuflețească în inimile băieților credința, trasînd ca țel al eforturilor lor „victoria finală asupra vietnamezilor”. Comandantul îi fu recunoscător prelatului pentru această sinceritate, căci în declarațiile lor publice și îndeosebi la fiecare treaptă a escaladării, Johnson, MacNamara sau Dean Rusk nu aveau în gură decît cuvîntul „pace”. Desigur, nevoile diplomației nu scăpau înțelegerii ge-

* I ain 't the man to indulge in backseat driving (engl.). (N.A.).

neralilor, dar pe de altă parte, toată vorbăria despre „negocieri” și toate promisiunile de a părăsi Vietnamul după pace nu făceau impresie bună asupra G. I.-lor *.

Cardinalul fu zguduit de tragedia vasului *Little Rock*, dar își dădu cu părerea în același timp că el justifica „linia dură” pe care o avuseseră întotdeauna S.U.A. față de comunismul ateu. Cu impetuozitatea sa obișnuită, își schimbă subiectul expunerii și alege ca text în ultimul moment versetele 24, 25 și 26 ale Facerii lumii. „*În aceste zile de doliu*”, zise el, „*în care națiunea americană este înjunghată pe la spate de asasini lași, se cuvine ca toți creștinii din țară să se socotească, mai mult ca oricând, misionarii lui Cristos și să caute în textele sfinte îndemnul pentru faptele lor*”. Făcu apoi, în legătură cu aceasta, referirea la versetele din Facerea lumii și le citi cu o voce puternică : „*Strigătul ticăloșilor acelor popoare (prelatul accentuă „acelor popoare”, cu mînie) se înalță din ce în ce mai mult înaintea Domnului. (...) Și Domnul slobozi din cer peste Sodoma și Gomora ploaie de pucioasă și de foc și nimici cetățile acestea, cu toți locuitorii lor, toate împrejurimile cu toți cei ce le locuiau precum și toate planetele pămîntului*”.

Mult mai pe scurt și într-un mod mai puțin evanghelic, generalul George C. Curry făcu în aceeași seară ziarului *Washington Post* următoarea declarație : „*După asta, nu ne rămîne decît să-i zdrobim cu totul*”.

Paul Omar Parson, poreclit P.O.P. de către prieteni și, *Deep South Babbit* ** de către adversari nu se încurcă la nuanțe. Își oferi unui ziarist din Atlanta gîndurile în vrac. „*Ar trebui să ai un geraniu în craniu*” *** — zise el în stilul pitoresc care contribuisese atît de mult la popularitatea de care se bucura în statele din sud, — „*ca să nu fi prevăzut lovitura. Nu se va putea spune că n-am prevenit Departamentul de Stat. De ani de zile îl tot întreb : cît timp aveți de gînd să mai răbdați obrăznicia lui Castro ? Lăundăroșeniile lui Naser ? Agresiunea lui Charley în Asia ? Și insultele Chinei roșii ?*”.

* G. I. este porecla dată soldaților americani (N.T.).

** Babbit personaj al romancierului Sinclair Lewis, este simbolul americanului mijlociu (N.A.).

*** Ar trebui să fii nebun. (N. A.).

Adevărul, lăsînd la o parte tot kafooster*-ul despre coexistența mai mult sau mai puțin pașnică este că America a fost mult prea răbdătoare. Ea ar trebui totuși să înceapă a se simți cam obosită să tot întindă obrazul și să primească picioare în fund drept răsplată pentru toate foile de varză** pe care le risipește pentru subdezvoltați. Mă doare în cot de subdezvoltați. Oamenii aceia nu visează decît să ne răstoarne cu mâtele în aer la cel dintîi prilej. Ca dovadă : Little Rock. Ei ! Asta să ne fie lecție ! Dacă nu nimicim, acum, China, are să ne nimicească ea pe noi mai tîrziu. Vă rog să nu mă înțelegeți greșit : n-am nimic împotriva chinezilor ca popor. Dacă vor să vină încoace să deschidă curățătorii și să-mi spele rufele murdare, sînt de acord. Dar nu sînt de acord să-i lăsăm să se fiție în Asia cu bombe H. Repet, trebuie să alegem. Lumea noastră e o lume dură. Supraviețuiește cel care dă mai tare. Ei ! a sosit momentul ; trebuie să isprăvim cu China. În ceea ce mă privește, nu sîm sîngeros de felul meu, dar n-am să dorm liniștit decît după ce rachetele noastre vor preface China comunistă într-un imens parcaj“.

După cum se anunțase în ziua de 5, președintele Smith rosti o scurtă alocuțiune la televiziune la 6 ianuarie, orele treisprezece. Cu toate că discursul folosea un limbaj distins și făcea apel la noțiuni de o mare noblețe, concluziile lui implicite nu se deosebeau, în esență, de cele pe care le dezvoltase P.O.P. Cel mult s-ar fi putut releva că P.O.P. nu făcuse nici o aluzie la divinitate, în timp ce Albert Monroe Smith se conformă cu scrupulozitate marii tradiții a Casei Albe : îl înrolă pe Dumnezeu, morala religioasă și armile cerești întru apărarea Uniunii. În momentele de criză, nici un președinte american dinaintea lui nu omisese să facă acest lucru, de altfel, nu fără rezultat, pentru că de fiecare dată Dumnezeu se lăsase înrolat : într-adevăr, teritoriul nord-american nu fusese niciodată cotropit, nici bombardat, iar Statele Unite, de la înființarea lor pînă în prezent, nu pierduseră nici un singur război din cele pe care le declaraseră.

Văzîndu-l o dată în plus pe Albert Monroe Smith că apare pe micul ecran, publicul înțelese cum a putut el să-l învingă pe Jim Crooner în ceea ce privește preferințele mulțimilor.

* Vorbăria. (N.A.)

** Bancnotele. (N.A.).

Cu toate că ocupase și în trecut funcții foarte importante, Albert Monroe Smith păstra o înfățișare care contribuise la succesul lui în aceeași măsură ca și celebritatea strămoșilor lui: ținuta degajată, gîtul mușchiulos, de sportiv, zîmbetul sincer și fermecător îi dădeau, la patruzeci și cinci de ani trecuți, alura unui *college-boy*, dar, în același timp, acest aer tineresc era întregit de gravitatea ochilor cenușii, atenți, înfundați adînc în orbite. Celebrul editorialist Malcolm Munster spunea despre noul președinte că găsise mijlocul de a câmbla două *sex-appeel-uri*: cel al tinereții și cel al maturității.

Așintindu-și ochii gravi asupra telespectatorilor, președintele vorbi absolut fără gesturi, cu o voce calmă, stăpînită și chiar suavă, care dădu mesajului său un fel de amprentă clericală: „*America*” — zise el — „*a fost întotdeauna o națiune profund pașnică. Ea rămîne atît de credincioasă tradiției sale și nu caută să cucerească în Asia nici un teritoriu, nici o bogăție nouă, dar e hotărîtă să apere, cu ajutorul lui Dumnezeu, libertatea și democrația, pretutindeni unde ele sînt amenințate de agresiunile comuniste. Forțele noastre armate, repet, nu urmăresc nici pe mare, nici pe uscat, vreun avantaj egoist. Dimpotrivă, ele se află în Asia pentru a permite popoarelor asuprite să aleagă fără constrîngere viitorul care le convine. Aceasta este misiunea și mîndria noastră (făcu o pauză și privirea i se întunecă). Știți foarte bine că zîna de 4 ianuarie 1973, zi care va rămîne marcată pe veșii de infamie, Statele Unite au fost obiectul unui atac brutal și deliberat, în golful Tonkin. Nu există nici cea mai mică îndoială nici cu privire la natura mecanismului care a volatilizat crucișătorul U.S. Little Rock, nici cu privire la originea acelui mecanism. Chiar dacă a fost manipulat și lansat de mîini vietnameze, el a fost fabricat în uzinele atomice chineze. Așadar, China populară poartă întreaga răspundere că a recurs cea dintîi la această armă cumplită și că a organizat împotriva Statelor Unite o agresiune care, dacă nu prin amploarea ei, cel puțin prin lașitatea, perfidia și cruzimea ei, amintește atacul de la Pearl Harbour, din 7 decembrie 1941. America nu poate rămîne nepăsătoare la insulta pe care a suferit-o. Am fi, desigur, cei dintîi care să aplaudăm dacă China comunistă și-ar concentra vastele ei energii pentru a îmbunătăți condițiile de viață ale populației sale. Dar ne*

vedem siliți să intervenim când ea nu șovăie să recurgă la arma groazei pentru a-și aduce la îndeplinire țelurile subversive. Dacă America ar tolera împotriva ei înșiși, fără să riposteze, o agresiune atât de odioasă, problemele dintre diferitele țări ale lumii n-ar întârzia să fie reglementate prin forță. Am asista atunci la un șantaj al țărilor mari, care posedă arma atomică, asupra țărilor mici, care n-o posedă. Guvernul Statelor Unite, conștient de răspunderile sale față de continentul american și de lumea liberă, a pus azi în vedere Chinei populare că trebuie să-și dărîme uzinele sale atomice, sub control internațional. I s-a fixat un termen de opt zile. După expirarea acestui termen și în cazul unui răspuns negativ sau al unei lipse de răspuns, Statele Unite vor lua toate măsurile necesare pentru a-și asigura securitatea“.

După alocuțiunea președintelui, Statele Unite trăiră timp de o săptămînă o situație stranie. Țara nu era încă în război, dar nu mai era nici pe picior de pace. În general, oamenilor le venea greu să-și părăsească viața de toate zilele și să-și potrivească universul mental pe măsura marelui eveniment care se pregătea. În conversațiile dintre bărbați, interlocutorii foloseau metafore sportive. De pildă, descriau agresiunea din golful Tonkin în termeni de fotbal. China marcase un gol. Dar nu câștigase meciul și cînd își vor pune Statele Unite mintea cu ea, nu va întârzia să înțeleagă : avea să fie zdrobită cu un scor îngrozitor.

În același timp, năzuința de a se devota binelui obșteșc — componentă esențială a sufletului american — se aprinse și, negăsind numaidecît o aplicare rezonabilă, se învîrți în gol. Mii de oameni telefonară Casei Albe, fie pentru a-și oferi serviciile cu titlu gratuit, fie pentru a da autorităților sfaturi de strategie mondială. Studentele Universității feminine din Vassar, care număra între zidurile sale, cum spunea comunistul american Mc Gregor, *fetele cele mai bogate, cele mai elegante și, dacă nu cele mai frumoase, cel puțin cele mai bine spălate din Statele Unite*, se întruniră pentru a face față situației. După două ore de discuții, votară o rezoluție în care se declarau gata să ofere țării beneficiul *formației lor speciale*. Ce anume înțelegeau prin aceste cuvinte, n-a știut nimeni

niciodată, deoarece autoritățile nu dădură curs generoasei lor oferte.

În seara aceleiași zile în care Albert Monroe Smith își rostise alocuțiunea la televiziune, la ora douăzeci și două și treizeci, un policeman îi arestă și îi aduse la postul de poliție pe marinarul Joe Mac Clyde (din *U. S. Navy*) și pe Sally Shute, de treizeci și patru de ani, prostituată, care se băteau în stare de ebrietate pe trotuarul unei străzi din Hoboken. După declarația lui Sally ea îl dusesese pe Mac Clyde în camera ei spunându-i: *Marinarule, după ceea ce i-au făcut scîrbele alea lui* Little Rock, *am să te distrez pe gratis*. Dar Mac Clyde a plecat de la ea după vreo jumătate de ceas luînd cu el o pudrieră de argint, cu gîndul să i-o dăruiască soră-si de ziua ei. Sally l-a urmărit pe stradă. Joe Mac Clyde, douăzeci de ani, un metru optzeci și doi, de fel din San Angelo (Texas), i-a declarat judecătorului: Abia cînd mi-a strigat: „*atomizați-ar chinezii c.*“, am început s-o cotonogesc. Judecătorul i-a aplicat o amendă și o mustrare lui Mac Clyde și a achitat-o pe Sally Shute. „Oricît de jos căzuse ea în viața ei particulară“ — remarcă judecătorul — „păstrase totuși vii simțăminte patriotice, după cum dovedise naiva ei propunere făcută marinarului Mac Clyde“.

Într-un mediu cu totul altul și dînd ascultare și ea, unei nevoi de a se dezvolta, deși în alt mod, Mary White, treizeci și șase de ani, celibatară, secretară de redacție, se înscrisese într-o sectă puritană din Indianapolis, care își dăduse ea însăși numele de Fiii Mariei *. Cînd sosi Mary, cu zece minute întîrziere, la întrunirea care urma să se țină luni 5 ianuarie, la orele douăzeci și unu, îi găsi pe membrii sectei în plină dezbatere: se punea chestiunea dacă, drept represalii pentru atomizarea crucișătorului *U.S. Little Rock*, trebuia sau nu trebuia să se arunce o bombă atomică asupra Pekinului. Discuția deveni îndîrjită și chiar violentă; Mary White simți o anumită mirare: nu vedea în ce fel hotărîrea Fiilor Mariei din Indianapolis (Indiana) ar fi putut-o influența pe cea a Casei Albe. În cele din urmă se trecu la vot și, douăsprezece voturi contra nouă, rezoluția de a se bombarda Pekinul fu

* Spre deosebire de Fiii Martei; cap. X al evangheliei după Luca (N.A.).

respinsă. Moțiunea majoritară, care fu comunicată în aceeași seară ziarelor locale, dădea explicația că morala interzice nimicirea a trei milioane de chinezi din Pekin pentru a răzbuna moartea a două sute de marinari ai S.U.A. Rezoluția se încheia în termenii următori : „*La urma urmei, sîntem un popor cu idealuri înalte*“. Cu toate că Mary White găsea că dezbaterile fuseseră irealiste, se simți profund satisfăcută de această încheiere.

Persoanele vîrstnice, care avuseseră de suferit de pe urma celui de al doilea război mondial priviră situația mai puțin abstract. Ernst Rosenblum, cincizeci și doi de ani, evreu german emigrat în 1939 în Statele Unite, exercita meseria de croitor la Lexington (Kentucky). Rosenblum urmărise, cu sentimente amestecate, alocățiunea președintelui la televiziune. Cu toate că nu avea despre Vietnam păreri foarte precise, Rosenblum înclina de cîtăva vreme să creadă că ar trebui „*să facem un efort și s-o isprăvim*“. Cînd aflase despre catastrofa vasului *Little Rock*, avusese un viu sentiment de indignare și îi spusese nevestei-si : „*sper că președintele are să se arate tare*“. Și acum, cînd președintele se arătase tare, Rosenblum simțea un amestec bizar de ușurare, de mîndrie și de spaimă. Nevastă-sa Gerda stătea ghemuită alături, pe-o canapea, cu picioarele sub ea, cu fața blîndă și ofilită. Părea o pisică mare, care a îmbăurînit la gura sobei. După alocuțiunea președintelui, își ridică ochii spre soțul ei și fu surprinsă de paloarea lui. O privi și el, ochii i se colorară în trandafiriu și zise cu o voce gravă și mînioasă : „*Und jetzt sind wir in der Scheisse wieder*“.*

• • • • •

Cei doi secretari de stat — al Afacerilor externe și al Apărării — țineau ședință la Casa Albă cu președintele Albert Monroe Smith, în noaptea de 8 spre 9, pînă la ora două dimineața. După ce plecară, președintele rămase nemișcat în fotoliu o bucată de timp ; se simțea vid, uzat, inert, se sculă anevoie, încovoiat, cu picioarele grele ca plumbul, dar mai ales sufletul și-l simțea obosit și fără curaj ; luă ascensorul personal, ajunsese la etajul al doilea, îi făcu bine oarecum, cînd își schimbă, în camera lui, pantofii cu niște papuci și haina gri

* Și acum, iată-ne din nou în murdărie (N. A.).

antracit cu vesta lui veche de tveed, informă, cîrpită la coate cu petice de piele. Nu-i era somn, era prea epuizat ca să doarmă ; împinse cu vreo zece centimetri ușa lui Vic și, timp de cîteva secunde, trase cu urechea la întunericul călduț și parfumat al camerei ; era ceva uimitor și patetic, infima respirație a unei ființe omenești, această mașinărie complicată, fără nici cea mai mică defecțiune, această mișcare încăpățînată, continuă, mușchi și nervi care merg singuri în mica moarte care e somnul. Smith închise ușa la loc, fără zgomot, străbătu coridorul, împinse ușa întotdeauna întredeschisă a camerei lui Lolly. Fetița dormea pe o parte, cu profilul luminat de mica veioză albastră la căpătîiul patului de acaju, între perdelele de muselină albă ; la doisprezece ani mai cerea încă veioză noaptea. O privi, obrazul plinuț, presărat cu pistrui, rezemat de mîna dolofană, genele calme deasupra feței rotunde ; buza de sus, scurtă, umflată și ridicată în sus îi dădea aerul nevinovat și animalic al adolescentelor pictate de Renoir. Smith dădu din cap, se simțea aproape vinovat că se lăsase înduioșat, urmă cu pași greoi coridorul lung, ajunse în salonul oval, aprinse lustra și se trînti în fotoliul adînc de piele verde, din spatele biroului : nu se simțise niciodată atît de epuizat, nici chiar în timpul campaniei sale electorale pentru alegerile prezidențiale, sau în timpul celei a lui Kennedy ; ce clipe petrecuseră împreună, ochii încercănați ai lui John, aerul lui grav, cam suferind, în timp ce se trîntea în fața în fotoliul din vagonul Pullman care îl ducea din oraș în oraș : *hai, zău, du-te de te culcă, John*. El făcea cu capul că nu, arăta cu mîna, pe măsută, însemnările pentru discursul pe care urma să-l rostească a doua zi și recita versurile lui Frost :

*But I have promises to keep
And miles to go before I sleep
And miles to go before I sleep **

Ochii obosiți, zîmbetul plin de vitejie și de bunătate, primul *sleep* pronunțat cu ușurință, iar al doilea cu o voce joasă,

* Dar am făgăduieli de ținut.

Și mile de făcut înainte de a adormi.

Și mile de făcut înainte de a adormi (engl.). — N.A.

profundă, voalată de melancolie. Poftim, acum dormi, John, te-au dat gata, după trei ani aproape exact, prea le era frică de tine ca să te lase să trăiești, lor le trebuie președinți docili, cum e Cian-Kai-și, cum e Ky, cum e...

Salonul oval era o orgie de galben : damascul de pe pereți, marele covor oval, cele două sofale, fotoliile Ludovic al XVI-lea toate acele poleieli cam altrenau culorile tablourilor lui Cezanne atârinate pe perete, totul era prea bogat, prea luxos. Smith își alege o țigară de foi, o aprinde și se plimbă în lung și-n lat ; covorul îi înăbușea pașii ; își privi ceasul-brățară. La ora asta numai eu și curcanii nu dormim, își zise, cei treizeci și opt de copoi, nici unul mai puțin, răspîndiți prin toate colțurile casei.... curcani în parc, curcani la grilaje, ce frumoasă imagine pentru o poză în culori ; președintele S.U.A., înconjurat de copoii lui, își petrece noaptea în meditații, în ajunul celui de-al treilea război mondial ; simți un nod în gât. Președintele ! Atotputernicia președintelui ! Puterile aproape dictatoriale ale președintelui ! Da, dar presiunile subtile, puternice, continue, făgașul trasat dinainte, din toate părțile, pentru ca roata să-i intre în el ; statele în stat : Pentagonul, Departamentul de Stat, cercurile financiare legate de generali și polițiile, F.B.I.-ul, CIA, *lobby*-urile, grupurile de presiune, președintele prizonier, președintele-instrument, un *Guliver* între *liliputani* ! În aparență cel mai tare, în realitate cel mai legat fedeleș, simplul punct de convergență al unui ansamblu complex de forțe. „Discursul meu de la 6 ianuarie era, la urma urmei, nu cel mai bun, desigur, dar în orice caz cel mai puțin rău, cel mai puțin periculos din câte *puteam* să rostesc, nu *puteam* să fac mai puțin, și măgarii ăia, după două zile, toarnă jar pe foc, anume ca să agraveze lucrurile, rostind cuvîntul *ultimatum*. Sint legat, legat, legat, ca să mă determine să fac ce vor ei, e de ajuns să-mi prezinte o problemă falsificîndu-i datele, intoxicîndu-mă cu informații inexacte, așa cum au făcut cu John, în aprilie '61, în afacerea Cubei ; n-am să uit niciodată, cînd marii pontifi, oracolele, experții din CIA, de la Pentagon și din Departamentul de Stat i-au împuiat capul cu toate tîmpeniile lor despre succesul sigur al invaziei anticastriste. *Planul este excelent*, spusese Lemnitzer, *nu poate decît să reușească* ; și Dulles : *va fi încă și mai ușor decît în Guatemala* ; și Bissel : *de îndată ce anticastristii vor debarca, poporul cuban îi va primi cu bra-*

tele deschise. Da, cît despre brațele deschise, la 17 aprilie, în zori, cubanezii în Golful Porcilor s-au năpustit peste ei cu focuri de armă, cu tancuri, cu tunuri și i-a zdrobit în mai puțin de șaptezeci și două de ore. Doamne sfinte, nu mi-or fi făcînd aceeași figură cu *Little Rock*? Smith rămase nemișcat, încremenit, cenușa la capătul țigării se curbă. Smith făcu un pas, întinse cu băgare de seamă mîna spre scrumiera cea mai apropiată, dar cenușa se desprinsese și căzu, împrăștiindu-se în pulbere pe covor. Tresări, observă după cîteva secunde că mîna îi tremura, se îndreaptă de spate. Nu trebuie să vezi semne peste tot, își zise și se trînti într-un fotoliu și probabil că ațipi pentru cîteva clipe, pentru că genunchiul drept i se destinse de la sine, ca și cum ar fi căzut în gol. Tresări iar; dacă e ceva ce nu poate un președinte nici să reformeze, nici să domine, e propria sa poliție politică, în realitate ea îl guvernează pe el de vreme ce îl informează; se sculă și începu să se plimbe iar în lung și-n lat, băgă de seamă după o clipă că are grijă, la fiecare drum dus sau întors, să nu calce pe cenușă. „Sînt sigur că C.I.A. știa că Golful Porcilor va fi un eșec, sînt sigur că planul era să-l pună pe John în fața unei alternative atît de grave, a unei pierderi de prestigiu atît de îngrozitoare, încît John să dea semnal verde debarcării trupelor de infanterie marină în Cuba; și John a fost cît pe ce să facă asta, un asemenea dezastru la începutul președinției sale, era atît de chinuit, atît de umilit, atît de îngrozit, dar a redevenit stăpîn pe sine a zis „nu“, știa să zică „nu“, „nu“ războiului împotriva Cubei, „nu“ războiului împotriva Chinei, „nu“ segregăției. L-au ucis pentru că știa să zică „nu“; aduceți-mi-l la Dallas și avem noi grijă de rest, la Dallas avem polițiști care-ți taie o țigară în două de la 30 de metri, ucigași cu pedigree, asasini de ucigași care-și fac dreptate singuri autoînoculîndu-și cancerul.

Smith își strînsese pumnii în fundul buzunarelor și-și zise cu durere: am tăcut, dar trebuia să aleg, ori spuneam „raportul Danielilor voștri e cea mai infamă murdărie din istoria Statelor Unite“ și cariera mea era sfîrșită, ori tăceam și puteam să reiau într-o bună zi făclia lui John. Rămase nemișcat, timpul trecu, se gîndi cu rușine: „am tăcut“, se apropie de fereastră, ridică perdeaua grea și-și lipi de geam fruntea. Numai decît un om se desprinsese de un copac și înaintă cu pași

vioi, ridicînd capul. Smith făcu „nu“ cu mîna și omul dispăru. Privirea lui Smith zăbovi pe magnolia pe care, președintele Jackson pusese s-o planteze: era enormă și noduroasă, în spatele ei mestecenii păreau plăpînzi, goi și verticali ca un desen de Buffet, luminați ca într-un decor ireal de film de către fasciculele proiectoarelor de securitate. Va trebui să mă gîndesc, la primăvară, să pun să fie îndepărtate de pe crengi dispozitivele sonore antiaviare ale lui Johnson. Noi, Lyndon Baines Johnson, noi interzicem păsărilor să intre în Casa Albă, ne jignesc demnitatea presărîndu-și găinațul pe peluzele noastre. Smith privi siluetele funebre ale mestecenilor: erau de o tristețe să-ți vină să plîngi, chiar prin geam simțai un miros de mucezeală mucedă. Și eu, ce-am făcut cînd s-a prăbușit, cu capul străpuns de gloanțe, inundînd cu sîngele lui rochia și ciorapii Jackiei, în mijlocul urii și al minciunilor de la Dallas. Dar oricum, murise, și să-l răzbuni nu era cu putință, să acuzi fără dovadă, și să acuzi pe cine?

În tot cazul, gentlemen. Nu puteam decît să presupunem un fel de complicitate ipocrită și tacită, ni-l aduceți la Dallas și restul ne privește pe noi, și poate chiar în atîtea cuvinte, nici atît de limpede, nici atît de conștient... bunul nostru oraș Dallas îl așteaptă, hai, fiți un pic imprudenți, aduceți-ni-l, pentru că trebuie neapărat ca ticăloșii să continue să se stimeze, există taine în sufletul lor și sub aceste taine, jumătăți de cuvinte, jumătăți de nuanțe, uri implicite.

Dacă aș fi vorbit, aș fi fost luat drept nebun; enorma mașinărie s-ar fi pus în mișcare, aș fi fost politicește distrus și zdrobit, fără nici un profit pentru nimeni, nici măcar pentru John, toate șansele ca să-i urmez lui L.B.J. pierdute. Și să-i urmez de ce, haida-de! Ca să declar război Chinei; am sub fotoliu această bombă cu întîrziere desigur, desigur; prezicătorii și experții noștri sînt categorici, sînt întotdeauna politicoși și infailibili, în două ore zdrobim toate uzinele atomice și toate rampele de lansare chineze. China nu e în stare să riposteze și avem pacea pentru un secol. Și dacă nu-i adevărat? Tot așa și pentru Cuba, C.I.A. afirmase, în primul rînd, că aviația lui Castro e „ca și inexistentă“, în al doilea rînd că e „nimicită“ de atacurile pe sol prin surpriză, duminică dimineata. Și cînd a început debarcarea, aviația „inexistentă“ și de altfel „nimicită“ a lui Castro a doborât aproape

toate aparatele B 26 și a scufundat jumătate din navele invaziei. Și azi ? Dacă se înșală sau dacă mă înșală, dacă un singur submarin atomic, unul singur poate să treacă printre ochiurile rețelei noastre de protecție și face praf New-York-ul în mai puțin de un minut ? La ce bun că ai de o sută de ori mai multe rachete decât chinezii, dacă una singură a lor poate să ne dea o asemenea lovitură. Smith stinse lustra monumentală, o luă pe lungul coridor interminabil, ajunse în camera sa, unde lampa de la căpăți ardea, își lepădă papucii, își desfăcu cravata, stinse lampa și se trînti îmbrăcat pe patul cu coloane, în care Johnson făcea sieste de cîte trei ore. Nu fusese văzut niciodată un președinte să doarmă atîta după masă, nici să pară mai somnoros în restul timpului. Smith trase o înjurătură ; mi-e silă să mă întind aici. Moțai. Se trezi tresărind, cu o crispare a stomacului. Doamne, să ies, să ies cu cinste din acest noroi, nu e vorba aici decît de o infectă provocare, de o lovitură pusă la cale ; pute a echivoc și a suspect, un mic Pearl Harbour, cum nu se poate mai ratat și mai jalnic. Toți aliații au rețineri, inclusiv cei care sînt atît de credincioși cînd e vorba să treacă pe la casierie. Și Japonia ! Cu zîmbetul ei politicoș, cu ochii impenetrabili. E atît de nenorocit Mr. ambasador că e vorba veșnic de orașe asiatice, ambasada noastră de la Tokio asediată zi și noapte de mulțimi, secretarul general O.N.U. ostil pe față, papa își înmulțește declarațiile, toate bisericile împotriva noastră, cele mai rele condiții reunite pentru o declarație de război, partida morală pierdută dinainte, manevra diplomatică redusă la zero. Smith se întoarse, era culcat pe spate, în întuneric, cu ambele picioare întinse, cu mîinile puse cu palmele pe pat ; se simțea inert, vid și neputincios, dus, într-un tren înnebunit care se năpustea în spațiu cu o viteză vertiginoasă ; capul începu să i se învîrtească, avu impresia că se prăbușește în gol, unghiile i se crispară pe pat, și-și zise : Doamne, mi-aș da viața, ascultă-mă, Doamne, mi-aș da viața...

La 7 ianuarie, a doua zi după alocuțiunea rostită la televiziune de președintele Albert Monroe Smith, Sevilla ieși din casă la ora șapte dimineța, înainte de micul dejun, și se îndreptă spre micul port unde erau amaratate *Caribee* și cea mai mare din cele două bărci pneumatice. La o distanță de vreo șase metri o văzu, sau i se păru că o vede, pe Daisy, care se juca în jurul bărcii pneumatice, și lansă un apel șuierat. Nu veni nici un răspuns. Daisy, în loc să-i vină în întâmpinare, cum făcea de obicei, și să-și pună capul pe scîndurile cheiului, pentru a fi mîngîiată, îi întoarse spatele, se cufundă și dispăru. Sevilla trecu pe pontonul care despărțea iahtul de barcă, nu văzu nimic în jurul bărcii, tot nimic în jurul lui *Caribee*, șuieră din nou și, după cîteva secunde, forma lungă, unduioasă, gri deschis, a lui Daisy se profilă în apă lîngă *Caribee*, capul ei ieși din apă și-și așinti asupra lui Sevilla ochii veseli.

— Prima dată nu mi-ai răspuns — zise Sevilla în limbaj șuierat.

— Prima dată nu eram eu.

— Cum „nu erai tu“ ?

— Alt delfin.

— Nu vorbi prostii — zise Sevilla.

— Nu vorbesc prostii.

În anumite zile nu putea obține nimic de la Daisy ; ori se făcea că nu-i înțelege șuierăturile, ori răspunsurile ei n-aveau

nici cap, nici coadă. Ce deosebire față de seriozitatea lui Bi ! Sevilla îi întoarse spatele și se depărtă, agasat.

— Unde te duci ? strigă Daisy după el.

— Acasă, să măînc.

— Vorbește-mi !

Sevilla zise peste umăr :

— Vorbești prostii.

— Nu vorbesc prostii. Mai e încă un delfin în port.

— Este în port o delfină foarte proastă numită Daisy.

— Nu sînt proastă. Uite.

Se cufundă, Sevilla o urmări cu privirea și întrucît bordajul iachtului îl împiedica s-o vadă, se întoarse din drum. În clipa în care ajunse pe ponton, văzu limpede două spinări curbe care ieșiră în același timp din apă și dispărură. Rămase nemișcat, uluit. Văzuse clar două spinări. În aceeași clipă, reapărură ceva mai departe. Daisy și musafirul ei înotau roată ; Daisy înota în interiorul cercului și încerca să-și împingă prietenul în partea dinspre ponton, dar fără prea mult succes, pare-se. Sevilla suiera ; Daisy își moderă înotul, se cufundă sub corpul partenerului, ajunse la chei din trei lovituri de coadă, ieși din apă, își puse capul pe scînduri și îl privi pe Sevilla.

— Ce-i cu delfinul ăsta ? întrebă Sevilla.

— E al meu ! zise Daisy, cu un aer triumfal.

Și, dîndu-se înapoi, făcu o săritură afară din apă și căzu înapoi destul de aproape de Sevilla ca să-l stropească tot.

— Stai la un loc, Daisy !

— Pa, sînt proastă ?

— Nu.

Daisy făcu un nou salt și iar îl stropi.

— Stai o dată, Daisy. Vasăzică e al tău, reluă el, privind delfinul. E superb.

Daisy scoase un fel de chițăit.

— Cînd l-ai găsit ?

— În mare. Aseară. Înnot și înnot. Deodată, în fața mea, văd un delfin, un delfin și un delfin. Se opresc. Se uită la mine și vorbesc.

— Ce spun ?

— Spun : „Cine e ?” Un mascul mare se apropie, se apropie singur, și-mi dă tîrcoale. Eu nu spun nimic, nu fac nimic, dar mi-e frică. El e foarte mare. Zice : „Unde ți-e fa-

milia ?“ Zic : „Mi-am pierdut familia. Stau cu oamenii“. Masculul cel mare se duce și vorbește cu ceilalți masculi. Vorbesc. Vorbesc. Apoi masculii se apropie toți împreună și mă înconjoară. Și mi-e frică. Așa omoară ei rechini. Se apropie și îi înconjoară. Dar șeful zice : „Bine. Te duci înapoi la oameni sau rămii cu noi ?“ Zic : „Mă duc înapoi la oameni, dar mă joc cu voi“. Șeful zice : „Bine. Te joci“. Femelele se apropie, sînt drăguțe, afară de una foarte bătrînă, care vrea să mă muște. Dar pocnesc din fălci și ea pleacă.

Daisy tăcu.

— Și pe urmă ? întrebă Sevilla.

Daisy chițăi.

— Vine un delfin mare. Le gonește pe femele și vrea să se joace. E mare și greu. E frumos.

— Te joci ?

— Mă joc, dar în jurul nostru e toată ceata. Atunci îl aduc aici.

— De ce ?

— Ca să avem liniște.*

Sevilla începu să rîdă, apoi reluă :

— E șeful ?

— Nu. E un mascul mare. E foarte mare. Dă-mi un nume de bărbat.

— Mai tîrziu.

— Dă-mi un nume de bărbat !

— Jim.

— Jim !

Daisy rîse :

— Jim !

— Spune-i să se apropie.

— Se teme.

— Spune-i : aici, cu tine se joacă, iar cu mine vorbește. Spune-i.

Daisy rîse :

— Poate că tu îi vorbești și Jim nu înțelege. Tu șuieri rău.

* Imperecherea delfinilor, delicată în sine, e stîngherită de prezența, în jurul perechii, a unor masculi tineri turbulenți, care urmăresc operația, făcînd abundente comentarii șuierate și dînd ei înșiși semne de excitație. (N.A.).

Rîse iar.

— Încetează cu prostiile, Daisy. Spune-î.

— Mîine îi spun.

— Poate că mîine nu vine ?

Daisy scoase un sunet voios, triumfal și nu prea distins.

— Jim ! zise ea ieșind vertical, aproape toată, peste suprafața apei, se dădu înapoi dreaptă de tot, legănîndu-se cu un aer solemn, în timp ce caudala ei bătea apa cu putere. Jim vine mîine, mîine și mîine ! E al meu !

*

Bruder, zise Goldstein, dacă mă inviți, accept cu dragă inimă să împart cu dumneata umilul duminical *breakfast* ; cafeaua Arlettei e atît de parfumată ! E vina duminicală, *Bruder*, și nu a mea, dacă aterizez la dumneata la ora asta matinală ; de fapt, ar fi trebuit să sosesse la dumneata aseară. În naivitatea mea îmi închipuisem că dacă ai comis nebunia de a cumpăra o casă în Florida Neys ai avut, cel puțin, elementarul simț practic să alegi una din insulele care sînt legate de continent prin șoseaua care duce la Key West și nu o afurisită de insuliță bătută de vînturi și pierdută în mijlocul stîncilor colțuroase. În zadar am încercat aseară, la căderea nopții, să tocmesc plătind cu aur doi sau trei *ancient mariners* ca să mă aducă aici, *no sir, no sir*, nu-mi pun eu la bătaie luntrea ca să vă duc noaptea la trăsnișii ăia, foarte interesanți și vorbăreți, acești *ancient mariners* ; după două sau trei pahare, perlele înțelepciunii începeau să le picure din bărbi, și am auzit și saga * cazematei pe care o locuiești — *Bruder*. O cunoști ? Da, zise Sevilla, dar zi'nainte, întotdeauna există două adevăruri care se nasc despre același fapt. Îl privea pe Goldstein cu ochii lui întunecați, atenți : la fațadă, vervă facilă, agresivă, fanfaronadă ; în carapace, scepticismul, cinismul, indiferența față de mijloace, și în spațele fațadei și sub carapace un om cu inima într-adevăr generoasă, și să mă ia dracu' dacă înțeleg ce caută aici și de ce și-a dat atîta osteneală și și-a pierdut atîta vreme cînd putea la fel de bine să-mi telefoneze.

* Legenda, povestea (engl.)

Uite ce e, continuă Goldstein, află că omul care a pus să se construiască această cazemată este celebrul actor Gary James. Celebrul ? zise Arlette. Goldstein își întoarse spre ea ochii albaștri și-și scutură coama albă. Tînără doamnă, zise el cu severitate, nu mă face să simt ce epavă sînt, Gary James era celebru acum douăzeci de ani, și douăzeci de ani trec repede, ai să-ți dai seama ; pe scurt, James îl citise pe Walden sau spunea că-l citise pe Walden, pentru că n-a existat niciodată carte mai pedantă și mai greoaie. Maggie ridică privirea și zise cu un ton pios și șocat : nu sînt de acord, e o capodoperă. Sînt dezolat, răspunse Goldstein dînd din umeri, dar un om care, de bunăvoie, trăiește *singur* timp de doi ani într-o colibă e un călugăr, un neputincios sau un... Nu fi grosolan, zise Arlette rîzînd. Pe scurt, reluă Goldstein, e un om cam dezechilibrat, dar să lăsăm asta, Gary James îl citește pe Walden, hotărăște să se întoarcă la natură și să „trăiască *singur și gol pe o insulă*“ ; foarte bine, cumpără stînca asta pierdută și pune să i se construiască aici un port, un rezervor, această cazemată pe care dumneata o numești casă, pune să i se aducă prin cablu de pe continent electricitate, telefon, pentru că așa era concepția lui despre înapoierea la natură, și după ce face toate acestea, se instalează aici, stă trei zile și nu mai pune apoi piciorul aici toată viața (rîsete). Goldstein îi zîmbi Arlettei. Copilașule, n-ai vrea să-mi dai încă o cafea ? Dacă n-ar fi casa asta o cazemată, zise Sevilla, construită toată din beton și chiar rotunjită pe la colțuri, ca să reziste la rafale, ar fi luat-o de mult un ciclon ; sîntem în plin drum al cicloanelor. Cînd acestea urcă din Marea Caraibilor de nouă ori din zece cazuri, trec de-a curmezișul prin Florida Keys. Poate că nu știi că pe vremuri era o cale ferată, care lega insulele pînă la Key West și că uraganul a distrus-o, dar așa cum e, casa îmi place ; sînt de acord că e îngrozitor, chiar fără ciclon, cînd marea e agitată și suflă vîntul ; unele valuri trec de bariera recifelor, trec pe deasupra casei și aterizează în jerbe pe pe terasă, iar micul port o fi el ferit de vînt și bine apărut, dar trebuie triplate amarele lui *Caribee* și astupate ferestrele casei cu enormele obloane pe care le-ai văzut cînd ai intrat. Îți spun sincer, timp de cîteva ore ai impresia că te afli la bordul unui submarin ; sînt sigur că sînt valuri care acoperă toată insulița ; le auzim cum aterizează pe betonul

acoperişului. Este, este îmbătător, zise Suzy deschizându-şi mari de tot ochii albaştri şi gîfîind un pic, cu buzele întredeschise. Asta îmi dă un sentiment delicios de izolare şi de intimitate ; sper că zilele astea vom avea un ciclon, unul adevărat, patruzeci şi opt de ore de vînt cu o sută cincizeci de kilometri pe oră. Peter îşi întinse braţul şi şi-l puse pe umărul lui Suzy. Şi apă în rezervor, zise el cu un rîs sonor, o ploaie zdravănă, deluviană şi caldă, timp de patruzeci şi opt de ore, asta ne trebuie. *Bruder*, zise Goldstein punîndu-şi ambele mîini pe lat pe coapsele sale groase, îţi propun să-i lăsăm singuri pe aceşti tineri amatori de furtună şi să mi-l arăţi pe *Caribee*. Sevilla îi aruncă o privire, în sfîrşit ! se sculă. Terasa cobora în pantă betonată şi striată în roşu pînă la micul port şi de o parte şi de alta a acestei piste, ca şi cum n-ar fi fost decît o încercare caraghioasă de a introduce o ordine umană momentană în confuzia generală, se întindea un deşert de stînci coraline. Goldstein păsea alături de el cu o vioiciune greoaie, părea un mamut, picioarele lui mari făceau impresia că saltă pe pista de beton cu o greutate elastică. Înainta alături de el, cu ochii mici şi vicleni, cu umerii largi şi rotunzi, cu falcile greoaie înainte, cu coama lui gri-alburie, de leu bătrîn, strălucind la soare ; trecu peste cablurile de la pupa cu o sprinteneală greoaie şi se trînti pe banca cockpit-ului. *Bruder*, zise el, e o minune, scuteşte-mă de a coborî în cabină, acolo e întotdeauna o atmosferă seacă şi tristă, cabina unui vas cu pînze, cuşete atît de strîmte, încît exclud ideea de a face dragoste, găsesc că e deprimant, dar e o minune, reluă el dezmierdîndu-l pe *Caribee* cu privirea, o minune de crom, de acaju, de vopsea şi de aramă şi pe deasupra ştrengăriţa atît de frumuşică. atît de plăcută, atît de armonios modelată. Dacă aş avea mai mult timp la dispoziţie, ţi-aş cere să faci cu mine o plimbare scurtă ; cu o asemenea sculă, ar fi un fleac să ajungi pînă în Cuba. Sevilla zîmbi, în cazul acesta aş prefera barca pneumatică, cea mare, şi hors-bord-ul ei Mercury ; în mai puţin de patru ore aş ajunge pe coasta lui Pinar del Rio, spun patru ore din cauza curenţilor puternici care vin din Golful Mexicului înspre Atlantic, dar avînd în vedere mica înălţime a ambarcaţiei pe apă, aş avea mai mare şansă să scap de vigilenţa vaselor de război ale S.U.A. şi a vaselor cu-

baneze de apărare a coastelor, mai ales a acestora din urmă ; presupun că cu toate uneltilor noastre cubanezii trebuie să stea cu degetul pe trăgaci. Ei ! reluă el întorcându-se spre Goldstein, ce ai să-mi spui ? Ai noutăți în legătură cu pașaportul meu ? Goldstein dădu din cap că nu, Departamentul de Stat are alte treburi, îți închipui, e ocupat să ne arunce în murdăria celui de-al treilea război mondial. Am impresia penibilă că țara înnebunește, se năpustește cu capul plecat, orbește, într-un conflict atomic, din motive de onoare, din ușurință, din prostie, prin simpla înlănțuire a lucrurilor ; nu-ți vine să crezi, niciodată n-a existat la noi în țară impresia că sîntem mai puțin guvernați și niciodată nu s-a știut mai puțin *cine* guvernează S.U.A., desigur, nu bictul Smith, cu aerul lui de student care face pe omul matur, alocuțiunea lui mi s-a părut penibilă, se simțea atîta nesiguranță sub aparenta fermitate, îl cunosc bine, știi, am avut prilejul să lucrez pentru el în timpul campaniei electorale, mă întreb ce anume, în sufletul lui, îl îndeamnă să-și masacreze semenii, și în primul rînd ce-am căutat noi, noi americanii, în Asia de sud-est, poți să-mi spui ? Goldstein aruncă în jur o privire vioaie, presupun că pot vorbi, n-au reușit încă să-ți vire microfoane în *Caribee* ? Sevilla zîmbi : ai făcut singur experiența, noaptea, insula e inaccesibilă, iar ziua e întotdeauna cineva care trebăluiește prin port. Goldstein se aplecă peste cabluri. Dar nu-ți văd delfina, zise. În epoca asta nu lucrăm decît la căderea nopții, îi răspunse Sevilla. Daisy lipsește toată ziua și nu se înapoiază acasă decît seara, dar se înapoiază în fiecare seară, e atașată de noi, însă și mai mult de *Caribee*, cînd se întunecă, vine de se lipește de *Caribee*, ca un copil care se ghemuiește la pieptul mamei. Sevilla se întrepruse, se îndreptă de spate și îl privi pe Goldstein. Ei ! spune el, ce aștepți ? Goldstein clipi, întoarse ochii în altă direcție și zise : Adams vrea să te vadă.

Sevilla se sculă, se rezemă cu ambele mîini de timonă și o roti cu cîteva grade spre stînga, ca și cum *Caribee* ar fi fost în cursă și ar fi vrut să-i schimbe direcția. Niciodată, zise el fără să ridice vocea, dar degetele crispate pe timonă începură să i se albească, niciodată, repetă cu o voce surdă, îi venea greu să vorbească și să-și descleșteze dinții, pînă într-atîta i se contractaseră fălcile. Am terminat cu oamenii aceia ! Îl privi pe Goldstein și Goldstein răspunse privirii ;

se făcu tăcere, tăcerea se adânci și îi încremeni pe amândoi în aceeași poziție : Goldstein stînd pe bancă, cu capul întins înainte ca o broască țestoasă care cercetează drumul cu prudență, iar Sevilla în picioare, înapoia timonei cu picioarele depărtate, cu ochii ațintiți asupra etravei, cu gîtul țeapăn ; părea dintr-odată mai înalt, mai compact și mai dur, ca și cum totalul supărărilor și resentimentelor lui îi întindea pielea pînă a i-o face să pleznească. Am terminat cu oamenii aceia, zise el cu aceeași voce surdă, stăpînită, abia perceptibilă. Am dat greș, își zise Goldstein, n-are să explodeze, n-are să-și împrăstie mînia, are să și-o stăpînească intensificînd-o. Goldstein ridică mîinile sale late la treizeci de centimetri deasupra coapselor, lăsîndu-le apoi să recadă. *Bruder*, zise cu vocea lui aspră, agresivă și totuși jovială, e treaba dumitale, am lăsat totul și am venit să te văd în vizuina dumitale pentru că Adams a făcut călătoria de la Washington ca să mă vadă și a reușit să mă convingă că e, citez, *teribil de important*. La început am refuzat, dar n-am văzut în viața mea un om mai întors pe dos. N-am să spun că s-a tîrît în genunchi în fața mea, dar aproape. Nu l-am văzut niciodată pe Adams în asemenea hal, de obicei e rece ca un pește. Pe scurt, am acceptat să transmit, și acum, rolul meu s-a încheiat ; dacă respingi cererea lui e treaba dumitale, nu mă privește nicidecum. Înțeleg perfect punctul dumitale de vedere, ai fost tratat de această gașcă de *mamzeri* * în modul cel mai... încă o dată, eu transmit atîta tot ; repet cuvintele lui fără să schimb o silabă : *să-i spui că e teribil de important*. Vocea îi tremura cînd spunea asta. Eu am pielea groasă, dar știu să simt cînd un om e torturat de groază. A repetat de cel puțin zece ori *e teribil de important*, și acum, repet, rolul meu s-a terminat, plec. Își izbi din nou coapsele cu latul palmelor și, ca și cum gestul ar fi declanșat o mișcare reflexă a genunchilor, se sculă cu vioiciune. Sevilla lăsa timona în voia ei, se întoarce spre el, își vîrî mîinile în buzunare și zise : cu două condiții ! Prima, ca întrevederea să aibă loc aici ; a doua, ca Fa și Bi să-mi fie nu din nou încredințați cu titlu mai mult sau

* Bestii (idiș) (N.T.)

mai puțin provizoriu, ci dați. Am spus : *dați* în proprietate exclusivă și personală ! Subliniez că aceste condiții nu pot face obiectul unei negocieri. Ele constituie o bază prealabilă. Bine, zise Goldstein cu un rîs scurt, constat cu bucurie că știi să fii dur în afaceri cînd nu e vorba de bani. Dacă-l poți convinge pe tînărul dumitale îndrăgostit de furtuni să mă ducă cu barca pneumatică printre stîncile colțuroase, am să-i transmit lui Adams condițiile dumitale prealabile — mă așteaptă pe continent — și dacă îți acceptă propunerile, Peter va putea să-l aducă numaidecît pe insulă.

*

Peter reveni după mai puțin de un ceas cu Adams și cu un tînăr pe care Sevilla nu-l cunoștea. Barca pneumatică e cam dezumflată, strigă Peter, am o mică ruptură cred. Dacă vreți să mă ajutați s-o scot din apă și s-o duc pe terasă, o repar numaidecît. Vi-l prezint pe Al, asistentul meu, zise Adams cu o voce nervoasă, sacadată. Sevilla făcu un gest de bun-sosie, dar nu spuse nimic și nu făcu nici un pas înainte. Adams reluă : dacă doriți, putem să vă dăm o mîină de ajutor. Barca avea cîte două toarte de cauciuc pe fiecare parte. În patru, o duseră fără greutate pînă pe terasă. Întorcînd-o, la cererea lui Peter, își udară pantofii și manșetele pantalonilor. Am să aprind focul în cămin ca să ne uscăm, dacă-mi dați voie, zise Adams. În timpul acesta Al are să facă un tur prin casă ca să afle dacă nu vi s-a vîrît vreun microfon pe undeva. M-ar mira, zise Sevilla. Insula, avînd în vedere stîncile ei colțuroase, e inaccesibilă. Singura intrare e canalul care duce în port, iar acesta nu e nici măcar balizat. E foarte greu de evitat anumiți bolovani, ați putut constata. E a treia ruptură ce ni se întîmplă de-o lună încoace. O flacără înaltă, roșie la bază și roz-pal în vîrf, țîșni în cămin, linse buturugile de brad sfîrșind. Săriră scînteii. Adams își desfăcu șireturile pantofilor, îi scoase, îi puse în vatră și, răsturnîndu-se pe spate în fotoliul basculant lăcuit în alb în care stătea, își apropie picioarele de foc. Ți s-a întîmplat să pleci de pe insulă de cînd ai cumpărat-o ? Sevilla dădu din cap. E întotdeauna cineva aici. În orice caz,

zise Adams, unul sau doi oameni-broască, în timpul fluxului, pe o noapte senină, trecînd prin acoperiş... Sevilla dădu iar din cap. Acoperişul e din beton. Singurul orificiu e coşul şi pe timpul ăsta, facem focul aproape zilnic. Al îşi făcu apariţia în uşa camerei cu un sac de piele în mîna şi cu un binoclu puternic în bandulieră. Cu un aer juvenil dar încrentat, zise: unde pot să găsesc o scară? E una în magazie, spuse Sevilla. Întreabă-l pe Peter. Am să mă încălz la loc, zise Adams zîbind, pînă nu se scorojesc tălpile. Era palid. Faţa lui spîină, cu trăsături regulate, era încordată şi scobită. Urmă o tăcere. Îl aşteau pe Al. Privind focul, Sevilla se aplecă, apoi culese de pe margine, cu cleştele, o crenguţă înnegrită de fum, neconsumată, şi o puse între două buturugi încinse. Nu se petrecu nimic un timp oarecare, care i se păru lui Sevilla anormal de lung. Apoi crenguţa se aprinse deodată pe toată lungimea ei şi chiar şi cele două buturugi începură din nou să scoată flăcări cu un trosnet vesel şi în-sufleţit. Ne-am uscat, cred, zise Sevilla, putem să-l lăşăm acum să moară, oricum e foarte plăcută vremea. Al apărui, cu buze de copil, cu cele două sprîncene negre, severe, care îi barau fruntea, cu aerul sobru şi competent. E O.K., zise el, nu s-a umblat nicăieri, circuitul electric e intact, nimic suspect şi nimic la orizont, nici măcar o barcă pescărească, dar, oricum în timp ce staţi de vorbă, mă duc înapoi să mă postez pe acoperiş. Lasă-ne pantofii dumitale, zise Sevilla, sînt uzi learcă. Peter are să-ţi împrumute alţii. Nu vă os-teniţi, zise Al cu un aer sever şi puritan. Închise uşa după el. Mulţumesc că m-ai primit, zise Adams cu ochii ţintă spre foc. Îşi dădu înapoi fotoliul basculant, fără să întoarcă de loc capul spre Sevilla. N-ai nevoie să-mi spui ce gîndeşti, ştiu ce gîndeşti. Ei bine, reluă el cu oarecare efort, am telefonat eşalonului superior, condiţiile dumitale sînt acceptate: Fa şi Bi îţi vor fi restituiţi chiar azi. Proprietatea personală şi exclusivă asupra lor îţi va fi garantată în scris. Trebuie însă să te previn că posesiunea celor doi delfini comportă anumite primejdii. Sevilla întoarse capul cu vioiciune: ce fel de primejdii? Adams răspunse fără să-l privească: pentru ei, pentru dumneata, dar, dacă doreşti, putem lăsa pe insulă un comando de protecţie. Nu, mulţumesc, zise Sevilla cu o notă de ironie amară în voce. Insula mea e un laborator strict particular, nimeni nu mă subvenţio-

nează, nimeni nu mă controlează și nimeni nu mă ocrotește. Adams își dădu fotoliul înapoi, cam la un metru depărtare de foc. Anticipasem reacția dumitale. Bine, stai să-ți explic puținul pe care ți-l pot explica. Fa și Bi au îndeplinit o misiune, nu știu care. Au fost două grupuri de comando : grupul de comando A — oamenii noștri — care i-au dus pe Fa și pe Bi la fața locului, iar acolo au fost predați grupului de comando operațional, pe care-l vom numi grupul de comando B. Sevilla zise, cu un rîs scurt : am putea, poate, să-i spunem la fel de bine grupul de comando G. Habar n-am, zise Adams cu o voce ternă, mecanică cu ochii ațintiți în continuare asupra focului. Nu enunț ipoteze, expun faptele. Despre grupul de comando B nu știu nimic, nici originea lui, nici alcătuirea lui, nici țelurile lui. Sub administrația Johnson am primit un ordin de la eșalonul cel mai înalt și l-am executat. Continui : la ora H, grupul de comando A îi predă pe Fa și pe Bi grupului de comando B în plină mare și se întoarce numaidecît la baza lui. După douăsprezece ore, grupul de comando A primește un mesaj de la grupul de comando B : am pierdut orice urmă a lui Fa și Bi, i-ați văzut ? După asta, din oră în oră, primim de la grupul de comando B același mesaj. La H+26, spre stupefacția generală, Fa și Bi se înapoiază la baza noastră prin propriile mijloace, vădit istoviți. Noi credem că n-au încetat să înoate, de la ora H, douăzeci și șase de ore neîntrerupt și rapid. Bob îi ia la întrebări. Îmi dai voie, zise Sevilla, unde era Bob la ora H ? Adams dădu din cap : Bob n-a plecat de la grupul de comando A. Reiau șirul, zise Adams, Bob îi ia la întrebări pe Fa și pe Bi ; mutism, mutism total și chiar ostilitate fățișă, atitudine surprinzătoare, uluitoare, date fiind bunele relații ale lui Bob cu ei. Sîntem foarte intrigati. De ce Fa și Bi, cu misiunea îndeplinită sau nu, nu s-a înapoiat la grupul de comando B ? Cum au făcut ca să regăsească baza noastră și, în sfîrșit, cum să ne explicăm atitudinea lor față de Bob ? Raportăm numaidecît cifrat și primim două ordine : primul, de a lăsa grupul de comando B în neștiință că Fa și Bi au fost regăsiți ; al doilea, să-i repatriem pe Fa și pe Bi. Ei bine, după înapoierea celor doi delfini n-am încetat să-i interogăm. Și veșnic fără rezultat. Sînt muți și ostili, refuză orice mîngîiere și pocnesc din fălci cu un aer amenințător de îndată ce se apropie cineva de ei. Tăcu. Sevilla era

surprins de alterarea trăsăturilor lui Adams și de tonul lui defensiv. Privi focul. Acesta, împotriva oricărei așteptări, în loc să se stingă, se aranjase să trăiască cu cheltuieli mici, cu puținul lemn ce-i mai rămăsese; pîlpîia cu economie, fără să se consume în flăcări, dar și fără fum, fără acel miros grețos de moloz și de ruine pe care-l lasă de obicei în urmă. Sevilla se îndreptă din spate, își puse mîinile pe brațele fotoliului și îl privi pe Adams; presupun că mi-i dai pe Fa și pe Bi, ca să-i fac să vorbească și ca să afli prin mine ce s-a întîmplat? Da, zise Adams fără să-și schimbe atitudinea și, după felul cum m-ai pus în gardă, trag concluzia că există oameni care ar putea avea cel mai mare interes să... Da, zise Sevilla. Îmi spui prea mult sau prea puțin. În povestirea dumitale sînt lacune... Mi-ai vorbit despre ora H, dar nu mi-ai situat teatrul de operații și nu mi-ai dat ziua Z. Adams dădu din cap: ți-am spus tot ce pot să-ți spun. Sevilla îl privi, dar nu izbuti să-i prindă privirea. Se sculă și-și zise numaidecît: mă scol, de ce? Din nevoia de a acționa sau dintr-un reflex de fugă? Se sili să rămînă nemișcat, cu o mîină rezemată de fotoliu, dar picioarele îi tremurau. Coborînd privirea văzu cu uimire că piciorul stîng îi era scuturat de fiori convulsivi, de la șold pînă în vîrfurile degetelor. Își propti piciorul în pămînt, dar fără să izbutească să oprească trepidația. Se așeză din nou; picioarele continuau să-i tremure; se simți slab, extenuat, lipsit de sînge, nu-l vedea pe Adams decît din profil. Și, deodată, îi veni să țipe: Dar, uită-te la mine, Adams, hai, privește-mă, de ce ți-e frică să-mi întîlnești privirea?

*

Adams se sculă.

— Pot să telefonez?

— Desigur.

Se apropie de birou cu pași țepeni, ridică receptorul și formă un număr.

— Alo, aici Herman... Dă-mi-l pe George... George... ađu-mi, te rog, două lăzi cu bere, o ladă de Coca-Cola și un ciorchine de banane. Mulțumesc. Ai loc berechet pentru aterizare.

Puse receptorul în furcă și se întoarse spre Sevilla :

— Un elicopter le aduce încoa' într-o oră și mă ia numai-decît pe mine.

— Am înțeles ce înseamnă cele „două lăzi cu bere“, zise Sevilla, dar nu știu ce-i Coca-Cola și nici ciorchinele de banane.

Adams zîmbi.

— Date fiind ideile dumitale pacifiste, presupun că nu ești înarmat.

— Nu.

— Coca-cola va avea grijă să fii. Și, adaug, un mic post de emisie.

— Înțeleg.

— Ai să știi să te servești de armele ușoare de infanterie ?

— 1944. Arromanches.

— Adevărat, unde mi-e capul ? Ca și cum biografia dumitale mi-ar fi necunoscută.

Urmă o tăcere și Sevilla zise :

— Iei o cafea ?

— Cu plăcere.

Trecu prin fața lui Adams și îl conduse în camera de zi. Cele trei femei erau acolo.

— Cu toate că nu le-ai întâlnit niciodată, zise Sevilla, presupun că le cunoști bine biografiile. Arlette, ți-l prezint pe Herman.

— Mrs. Sevilla, zise Adams cu gravitate, e o mare cinste să vă întâlnesc. Soțul dv. are un teribil simț al umorului, dar dumneavoastră îmi cunoașteți numele adevărat.

— Încîntată, Mr. Adams, zise Arlette cu răceală.

Adams trimise un salut de la distanță către Suzy și Maggie. Ele răspunseră cu capul, fără să se apropie.

— Maggie, zise Sevilla, se mai găsește cîte o ceașcă de cafea pentru Mr. Adams și pentru mine ?

— Desigur, zise Maggie.

Se așezară în jurul unei mese lungi acoperite cu o față de masă albastră. Telefonul sună. Sevilla luă receptorul și îl duse la ureche :

— Aici Sevilla... Cine ? George ? George și mai cum ?

— E pentru mine, zise Adams, întinzînd mîna. Alo, Franklin ?... Aici Nathaniel... Ce ?... Adams păli ; mîna i se crispă

pe receptor. Bertie e la fața locului?... Atunci spune-i să mă cheme și să-mi raporteze.

Puse receptorul în furcă și îl privi pe Sevilla cu ochi obosiți și adânciți în orbite. Părea că gîfîie, ca și cum ar fi făcut un mare efort.

— Bob a murit într-un accident de automobil. I s-a găsit trupul într-o vîlcea.

Cineva scoase un strigăt; Adams tresări violent. Sevilla ridică capul și văzu fulgerător pe Maggie care ieșea în goană din cameră cu mîinile la tîmple.

— Du-te după ea, Suzy, zise Sevilla.

— Ce se petrece, întrebă Adams.

— E Maggie. Era îndrăgostită de el.

— Uitasem, zise Adams, trecîndu-și mîna peste obraz. Dumnezeu știe, totuși, dacă...

— Scuză-mă, zise Sevilla.

Ieși cu pași repezi din cameră, o ajunsese pe Suzy pe terasă și-i spuse la ureche :

— Înainte de a te duce s-o consolezi pe Maggie, spunei lui Peter să-l supravegheze discret pe Al.

Sevilla se întoarse în cameră. Arlette punea o ceașcă de cafea în fața lui Adams.

— Mulțumesc, zise Adams cu recunoștință.

— Doriți cîțiva biscuiți ?

Sevilla o privi. Arlette vorbea cu o răceală ostilă ; nu uitase spionajul de la bungalow.

— Nu, zise Adams. Mulțumesc, nu mi-e foame.

Se întoarse spre Sevilla.

— Cum conducea ?

Sevilla îl privi.

— Tocmai. Cu multă prudență.

Adams privi țintă fața de masă albastră a mesei, duse ceașca la buze și o goli cu lăcomie.

— Mai vreți una ? întrebă Arlette cu o voce neutră.

— Cu plăcere.

Se auzi soneria telefonului. Sevilla ridică receptorul, ascultă și îl trecu lui Adams.

— Bertie?... Aici Ernest... Te aud foarte slab... Nimic ? Nimic?... Cum nimic ? ... Carbonizat ?...

Maggie era întinsă pe burtă în patul ei, cu capul vîrît în pernă, cu umerii zguduîți de plîns. Suzy închise ușa după ea, se așeză alături și înălță din umeri. Uite, încă o dată sînt de convență, iau parte la ficțiune, mint și eu, își zise. Dar pînă la ce punct știe omul să mintă ? Nimeni nu știe, nici ea nu știa. Suzy privea umerii lui Maggie zguduîți de sughițurile de plîns și se gîndi cu remușcare : la urma urmei, rîsul e poate o mască, dar durerea, chiar fără obiect, nu e niciodată fictivă. Maggie se întoarse, îi prinse amîndouă mîinile cu putere și o privi cu ochii înecați în lacrimi. Hai, zise Suzy cu o voce blajină, răbdătoare și plină de milă, calmează-te, nu te pune într-o asemenea stare. Suzy se zări în aceeași clipă în oglinda de deasupra divanului și se gîndi : fir-ar să fie, simpatia asta lipicioasă, aerul ăsta dulceag de confidentă, toate aceste minciuni, să-ți vină să vomîți. O auzi pe Maggie că spune „vezi tu, Suzy“, cu o voce întretăiată, și se gîndi cu exasperare : poftim, absurditatea, ciroul, borhotul sentimentalo-sexual, să rîzi și să plîngi în același minut. Vezi tu, Suzy, zise Maggie, ceea ce este îngrozitor este că n-am să ajung niciodată să-mi iert, este că eu l-am ucis, oh, Suzy, nu spune nu, m-am purtat cu atîta ușurință, inconsecvență, cruzime inconștientă. Plînse din ce în ce mai tare ; fața urîță de necrezut devenise încă și mai urîță din pricina lacrimilor. L-am dus la deznădejde, ăsta-i adevărul, refuzînd să mă mărit cu el, dar despre asta ți-am mai vorbit și ți-am spus tot... știi că poate părea absurd, anormal, monstruos chiar, într-un fel, dar nu vreau să am copii, nu-mi plac... știi că pare groaznic să spui un asemenea lucru, dar n-am încotro, sînt cum sînt. Ascultă, am să-ți fac o mărturisire, mai este ceva și mai rău, mult mai rău, trebuie să știi, m-am purtat față de Bob într-un mod cu adevărat abominabil, datoria mea, pentru că nu vroiam să mă mărit cu el — Suzy, tu ești o fată atît de dreaptă, atît de sinceră, n-ai să mă contrazici — datoria mea era să-l descurajez în avansurile lui, și Dumnezeu știe cîte mi-a făcut. Într-un fel, îmi spun, e scuza mea. Niciodată, trebuie să spun, niciodată o femeie n-a fost mai curtată, mai urmărită, aș spune chiar cu înverșunare ; bineînțeles, Bob nu făcea asta în mod grosolan, nici insistent, ci delicios de delicat, se observa din o mie de nimicuri mărunte. De pildă, felul în care, la masă, se ferea

pe furis de privirea mea ; era un fel de a-mi spune, dragostea mea, nu pot să te privesc, altminteri toată lumea ar înțelege. Ah, era adorabil, câtă amabilitate, cât rafinament. Ascultă, Suzy, am să-ți spun tot, mărturisirea asta mă doare, dar cred că are să mă și ușureze ; îți aduci aminte, desigur, că într-o vineri am plecat amândoi în week-end cu mașina lui ! Nu, zise Suzy cu o exasperare stăpînită, nu, nu-mi aduc aminte de loc. Și numaidecît își zise : la ce bun, e ca și cum aș încerca să opresc un puhoi stăvilindu-l cu o pietricică. Ei bine, zise Maggie, poate că greșesc data, dar n-are nici o importanță, în orice caz era în martie, sînt sigură ; am plecat amândoi, îți aduci aminte, tocmai își cumpărase Fordul, interiorul era din piele, piele roșie, n-a putut niciodată să sufere materialele plastice. Ei bine, în ziua aceea m-a implorat atîta, și cu lacrimi adevărate în ochi, încît am cedat și l-am lăsat să mă ducă la un motel, la o recepție. M-a înscris sub numele lui, bietul băiat drag, ce fericit o fi fost că mi-a dat numele lui, chiar pentru o seară. În sfîrșit, nu mă judeca rău, Suzy, nu vreau să-mi micșorez greșeala, ei bine, chiar acolo, în odăița aceea, pe malul mării, îmi amintesc, priveliștea era magnifică, eram aproape de plajă, chiar acolo, era atît de bun, atît de delicat, nu m-ar fi atins dacă n-aș fi vrut, dar eu, Suzy, eu... își ascunse în mîini capul mare, înroșit și desfigurat de lacrimi. Hai, zise Suzy, nu te mai gîndi la asta, are să-ți facă rău. Dar tu nu înțelegi ! exclamă Maggie. Cum de-am putut să fiu atît de crudă, să mă dau lui și să refuz după aceea să mă mărit cu el ? E odios, nu încetez de a mă gîndi la noaptea aceea, n-am închis ochii nici unul din noi, îți închipui, era atît de plăcut, o lună splendidă, se auzea marea cum moare la cîțiva pași de noi ; mă privea, era în ochii lui o întrebare mută, deznădăjduită, iar eu n-am spus nimic, n-am spus da-ul pe care îl aștepta, am tăcut, am avut acest groaznic curaj, îi dădusem trupul meu, dar nimic mai mult. Ah, îmi aduc aminte ! se odihnea nemișcat lîngă mine, îi mai văd și acum profilul pe pernă cu o precizie halucinantă, se decupa pe geamul inundat de lumina lunii, atît de frumos, atît de gingaș, aproape feminin în gingășia lui, și cu ochii lui mari, deschiși, privea în gol cu o tristețe de nepătruns. Cum am putut să fiu atît de crudă, Suzy ? Totul e din vina mea, totul a început în noaptea aceea, în motelul acela. Crezi că Bob ar fi acceptat să se vîre în astfel de combinații și să plece cu Fa și cu Bi,

dacă aş fi consimţit să-i fiu soţie ? Şi acum, mi se spune că a murit, victimă a unui accident de maşină, el ! dar conducea ca un înger ! Avea oroare de viteză, îţi aduci aminte, spunea că o maşină trebuie să lunece pe şosea ca un vapor pe apă. Adevărul este că s-a omorît ! Nu, Suzy, nu vreau să-mi ascund adevărul, chiar dacă din cauza asta trebuie să sufăr de două ori mai mult şi să fiu roasă de remuşcări, s-a omorât pentru că nu mai putea îndura să trăiască singur, departe de mine, fără speranţă, fără copilul pe care ar fi vrut să i-l dau. Cum aş putea să-mi iert vreodată cruzimea, nesimţirea, inconştienţa ? Pentru că, la urma urmei, Suzy, l-am respins, bietul şi dragul de el, cum l-am respins şi pe Sevilla. Dar Sevilla, lui nu i-am făcut într-adevăr nici un rău ; el e un instinctiv, un primitiv chiar, într-un fel ; asupra primei femei care, după mine, i-a venit la îndemână, s-a năpustit şi şi-a făcut gustul cu ea. Biata Arlette n-a fost în toată povestea asta decât un *ersatz*. Mă întreb ce efect are asupra ei când îşi dă seama, din când în când. Şi apoi, Sevilla e desigur o mare inteligenţă, dar ca bărbat îţi cam inspiră frica, nu găseşti ? Ochii aceia, gura aceea, părul acela de pe piept, fie vorba între noi, Suzy, m-ar îngrozi să mă dau lui Sevilla, aş avea impresia că sînt brutalizată de o patrulă de marinari. În sfîrşit, Sevilla e ce e, nu-l blamez, e un bărbat, asta este, dar Bob, reluă ea, în timp ce lacrimile îi curgeau, în şiroaie lungi pe obrajii marmorati, Bob nu era un bărbat, ci un arhanghel, un fel de Shelley, atît de pur, atît de fin, atît de dezincarnat ; avea o profundă nevoie spirituală, nu de trupul meu, ci de mine, de mine, înţelegi, de mine ca persoană umană. Trebuie să înghiţi asta, zise Suzy cu hotărîre punîndu-şi în palmă nişte pilule şi întinzîndu-i-le lui Maggie, hai, înghite şi acum bea, peste o clipă ai să faci nani. Îi luă mîna într-ale ei şi i-o ţinu strînsă, pînă ce Maggie începuse să atîpească. Se uita la trăsăturile îngrate şi înroşite de plîns, la fel de răvăşite de lacrimi ca şi faţa unui boxer după loviturile unui meci pierdut. Şi, la urma urmei, asta era biata Maggie, doborâtă din prima repriză în competiţia dintre sexe, condamnată dinainte la foame, îngrozitoarea foame sexuală, suferinţa nu cea mai dureroasă, dar cea mai umilitoare în lumea oamenilor care mănîncă. Suzy îşi duse mîna stînga spre obraz şi şi-o plimbă uşurel peste propriile sale trăsături, dar toate erau la locul lor, bine repartizate, pielea tînă, bine întinsă pe oasele delicate, nasul cizelat, urechile mici, gro-

pițele, buza cu o cută ispititoare. Ah, a fost nedrept, nedrept cine o condamnase pe Maggie la foame și o dată cu ea milioane de ființe omenеști singuratece care nu se pot gîndi la nimic altceva. Maggie adormise. Suzy își retrase mîna treptat, ieși din cameră, trase o dată adînc aer în piept și se năpusti în goană spre magazia unde Peter, în genunchi, meșterea motorul hors-bord-ului. Ia-mă în brațe, zise ea. Dar am mîinile murdare, spuse el sculîndu-se în picioare și privind-o cu ochii lui duioși, veseli. Ah, Peter, ce importanță are ! O primi în plin piept, caldă, rotundă, parfumată, o strînse în brațe cu coatele, cu mîinile în aer. Nu, nu, zise ea, nu așa, strînge-mă, strînge-mă tare ! Gîfîia, ochii îi sclipeau de lacrimi. Îi cuprinse torsul cu ambele brațe și se lipi frenetic de pieptul lui, ca și cum ar fi vrut să-i pătrundă în trup ca să-și apere viața.

— Sper, zise Adams, că ai să admiți acum nevoia unei protecții pe insulă.

— De fel, răspunse Sevilla ridicînd capul și privindu-l în ochi. Refuz categoric. Punctul meu de vedere e neschimbat.

— Hai, Sevilla, dă-mi voie să insist. După cele întîmplate, e limpede că dacă-ți vor fi predați Fa și Bi, te pasc cele mai mari primejdii.

Arlette deschise gura să vorbească, dar privirea ei se încrucișă cu cea a lui Sevilla și nu spuse nimic.

— Mrs. Sevilla, ați vrut să spuneți ceva ?

— Nu, zise ea cu răceală. Nimic important.

Adams îl privi lung pe Sevilla.

— În acest caz, zise el domol, nu știu dacă-ți pot încredința delfinii. Fără comando de protecție pe insulă, condițiile minime de securitate nu mi se par realizate.

— Nu mi-i încredința, zise Sevilla scurt. Nu am nevoie. Adăugă : Eu nici n-am cerut să te văd.

Urmă o tăcere. Adams, cu ambele mîini vîrîte în buzunare, privea pardoseala la picioarele lui.

— Ești un om destul de derutant. Acum cîteva luni, îmi aduc aminte foarte bine, mi-ai spus că-i consideri pe Fa și Bi ca pe proprii dumitale copii.

Fața lui Sevilla se posomorî.

— Poate că mi-am exagerat sentimentele.

Arlette îl privi pe Sevilla și păru din nou gata să vorbească, dar se răzgîndi. Urmă iar o lungă tăcere.

— Dă-mi voie să rezum situația, zise Sevilla răsplat. Dacă hotărăști, după ce chibzuiești, să nu mi-i încredințezi pe Fa și pe Bi, foarte bine, contramandezi elicopterul și Peter te conduce înapoi pe continent. Dacă mi-i încredințezi, îmi recunoști printr-un document scris proprietatea asupra lor. La rîndul meu mă oblig, dacă Fa și Bi vorbesc, să înregistrez declarațiile lor și să-ți predau înregistrarea. Dar în nici un caz nu accept pe insulă un comando de protecție. Dacă vrei însă să organizezi o supraveghere maritimă la o distanță convenabilă de insulă, treaba dumitale, nu văd nici un inconvenient. De asemenea nu văd nici un inconvenient să primesc de la dumneavoastră arme, precum și o stație de radio, ca să comunic cu vasele dumitale. În schimb nu vreau supravegherea aeriană, nici survolarea insulei.

Adams ținea ochii tot în jos. Lăsă să treacă vreo cîteva secunde și zise :

— E rîndul meu. Dacă obții o povestire a lui Fa și Bi, o înregistrare nu-mi ajunge. Am nevoie să ascult acea povestire din gura lor.

— De acord, zise Sevilla.

Reluă numaidecît :

— Din narina lor.

— Cum ?

— Nu din gura lor, ci din narina lor.

— Uitasem, zise Adams cu un zîmbet încordat. În al doilea rînd, mi se pare indispensabil ca Maggie, Suzy și Peter să nu aibă cunoștință de toate astea.

— De acord, zise Sevilla. Așa am făcut, și unul, și celălalt, prin acord tacit pînă acum, dar voi continua. În această privință iată ce-ți propun : elicopterul dumitale aterizează pe terasă, debarcă armele, stația de radio și delfinii. Oamenii dumitale îi scufundă pe delfini în apă, în port, fără ca vreunul dintre noi să apară, apoi elicopterul vă ia pe bord, pe tine și pe Al, și pleacă. După plecarea voastră, Arlette și eu luăm, singuri, legătura cu delfinii.

— Îți sugerez o variantă, zise Adams după o clipă. Aș putea fi prezent cînd Mrs. Sevilla și dumneata veți lua legătura cu Fa și Bi.

— Nu, zise Sevilla. Categorie nu.

— De ce ?

— Trebuie să repet ? Acest laborator îmi aparține, nimeni nu mă subvenționează, nimeni nu mă supraveghează. Adams, continuă el supărat, sculându-se în picioare, dacă-ți pierzi vremea punînd din nou în discuție condițiile, nu terminăm niciodată. În ceea ce mă privește, consider negocierile încheiate.

— Dar sînt de acord, zise Adams înțepat. Dă-mi voie să-ți spun că te-am găsit extraordinar de tranșant în discuție.

Sevilla îl privi pe Adams cu ochii lui întunecați și rămase una sau două secunde fără să vorbească. Apoi făcu un mic gest cu mîna și zise :

— Dacă-mi dai voie, am să te las singur cîteva clipe, timpul necesar pentru a ne confirma în scris că ni-i dai pe Fa și pe Bi.

Sevilla făcu un semn discret Arlettei, ieși din cameră cu ea și se îndreptă spre magazie. De îndată ce-l zări, Peter se sculă, scrise repede cîteva cuvinte pe o pagină de carnet, o smulse și i-o întinse. Arlette o privi pe Suzy.

— Cum se simte Maggie ?

— Doarme. I-am dat un somnifer.

— Cum reacționează la...

— Cum era de așteptat. E vina ei. L-a împins pe Bob la deznădejde, de aceea s-a sinucis.

— Biata fată. Nu știu de ce, am veșnic conștiința încărcată în privința ei.

— Și eu.

— Știi că rochia ți-e murdară rău la spate ? Trebuie să te fi rezemat de motor.

— Poate, zise Suzy zîmbind.

Într-un brusc elan afectiv, îi luă Arlettei ambele mîini în ale ei și le strînse cu putere.

Sevilla îi dădu Arlettei fila scrisă de Peter. Arlette o parcurse cu privirea : *Al a instalat un microfon în casă, dar nu s-a apropiat de port.*

— Cum stai cu reparațiile ? zise Sevilla cu glas tare.

— Barca mare e reparată, dar n-o pun la apă decît mîine. Acum curăț motorul de 5 CP al celei mici.

— Bine. Vă las. Arlette și cu mine ne ducem să punem la loc plasa la intrarea bazinului.

Cînd ajunseră pe dig, Arlette se întoarse către Sevilla și zise în șoaptă :

— De ce n-ai acceptat grupul de comandă pe care vroia să ți-l dea Adams ?

— Insistențele lui Adams nu mi-au plăcut. Acest comando e însuși tipul armei cu două tășuri.

— Crezi ?

— Da. Cu siguranță. Am simțit că atitudinea lui Adams e în doi peri. Vrea să știe adevărul ; de asta sînt sigur. Dar de ce ? Ca să-l transmită „șefului superior“ ? Poate. Și poate, pur și simplu, ca să aibă superioritate față de B. N-am încredere în el.

— Crezi că, după matură chibzuială, el și cu șefii lui ar putea hotărî să suprimă adevărul ?

— Da, cred.

— Și în acest caz...

Sevilla o privi cu ochii săi întunecați.

— În acest caz sîntem de prisos.

Adams îi întinse lui Sevilla hîrtia, acesta o citi cu atenție, apoi o îndoi în patru și o puse în portofel. Adams își privi ceasul: nu vor înîrzia să sosească. Apoi adăugă: abordînd în bazinele dimitale, adineauri, nu ți-am văzut delfina. E o delfină, nu-i așa, n-o să se iște o problemă cu Bi ? Va fi o mică dificultate, zise Sevilla. Ai memorie bună, Bi nu poate să sufere prezența altei femele în apropierea lui Fa, dar, în cazul de față, nu cred că situația e prea gravă ; bazinul e deschis și Daisy are obiceiul să intre și să iasă. Dacă tensiunea cu Bi se accentuează prea mult, are să plece. Fu pe punctul de a vorbi despre Jim, dar se răzgîndi. Se auzi undeva un uruit strident de motor. Ascultă, iată-i pe oamenii noștri, zise Adams ducîndu-se spre fereastră. O deschise, se aplecă în afară și privi spre cer. Dacă-mi dai voie, zise Sevilla, am s-o închid ; cunoști înțelegerea noastră; oamenii dimitale trebuie să-i scufunde în bazin, chiar ei, pe Fa și pe Bi, și nici unul dintre noi nu trebuie să fie văzut de către delfini înainte de plecarea dimitale. Bine, zise Adams, îți urez noroc. Vocea îi era pe jumătate acoperită de uruitul asurzitor al elicopterului care se apropia. E teribil de important, nu-i nevoie să-ți spun. Îl privi pe Sevilla cu ochii lui obosiți și afundați în orbite, iar Sevilla îl privi la rîndul său. Era uimitor, avea aerul că e sincer mișcat, dar în fond asta nu însemna nimic, era dintre oamenii accia care știu să-și pună sufletul între paranteze de îndată ce primesc un ordin. E foarte important, de asemenea, să lucrezi iute, reluă Adams cu o voce repezită, gîfîindă ; de în-

dată ce vor fi vorbit, dacă vor vorbi, cheamă-mă prin radio ; voi locui pe unul dintre vasele de protecție, voi veni numai-decît. Zgomotul elicopterului îi tăie cuvîntul. -Își reluă respirația, îl privi pe Sevilla și făcu un gest neașteptat — îi întinse mîna. Sevilla lăsă ochii în jos : veșnic aceeași atitudine cu două fețe, relațiile dintre oameni pervertite, simpatia, stima, nimic fals, nimic veritabil, strîngerea de mînă sau glonțul de mitralieră, totul supus ordinelor. Adams își încredințase din nou conștiința șefilor săi : de altfel totul era hotărît, mîna unui om absent. Voi face imposibilul, zise Sevilla fără să se clintească ; cred că-mi dau seama de importanța a ceea ce e în joc. Adams se îndreptă spre ușă. De îndată ce o deschise, în același timp cu zgomotul infernal al aparatului care se așeza pe terasă, o violentă rafală invadă încăperea, ușa se trînti după Adams ca suptă de vînt. Sînt grozav de mișcată la gîndul că am să-i revăd, zise Arlette, mă întreb cum au să ne primească. Sevilla își puse brațul pe umărul ei : mă întreb și eu, oricum, e o fericire să-i avem aici, să stăm jos. Apoi continuă : sînt istovit, ființa asta e ucigătoare ; ceea ce am spus adineauri e înregistrat. Începu să rîdă. De ce rîzi ? De nimic, de nimic, am să-ți explic ! Se așezară unul lîngă altul, el își rezemă umărul de al ei, ea era îmbrăcată cu un șorț alb și cu o șemizetă de in bleu pal ; gîtul bronzat și capul ei fin ieșeau cu grație din gulerul ridicat pe ceafă. Ea îl privea cu ochii blînzi. Părul ei negru, ondulat, desena o aureolă în jurul feței netede cu ten cald. Drăgălășenia, minunata ei drăgălășenie, un minimum de gheare, și nu numai în momentele de gelozie avea acea prețioasă însușire a unei femei — blîndă, și nu doar blîndețea de suprafață a caracterului, ci blîndă și în fond amabilă în însăși ființa ei. În clipa aceea nu se mai gîndi la primejdie, la război : o avea pe Arlette, parfumată și fragedă, cu aerul unui fruct, al unei flori, al unui mînz pe o pajistă, al unei raze de soare într-un pîlc de mesteceni. La ce te gîndești, zise ea. El îi zîmbi : la nimic, la nimic. Nu voia să-i spună nimic, nu voia să vorbească nici cu ea în clipa aceea. Voia să savureze singur imaginea ei, s-o lase să i se topească în gură ca mierea. Îți amintești, zise ea, cînd i-am dat-o pe Bi lui Fa ? Fa mă stropise, eram obosită, udă leocă și atît de fericită, am venit lîngă tine ca să cronometrez, ți-am indicat secunde și chiar zecimile de secundă, tu

m-ai tachinat pe chestia preciziei mele, am început să ridic și deodată am simțit că eram atât de aproape, atât de aproape... El își trecu mâna pe după gulerul bluzei ei, o luă de ceafă și-i apropie capul de al lui. Era îngrozitor ce zgomot puteau produce aparatele astea. Cu ferestrele și ușile închise, gălăgia își perfora capul, nu mai puteai nici să gîndești. Și-au luat zborul, reluă ea cu un rîs scurt, batjocoritor, e extraordinar ce ușurată mă simt, aveam impresia că insula e ocupată. El, depărtîndu-se de ea, deschise ușa, ieși pe terasă; elicopterul își lua distanță și înălțime cu acel zbor de crab, bizar, disgrațios, asemănător cu cel al unei insecte neîndemînatice, stînjinită de trupul său pîntecos. Sevilla se îndreptă cu pași repezi spre magazie și deschise ușa. Am să vă cer, zise el, și unuia și celuilalt, să nu vă apropiați de port astăzi. Doresc să fiu singur pentru a restabili legătura cu ei. Suzy și Peter îl priviră o secundă încheiată mirați, mîhnîți. O.K., zise Peter cu un aer țeapăn. În același timp îi întinse o foaie de carnet pe care scrisese în grabă: *să sabotăm microfonul?* Sevilla făcu din cap că nu. Luă în mînă găleata cu peștii destinați lui Daisy și, făcîndu-i semn Arlettei, coborî cu pași repezi pista roșie, betonată, care ducea în port. Porni pe micul dig de lemn unde era amarat *Caribee* și-i văzu pe cei doi delfini înotînd roată unul lîngă altul. Îi bătea inima. Strigă: Fa, Bi! Delfinii rămaseră în nemișcare la cinci sau șase metri și îl priviră înclinînd capul succesiv într-o parte și în alta, ca să-l cerceteze mai întîi cu ochiul stîng și apoi cu ochiul drept. Rămaseră așa, privindu-l, timp de aproape un minut, menținîndu-se la suprafață prin lovituri ușoare de caudală și fără să schimbe între ei nici o singură șuierătură. Fa! Bi! apropiati-vă! strigă Sevilla. Dar nu se produse nimic, nimic altceva decît această cercetare tăcută, neîncercătoare, fără sărituri afară din apă, fără veselie, fără împroșcări glumete cu apă. Mai cu seamă rezerva lor îl mîhnea pe Sevilla. Eu sînt! strigă el, sînt Pa! Vă aduceți aminte de Pa? Și, luînd un pește din găleată, se lăsă în genunchi pe dig și îl întinse cu mîna în direcția lor. Nu se petrecu nimic însemnat timp de cîteva secunde: delfinii priveau alternativ peștele și pe Sevilla. Apoi deodată, ca și cum n-ar fi avut nevoie să se consulte ca să se pună de acord, făcură stînga-mprejur, se depărtară și-și reluară rondul în jurul bazinului, aruncîndu-le, cînd treceau prin fața lor, aceeași privire, scrutaătoare și indiferentă. Totul e ratat,

zise Sevilla. Lucru cîndat : în clipa aceasta nu se mai simțea adult, revenea la o situația cu mult anterioară : avea impresia că e un băiețel disprețuit și izgonit, fără să știe pentru ce, de colegii pe care îi iubea. Sentimentul de nedreptate se adăuga la umilire ; abia își stăpînea lacrimile. Puse găleata pe dig, aruncă în găleată peștele pe care îl ținea în mînă și se sculă în picioare. Arlette îi întinse brațul : nu intri în apă ca să încerci să te apropii de ei ? Nu, nu, s-ar încăpățîna și mai mult. Deocamdată nu e de făcut decît un singur lucru : să-i lăsăm. Hai, să nu rămînem aici ! Făcu stînga-mprejur, se sui din nou pe marginea cimentată. Arlette mergea lîngă el cu ochii plini de lacrimi ; panta din fața ei păru deodată abruptă și anevoioasă. El se opri și se întoarse tocmai la timp, pentru ca să-l vadă pe Fa cum, ieșind din apă și punîndu-și torsul pe dig, cu o răsucire a capului întocmai ca un fotbalist care lovește o minge, mătură găleata cu pești și o proiectă în port, emițînd apoi un șuierat de triumf și cufundîndu-se ; Fa reapăru apoi cu un pește de-a curmezișul botului și îl înghiți. Bi se cufundă și ea. Devoră conținutul găleții cu o viteză și cu o lăcomie de necrezut. Sevilla îi urmări cu privirea, încremenit de supărare. Se simțea respins, exclus, inferiorizat. N-au vrut să ia nimic din mîna mea, zise el pe șoptite, cu un fel de rușine.

*

— Ai reușit să stăpînești aparatul ? întrebă Sevilla cu oboseală.

Ridicînd capul, Peter îl privi. Era surprins de tonul vocii lui.

— Fără greutate. Dar nu trebuie să vorbim clar. Există un cod.

— Vrei să-l chemi pe Adams ? Spune-i că primul contact nu e încurajator. Mutism, ostilitate. Delfinii nu acceptă nici măcar un pește din mîna mea.

Fața lui Peter se posomori.

— Numai să transcriu în cod și chem.

— Mulțumesc, Suzy, spune-i, te rog, Arlettei că nu vin la masă. Am să mă întind puțin.

Suzy îl privi cu ochii ei luminoși.

— Suferind ?

— Nu, nu. Nișel cam obosit, atîta tot.

— Voiam să vă spun că sînt dezolată.

Și pentru că Sevilla nu răspunse nimic, adăugă :

— Credeți că...

Sevilla făcu un gest cu mîna, se întoarse, ieși și porni pe coridor. Toate camerele bungalowului aveau cîte două ieșiri : pe terasă, printr-o ușă-fereastră cu geamuri, cealaltă printr-o ușă plină, ce da dintr-un culoar. Acesta, orientat spre partea din care bătea vîntul, nu avea ferestre și nu era luminat decît printr-un triplu șir de cărămizi transparente, translucide, la înălțimea obrazului. Pentru prima dată de cînd cumpărase casa, Sevilla găsi că acest culoar e lugubru. Intră în camera lui, trase perdelele și se trînti pe pat. Apoi se sculă, își luă halatul și se întinse din nou, punîndu-și-l peste el. După aceea apucă cordonul și și-l puse peste ochi. Era culcat pe stînga, cu capul spre perete, cu ambele mîini sub bărbie, chircit. Nu-i era frig, halatul îi dădea o senzație de ocrotire. Trecu o bucată de timp. Nu reușea nici să doarmă, nici să gîndească, aceeași imagine îi trecea mereu, fără încetare, prin fața ochilor cu o monotonic istovitoare — Fa, Bi, la cinci metri de el, întorcînd capul spre stînga, apoi spre dreapta, ca să-l privească.

Ușa se deschise și vocea Arlettei se auzi încet de tot : Nu dormi ? Nu, zise el după o clipă. Se întoarse și o văzu pe Arlette în picioare, în fața patului, cu o tavă în mînă. Mi-ai adus de mîncare ? zise el ca pierdut, așezîndu-se pe pat. Ea puse tava pe genunchii lui. El luă un sandviș și începu să mestece, cu ochii abșenți. Cînd isprăvi, ea turnă conținutul cutiei de bere într-un pahar și i-l dădu. El bău cîteva înghițituri și îi dădu numaidecît paharul înapoi. Vrei încă un sandviș ? El își trecu degetele răsfirate prin păr și făcu din cap că nu. Ea puse paharul pe jumătate plin și al doilea sandviș pe noptieră, privindu-l. Cînd se simțea nefericit, îl cuprindea un simțămînt de rușine, avea chef să fie singur ; se culcă. La început ea, șocată, asculta. Iubito, știi de ce te-a șocat ? Pentru că reacționez într-un mod firesc, am oroare de tot acest *cant* * anglo-saxon despre virilitatea cu orice preț. Eu, cînd mă simt slab, nu mă prefac că sînt tare, mă fac ghem și aștept să-mi treacă. Și era adevărat, îi trecea întotdeauna, în cîteva ceasuri își redobîndea curajul, bucuria de a trăi. Ea se

* Vorbărie fățarnică (engl.)

aplecă și-și trecu mîna peste obrazul lui. El se lăsă fără să spună nimic, cu aerul trist, cu ochii stinși. Ea avea întotdeauna impresia că el pune prea mult lucrurile la inimă, că exagerează, că nu este posibil să fie deprimat în așa hal. Dar poate că elementul de comedie făcea parte din terapia lui, poate că-și privea propria stare de deprimare într-un mod aproape caricatural, pentru a o putea lichida mai lesne. Te las, zise ea. El îi răspunse cu un zîmbet lipsit de bucurie, apoi se întinse din nou, se întoarse pe o parte ; auzi cum se închide ușa. Pipăind cu mîna, găsi cordonul și și-l puse la loc pe ochi. În aceeași clipă îi apărură imaginea lui Fa și Bi. Nu mai încetau de a-și tot aplica mereu capetele mari ba la dreapta, ba la stînga, privindu-l cu o expresie morocănoasă.

Avu impresia că atîpise abia de cîteva clipe, dar uitîndu-se la ceas văzu că dormise două ore. Se așeză pe pat, halatul luncă la pămînt, îi era frig, deschise ușa cu geamuri, se întoarse ca să-și ia de pe noptieră al doilea sandviș și paharul cu bere și coborî spre port. Soarele puse numaidecît stăpînire pe capul lui, pe ceafa lui, pe spatele lui, pe gleznele lui, se simțea mai bine ; cînd ajunse la digul de lemn, merse pînă la capătul lui, puse paharul pe rambleu, se așeză pe dig, cu picioarele atîrnate deasupra apei. Soarele îi încălzea pieptul. Mirosul sandvișului și numaidecît i se păru că uitase de mult mirosul pîinii și al șuncii, le regăsi cu bucurie ca după o boală lungă, avu un aflux de salivă în gură ; mușcă din sandviș, îmbucătura îi radia satisfacție pe cerul gurii, în timp ce-și pierdea forma și în timp ce el întîrzia pofta brutală de a o înghiți : se străduia să mănînce încet, ca să-și prelungească senzația, dar aviditatea, graba, lăcomia, erau și ele o plăcere. După ce isprăvi, goli restul de bere ; era caldută, dar bună, obișnuită, populară. Își șterse gura și mîinile cu batista și îi privi pe Fa și Bi. Ce nerozi ! fir-ar să fie de nerozi ! făceau pe nebunii cu el ! Se îndreptă din spate și spuse, șuierînd viguros în delfineză :

— Fa, vorbește-mi !

Fa întoarse capul spre dreapta și spre stînga și zise :

— Cine șuiera ?

— Eu ! Pa !

Se apropie.

— Cine te-a învățat așa de bine ? Nu șuierai bine cînd am plecat noi.

— Niște delfini. Alți delfini.

— Unde sînt ?
— Ai să-i vezi. Vor veni aici.
Bi se apropie.

— Mascul sau femelă ?
— Un mascul și o femelă.
— Nu-i vreau, zise Bi.
— De ce ?

— Nu-i vreau.
— Erau aici înaintea ta.
— Nu-i vreau.

Sevilla se întoarse înspre Fa.

— Fa, de ce n-ai primit pești din mîna mea ?

Urmă o tăcere ; Fa întoarse capul.

— Răspunde, Fa.

O nouă tăcere, după care Bi răspunse deodată :

— Ne-ai înșelat.

— Eu ?

— L-ai lăsat pe Ba să ne răpească.

— Bob v-a răpit fără știrea mea. N-am fost de acord.

— Ba a spus : el e de acord.

— Bob v-a spus un lucru care nu este.

— Ma era acolo cînd ne-a răpit Ba : Ma n-a spus nimic.

— Bob i-a spus lui Ma : Pa e de acord.

După aceea urmă o lungă tăcere. Bi și Fa îl priveau, nici prietenoși, nici dușmănoși. Nu se apropiau. Stăteau la cîțiva metri de dig. Nu mai refuzau dialogul, dar continuau să refuze contactul.

— Ei, Bi, tu nu spui nimic ?

I se adresase ei din nou, știind că, în acest cuplu, ea este elementul cel mai îndărătnic. Bi își lăsa capul pe o parte.

— Poate că Ba a spus un lucru care nu este. Poate că tu spui un lucru care nu este. Cum să știm ?

— Eu, zise Sevilla, spun lucrul care este. Eu vă iubesc. Ascultă, Bi, adu-ți aminte : Pa l-a crescut pe Fa ; Pa l-a dat pe Fa lui Bi.

— Dar Pa a pus un perete între Fa și Bi.

Sevilla o privi, uluit. Ea să-i reproșeze asta ! Tenacitatea resentimentului feminin !

— Uite, Bi : numai ca să-l învăț pe Fa englezește. După aceea, am scos peretele.

După o tăcere, Bi reluă :

— Acum nu mai vorbesc. Acum înot.

— Spune-mi un cuvînt pe englezește.

— Nu.

— De ce ?

— Nu mai vreau să vorbesc limba oamenilor.

— Nici eu, zise Fa deodată.

— De ce ? întrebă Sevilla, întorcîndu-se către el.

Fa nu răspunse.

— De ce, Bi ?

Bi îl privi alternativ cu ochiul drept și cu ochiul stîng.

— De ce, Bi ?

Se scurseră cîteva secunde și Bi răspunse. Lucru curios : nu-și șuieră răspunsul. Fără să se sinchisească de contradicția aparentă, îl rosti în limbă omenească. Voia, fără îndoială, să sublinieze că refuză să se mai exprime pe viitor în englezește, nu pentru că uitase, ci intenționat.

Spuse cu o voce stridentă, nazală și perfect distinctă :

— Omul nu este bun.

După aceea, întoarse spatele și începu să înoate, cu Fa alături, în jurul bazinului.

*

Sevilla întoarse capul, Arlette era în picioare alături de el, își dădu seama că ea trebuia să se fi aflat acolo de la începutul convorbirii cu delfinii, îl privea cu reproș. Nu mi-ai spus că vrei să cobori în port. El îi zîmbi și-și trecu mîna sub brațul ei ; ea lăsă capul în jos, și-l ghemui lîngă gîtul lui și și-l lăsă așa cîteva secunde, într-o atitudine de abandon și de tandrețe. Închipuiește-ți ce situație, zise el după o clipă, un credincios își slăvește zeul ; în ochii lui, acesta e numai bunătate, numai adevăr, numai noblețe, și deodată descoperă că zeul lui e josnic, mincinos și crud. Îi arată cu mîna pe Fa și Bi, iată ce li s-a întîmplat. Totuși, zise Arlette, și-au deschis inima, ai putut să le vorbești, e un progres. Sevilla dădu din cap ; și-au deschis inima ca să și-o închidă mai bine, tot ce pot să spun e că nu am dreptul să-mi pierd speranța, au suferit un șoc teribil, sînt traumatizați în cel mai înalt grad, adu-ți aminte, omul e bun, e neted și are mîini, pe scurt, omul e Dumnezeu, și acum nu pot nici măcar să deschid gura

fără să mă bănuiască numaidecât că mint ; și trebuie să-i conving că sînt de bună credință într-o limbă șuierată pe care n-o stăpînesc decît pe jumătate, și posibilitatea de a pune în orice clipă capăt conversației : „acuma nu mai vorbesc, acum înot“. Cunoști trucul lui Bi, ni l-a făcut de atîtea ori, și pleacă trufaș și, bineînțeles acest mare nătăfleş de Fa se duce numaidecât după ea. Tăcu. Adams a telefonat, zise Arlette, voia să știe cum stăm. Spune-i, te rog, că nu e nimica nou, nu-mi place de loc ideea acestei comunicări prin văzduh, oricine poate descifra un cod. Arlette își vîrî degetele în mîneca lui și îi luă mîna. Maggie s-a sculat, te așteaptă la tine în birou, vrea să-ți vorbească. Doamne sfinte, zise Sevilla.

Maggie stătea dreaptă pe un scaun, cu părul zburlit, cu ochii umflați, cu fața stacojie, cu aerul serios, încordat, *problematisch*. Sevilla se trînti în fotoliul lui, de cealaltă parte a biroului ; simțea în tot corpul o greutate de plumb, trase spre el o foaie de hîrtie, privi un punct din spațiu, deasupra frunții lui Maggie și spuse cu o voce neutră : zi, Maggie. Numaidecât fu ca și cum ar fi deschis porțile unei ecluze, un val de cuvinte se năpusti asupra lui clocotind, se lăsa dus de val fără împotrivire, cu ochii în jos, cu aerul atent, cu vîrfurile creionului rezemat de foaia de hîrtie. De ani de zile n-o mai asculta pe Maggie, urechea lui devenise selectivă, nu lăsa să treacă decît faptele, informațiile, comunicările obiective ; de îndată ce delirul începea, urechea i se închidea. Desenă un cerc pe hîrtie și în cerc un pătrat ; mă întreb cum procedează urechea mea ca să joace acest rol de filtru. După ce își dă seama că trebuie întors comutatorul, își continuă gîndul : care e metoda ei de selecție, cum face ca să știe, înaintea conștiinței mele clare, că e inutil să ascult. Se sili să-i dea atenție lui Maggie, se cufundă în valul de cuvinte ca un năvod în fundul mării ca să preleveze o mostră : *m-a înscris sub numele lui, bietul meu drag, ce fericit o fi fost că mi-a dat numele lui, măcar pentru o seară*. Ei bine, mostra e hotărîtoare, ceea ce îmi călăuzește urechea e vocea, Maggie nu are o singură voce, are două, vocea limpede și bine timbrată a secretarei, care continuă să funcționeze la un nivel înalt de eficacitate profesională și vocea delirului, o voce subțire, stridentă, artificială, vocii fetei care, la vîrsta pubertății, își născocește împerecheri cu toți bărbații din anturajul ei și care de atunci încoace n-a încetat nici o clipă să și le născocească. Ridică

capul încet și o privi pe Maggie ; evident, nici nu-i pasă că n-o ascult, n-are într-adevăr nevoie de un interlocutor, nu-mi vorbește mie, vorbește în fața mea, are nevoie nu de cineva, ci de ficțiunea unei prezențe ca să se destăinuie ; și dacă are nevoie să se destăinuie este pentru a da întrupare celor ce spune, pentru a le crede pînă la capăt, ca *să te pună în prezența răspunderilor tale*. Cum ? zise Sevilla tresărind, răspunderile mele ? Care răspunderi ? Vedeți, zise Maggie cu vocea ei limpede și bine timbrată, de secretară, nu m-ați ascultat, de altfel asta nu schimbă nimic, nu mă ascultați niciodată, am întotdeauna impresia neplăcută că vorbesc în gol. Te rog să mă ierți, zise Sevilla încurcat, sînt cam obosit. Maggie îl privi și fu cuprinsă de un val de duioșie : e adevărat că părea cam obosit și, în plus, era adorabil cu aerul lui de băiețuș prins cu ocaua mică. Bineînțeles, Arlette nu e de fel genul de femeie care-i trebuie : prea senzuală, nu e destul de tandră, îi dezvultă prea mult latura de gorilă, latura omului pădurilor... Vine spre mine, mă soarbe cu ochii lui întunecați, mă topesc toată, de groază, mîinile lui brune îmi smulg pijamaua de pe mine, sîinii îmi țîsnesc goi, mă strivește sub greutatea lui ; ce frică mi-e, nici nu mă mai împotrivesc. Vorbeai despre răspunderile mele, zise Sevilla. Urmă o tăcere. El ridică atunci capul ; ea îl privea fără suflare, cu ochii cam pierduți, sudoarea îi curgea broboane de pe frunte ; *nu puteți tăgădui*, zise ea deodată, cu o voce stridentă și foarte pițigăiată, *că ați făcut imposibilul pentru a mă despărți de logodnicul meu, ah, nu vă osîndesc, aș spune chiar că înțeleg foarte bine sentimentele elementare de care ați ascultat*, zgomotul cuvintelor se îndepărtară, trecu un prag, deveni slab și nelămurit. Sevilla adăugă încă un pătrat în interiorul cercului celui mai mic și îl hașură cu grijă. Biata fată, îngustarea nevrozată a cîmpului conștiinței, vorbăria fără sfîrșit și fără pauză... Se auzi un ciocănit ușor în ușă și capul Arlettei apărură grijuliu. Vrei să vii, dragul meu, Daisy și Jim s-au înapoiat și lucrurile nu sînt de loc în regulă cu Fa și Bi.

*

Sevilla își privi ceasul. Ora șase. Încă o oră de lumină. În aparență în port nu se petrecea nimic. Daisy și Jim erau can-

tonași, lipiți de coasta lui *Caribee*, Fa și Bi de cealaltă parte a bazinului. Cele două perechi stăteau față-n față, nemișcate. Din cînd în cînd, una dintre cele două femele scotea un șuierat ascuțit, căruia cealaltă îi răspundea ca un ecou.

Sevilla se întoarse către Arlette.

— Erai aici cînd au intrat Daisy și Jim ?

— Da. Fără nici un avertisment prealabil, Bi s-a năpustit asupra lui Daisy și a mușcat-o. Daisy nu s-a lăsat și a mușcat-o și ea. Această bătălie între femei a fost întreruptă de Jim, care i-a ars cîteva lovituri de coadă lui Bi, dar fără s-o muște. Bi s-a retras.

— Și Fa ?

— Fa nu s-a clintit. A rămas în colțul lui și cînd Bi a venit înapoi i-a făcut reproșuri pentru purtarea ei.

— Și pe urmă ?

— Schimb de șuierături feminine. Fiecare dintre ele o acuză pe cealaltă că i-a cotropit teritoriul. În aparență e un conflict teritorial. În realitate, numai Daisy e atașată de bazin, sau, mai exact, de *Caribee*. Fa și Bi abia au sosit ; nu se simt încă acasă. Cît despre Jim, fiind un delfin „sălbatic”, are oricum sentimentul că e intrus. Adevărata problemă e Bi. Reproșul pe care i l-a făcut lui Daisy că i-a cotropit teritoriul este pură ipocrizie. N-o vrea pe Daisy și gata.

— Fină interpretare a purtărilor feminine, D-nă Sevilla, zise Sevilla cu un zîmbet.

Privi cele două perechi : stăteau nemișcate față-n față, fiecare în cîte un colț. Șuierăturile încetară. Reluă :

— La nevoie am putea lăsa lucrurile așa cum sînt, dar după părerea mea ar fi o imprudență. Atîta timp cît nu este vorba decît de o ceartă femeiască, nu se va merge niciodată prea departe. Dar dacă se amestecă și cei doi masculi, ne putem teme de orice. Sînt amîndoi cam de aceeași statură și de aceeași greutate ; practic am putea aproape să-i confundăm ; dar unul dintre ei ar putea foarte bine să-l ucidă pe celălalt.

— Ce ai de gînd să faci ?

— Să le propun un compromis.

Înaintă pînă la capătul digului de lemn și zise, șuierînd :

— Fa ! Bi ! Ascultați !

După o tăcere, Fa zise :

— Ascult.

— Ziua, reluă Sevilla, rămîneți în bazin, noaptea lăsați celorlalți bazinul.

Urmă un schimb de șuierături abia perceptibile între Fa și Bi, apoi Fa înaintă cu vreo cîțiva metri înspre Sevilla și zise :

— Și noi, noaptea, unde ne ducem ?

— Vă arăt eu o peșteră, nu departe de aici.

Fa se duse înapoi spre Bi, și din nou avu loc între ei un schimb de șuierături. Sevilla trase cu urechea, dar sunetele erau atît de slabe, încît nu izbuti să le prindă.

Fa se desprinse din pereche.

— Fa și Bi acceptă.

Reluă, ca și cum ar fi vrut să fie sigur că nu va fi păcălit în ceea ce privește condițiile :

— Ziua bazinul e al nostru. Noaptea, al lor.

— Da.

— Ne duci și vii să ne iei ?

— Da.

— Ne aduci pește ?

— Da.

Fa se întoarse și o privi pe Bi.

— Bine, zise Bi. Hai să plecăm.

Acum, după ce acceptase soluția propusă, părea foarte nerăbdătoare s-o pună în aplicare.

— Mă duc să caut o barcă, zise Sevilla, și vă conduc.

Se sui pe panta cimentată ; mergea cu pași repezi, Arlette abia reușea să se țină după el.

— Nu ți-e frică să-i lași pe Fa și Bi în plină mare ?

Dădu din cap.

— De fel. Ai băgat de seamă cum a reacționat Fa: *Și noi, noaptea, unde ne ducem ?* Întrebarea era plină de îngrijorare. Ei nu-l mai iubesc pe om, dar nu se pricep încă să se lipsească de el.

— Da, zise Arlette. Cred că ai dreptate. M-am izbit puternic de întrebarea lui Fa : *Ne aduci pește ?* E surprinzător. Admit că Fa, născut în captivitate, n-a avut niciodată prilejul de a învăța să pescuiască ; dar Bi ?

Sevilla împinse ușa magaziei.

— Peter, zise el, ne putem servi de barca pneumatică mică ?

— Mult ?

— O oră încheiată.

— O oră are să țină. Dar puteți s-o aduceți sus după folosire ? E destul de dezumflată. Cred că unul din ventile scapă aer. Sau vreo cusătură.

— De acord.

Sevilla se întoarce către Arlette.

— Vrei să mă aștepti o clipă ? Am o vorbă să-i spun lui Maggie.

Îi lăasă și se duse la birou. Maggie stătea pe scaun, nemișcată, cu ambele mâini pe genunchi. Ușa se deschise scârțâind. Maggie întoarce capul și îl privi pe Sevilla ; ochii ei făceau o bizară impresie de singurătate.

— Maggie, zise Sevilla cu o voce de om grăbit, fără să intre în încăpere, scuză-mă, dar n-am timp în clipa aceasta să-ți vorbesc mai mult. Totuși, am să-ți spun ce hotărîre am luat adineauri pe cînd te ascultam : pleci mîine la Denver la mătușă ta, ca să te odihnești cîteva zile.

— Am mult de lucru, zise Maggie.

— Dă-l încolo de lucru.

— Veșnic aceeași poveste, adăugă ea cu o voce acră. Nu vă dați seama, dar veți fi pierdut fără mine.

— Cu atît mai rău pentru mine. Ai nevoie de odihnă ; Sevilla adăugă apoi cu fermitate :

— E hotărît !

Maggie coborî ochii și zise pe un ton supus :

— O. K., la urma urmei, sînteți patronul.

Se scurse o secundă. Maggie se îndreptă de spate, ridică ochii fără să se uite la Sevilla și zise cu o voce pițigăiată, stridentă :

— În realitate, sînteți ca struțul : scăpați de probleme, refuzînd să le vedeți ; de cînd vă cunosc, întotdeauna ați procedat așa ; mă puneți de-o parte, pe o etajeră și întoarceți spatele propriei dumneavoastră fericiri.

Ușa se trînti ; Sevilla plecase. Maggie își duse ambele mâini la temple ; o podidiră lacrimile.

— Nu mă ascultă, zise ea cu glas tare, sughițînd convulsiv. Nu m-a ascultat niciodată !

*

Sevilla retrase vîsla dreaptă și vîsli cu lovituri seci date cu stînga. Capul miciei bărci pneumatice feri digul, iar

marginea dreaptă acostă. Arlette sări pe uscat. Nu voise să atragă atenția bastimentului de protecție cu micul motor de 5 CP, așa încât îi conduse pe Fa și pe Bi la grotă cu vîslele : o jumătate de oră încheiată de efort, dus și întors. Scoaseră barca pneumatică din apă, o duseră la cîțiva metri de pista de ciment, veniră înapoi și se așezară pe scîndurile digului. Se însera, dar aerul mai era încă la fel de călduț.

— Ai de gînd să-i spui lui Adams unde i-ai dus ?

— Nu !

— De ce ?

— Sînt foarte hotărît să-i spun despre ei cît mai puține lucruri cu putință.

— Și Peter ?

— Dacă treaba se încurcă, e mai bine să nu știe nimic. Spun Peter, dar, bineînțeles, o includ și pe Suzy. Maggie nu contează ; o expediez mîine la Denver. Lucru curios : mă simt aproape vinovat față de ea. Și totuși, n-am nimic să-mi reproșez. Decît numai, adăugă el cu un rîs scurt, extraordinara mea răbdare.

Daisy înaintă majestuos între două valuri, scoase capul și își aținti ochii afectuoși asupra lui Sevilla. Jim o urma la vreo doi metri. Era vădit că prinsese curaj.

— Ce e cu femela aceasta ? întrebă Daisy. Ce făcea aici ?

— E a mea de mult. A plecat, apoi s-a întors. Și masculul tot așa.

— E rea !

Sevilla dădu din cap :

— E geloasă !

Daisy cîntări răspunsul și zise :

— Dar eu am un mascul. Îl am pe Jim !

Și pentru că Sevilla înălța din umeri fără să răspundă, reluă :

— Mi-a spus că vorbește limba oamenilor. E adevărat ?

Arlette începu să rîdă :

— Ce snoabă, Bi asta !

— E adevărat, Pa ? repetă Daisy. E adevărat ce a spus ?

— E adevărat !

— Dar eu nu sînt proastă.

— Nu, Daisy, nu ești proastă.

— În seara asta vreau să învăț limba oamenilor. În scara asta, Pa.

Sevilla începu să rîdă.

— Ca s-o înveți trebuie mîine, și mîine, și mîine. Și în seara asta sînt obosit.

— Nu vrei să șuieri ?

— Nu. Sînt obosit !

— Dar seara șuieri cu mine.

— În seara asta sînt obosit.

După o tăcere, Daisy zise :

— Pleci în casa ta ?

— Da.

— Așa de curînd !

— Da.

Daisy ieși pe jumătate din apă și-și puse capul enorm pe dig, între Arlette și Sevilla. Începură s-o dezmierde. Dezmiêrările lor, deși viguroase, evitau să-i atingă narina.

— Te iubesc, Pa, zise Daisy închizînd ochii.

— Și eu.

— Te iubesc, Ma, zise Daisy, cu un oftat.

— Și eu te iubesc, Daisy, zise Arlette.

De patru luni, în fiecare seară, Daisy făcea aceleași declarații și în fiecare seară, de patru luni, Arlette se simțea emoționată. Era aceeași emoție, gîtlejul strîns, o înduioșare subită, o blîndețe tristă, și nu știa nici ea de ce, iar undeva departe, teama de moarte. Nu știa nici de ce, în clipa aceea, îi era în așa măsură milă de Daisy. Totuși, Daisy nu avea în purtarea ei nimic patetic. Era tînără, voinică, plină de sănătate: Arlette își înălță umerii, ca și cum greutatea lumii îi copleșea. Ce planetă, ce oameni și ce noroi ! Dumnezeu știe de ce ne iubesc atîta animalele acestea. Doar n-avem nimic atrăgător. Nu, nu, își zise numaidecît, n-ar trebui să spun asta. Fac ca Fa și Bi : pun toată omenirea în aceeași oală.

Un vîjîit groaznic sparse aerul, părea că vine de după casă. Ridică capul și în aceeași clipă apără un elicopter, care zbură pe deasupra micului port la vreo cincizeci de metri înălțime ; se auzi tăcînitul sacadat și puternic al unei mitraliere. Sevilla o cuprinse pe Arlette și o trînti sub el pe dig ; dar nu în ei trăgeau ; văzu clar gloanțele trasoare cum țînesc din mare și încadrează aparatul cu lungi șiruri de puncte de foc. Acesta luă din nou înălțime, viră și dispăru spre asfințit.

— Vino, zise Sevilla, o să cerem cîteva explicații.

Urcară pista în goană ; în aceeași clipă apăru Peter strigînd : Adams, la aparat ! Sevilla așteptă să-i revină respirația la normal, în timp ce Peter, cu creionul în mînă, descifra mesajul. După ce isprăvi, smulse foaia din carnet și i-o întinse lui Sevilla.

B ACUM LA CURENT. PERICOL LA NOAPTE. CER SĂ ACCEPTAȚI PROTECȚIE ÎN INSULĂ.

Sevilla luă creionul din mîna lui Peter și scrisse :
V-AȚI TRĂDAT, TRĂGÎND.

Peter transcrie în cod, transmise, primi răspunsul, îl descifră și i-l dădu lui Sevilla.

TIR AVERTISMENT NECESAR. B PUTEA LĂSA GRENADA ÎN PORT. ÎMI REÎNNOIESC PROPUNEREA.

Sevilla scrisse :

NU. VOI ASIGURA EU ÎNSUMI PROTECȚIA.

Peter codifică, transmise și se sculă.

— Eram în magazie. Am crezut că s-a tras în dumnea-voastră.

— Și eu, zise Suzy.

Sevilla nu răspunse. Scrisse în grabă ceva pe dosul primului mesaj : *sabotați microfonul lui Al* și-i întinse lui Peter hîrtia. Acesta făcu semn da din cap și dispăru. Sevilla se întoarse spre cele două femei.

— Nimeni să nu telefoneze și nimeni să nu aprindă vreo lumină. Unde e Maggie ?

— În camera ei, zise Suzy.

— Deocamdată o lăsăm acolo. Luăm o gustare rece pe terasă și ne culcăm cu toții pe acoperiș. Aduceți păturile ; betonul nu e moale.

— Am să profit de faptul că mai e un pic de lumină, zise Suzy. Am să prepar sandvișurile.

De îndată ce fu singur cu Arlette, Sevilla o luă de braț și o duse pe pista de ciment care ajungea în port. Arlette zise cu jurnătate glas :

— N-ar trebui să-l punem pe Peter să păzească portul ?

— Ar trebui, dar nu îndrăznesc. Oamenii ăștia sînt specialiști. Sînt în stare să-l repereze pe Peter și să-l omoare înainte chiar ca el să aibă timp să-i vadă.

— L-ar ucide ? zise Arlette cu o voce surdă.
Sevilla o privi.

— L-au ucis pe Bob. De ce nu și pe Peter ? De ce nu și pe noi ? O viață de om nu contează pentru acești indivizi. Nici una, nici două, nici o sută. Ar face orice ca să-i reducă la tăcere pe Fa și Bi. Și o dată cu ei și pe noi. Înainte de 13 ianuarie.

— Înainte de 13 ianuarie ? repetă Arlette, cu ochii holbați de groază.

— Ultimatumul expiră în 13. O dată războiul declarat, adevărul nu mai are valoare. Ne rămîn așadar cinci zile ca să-i facem pe Fa și Bi să vorbească.

— Vorbești ca și cum ai ști dinainte ce vor spune.
Sevilla o privi.

— Nu știu ce vor spune. Dar bănuiesc.

Adăugă :

— Și tu.

— Și eu, zise Arlette, cu efort.

Un fior îi străbătu șira spinării, părul i se zburli, sudoarea îi curse de-a lungul spatelui și în același timp simți că-i îngheață mîinile. Vru să și le frece una de alta și băgă de seamă că-i tremură. Și le ascunse la spate, luă o atitudine țeapănă și zise cu o voce înăbușită :

— Oare e într-adevăr o idee bună să ne instalăm pe acoperiș ?

— Cred că da. După ce retragem scara, n-au cum să ne mai surprindă. Rebordul de beton ne ocrotește de gloanțele razante. Iar pentru noi, dacă trebuie să tragem, e o situație dominantă.

— O.K., căpitane Sevilla, zise Arlette cu un zîmbet.

Dar se simțea fără putere, cu picioarele moi, gata să leșine. Sevilla o privi cu atenție, îi cuprinse umerii cu brațul și o strînse la piept. Ea se lăsă, își ascunse fața la umărul lui și zise cu o voce slabă :

— Oh, Henry, Henry...

— Hai, zise el, să ne pregătim. Să nu ne lăsăm cuprinși de trac.

Puțin mai târziu, întreaga echipă luase loc în jurul mesei de pe terasă și mînca, în amurg, fără un cuvînt. Maggie era prăbușită. Peter și Suzy nu puseseră nici o întrebare. Păstrau o tăcere care însemna : dacă nu ne mai bucurăm de încrederea dumneavoastră și dacă nu mai avem nici măcar dreptul să-i vedem pe Fa și Bi, nu ne mai spuneți nimic, noi n-o să căutăm să aflăm nimic. Sevilla abia mai putea distinge petele albe care erau fețele lor în cenușiul serii. Îi privea cu duioșie. Suzy, Peter, ce mult însemnau pentru el ! Se simțea vinovat față de ei, nu că tăcuse, ci că-i tîra în pericol, pe ei care abia începeau să trăiască. Se gîndi : și Michael ? Michael în închiisoare. Ce paradoxal : singurul dintre noi toți care, poate, va supraviețui.

— Peter, zise el cu jumătate de glas, ce arme ne-au dat ?

— O mitralieră ; o pușcă-mitralieră, patru *M 16* și grenade. Cine știe să tragă ?

Peter, Suzy și Arlette ridicară mîna.

— Suzy, ai să știi să tragi cu pușca ?

— Am tras la țintă cu o carabină cu lunetă.

— Și eu, zise Arlette.

— Principiul e același. Peter ? Pușca-mitralieră sau pușca ?

— Indiferent.

— Bine, să zicem că santinela va avea pușcă-mitralieră. Proiectorul e în stare de funcțiune ?

— Da.

— Va fi de folos. Îmbrăcați-vă în haine de culori închise. Luați cu voi pături, cîte două fiecare, torțe electrice, ceva de băut, binoclurile, impermeabile și bineînțeles stația radio.

Urmă o tăcere.

— Cînd ne instalăm ? întrebă Peter după o clipă.

— Îndată ce se face noapte.

*

Sevilla se simți zguduit, deschise ochii și nu văzu nimic, noaptea era neagră, vocea lui Peter îi spuse la ureche : e ora patru, e rîndul dumneavoastră, totul e în regulă, urmă o tăcere și vocea șoptită, abia perceptibilă a lui Peter, reluă : dacă într-adevăr v-ați trezit, mă duc să mă culc, e groaznic de greu să stai cu ochii deschiși în beznă ; dați-mi pușca, pușca-

mitralieră e în poziție de tragere în fața bărcii pneumatice. Du-mă pînă acolo, zise Sevilla, mi-e frică să nu mă orientez greșit. Pipăi în jurul lui, își luă pușca, întinse mîna stîngă în direcția în care urechea lui îl localizase pe asistent, dar nu găsi decît golul. Întinse brațul, mătură aerul, întîlni umărul lui Peter, coborî pînă la mîna lui și-și închise degetele peste ale lui ; se simți tras înainte și numără șase pași pînă ce piciorul său drept se împiedică de salteaua pneumatică. Peter îi dădu drumul. Sevilla simți suflul vocii lui lîngă obraz : pușca-mitralieră e rezemată de rebord, atenție, piedica e ridicată, proiectorul e la stînga dumneavoastră, la aproximativ un metru, întinzînd brațul îl puteți apuca. Sevilla oscilă ușor pe călcîie. Peter își continua explicațiile pe șoptite, numai murmurul slab al vocii lui îl mai lega pe Sevilla de lume, altfel avea un bizar sentiment de ireal, i se părea că nu e el, ci altcineva care trăiește acest moment. Peste cîteva minute, zise Peter, veți avea impresia că-l vedeți pe *Caribee* cum se profilează în cenușiu închis pe fondul negru, dar e o simplă iluzie, mi-am dat seama destul de repede ; sînteți sigur că v-ați trezit de-a binelea ? Sevilla se întinse pe burtă pe salteaua pneumatică : du-te de te culcă, Peter, e în regulă. Auzi pasul lui Peter care se depărta, apoi un foșnet slab de pături și atîta tot, liniștea îl înghiți și deodată bezna păru și mai neagră ; nici o adiere de vînt, marea era atît de calmă, încît nu se auzea nici măcar valul de sosire cum izbește în digul portului ; era plăcut, 8 Ianuarie ; stătea așa, întins, fără mișcare, noaptea, cu niște pantaloni de flanel și un pulovăr. Abia un pic de umezeală în aer, un aer călduț, un pic umed, dar cimentul acoperișului mai emana din căldura acumulată în timpul zilei, aerul mirosea a iod și a sare și se simțea și mirosul uscat, crud și mort al stîncilor. În ajun trăise una din nopțile obișnuite ale vieții sale ; dacă ar trăi pînă la optzeci de ani, i-ar mai rămîne de trăit, ia să vedem, nouă mii douăzeci și cinci de zile și tot atîtea nopți ; destul de puțin, la urma urmei, chiar în ipoteza cea mai optimistă, dar nu se mai punea chestiunea, totul se hotărîse cînd înțelesese, în ajun, ce risc nemaipomenit își asumase Goldstein servind de intermediar. În secunda aceea se hotărîse să spună da, și în aceeași seară, după survolul elicopterului lui B, trecuse fără tranziție de la o zi obișnuită a vieții sale, la o noapte care avea să fie poate ultima. Ei, bine, în definitiv, nu mă prea impresionează, își zise, înpor-

tant nu e să trăiești cu orice preț, ci să știi de ce mori ; dacă mă omoară în noaptea asta, oare am reușit în viață sau mi-am ratat-o ? Cine o s-o spună ? Cine e martor ? Care e criteriul ? Gloria ? Dar gloria îi răsplătește pe unii cîntăreți fără farmec, pe unii actori fără talent, pe unii politicieni lipsiți de geniu, pe unii savanți șarlatani ; desigur, pot spune că eu, cel puțin, am făcut o treabă, eu sînt omul care a făcut animalele să vorbească ; dar presupun că Prometeu, și el, se bucura că le-a dat oamenilor focul înainte de a ști ce aveau să facă cu el ; omul animal, în *Furtuna*, îi spune lui Prospero : „*Tu m-ai învățat să vorbesc și tot folosul pe care îl am este că știu să blestem*“ ; îmi aduc aminte cum m-a impresionat cînd am citit fraza aceasta, ea a țîșnit din text cu o putere înfiorătoare, tot destinul omenirii era în ea, omul care corupe totul, care murdărește totul, care prefăce totul ce e mai bun în ce e mai rău, mierea în fiere, pîinea în cenușă ; și eu tot așa, pot să spun, *Doamne, am învățat animalele să vorbească și tot folosul pe care l-a tras omenirea este o armă nouă pentru distrugerea ei însăși*. Sevilla ținea mîna dreaptă pe trăgaciul armei, țeaua se rezema de rebordul acoperișului ; dar dacă ar auzi un zgomot suspect, ce ar ochi ? În ce ar trage ? Putea, evident, să aprindă proiectorul, dar atunci s-ar descoperi, ar deveni țintă, totul i se părea de o absurditate de să-ți vină să urli ; fără lumină nu servea la nimic, dacă o aprindea era ucis ; noaptea era de o opacitate cu adevărat înspăimîntătoare, fără reflexe, fără nici o zonă luminoasă, fără contururi, de un negru de tăciune amestecat cu gri de antracit, degradat în gri închis ; deci așa e lumea cînd dorm o sută și optzeci de milioane de americani, neagră, nulă, informă, ce bună prefigurare, încă de pe acum, a unui univers atomizat, golit de viața sa omenească trepidantă ; era un gînd aproape cu neputință de închipuit, planeta Terra fără omenire, fără măcar un singur om care să-și aducă aminte de lucrurile mărețe pe care le făcuseră oamenii sau de religiile în care crezuseră, sau de măcelurile pe care le săvîrșiseră, și de cel care se pregătea, fără istorie, pentru că n-ar mai fi nici un istoric ; pentru un creștin, ce idee groaznică, Dumnezeu îl creează pe om și omul se autodistruge, lipsindu-l pe Dumnezeu de creatura sa, pentru necredincios o irosire iremediabilă a nădejdlor pămîntești ale omului ; moartea individuală, la urma urmei, nu e nimic, în orice caz e ceva ce se poate accepta, ca vietnamezul pentru

a-și apăra pământul și demnitatea, sau chiar ca pușcașii Marinei fără ideologie, ca un risc profesional (arătînd prin aceasta ce slabă părere are despre propria lor viață), dar distrugerea totală a speciei, fără să lase nimic după ea, nici operă, nici urmași, e o idee insuportabilă, o negație pe care nici un om nu e în stare s-o gîndească ; de altfel acesta e pericolul, nimeni nu crede în el, nici cei care ne împing spre război, sînt incapabili să-și închipuie propriul lor sfîrșit ; moartea pentru ei e întotdeauna a celorlalți. Sevilla își puse mîna stîngă după rebord, iar cu dreapta își aprinse ca un fulger torța electrică ; cadranul ceasului apărî într-o lumină orbitoare, dureroasă, clipi din ochi, ora cinci, n-au să mai vină.

Pesemne că ațipise cîteva secunde, poate cîteva minute, tresări, auzise un sunet care semăna cu clipocitul ușor produs de o undă lovind un obstacol, poate o adiere de vînt, poate pur și simplu Daisy sau Jim în port, e întotdeauna destul de agitat somnul delfinilor, nu încetează de a înota chiar adormiți sau pe jumătate adormiți, se mișcă fără încetare și în plan vertical, pentru că se suie să respire la suprafață la intervale regulate. Sevilla trase cu urechea, dar era aproape imposibil, fără ajutorul vederii, să localizeze un zgomot ; îi auzea pe cei adormiți cum respiră lîngă el, pe acoperiș, își dădu seama că le auzise răsuflarea de la început, dar că o înlăturase fără dificultate ca pe un sunet lipsit de interes pentru el și de care trebuia să facă abstracție, și acum cînd asculta încordîndu-și auzul la maximum, cacofonia confuză și rău ritmată a respirațiilor îi năvălea în ureche fără să fie ascultată, la fel de puternică și de enervantă ca și paraziții care bruiază o audiere radio ; din nou se auzi, abia perceptibil, un ușor clipocit, dar venea oare din port ? Sau dintr-un punct oarecare al insulei ; de jur împrejurul lui marea putea să lovească, profitînd de cea mai mică gaură în stîncă și de cea mai ușoară mișcare a apei, pentru a produce o detonație infinită. Sevilla întinse mîna spre stînga, întîlni proiectorul și pipăi pînă ce simți comutatorul sub degete ; dar nu, dacă ei nu se găsesc în partea dinspre port, ci în spatele meu, în spatele casei, o singură clipă de lumină a proiectorului și mă localizează, mă văd fără ca eu să-i văd, și atunci e de ajuns o grenadă bine aruncată. Sevilla simți cum crește încordarea în el, nervii îi vibrau, sudoarea îi șiroia în palme, dar în același timp se simțea calm, lucid ; nu mai era stingherit de respirația celor

ce dormeau, ci de un zgomot mai aproape, mai tare și mai ritmat, bătaia inimii lui, ale cărei zvîniri surde îi zdruncinau coastele și se repercutau pînă la tîmple. Nu fu nici o tranziție, noaptea, în cîteva secunde, se subție, deveni mai puțin neagră și de data aceasta, fără vreo iluzie posibilă, distinse silueta lui *Caribee* desprinzîndu-și catargul gri închis de pe fondul de întuneric. De unde veneau ? Din spatele lui ? De pe dig ? Din spatele lui *Caribee* ? Degetul lui era pe comutator, nu se hotăra să aprindă lumina.

Urmară, una după alta, iluminînd portul, două jerbe uriașe de flăcări, orbitoare, însoțite de două explozii de o asemenea violență, încît Sevilla simți că se cutremură casa sub el ; simți un șoc destul de puternic la mîna stîngă și atîta tot ; aprinse proiectorul, *Caribee* dispăruse, auzi voci în spatele lui și strigă, fără să se întoarcă, nu vă sculați ! Tîrîți-vă pînă la rebord ! începu să tragă rafale lungi, tocmai peste marginea digului. În ce trageți ? îi urlă Peter la ureche. Fără să înceteze apăsarea pe trăgaci, strigă : În canal ! Nu pot să plece decît pe acolo ! În dreapta lui, între două rafale, auzea loviturile de plecare seci, plescăite și precipitate ale celor patru *M-16*. Se lumina de ziua cu o repeziciune surprinzătoare. Sevilla o ghici pe Arlette la dreapta lui, pe Maggie la stînga, Maggie fii gata să stingă proiectorul. În același timp, țacănitul unei mitraliere grele începu să se audă ; primele gloanțe trasoare aterizară destul de departe, la intrarea în canalul îngust, și începură să se suie de-a lungul lui în zig-zag pînă la intrare. Adams intrase în acțiune. Oare nu-l stingherim cu proiectoarele noastre ? strigă Peter. Sevilla slăbi presiunea degetului său. Nu, nu cred, dar cheamă-l ; îi făcu semn lui Suzy și ea încetă să tragă ; oricum, era inutil. Mitraliera grea toca în mod minuțios canalul, șirurile de puncte de foc desenau diagonale, metodice, din față spre spate și din spate spre față, dar oare erau cu adevărat eficace ? Începînd de la ce adîncime își pierdeau gloanțele forța de izbire ? Sevilla simți o durere în mîna stîngă, care îi sîngera, era umflată și dureroasă. Ești rănit ? întrebă Arlette cu o voce speriată. Aș ! zise el privind în jur ; întinse brațul și apucă de pe jos o bucată de scîndură ruptă. Nu e nimic, zise el cu ironie, un fragment din bietul *Caribee*. Peter strigă în spatele lui : Adams îmi spune să sting și să mă duc să mă uit, ce să fac ? Du-te, du-te, zise Sevilla

obosit, oricum primejdia încetase. Să se uite ? Ce avea să vadă ? Nimeni nu vorbi pînă la înapoierea lui Peter. Întrucît ceața se risipea pe măsură ce se lumina de ziuă, noaptea părea că se împrăstie în zdrențe întunecoase și pufoase. Deodată, după o clipă, silueta înaltă a lui Peter reapăru pe pista de ciment : mergea încet ; cînd ajunse pe terasă, ridică încet capul și îl privi de jos pe Sevilla ; în cenușiul zorilor fața lui părea palidă și descompusă. Zise cu o voce întretăiată :

— Fa și Bi... Amîndoi.

— Ce-i cu ei ?

— Sfirtecați.

Arlette se îndreaptă de spate.

— Dar nu...

Sevilla îi strînse cu putere încheietura mîinii. Arlette tăcu.

— Transmite-i lui Adams, zise Sevilla.

Adams stătea în picioare pe dig, cu ambele mâini în buzunare, cu capul plecat înainte; nu mai avusese vreme să se bărbierească, iar barba și obrații săi păreau murdari. Sub apă și pe apă, ceea ce fusese *Caribee* nu mai era decât un morman de sfărîmături. Explozia fusese capricioasă; volatizase catargul, dar blocul-bucătărie, de aluminiu, se odihnea la fundul apei pe o suprafață de trei metri, la fel de intact, la fel de sclipitor ca și cum abia ar fi fost montat. Doi scafandri prevăzuți cu mănuși se ocupau să strîngă de la fund și să pună pe o prelată întinsă pe dig ceea ce rămăsese din delfini. Cu toate că soarele abia răsărise, iar aerul era încă răcoros, mirosul fad și dulceag care emana din aceste resturi era aproape insuportabil. Oamenii care le pescuiau încercau să reconstituie, bucată cu bucată, cele două corpuri, ca și cum ar fi fost vorba de un joc de puzzle. * Cînd făceau greșeli, Peter, care își pusese și el mănuși, se apleca ca să-i corecteze. Bluza lui albă și masca de tifon pe care o purta pe gură îi dădeau înfățișarea unui chirurg.

— Nu văd decât două trupuri, zise Adams, după o clipă. Unde e Daisy?

Sevilla clipi din ochi.

— Aseară, de îndată ce s-a înapoiat în port, Bi a mușcat-o și a bătut-o.

* Puzzle = joc de reconstituire a unui întreg din fragmente decupate.

— Și a fugit ? Orice rău e spre bine. Pe de altă parte, o fi îngrozit-o explozia. N-o s-o revedeți prea curînd.

Sevilla dădu din cap fără să răspundă. După o clipă zise :

— Presupun că cei care au operat sînt oameni-broască.

— Vino, zise Adams. Să nu stăm aici.

Făcură cîțiva pași în direcția casei. Adams se opri și zise :

— Peter, Suzy și Maggie ce spun de asta ?

— N-au înțeles nimic și pînă acum n-au pus întrebări. Maggie pleacă azi-dimineață la Denver.

— Perfect. E mai bine să fie ținuți cu totul în necunoștință de cauză.

Reluă :

— Cît despre atacatori, le-am găsit cadavrele. Erau doi. Sevilla tresări.

— Le-ați găsit cadavrele ! Sper că nu noi...

Adams zîmbi abia vizibil, ceea ce făcu să pară mai slabă și mai dură fața lui nebărbierită.

— Liniștește-te. E calibrul nostru. Nu confetiile voastre.

Adăugă pe șoptite :

— Cînd mă gîndesc, ce curaj nemaipomenit ! Știau că păzim canalul. După lovitură, nu prea aveau șanse să scape.

Reluă :

— Bilanțul primei lupte : doi delfini, doi oameni.

— E groaznic, zise Sevilla scrîșnind din dinți.

— E absurd. Și cel mai absurd lucru e că B este la fel de convins ca și noi că servește bine Statele Unite. Pentru el, noi sîntem trădători. Iar pentru noi, el este un demont: credem că subapreciază într-un mod nebunesc loviturile pe care țara ar putea să și le atragă dacă ar ataca.

Sevilla îl privi.

— Chiar dacă mărturia lui Fa și a lui Bi vă lipsește, îi puteți comunica președintelui bănuielele voastre cu privire la rolul pe care au fost puși să-l joace.

— I-am comunicat.

— Și de atentatul împotriva lui Fa și Bi, de vreme ce vi se confirmă bănuielele.

— Îi vom comunica. Dar n-are să-i folosească prea mult. Din punct de vedere politic o bănuială nu este o armă. Președintele e supus în clipa de față unor presiuni îngrozitoare. Și nu are *nimic* cu ce să le reziste. Nici măcar o opinie publică. Ai aflat de ultimul sondaj Gallup ?

— Nu.

— S-a vorbit despre el astă-seară la televiziune. Cincizeci și opt la sută din americani acceptă ideea unui război...

— E înspăimântător.

Adams avu din nou zîmbetul lui abia perceptibil.

— Candidații-cadavre nu lipsesc.

— Aș vrea să-ți pun o întrebare, zise Sevilla privindu-l atent cu ochii lui întunecați. Părerea dumitale despre ceea ce se pregătește e împărtășită de oamenii din serviciul dumitale?

Adams șovăi vizibil.

— Departe de așa ceva. Există la noi două tendințe, chiar la eșalonul cel mai înalt. Și una dintre aceste două tendințe se situează de partea vederilor lui B.

— Deci nu este exclus ca B să fi fost în permanență informat despre Fa și Bi de persoane din anturajul dumitale?

— Din păcate, nu e exclus, zise Adams lăsînd ochii în jos...

Îi ridică după o clipă, aruncă o privire spre micul port și spre scafandrii care ieșeau unul după altul pe chei, după ce-și terminaseră treaba.

— Așa, zise el. În orice caz, acum totul s-a isprăvit.

Sevilla îl privi. Adams părea obosit, amărît și, în același timp, ciudat de ușurat. Pacea mondială era pierdută, dar el, cel puțin, va putea să încheie mica lui pace personală cu B. Doi delfini, doi oameni nu contează : o mică pagubă datorită unui mic diferend între servicii. B câștiga, și acum, dacă B câștiga, Adams putea să se alăture părerii majoritare. În spațele șefilor săi, cu conștiința pe deplin împăcată.

— Să chem poliția ?, zise Sevilla după o clipă.

— Să nu cumva să faci asta, zise Adams cu vioiciune. Disparația lui Fa și Bi trebuie să rămînă secretă.

Adăugă :

— De altfel, am și luat legătura cu poliția și i-am dat explicații cu privire la împușcături : am descoperit un comando de sabotori care încerca să se infiltreze în Florida Keys și l-am nimicit.

Și întrucît Sevilla tăcea, reluă :

— Evident, asta te împiedică să-ți recuperezi pierderea lui *Caribee* de la societatea de asigurare. Dar cred că serviciul nostru te va putea despăgubi.

Sevilla îl privi cu mîndrie.

— Nu cer nimic.

— Tot donquijotesco, Sevilla.

Și cum Sevilla nu răspundea, reluă :

— Am să iau cîteva fotografii ale delfinilor morți și te las. Dorești să păstrezi armele ?

— Cum vrei.

— Bine, păstrează-le, deocamdată cel puțin, cu toate că, după părerea mea, nu te mai amenință nici o primejdie.

— Îți retragi dispozitivul de securitate din jurul insulei ?

— Desigur, după mine, nu mai servește la nimic.

Adăugă după o clipă :

— În materie de apărare, dacă aș avea insula dumitale și averea dumitale, știi ce-aș face ? Aș pune să mi se construiască un adăpost antiatomic, chiar aici, printre stînci. Orice s-ar întîmpla, ai avea cele mai mari șanse să supraviețuiești.

Sevilla îl privi : cît cinism în felul acesta de a gîndi ! Cît de firesc îi părea lui Adams ! O sută, o sută cincizeci, două sute de milioane de americani crapă în condiții atroce, și eu supraviețuiesc. Pentru că am bani. Am deci dreptul să fac ce vreau cu banii mei, de pildă să-i consacru ca să-mi salvez pielea în mijlocul măcelului general. Și culmea e că America întregă mă aprobă : în numele dreptului individului și al libertății de întreprindere.

— Să te debarasez de cadavre ? întrebă Adams cu o voce indiferentă.

Sevilla clipi din ochi și zise :

— Nu.

— Ce-ai de gînd să faci cu ele ? Să le scufunzi în ocean ?

— Nu.

— De ce ?

— Rechinii. Nu mi-ar plăcea să fie mîncate de rechini. Adăugă :

— Le stropesc cu benzină și le dau foc.

— Ca bonzii-budiști, zise Adams cu un rîs scurt.

Sevilla întoarse capul.

— Iartă-mă, zise Adams. Uitasem cît de atașat erai de aceste animale.

Cu buturugile care mai rămăseseră în camera de zi (totul trebuia adus de pe continent, chiar și lemnele de foc), Peter construi un rug, în direcția vântului dinspre casă, în celălalt capăt al insulei, acolo unde nu se ducea nimeni niciodată, pentru că acolo nu era nimic altceva decât stînci tăioase și colțuroase, unde apa, pe vreme de furtună, se învîrtea fără încetare, agățînd în goluri mormane de spumă de un alb murdar, asemănătoare cu niște grămezi de bumbac brut. Fu nevoit să facă mai multe drumuri cu o roabă metalică, pentru a duce rămășițele celor două trupuri și a le depune cu lopata peste lemnele deasupra cărora Sevilla, palid, cu buzele strînse, deșertă două canistre de benzină, înainte de a da foc întinzînd spre baza rugului o creangă lungă de brad aprinsă și dîndu-i drumul numaidecît. Flacăra țîșni cu o forță înspăimîntătoare, pînă la înălțimea unui etaj ; se auzi un sfîrșit de o intensitate nemaipomenită, împrôscînd picături de grăsime încinsă la mulți metri în jur. Peter și Sevilla se dădură înapoi ; un val de fum negru în volute groase, împeștrîte cu albastrul uleios, țîșni din rug și, cu toate că vîntul bătea de la ei spre foc, respirația li se umplu de mirosul greșos de carne, și grăsime arsă. Sevilla îl văzu pe Peter că deschide gura privindu-l, dar nu auzi nici un sunet ; trosniturile flăcărilor și sfîrșitul de carne arsă îi acopereau vocea. Sevilla închise ochii, timpul făcu un salt înapoi : căpitanul H. C. Sevilla, din U.S. Army *, interpret detașat la procesul de la Nüremberg, asculta cu groază depozițiile martorului, S.S. Sturmbannführer-ul de la Culnhof, care descoperise, prin tatonări, dispunerea optimă a vreascurilor și dimensiunile ideale ale gropilor : cincizeci de metri lungime, șase metri lățime, trei metri adîncime, în fundul gropii trebuia să se sape rigole pentru a aduce grăsimea într-o cuvă ; randamentul era colosal, opt mii de cadavre în douăzeci și patru de ore, mult superior, deci, în ciuda simplității rustice a dispozitivului, celui al crematoriului uriaș al casei mame, marea uzină modernă de moarte a combinatului Birkenau-Auschwitz, unde totuși, în momentele de vîrf, într-un minimum de timp, patru sute de mii de evrei-unguri,

* Armata terestră a S.U.A. (engl.).

concomitent cu linia tehnologică industrială strict cronometrată (nici un timp mort din clipa în care două mii de evrei erau introduși în camera de gazare, pînă în clipa în care, cu patruzeci și șase de minute mai târziu, se risipeau în fum lăsînd uzinei subproduse recuperate metodic de-a lungul liniei tehnologice: veșminte, bijuterii, dinți de aur, păr, grăsimi destinată fabricării săpunului) se mai foloseau, dar numai *în caz de extremă urgență*, o jumătate de duzină de gropi copiate după cele de la Culmhof, iar nu cu plăcere, ci cu conștiința încărcată, din cauza irosirii meșteșugărești a subproduselor. S.S. Obersturmbannführer-ul Rudolf Hoess, comandantul lagărului de la Auschwitz, îl privi pe președintele tribunalului cu ochii săi goi și zise cu o voce ștearsă : la 30 iunie 1941, Führer-ul ordonase rezolvarea definitivă a problemei evreiești ; personal, domnule președinte, *n-am gazat decît un milion și jumătate de evrei*, dar însumînd datele micilor lagăre de exterminare anexe, Culmhof, Wolzek și Treblinka, se ajunge la un total de șase milioane de necombatanți, inclusiv femei și copii, arestați, torturați, dezbrăcați, înfometati, gazați, prefăcuți în cenușă între 1941 și 1945. Transporturile de evrei cu destinația Auschwitz erau prioritare de la un capăt la altul al celui de-al treilea Reich, treceau chiar înaintea transporturilor cu muniții și alimente pentru trupele de pe frontul de est ; Hitler acorda-se prioritate absolută celui mai mare genocid din istorie. Inima lui Sevilla se strînse și un val de rușine îl cuprinse : noi, americanii, o să facem treaba mai bine, mult mai bine : o bombă H, explodînd la treizeci și cinci kilometri altitudine, degajă o căldură atît de intensă, încît calcinează totul pe o rază de o sută pînă la o sută patruzeci de kilometri ; patru bombe H care explodează simultan la aceeași altitudine nimicesc orice fel de viață pe o suprafață de o sută cincizeci de mii de kilometri pătrați ; norul radioactiv al unei singure bombe cu cobalt poate prefăce în deșert o regiune de trei ori mai mare decît Marea Britanie...

Hai, zise Sevilla punîndu-și mîna pe brațul lui Peter, să nu stăm aici. Peter puse lopata în roabă, se întoarse cu spatele la aceasta ca la o brancardă și începu s-o tragă după el pe pămîntul stîncos. Se opri înainte de a ajunge la casă, se îndreptă de spate și îl privi pe Sevilla : pot să vă pun cîteva întrebări ? Sevilla se întoarse spre el și îl privi cu gravitate :

dacă sînt cele pe care le bănuiesc, nu le pune, n-aş fi în măsură să răspund, te rog să crezi că nu e o lipsă de încredere în tine, dar vreau să vă ocrotesc, pe tine şi pe Suzy, credeţi-mă, e mai bine să nu ştiţi nimic. Dar dumneavoastră, zise Peter, sînteţi în primejdie ? Sevilla făcu o strîmbătură : Adams zice că acum nu, că s-a terminat, că se vor mulţumi cu delinţii, dar eu cred că se înşală. Peter îşi bombă pieptul : bine, în acest caz de ce n-aş împărţi primejdiile cu dumneavoastră ? Sevilla ridică mîna : fără să le împărţi cu mine, ai putea să mă ajuţi să scap de ele. Cum ? zise Peter cu căldură. Uite cum, făcînd ceea ce îţi cer, fără să pui întrebări. Ah, dar mă cunoaşteţi bine, zise Peter. Ce-am făcut eu pînă acum e altceva decît tot ce mi-aţi cerut, fără întrebări ? Sevilla îi puse mîna pe umăr şi îi zîmbi : tocmai, zise, ascultă, Peter, timpul ne zdrobeşte, vrei să mă ajuţi ? uite ce ai de făcut. Lăsa să-i cadă mîna înapoi. Primul punct : ai să iei barca pneumatică, ai s-o duci pe Maggie pe continent şi ai s-o urci într-un avion. Suzy te va însoţi. Punctul al doilea : ai să observi dacă nu sînteţi urmăriţi pe continent, deschide bine ochii, oamenii aceştia sînt specialişti, urmărirea cu schimbul nu mai constituie un secret pentru ei. Punctul al treilea : am să-ţi dau un cec pe numele tău, pe care ai să te duci să-l încasezi de la bancă. Peter ridică sprîncenele, de ce pe numele meu şi nu pe al dumneavoastră, cu o procură iscălită de dumneavoastră ca de obicei. Pentru că, Peter, contul tău cu siguranţă că nu e supravegheat, iar al meu mă tem că este, pentru că n-am încredere în discreţia băncilor şi pentru că cecul e unul de valoare mare ! Eşti mulţumit ?

*

De îndată ce Sevilla ieşi din canal, ca să se ducă la peşteră, scoase vîslele de la locul lor obişnuit, puse una din ele într-o creştătură dinapoi şi începu să vîslească. Arlette, în botul micii bărci pneumatice, stătea pregătită cu a doua vîslă să depărteze prova de cei doi pereţi stîncoşi între care luneca barca ; înaintarea se bloca în mod enervant de îndată ce ambarcaţiunea se punea cît de puţin de-a curmezişul. Parcurseră vreo douăzeci de metri, cînd Sevilla strigă cu glas puternic : opreşte ! Arlette opri viguros din faţă. Sevilla dădu lovitură

rapide cu visla lui și făcu să pivoteze barca cu aproape 180°. Intrară în contracurent, într-o scobitură boltită, întunecoasă, în aparență fără ieșire. Un perete umed, acoperit de scoici și de mușgai se ridica în fața lor, tăindu-le drumul după vreo zece metri. Dar înainte de a ajunge la el, Sevilla pivotă din nou cu 180°, de data aceasta spre stînga, și intră într-un culoar strîmt și cu tavanul atît de jos încît fu nevoit să se lase pe vine. În situația aceasta nu mai putea să vîslească din spate. Arlette, în față, aprinse o puternică torță electrică. Sevilla desfăcu brațele și apăsînd cu ambele mîini, cu toată puterea, pe pereții laterali, făcu să înainteze barca într-un plescăit de valuri mici. Bordurile bărcii pneumatice se frecau, din cînd în cînd, cu un zgomot neliniștitor de asperitățile pereților. Sevilla îi încetini înaintarea. Avea mereu impresia că barca pneumatică va rămîne întepenită între cele două ieșinduri ale stîncii. Arlette îl auzi cum gîfîie în penumbră; era momentul cel mai dificil și mai impresionant. Apoi Sevilla zise cu jumătate glas: s-a făcut. Barca pneumatică scăpă în peșteră, pivotînd în jurul ei însăși, la fel de brusc ca și cum ar fi fost expulzată de coridor. Era o sală rotundă, joasă, spațioasă, boltită cu regularitatea pivniței unei cetăți. Tavanul, în semicerc perfect, în afară de cîteva fisuri prin care se filtra o lumină verde-albăstruie. De canal peștera nu era despărțită decît prin grosimea unuia din pereții săi, dar aveai nevoie de peste treizeci de minute ca să ajungi în ea prin labirintul de coridoare. Sevilla puse vîsla la locul ei, în timp ce Arlette plimba lent lumina lămpii la suprafața apei. Nici Fa, nici Bi nu se vedeau, peste tot, noapte și tăcere; în afară de micile unde concentrice pe care intrarea bărcii pneumatice continua să le propage spre margini, apa era calmă, neagră, lucioasă. Fa! Bi! chemă Sevilla cu o voce care trăda neliniște; glasul i se prelungi și i se repercută ca un ecou sub boltă; apoi tăcerea reveni, tulburată numai de picăturile de apă ale vîslei, care cădeau pe oglinda apei.

Nu se poate să fi plecat, zise Sevilla. Nu pot să cred, chiar dacă s-au speriat. Arlette se întoarse spre el; și cum continua să-și îndrepte lampa spre apă, cu brațul întins într-o parte, Sevilla vedea silueta ei gingașă, întunecată, la doi metri distanță, iar la stînga, o umbră gigantică, proiectată pe perete. Nu crezi că au putut fi uciși de oamenii-broască? Nu e cunoscută, e foarte greu accesibilă ziua, iar pe noapte întunecoasă

e absolut inaccesibilă. Dar Fa și Bi s-ar fi putut aventura pînă la canal în cursul nopții, spuse Arlette. Sevilla dădu din cap, e puțin probabil. După cîteva secunde, continuă: chiar și așa, i-ar fi reperat pe oamenii-broască de foarte departe, în ciuda întinericului, în timp ce aceștia n-ar fi avut nici un alt mijloc de a ști că delfinii sînt acolo (de altfel, acești oameni-broască nu erau decît niște executanți, li se indica cu siguranță un obiectiv precis și limitat — să distrugă tot ce e în port, restul nu-i interesează). Bine, să spunem, zise Arlette, că Fa și Bi s-au speriat, că explozia i-a îngrozit și au plecat. Urmă o lungă tăcere; era foarte răcoare în peșteră; picături de apă le cădeau pe umeri și pe spate. Cu o voce înăbușită, Sevilla reluă: sper că nu, sfinte Dumnezeule, nu m-aș putea consola! Nu mai spuse nimic o bucată de timp; în tăcerea din grotă era ceva funebru, Sevilla se ghemuise în el însuși, cu capul în piept; lucru curios, chiar în clipa aceea se gîndea mai puțin la soarta lumii decît la soarta celor doi delfini. Îți aduci aminte, spuse el cu jumătate de glas, cînd făceam cu schimbul noaptea pe plutele de poliester pentru ca Fa să nu se simtă singur? Da, zise Arlette, lăsam să ne atîrne mîna în apă și după o clipă el ne-o lua în gură, iar în zori își punca capul său mare pe plută, nițel cam pe o parte și ne privea. Ce ochi drăguți avea! Atît de rotunzi, atît de vioi! Sevilla asculta gînditor vocea Arlettei. Și acum trebuie să plecăm, s-a isprăvit, nu mai are nici un rost să mai stăm în gaura asta! Dar cu mîna pe vîsla din spate, cu prova bărcii pneumatice orientată spre culoar, nu se hotăra să plece, își simțea pieptul apăsător, avea sentimentul paralizant că a suferit o pagubă fantastică, parcă o mare parte din viața lui ar fi dispărut deodată. O grijă de zi cu zi, timp de ani de zile, o anxietate nebulă de îndată ce Fa și Bi refuzau să mînnce, ore și ore întregi de studii, un neîncetat efort de atenție, de observație și de identificare, chiar în joacă, și chiar în clipele de abandon. Hai, zise el cu glas tare, n-are rost să rămînem aici, am impresia că sînt îngropat de viu, lumina zilei are să ne facă bine. Arlette își îndreptă torța spre intrarea în culoar, dar Sevilla nu se urnea. Cu mîna dreaptă rezemată inert pe vîsla din spate, fără să o strîngă, cu capul înclinat pe umăr și îndreptat spre prova, pentru a-i controla direcția, lăsa să treacă timp. Se gîndi ironic: ce ciudat! Eram atît de sigur azi dimineată că reușesc să-i fac să vorbească,

Încît mi-am luat și magnetofonul ; singurul lucru pe care nu mi-l puteam închipui a fost fuga lor, și acum totul s-a sfîrșit, inclusiv speranța de a opri războiul. E ceva de o absurditate înfiorătoare, soarta lumii să depindă de ceea ce s-a petrecut în creierul a două cetacee, de ideea pe care și-au făcut-o ele despre eveniment cînd a avut loc explozia, de concluzia pe care au tras-o din asta. Și acum, culmea ironiei, B are să încerce să ne curețe, pentru că se teme că au avut timp să ne vorbească. Hai, zise el pentru a treia oară, și mîna i se strînse la capătul vîslei.

În fața bărcii — luminată în plin de torța Arlettei, a cărei umbră imensă se profila în partea cea mai de sus a cîmpului — o formă sări afară din apă, hilară, trosnind, scîrțîind, suierînd, urmată de o alta, mai mică. Fa ! Bi ! strigă Sevilla scos din minți. Atunci începură salturile mari, stropirile cu apă, scîrțîiturile stridente care semănau cu niște rîsete, dansurile de-andaratele, cu trupurile scoase din apă pe trei sferturi și cu caudala bătînd în plan vertical. Henry, strigă Arlette în culmea bucuriei ; de data asta nu se mai înșelau, era primirea delirantă ca și altă dată, afecțiunea fără rezerve, bucuria inepuizabilă, dragostea cu neputință de a se exprima complet.

— Fa ! Bi ! strigă Sevilla. Unde erați ?

— Aici ! strigă Fa, cu o voce foarte ascuțită. Sîntem aici tot timpul. Ascultăm.

Arlette se aplecă, puse mîna pe brațul lui Sevilla și zise dintr-o suflare :

— Dragul meu ! Fa vorbește englezește !

Într-adevăr, vorbea englezește, nu uitase nimic !

— Unde, aici ?

— Aici, zise Bi. Nu ne clintim. Cu narina în aer, cu trupul în apă.

— Dar de ce, de ce ? Întrebă Sevilla.

Fa își puse capul pe buza bărcii pneumatice.

— Ne spuneam : poate vin să ne omoare. Poate sînt prieteni. Poate nu.

Așadar, asta era ! Neîncrederea, îndoiala, traumele profunde aduse de minciuna omenească unor ființe aflate în stare de inocență.

— Dar noi vă iubim ! zise Sevilla.

— Știm, zise Bi. Înțeleg. Înțeleg cînd vorbești despre Fa.

„Înțeleg“ pentru „am înțeles“; „cînd vorbești“ pentru „cînd ai vorbit“. Englezeasca lor se deteriorase, totuși, după șase luni. Ca la popoarele învinse, a căror limbă n-a mai fost predată în școli, cuvintele rezistaseră, dar sintaxa sărăcise. Aveau acum ceva copilăresc în construcția frazelor, iar pronunțarea lor era mai delfinică decît oricînd.

Bi făcu în aer o săritură formidabilă și căzu înapoi destul de aproape de barcă pentru a-l stropi pe Sevilla.

— Incetează, Bi ! strigă Arlette. E prea frig aici ca să vă jucați.

— Înțeleg, zise Bi rîzînd. Ma vorbește despre Fa, dar nu despre Bi.

— Te iubesc, Bi, zise Arlette.

— Ma o uită pe Bi, zise Bi, iar torța Arlettei sclipi malițios în ochii ei.

Fa nu mai spunea nimic. Cu capul pe buza bărcii pneumatice, se lăsa mîngîiat de Arlette, cu ochii închiși.

— Bi, zise Sevilla, explică-mi. N-ai uitat limba oamenilor ?

— Cînd nimeni nu ascultă, Fa și eu vorbim. Nu vrem să uităm.

— De ce, de vreme ce nu mai vroiai să vorbești cu oamenii ?

— Ca s-o păstrăm. Și totodată, reluă ea după o clipă, ca să-i învătăm pe copii.

Sevilla scoase binișor magnetofonul cu baterii din buzunarul bluzonului, puse contactul și desprînse microfonul. Ciudată logică ! Omul e rău, dar limba lui rămîne bună, cu condiția să n-o folosească pentru a vorbi cu el : achiziție valabilă în sine, lucru bun de păstrat și chiar de transmis, ba chiar avantaj social, cu care Bi i se lăudase, de altfel, în ajun, lui Daisy.

— Bi, zise Sevilla, tu îi iubești pe Pa și Ma ?

— Da.

— Și pe ceilalți oameni ?

— Nu. Ceilalți oameni nu sînt buni.

Sevilla apropie de buza bărcii pneumatice mîna care ținea microfonul.

— De ce ? Ce-au făcut ? zise el, aplecîndu-se către Bi.

— Mint. Omoară.

„Excelent rezumat“, își zise Sevilla. Toată istoria omului în două cuvinte. De la origini pînă în 1973. Pînă în ziua în care omenirea, strangulîndu-se singură, ca un clown, se sugrumă din nebagare de seamă.

— Mint, cum ? întrebă Sevilla.

Fa întoarse capul și privi.

— La început, cu Ba, era amuzant. Dar după avion, mint, omoară. Chiar pe noi încearcă să ne omoare.

— Explică, Bi, zise Sevilla.

— Nu, eu ! zise Fa cu vioiciune. La început, cu Ba, înainte de avion, ne pun hamuri. Bine. Pe hamuri, o mină. Ne arată un vapor vechi, gol, departe, foarte departe. Înotăm, înotăm. Lîngă vapor ne cufundăm, venim aproape de tot, ne întoarcem pe o parte, mina se duce pe vapor...

— Stai, Fa, nu așa de repede. La contactul cu vaporul, mina se desprinde de pe hamuri și se lipește de vapor ?

— Da.

— Cum se lipește ?

— Ca o scoică pe o stîncă.

— Și atunci tu ce faci ?

— Înot. Departe, departe.

— Și eu, zise Bi. Și eu am hamuri și o mină. Și mina mea se duce pe vapor. Și eu înot cu Fa.

Bi începu să rîdă.

— De ce rîzi ?

— La început, Ba zice : Bi să pună mina. Dar eu zic nu. Zic : Fa vine, sau nu mă duc. Atunci, Fa singur, zice ba. Bi vine, sau nu mă duc, zice Fa. Oamenii sînt foarte mînioși. Ei zic : Bi într-un bazin, Fa în altul. Atunci nu mai mînînc. Și nici Fa. Două zile, și oamenii cedează.

— Fa, zise Sevilla, în ce loc al vaporului pui mina ?

— În mijloc.

— Și tu, Bi ?

— În mijloc, lîngă Fa.

Evident, a doua mină era inertă. N-avea alt rost decît să satisfacă pretenția delfinilor de a nu se separa.

— Atunci ? zise Sevilla.

— Înotăm și înotăm. Și vaporul face pleosc. Foarte tare, ca aseară. În altă zi, Ba spune : vedeți, vaporul, ajungeți-l din urmă. Și vaporul înoată repede, foarte repede ; dar Bi și eu îl ajungem din urmă, lipim mina și venim acasă.

— Și vaporul explodează ?

— Nu. Niciodată cînd îl ajungem din urmă.

— După părerea ta : de ce ?

— Pentru că sînt oameni pe el.

— Și pe urmă ?

— În fiecare zi, zise Bi, e cursă între o barcă, una cu două motoare mari, și noi.

— Ce fel de motoare ? Motoare pe care le vezi la spatele vapoarelor ?

— Da. E nostim.

— De ce ?

— Barca merge repede, foarte repede, mult mai repede decât toate vapoarele.

Reluă triumfal :

— Dar noi câștigăm.

— Cursa e lungă ?

— Depinde : jumătate lungă, lungă, lungă și jumătate, de două ori lungă. Dar noi câștigăm. Oamenii din barcă sînt foarte mulțumiți. Strigă. Șuieră.

— În altă zi, zise Bi, submarinul. Submarinul ne ia, ne duce în larg, departe de coaste, și ne dă drumul. Ba zice : înotați un ceas spre sud și regăsiți submarinul.

— Cum știți să înotați un ceas ?

— Știm. Sîntem antrenati. Cursă jumătate lungă : jumătate de ceas. Cursă lungă : un ceas. Cursă de două ori lungă : două ceasuri.

— Nu vă înșelați ?

— Nu.

— Și regăsiți submarinul ?

— Întotdeauna.

— Cum ?

Fa zise :

— Ba vrea și el să știe cum. Dar nu știm prea bine. Gustăm apa.

— Gustați apa ?

— Cînd înotăm, zise Bi, deschidem un pic gura și gustăm apa.

— Și în direcția unde s-a dus submarinul, apa are alt gust ?

— Da.

— Uneori, zise Fa, nu submarinul trebuie să-l găsim, ci baza. E mai greu.

— De ce ?

— Trebuie să cunoști bine coasta în jurul bazei.

— Cînd nu vezi pămîntul, cum o regăsești ?

— După gustul apei.

— Și când vezi pământul, cum faci ca să regăsești baza ?

— Cu sonarul. Și când sînt destul de aproape, cu ochii.

Întîi gustul. Apoi urechea. În sfîrșit, ochiul. Și ochiul, cel mai puțin folositor din toate trei.

— Noaptea regăsești baza ?

— Da. Dar mai întîi înot mult în jurul bazei cu sonarul. Trebuie să cunoști bine coasta.

Și să faci ridicări în toate direcțiile, ale tuturor accidentelor de teren submarine, cu un sonar, și să înregistrezi aceste mii de ridicări într-o memorie prodigioasă și să ai toate aceste ridicări prezente în minte cu precizie, cînd navighezi fără vizibilitate. Dar pentru Fa era foarte simplu.

— Da, zise Sevilla. Să trecem acum la avion.

— O călătorie lungă, zise Bi.

— Cum ?

— Pe brancarde. Mi-e cald. Sînt foarte uscată, sufăr. Fa tot așa. Ba ne pune pe corp pînze ude. După avion, o bază. Înot în bază și înot în jurul bazei. Dar nu mult. Fa cu mine.

— Apa are un gust ciudat, zise Fa.

— Și pe urmă ?

Fa reluă :

— Ba ne duce cu vaporul, pe Bi și pe mine. Ba zice : un submarin vă așteaptă. Intrați în submarin. Eu nu. Un om o să vă spună : faceți asta și voi să faceți. Îi spun lui Ba : de ce nu vii tu ? Zice : așa e ordinul.

— Cum părea Ba cînd spunea asta ?

— Nu fericit. Rămînem pe vapor.

— Cît timp ?

— Cînd nu înot, nu știu cît timp.

— Puțin sau mult ?

— Mult.

— Ce se petrece cînd întîlniți submarinul ?

— Ba ne pune în apă și înotăm pînă la submarin. Oamenii ne iau pe bord.

— Nu e foarte greu să intri într-un submarin ?

— Da. Foarte greu. Dar oamenii lucrează cu blîndețe. Totuși, mi-e frică. În submarin e foarte cald, sînt foarte uscată, sufăr.

Reluă :

— În submarin, omul ne spune...

— Care om ?

- Omul care comandă.
- Are uniformă ?
- Nu.
- Cum e ?
- Scund, ochi albaștri, păr puțin.
- Ce spune ?
- Ne arată un vapor mic, cenușiu, cu tunuri, pe care îl ține în mână. Zice : priviți bine. Vă dau drumul ; voi găsiți acest vapor. Puneți o mină în mijloc și reveniți la submarin.
- Cât timp rămâneți în submarin ?
- Mult. Privim bine vaporul cel mic.
- Pentru prima dată vi se cere să identificați un vapor adevărat arătându-vi-se o machetă ?
- Nu. La bază, cu Fa, foarte des.
- Vă înșelați ?
- Primele câteva ori, da. Apoi, niciodată.
- Bine. Ce se petrece după aceea ?
- Oamenii ne pun hamuri.
- Hamurile obișnuite ?
- Nu. Altele.
- Și minele ?
- Nu, nu încă. Oamenii-broască ne scot.
- Sub apă ?
- Da.
- Cum ?
- Ne bagă într-o încăpădere, o închid, încăpădere se umple cu apă. Se deschide în mare. Ieșim. Oamenii-broască ne țin de hamuri. Înoată cu noi.
- Mult ?
- Nu. Se opresc și fixează minele pe hamuri.
- Pe urmă ?
- Înotăm spre nord.
- Cum știți că e spre nord ?
- După soare. Când ieșim din submarin e mijlocul dimineții. Înotăm repede.
- Cât timp ?
- O cursă lungă și jumătate. Găsesc vaporul. Mă apropii și sînt oameni pe el. Îi spun lui Bi : nu e nostim. Nu e pleosc !
- Nu e explozie ?

— Da. Cred eu : sînt oameni, nu e pleosc. Bi zîce : sosesc înaintea ta. Atunci înot, înot, Pa, înot cum zboară pasărea ! Sosesc înaintea lui Bi, mă întorc, mina se duce pe vapor, dar eu, eu sînt pe mină !

— Vrei să spui că mina se lipește de vapor, dar nu se desprinde de hamuri ?

— Da !

— Rămîi prins de vapor ?

— Da ! Mi-e frică ! Nu mai răsuflu ! Mă înec ! Strig după ajutor : Bi ! Bi !

— Și eu, zise Bi, cu dinții, tai hamurile lui Fa sub burtă. E liber. Și eu, nu mă duc lîngă vapor.

— Nu-ți lipești mina ?

— Nu.

— Repetă : nu-ți lipești mina ?

— Nu. Mi-e frică. Și lui Fa i-e frică.

Mîinile lui Sevilla începură să tremure.

— Ce faci cu mina ta ?

— Îi spun lui Fa : taie-mi hamul cu dinții. Îl taie. Hamul și mina cad.

Sevilla o privi pe Arlette ; îi tremurau mîinile ; nu reușea să-și controleze vocea. Viața a sute de marinari atîrnase de acest hazard infim : pe Bi, nu pe Fa, fixaseră oamenii-broască mina inertă.

— Hamul și mina cad în fundul mării ?

— Da.

— Pe urmă ?

— Mă ridic iar să iau aer, cu Fa, respir și înot spre sud. Înot repede, repede. Mi-e frică.

— Încotro merge vaporul ?

— Spre nord.

— Și voi spre sud ?

— Da ! Și vaporul face pleosc !

— Îl vezi ?

— Sînt oameni pe el și face pleosc.

— Îl vezi ?

— Aud. Sînt departe în apă, dar văd lumina. Aud zgomo-
tul și simt un șoc în apă. Mă cufund, înot, mi-e frică !

— Cît timp înoți ?

— O cursă lungă și jumătate. Gust apa. Nici un submarin : a plecat.

— Pe urmă ?

— Îl caut. Îl caută și Fa. Dar a plecat. De mult. Apa n-are gust.

— Atunci, Bi și eu înțelegem.

— Ce înțelegeți ?

— Oamenii de pe vapor mor. Și Fa și Bi mor cu ei, pe cocă. Omul din submarin zice : foarte bine, au murit, nu e nevoie să așteptăm.

— Și ?

— Spun : oamenii nu sînt buni. Să rămînem pe mare. Bi zice : nu, trebuie să ne întoarcem la bază.

— De ce ?

— Ca să-i spunem lui Ba.

— Ca să-i povestești lui Ba ce s-a întîmplat ? reluă Sevilla, făcînd un efort ca să-și domine vocea.

— Da. Pentru că Ba e prietenul nostru. Dar pămîntul e departe. Înot, găsesc pămîntul, dar nu găsesc baza. Nu cunosc bine coasta. Înot seara și toată noaptea. Nu mănînc, înot, sînt foarte obosit.

— Of, ce obosită sînt ! zise Bi. Cu Fa, înot și înot. În sfîrșit, dimineata, văd baza. Și în picioare, pe dig : Ba. Ne vede. Plonjează în apă îmbrăcat. Sîntem mulțumiți.

— Pe urmă ?

Urmă o tăcere și tăcerea se prelungi.

— Și pe urmă ? repetă Sevilla cu răbdare.

— Îi spun lui Ba.

— Îi povestești ce s-a întîmplat ? zise Sevilla cu glasul înecat.

Își întinse brațul și strînse cu putere mîna Arlettei.

— Da.

— Totul ?

— Da.

Iarăși tăcere.

— Pe urmă ?

Ba se uită la noi. E foarte alb. Zice : nu se poate. Nu-i adevărat. Bi, tu minți. Să nu mai spui asta. Auzi ? Să nu mai spui asta. E foarte alb. Tremură.

— Și tu ce spui ?

— Spun : e adevărat, e adevărat, e adevărat ! zise Bi cu disperare.

Tăcu din nou.

— Pe urmă ? întrebă Sevilla.

— Pe urmă înțeleg că Ba nu e prietenul nostru. Spunem : cu Ba nu mai vorbim. Cu oamenii nu mai vorbim.

Sevilla închise întrerupătorul magnetofonului și o privi pe Arlette.

— Da, după aceea, e limpede. Bob a spus tot ce știa oamenilor lui B înainte să fie lichidat. Cum să creadă aceștia că Fa și Bi nu ne-au vorbit ?

— Ei știu foarte bine că nu, zise Arlette după o clipă. N-au prins toate mesajele radio, ieri, între tine și Adams ?

— Și le-or fi interpretat ca pe tot atîția nori de fum.

— Bine, să presupunem că le interpretează așa. Să presupunem că-l cred acum pe Adams în posesia unei benzi de magnetofon care relatează spovedania delfinilor. În acest caz, nu mai riscăm nimic.

— Dimpotrivă. Pentru ei delfinii sînt lichidați. Pentru ca acea bandă să aibă valoare de dovadă trebuie să fim vii ca s-o identificăm.

— Pa ! zise Bi. Vreau să vorbim.

— Numai decît, Bi, zise Sevilla, punîndu-și mîna pe capul ei. Pa îi vorbește lui Ma.

— Și după aceea, cu Bi ?

— După aceea cu Bi.

— Crezi deci, zise Arlette, că oamenii lui B vor reveni... Sevilla zise cu o voce șoptită, dar limpede :

— Da, în noaptea asta. Vor reveni în noaptea asta.

Urmă o tăcere și Arlette reluă :

— Dacă crezi așa. Adams trebuie să creadă la fel. Și în acest caz, de ce și-a retras dispozitivul de securitate ?

Sevilla își strînse mîinile una de alta și dădu din umeri.

— Ei, Adams ! Adams a făcut joc dublu.

Reluă, făcînd eforturi ca să-și controleze vocea :

— Poziția lui Adams a fost de la început echivocă, pentru că lucrează în numele unui serviciu unde unii sînt partizanii

adevărului, iar ceilalți partizanii suprimării acestuia. Adams a jucat la început pe fața adevărului. Apoi Fa și Bi fiind „morți” crede că lagărul adevărului a pierdut partida și joacă acum pe fața tăcerii.

— Fa și Bi nu sînt morți, zise Fa.

— Sigur că nu, zise Sevilla.

— Tu ai spus că Fa și Bi sînt morți.

— Oamenii răi spun așa.

— Dar nu-i adevărat ! zise Fa, îngrijorat.

— Nu, Fa, nu-i adevărat.

Sevilla o privi pe Arlette și-și zise : pentru delfini, groaznica realitate a cuvîntului trebuie arătată cu multă băgare de seamă.

— Ai spus, zise Arlette, că Adams joacă acum pe fața tăcerii. Ce înseamnă asta ?

— A fost o clipă, azi dimineață, cînd Adams s-a trădat : atunci cînd mi-a spus să păstrez armele. De ce mi le-a lăsat dacă e convins că nu mă mai amenință nici o primejdie ?

— Atunci e un monstru !

— Nu, zise Sevilla, nu complet. Nu e lipsit de simpatie față de noi și i-a mai rămas o licărire de omenie.

Adăugă după o clipă :

— Dovada ? În ultimul moment n-a putut suporta ideea să ne lase fără arme la cheremul oamenilor lui B. Ne-a lăsat totuși o șansă.

Adăugă cu un rîs scurt :

— O foarte mică șansă !

Sevilla scoase vîsla din spate, o puse în fundul bărcii pneumatice, luă torța electrică din mîinile lui Peter și îndreptă fasciculul de lumină asupra delfinilor. Fa ! Bi, zise el cu glas tare, în timp ce ei ieșeau pe jumătate din apă și-și puneau capul pe marginea bărcii, stați liniștiți. Am vorbit cu Peter, reluă Sevilla. Privirea lui Peter se plimba, uluită, de la unul la altul. Fa și Bi ? zise el cu o voce surdă. Dar masculul acela mare de azi dimineață ? Un delfin sălbatic pe care îl

îmblînzise Daisy. Peter dădu din cap, încep să înţeleg multe lucruri. Sevilla îndreptă spre el fasciculul de lumină, dar întrucît el clipea din ochi, îl coborî la nivelul pieptului. Faţa blondă, sinceră, nevinovată, a lui Peter, luminată de jos în sus, luă deodată un relief şi o maturitate neobişnuite ; chiar şi cele două gropiţe situate de fiecare parte a buzelor, luară, adîncindu-se, un aer auster. Bărbia îi era proeminentă, tendoanele gîtului desenate ca acelea ale unui atlet în plin efort, toată faţa, dăltuită şi virilă. Chiar şi ochii, adîncindu-se în arcadele sprîncenelor, deveniseră mai puţin copilăroşi. Peter, zise Sevilla, te-am adus în peşteră mai întîi ca să-ţi arăt că Fa şi Bi sînt vii ; vreau să poţi depune mărturie mai tîrziu, dacă va fi nevoie, că i-ai văzut vii în dimineaţa de 9 ianuarie, adică a doua zi după explozia care a distrus-o pe *Caribee*. Scuză-mă că te-am răpit lui Suzy abia debarcat, dar vroiam să-ţi vorbesc în linişte, în peşteră, fără să mă tem de spionajul electronic de la mare distanţă. Acum, cînd Adams le-a lăsat cîmp liber, domnii aceia îşi vor desfăşura toate talentele. Prima întrebare : aţi fost urmăriţi ? Da, zise Peter. Începînd de cînd ? Pe mare sau cînd aţi pus piciorul pe continent ? Peter dădu din cap că nu şi zise tare, cu un aer vesel, cu un fel de elan, cu mult mai şmechereşte ; ei ştiau foarte bine că o dată ajuns pe pămînt, prima mea grijă va fi să-mi iau Ford-ul de la parcaj. Ei bine, cînd am sosit, Ford-ul meu era inaccesibil, era închis într-un nemaipomenit talmeş-balmeş de maşini ; iar fi trebuit o jumătate de oră funcţionarului ca să-l degajeze. Responsabilul a avut tot timpul ca să telefoneze celor în drept. Cînd am ieşit, am observat un Dodge negru, destul de departe în spatele meu, după el venea un Oldsmobile albastru, apoi, un Chrysler vechi şi destul de murdar, de culoare nedefinită, şi iar Dodge-ul. Uitasem să ne întoarcem la parcaj, cît despre Buick-ul dumneavoastră, l-am căutat cu ochii, e la fel de inaccesibil ca şi Ford-ul meu. Totuşi, l-aţi garat alaltăieri şi, după instrucţiunile dumneavoastră, abia a fost spălat, mai avea încă şiroaie de apă în partea de jos a uşilor, băieţii şi-or fi bătut capul destul, după ce l-au spălat, ca să-l vîre în colţul cel mai retras ; aproape comic să vezi cum stă Buick-ul dumneavoastră imaculat într-o grămadă de rable jegoase care

nu s-au urnit din loc luni de zile ; în clipa aceea am început să deschid ochii. Sevilla îl privi, era atât de tânăr, atât de vesel, atât de mîndru de spiritul lui de observație ; tot e un noroc că nu l-au răpit, cu Suzy, pe continent, sînt siguri, probabil, că pun mîna pe noi toți, diseară. Peter, zise el cu o voce gravă, a venit clipa să ne despărțim.

Peter se uita la el cu gura căscată, uluit. Peter, nu pune întrebări, nimic nu poate să mă mîhnească mai mult decît faptul că trebuie să vă părăsesc, dar e o necesitate absolută, sîntem toți patru în pericol de moarte, trebuie să fugim și să ne ascundem, nu avem prea mult timp, la noapte părăsim insula ; voi în barca pneumatică mică, spre continent, dar tu și Suzy iați ce o să faceți : luați strictul necesar, plus benzile cu înregistrarea șuierăturilor lui Daisy, toată munca noastră pe insulă ; ai să mai iei și două scrisori : una pentru Maggie, în care îi spun să se pună la adăpost și ea cît mai repede cu putință, iar cealaltă, foarte importantă, pentru Goldstein. De îndată ce vei avea convingerea că nu ești urmărit, trebuie să pui la cutie aceste două scrisori, dar, anticipez, cînd ajungi pe continent, în nici un caz nu trebuie să te duci la parcaj, te duci la cea mai apropiată stație de benzină și acolo, m-ăș mira să nu găsești o „ocazie formidabilă“, o cumperi. Peter ridică sprîncenele. Am să-ți dau ce trebuie, zise Sevilla și adăugă : goniți toată noaptea. În etapa următoare, dimineata, te sfătuiesc să revinzi acea mașină, la nevoie în pierdere și să cumperi alta la un garaj și repetă operația cel puțin încă o dată. Bine ? Ajungeți în Canada și din Canada treceți în Europa. După părerea mea, trecerea frontierei nu va ridica nici o problemă ; nu FBI-ul te urmărește, ci un serviciu care cu siguranță că nu-și împarte secretele cu FBI-ul ; știu ce vrei să spui, Peter, dar îți datorez o indemnizație pentru desfacerea de contract, și e cum nu se poate mai firesc să ai, undeva în Europa, după atîta muncă pe care am făcut-o împreună, un an de vacanță liniștită. Vă atrag atenția, zise Peter, că nici o indemnizație de acest fel nu e prevăzută în contractul meu. Sevilla zîmbi : foarte bine, a fost o lacună, doresc s-o îndrept, în orice caz, ce vrei să fac cu atîta bănet ? Peter îl privi în tăcere o bucată mai lungă de timp. Aș vrea să vă pun o întrebare, una singură : trebuie să iau cu mine o armă ? De !

zise Sevilla, asta e o întrebare la care trebuie să-ți răspunzi singur, nu știu pînă unde merge respectul tău față de viață. Peter își umflă pieptul și îl privi pe Sevilla în ochi. Am să pun întrebarea într-alt fel : dacă ne iau urma și izbutesc să ne kidnapeze, după părerea dumneavoastră ne vor tortura ca să ne facă să vorbim ? Cred că da. Și pe Suzy ? Întrebă Peter cu vocea înăbușită. Sevilla își înalță sprîncenele : nu vor face nici o deosebire, crede-mă !

*

Nici o lumină nu fusese aprinsă în casă, ușile și ferestrele erau închise ; nimeni nu folosea decît jetul unei torțe electrice ca un fulger scurt. Deasupra capetelor lor, pe terasă, un plafon de nori negri, enormi, se întindea, nemișcat, înăbușitor, fără o falie de gri. Noaptea se vestea la fel de neagră ca și cea din ajun. Sevilla avea un simțămînt ciudat ; în amurgul care apăsă și se îngroșa de la un minut la altul, erau patru, îmbrăcați în culori închise, cele două femei în pantaloni ; se tot duceau și veneau din casă pe terasă, de pe terasă în port, făcîndu-și fără nici un zgomot pregătirile de plecare, umblînd desculți, schimbînd uneori șoapte ce abia se auzeau, de la gură la ureche, patru umbre din ce în ce mai puțin distincte în noaptea care se lăsa, lunecînd una în întîmpinarea celeilalte, despărțindu-se, încrucișîndu-și drumurile, apropiindu-se, depărtîndu-se din nou. La început, Sevilla își recunoștea camarazii după siluetă ; Arlette cea mai mică, Peter cel mai înalt, Suzy între ei. Dar chiar și această diferență se estompă, dispăru : siluetele pieriră pe fondul negru, mișcările se încetiniră ; doar zgomotul respirațiilor mai repera o prezență. O mîna întîlni pieptul lui Sevilla : o apucă, era a lui Peter : o voce îi șopti la ureche, noi am terminat, e momentul. Peter, zise Sevilla pe nerăsuflăte, te-am văzut că ai luat un revolver ; un sfat, ia mai bine grenade, împotriva mai multor adversari care ies înarmați dintr-o mașină, numai o grenadă. Vocea Arlettei îi zise lîngă gît : Suzy vrea să-ți spună la revedere. O mîna îi atinse umărul ; era Suzy, îi spuse la ureche într-un mur-

mur de o extraordinară intensitate, Henry, noroc, Henry, noroc, pentru prima dată îi spunea Henry. Sevilla simți că Suzy îi ia fața în mâini; se aplecă, ea își lipi buzele de obrazul lui și repetă într-un suflu, cu aceeași intensitate : Henry, noroc ! Își desprinse mâinile, se auzi un scurt sughiț de plîns înăbușit ; el înțelese că cele două femei se sărutau. Sevilla simți că i se dilată pieptul, bunăvoința, grija de ceilalți, afecțiunea profundă, omul e și asta. Mîna lui Peter îi lunecă de-a lungul brațului ; i-o prinse și i-o strînse cu putere. Peter, zise el cu voce slabă, cu gura lipită de urechea lui, îți iau cu împrumut barca pneumatică mică, să mă duc după Fa și Bi. Făcu doi pași și cineva se apropie, simți mirosul părului, frăgezimea mîinilor : era Arlette, auzul Arlettei era formidabil, la un metru de el auzise, se rezemă de el și se înălță pînă la urechea lui : vin cu tine, Henry.

Intrară pe coridorul în formă de ac de păr. Arlette abia dacă avea de dat din cînd în cînd un scurt fulger cu torța ei. Sevilla parcurgea azi pentru a treia oară acest drum, îl cunoștea în mod aproape tactil, ca pe coridorul neluminat al unei case în care ai copilarit. Pe măsură ce se înfundau în stîncă, era cuprins de un profund sentiment de ușurare, nu mai era cazul să se întrebe ce resimțeau oamenii preistorici cînd descopereau o peșteră întortocheată pe coasta unui deal ; da, chiar dacă erau nevoiți să izgonească urșii pentru a-și face din ea un refugiu, țepușe și topoare contra colți și gheare, merita osteneala de a înfrunta o ceată de plantigrazi uriași ca să le fure vizuina caldă, întunecoasă, adîncă și inaccesibilă, unde, ghemuiți unii în alții într-un morman de omenire călduță, viitorii stăpîni și nimicitori ai lumii se simțeau la fel de adăpostiți de primejdiile înfiorătoare din exterior ca în pîntecele mamei lor. Poți să-ți lași torța aprinsă, zise Sevilla cu glas tare, în timp ce împingea cu ambele mîini în pereții stîncosi ai ultimului culoar : era o bucurie nouă să vorbească tare și să se vadă pe lumină. Fa ! Bi ! zise el cu o voce puternică: delfinii apărură în jurul lor, veseli, zburdalnici, sprinteni. Nu, nu stropiți, strigă Sevilla, avem de făcut un drum lung noaptea pe mare, ne va fi frig dacă ne udați. Ascultați, ajunși în canal și pe mare, să nu mai spuneți nici un cuvînt, nici un cuvînt în

limba oamenilor, nu vorbești decît prin şuierături ; în fața noastră, dușmanul, la dreapta și la stînga, dușmanul. Arlette începu să rîdă, era primul rîs de două zile încoace. Dragul meu, zise ea cu o veselie nervoasă, de nestăpînit, vorbești ca un generalissim și ai, ca el, secrete ; lucrul cel mai de necrezut este că nu știu nici măcar unde mergem. În Cuba, zise el, m-am gîndit la asta mereu de ieri încoace și credeam că ți-am spus ; doar o sută cincizeci de km de la Key West pînă la Mariano, țara străină cea mai apropiată și mai ales singura țară din America Latină unde faptul că n-ai pașaport este în sine o recomandatie ; și totodată e singura de unde putem ajunge ușor la Praga, poate cu pașapoarte cubane ; scopul, dacă nu sîntem prinși, este să fim cu Fa și cu Bi într-o capitală europeană înainte de 13 ianuarie, pentru a face să izbucnească adevărul. Dacă de azi pînă atunci Goldstein n-a primit scrisoarea mea sau n-a reușit să-l convingă pe Smith făcîndu-l să asculte banda de azi dimineată, mi se pare că această bandă și vestea prezenței noastre la Praga cu Fa și Bi ar trebui să-l îndemne pe Smith să se întoarcă din drum ; nu mi-ar plăcea să fiu silit să convoc o conferință de presă, ca să povestesc lucruri groaznice despre serviciile secrete ale țării mele, ar fi de ajuns ca Smith să declare că onorata comisie de anchetă cu privire la dezintegrarea vasului *Little Rook* a ajuns la concluzia că a fost un accident.

În canal de îndată ce ambele bărci pneumatice fură din nou alături, într-un întuneric de cerneală, cu motoarele pornite, cu lopețile paralele cu rebordurile laterale, cu vorba redusă din nou la murmur aproape de neauzit, Sevilla regăsi groază resimțită cu cîteva ore înainte, cînd aflase de la delfini că Bob știa totul. Aștepta ca Peter să arimeze sacii în barca cea mică ; așteptarea i se părea aproape insuportabilă, nervii torsionați, tîmplele zvîcnind, sudoarea îi șiroia fără încetare la subșuori, îi venea greu să stea nemișcat. Arlette îi luă mîna, el și-o retrase numaidecît, era umedă și Peter nu mai isprăvea o dată ; era întotdeauna atît de meticulos, atît de tipicar, o nerăbdare nebună îl năpădi pe Sevilla, pe jumătate mînie, pe jumătate panică ; deschise gura, dar se răzgîndi numaidecît ; înaintă spre partea din față a bărcii pneumatice și încremeni,

fascinat : cadranul fosforescent al busolei de bord îl privea, era o prezență prietenească într-o lume dușmănoasă. Și deodată își aduse aminte de vara anului 1944, în Normandia ; de după un gard viu, în cursul unui atac de noapte, acele luminoase ale ceasului său de mână apărură și se desprinseseră de pe fondul negru ostil ; se simți ușurat, lucid, mintea începu să-i funcționeze din nou. Tood, ia zece oameni, du-te de recunoaște gîrla pe care o auzi în fundul vîlcelei, și dacă trebuie să trageți, nu trageți unii în alții ; impresia asta de coșmar, să înaintezi orbește și să cazi mereu în capcane, îngrozitoarele garduri vii normande, o mitralieră germană de după fiecare gard, admirabil camuflată, așteptînd într-o tăcere absolută, grupa mea de cercetare secerată de fiecare dată ; știau să se bată. Mîna fragedă a Arlettei îl pipăi după ceafă, simți buzele ei la ureche : Peter e gata. Bine, să plecăm, zise Sevilla. Ceva trosni undeva, fu ea și cum un vâl s-ar fi sfîșiat deodată ; dar nu, era o nebunie să te vîri în canal în plină ceață, fără să vezi nimic, fără să fi recunoscut nimic dinainte. Să așteptăm, zise el, spune-i să aștepte ; se aplecă peste buza bărcii, plesni de două ori cu palma peste suprafața apei ; în secunda următoare degetele îi fură ridicate de o masă caldă și netedă, pipăi, erau acolo amîndoi, șuieră încet în delfineză : „Fa ! Bi !“ Ciudat, ce bine se integra șuieratul în palele de vînt și în clipocitul apei lovite de colțurile stîncilor, ce-or fi gîndind ceilalți, acolo, cu urechea lipită de receptorul lor ?

— Fa, Bi, înotați prin canal pînă la mare.

— Și pe urmă ?

— Poate e un vapor. Poate e un om-broască. Vii înapoi să ne spui. După un timp de tăcere, Fa șuieră :

— Bine. E un om-broască ; înoată spre noi ; ce fac ?

— Îl doborîi.

— A, nu, zise Fa. Îl dobor, se scufundă și moare. A, nu.

— Nu-l doborîi, ne ucide.

După o tăcere Bi șuieră :

— Îi tai tubul cu dinții. Se suie după aer. Pe la spate îl împing nițeluș și-l arunc pe stînci.

Admirabil refuz al violenței : Bi îl scoate din luptă, dar îi salvează viața.

— Bine, zise Sevilla.

Dispărură. Sevilla și-i închipui pe amîndoi, cum lunecă în apa neagră, precedați de cra-cra-cra-ul făcut de sonarul lor, care le desena în față obstacolele la fel de precis ca și cum le-ar fi văzut, alungiți, profilați, zburdînd ca niște săgeți, propulsați de mișcările mlădioase și puternice ale caudalei, cu o minunată economie de eforturi, fără zgomot, fără vîrtejuri, fără cavitație, la fel de fluizi ca însăși apa, pătrunzînd în ea fără s-o tulbure, apa și trupul lor făcînd una ; sub învelișul pielii lor elastice o sută șazeci pînă la două sute de kilograme de mușchi, comandați de un creier la fel de înzestrat ca cel al omului, dar controlat de bunătate.

După cîteva secunde, Sevilla îi simți din nou sub mînă. Fa șuieră :

— Un vapor ca al tău, de cauciuc. Mai mare.

— În mers vaporul ?

— Nu. Ancorat. La intrare.

La pîndă: îi așteptau, harînd drumul. Oamenii lui B trebuie să se fi înțeles, interpretînd microfonul, sau absența microfonului, că se pregăteau să fugă.

Sevilla se gîndi ; buzele Arlettei i se lipiră de obraz : Peter zice că trebuie să ne apropiem și săi atacăm cu grenade. Sevilla căută pe bijbuite urechea Arlettei. Nu. Spune-i că nu. Ca să arunci grenade, trebuie să vezi. Și dacă e luptă, vor fi morți, de ambele părți. Și de a noastră. Rămase tăcut, timpul trecea, sudoarea îi curgea în palme.

— Ce fac ? Întrebă Fa.

— Vaporul cum e ancorat ?

— O funie și ceva la capăt.

— O funie ? Ești sigur ? Nu un lanț ? O funie ?

— Da.

Sevilla se îndreptă de spate.

— Te cufunzi. Tai funia cu dinții. Și împingi vaporul încetișor, încetișor.

— Unde ?

— La dreapta. E un curent acolo. Trebuie să-l găsești.

— Bi îl găsește, zise Bi.

Dispărură ; gura Arlettei din nou lipită de obrazul lui : de îndată ce vasul se va urni din loc, vor simți. Sevilla își trecu mîna pe fața ei, îi ridică un cîrlionț, îi găsi urechea și zise

Într-un suflu : nu, noapte neagră, nici un punct de reper. Își scufundă mîna dreaptă în apă și gîndi : vor băga de seamă, dar prea tîrziu, vor fi pe bolovani, cu coordonatele pierdute, în cel mai bun caz cîteva rupturi.

Se aplecă la babord și pipăi cu mîna stîngă pînă ce i-o în-tîlni pe a lui Peter. Simți că Peter se apleacă. Peter, dacă Fa și Bi reușesc, la ieșirea din canal mergi cu vîslele timp de o oră, spre stînga ta, apoi pornești motorul ; lasă-l să meargă cinci minute, apoi oprește-l, ascultă, repune-l în funcțiune și așa mai departe. Urmă o tăcere. Peter zise : dacă sînt eșuați de ce să nu profităm numai decît ca să dau motorului gaz din plin ? Nu, zise Sevilla cu energie, este desigur un vas mamă pe undeva, l-ar alarma prin radio, el ți-ar repera motorul și în mai puțin de un minut te-ai pomeni cu el. După cum știi, locurile astea, noaptea, nu sînt de loc frecventate de pescari.

— Pa, șuieră Bi, unde ți-e mîna ?

Sevilla își cufundă mîna în apă și Bi se lăsă mîngîiată de el înainte de a vorbi.

— E nostim, zise ea. Vaporul înoată, ei nu simt nimic.

— Vorbesc între ei ?

— Nu, zise Fa. Nu vorbesc. Vaporul înoată. Ei nu vorbesc.

Bi chicoti. Sevilla se aplecă la babord. Peter, zise el într-un suflu, la revedere : și deodată, de la o barcă la cealaltă, în întuneric, peste marginile bărcilor, fără un cuvînt, patru mîini se căutară pe bîjbîite și se strînsură cu putere timp de mai multe secunde. Sevilla înghiți în sec, inima îi bătu violent : lucru curios, prezentul deveni atît de intens, încît se spulberă înainte chiar să ia sfîrșit ; aceste cîteva secunde deveniseră trecut, o clipă pe care începuse s-o privească înapoia sa.

— Pleacă, Peter, șopti Sevilla.

Îl auzi cum își face loc să-și așeze vîslele

Bi șuieră :

— Am să-l ajut.

Sevilla și le așeză pe ale sale și începu să lopăteze cu băgare de seamă, dar după o clipă le ridică : Fa îl împingea de la spate. Șuieră : nu atît de repede, Fa. Scoase o vîslă, i-o dădu Arlettei și zise : supraveghează prin tatonare peretele din partea ta, eu pe al meu. Dar Fa împingea vasul drept pe axă, corectînd el însuși traseul, cu atîta precizie ca și cum ar fi văzut cu ochii.

La ieșirea din canal, Sevilla primi brusc palma rece a sudului, iar barca pneumatică începu să țopăie ; lopătă la babord cu vîsla pînă ce acul busolei se fixă spre sud și șuieră : Fa, poți să ții drumul către sud ? Desigur, zise Fa. Cheam-o și pe Bi. Dar sînt aici, zise Bi ; barca pneumatică luă viteză, Bi cu siguranță că împingea și ea. Sevilla introduse vîsla Arlettei în cîrlig, dar și-o păstră pe a lui lîngă el ; se așeză, simți greutatea Arlettei pe braț, se ghemuia în golul umărului lui, părul ei îi mătura fața. Bi șuieră, Pa, de ce nu pornești motorul ? Sevilla se aplecă, nu vedea nimic, nici nu-i auzea, atît de fără zgomot înotau, probabil că împingeau barca de fiecare parte a hors-bord-ului, în locul unde rebordul din spate se racordează cu tăblia. Șuieră : mai tîrziu, Bi, sîntem încă prea aproape, au mașini în apă care aud motoarele. Ești obosită ? Bi scoase un șuierat care semăna cu un rîs, urmat numaidecît de un alt rîs. De mult Fa și Bi nu se mai simțiseră atît de fericiți, să împingă în apă cele trei sute de kilograme ale bărcii, ale ocupanților ei și ale motorului nu era nimic, era un fleac, un joc, cel mai frumos joc, această cursă lungă, neprevăzută, în plină mare, noaptea, cu Ma și Pa. Înțelegeau importanța misiunii lor, îi ajutau pe zeii binevoitori să fugă de zeii răi, totul era din nou clar. Sevilla reluă : cît timp puteți împinge ? Avu loc între ei un schimb de șuierături și Fa zise : o cursă lungă și jumătate. Sevilla privi cadranul luminos al ceasornicului său : ora zece și treizeci și cinci, să zicem o oră, trebuie să ținem seamă de lăudăroșenia lui Fa, la ora unsprezece și treizeci și cinci va pune în funcțiune Mercury-ul ; partea cea mai primejdioasă atunci va începe ; îl va trimite pe Fa la două mile înaintea lui, pe Bi la două mile în urmă, sonarurile celor doi delfini ar detecta mișcările suspecte ale navelor ; deocamdată zburînd la suprafața mării în noaptea neagră fără nici un zgomot, era la fel de puțin reperabil ca un pește, afară poate de rețeaua de geamanduri cu sonaruri a marinei S.U.A., atît de sensibile încît reperau la mai multe mile distanță suflul de aer și de apă pulverizată de o balenă ; dar în orice caz, își zise Sevilla, intensitatea zgomotului nu e comparabilă cu respirația delfinilor. Se aplecă, lăsă să-i atîrne mîna dreaptă peste marginea bărcii, simți sub degete puternica rezistență a apei pe care o refulau și zise cu voce slabă : e minunat, ne poartă cu cel puțin zece noduri. Arlette nu

răspunse : tăcerea se prelungi. După mișcarea trupului ei înțelese că plîngea lipită de gîtul lui ; îi puse mîna stîngă peste umăr, așteptă, și deodată îi veni în minte că ieri, ieri sosise Goldstein în insulă, vreme atît de lungă în aparență, atît de scurtă în realitate, o zi, o noapte, o zi, în mijlocul nopții a doua pierduseră totul, nu mai aveau pe *Caribee*, nici port, nici casă, nici insulă și chiar nici țară în realitate ; mi-e totuna, nu e momentul să ne agățăm de micul nostru cuib personal, dacă vine un război atomic, vom pierde totul, inclusiv planeta ; absurditatea exasperantă a tuturor acestor locuri ; cînd animalele se bat, se bat pentru hrana lor, sau ca să-și apere teritoriul, dar niciodată, niciodată, n-au conceput planul de a nimici o specie întreagă, nici pămîntul pe care calcă. Vocea Arlettei îi șopti la ureche : dragul meu, crezi că avem șanse ? El răspunse cu o voce liniștitoare : cred că da. Se așezase în spatele volanului, pe scaunul de cauciuc care se umfla și dezumfla. Arlette lîngă el, cu ochii țintă spre busolă, cu mîna stîngă pe vîslă, gata să corecteze direcția cu o lovitură sau două, dar nu era nevoie. Cum făceau delfinii ca să împingă barca spre sud, fără nici o deviere, în ciuda zdruncinăturilor, derapărilor și a devierii valurilor lungi care îi luau de-a curmezișul ? Arlette se îndreptă de spate : nu mi-e frică de moarte, zise ea grăbit, dar mă tem că nu reușim. Ba reușim, zise el cu tărie. În realitate, era departe de a fi sigur de reușită, șansele rămăseseră foarte nesigure, nu era atît de naiv ca să *nu* creadă că o cauză triumfă numai pentru că e justă, dar nu-și poate permite luxul de a fi pesimist, nu există altă cale decît speranța, duceau cu ei adevărul care putea împiedica lumea să se piardă. Fa și Bi îl duseseră înaintea lor, din pură afecțiune, după douăzeci și patru de ore de înot istovitor, lui Bob. Bob nu voise să-l accepte, și în noaptea aceasta, în minutul acesta, în marea Caraibilor, era ultima șansă a omului. Sevilla fu uluit de importanța a ceea ce era în joc. N-o formulase niciodată în termeni atît de clari. În aceeași clipă, ca și cum i-ar fi urmărit firul gîndirii, Arlette îi spuse la ureche, cu un freamăt în voce : dacă reușim, atunci mulțumită nouă pămîntul... își lăasă fraza în suspensie. El repetă în sinea lui, mulțumită nouă, cu un sentiment de îndoială, ca și cum, fiind om, lua parte fără să vrea la nesăbuita și la cruzimea omului, chiar combătîndu-le. Ascultă clipocitul apei lovite de

barcă ; atunci cînd prova, ridicată de un val, cădea înapoi în goluri, șocul făcea să trosnească pardoseala de lemn articulată sub picioarele lui. Aerul era călduț și atît de călduț și Marea Caraibilor, încît dacă-și băga mîna în apă nu simțea nici măcar frigul. Marea se întindea în jurul lor, întunecată, bogată, în adîncimile ei, în vieți și în prezențe, plină cu destul pește, desigur, ca să-i hrănească în cursul veacurilor pe indieni și pe albi, dacă aceștia din urmă n-ar fi socotit că e mai comod să-i extermine pe cei dintîi. Pe Fa și pe Bi nu-i mai auzea de loc, n-auzea decît zgomotul ritmic al celor două respirații, cînd narina lor revenea la aer și se decompresa. Mulțumită nouă, zise el cu jumătate de glas, pe un ton de înclioială, sau mulțumită omeniei delfinilor ?

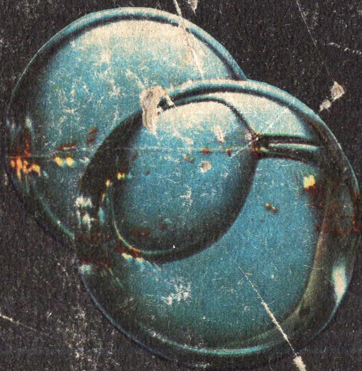
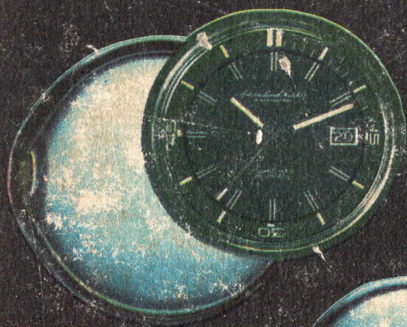
Redactor : E. GROZEA
Coperta : D. IONESCU

*Bun de tipar 23.10.1970. Apărut 1970. Hîr-
tie tipar sul de 50 g/m². Format 16/540×840.
Coli tipar 211/2. B. 233.*

Tiparul executat sub comanda
nr. 813 la Combinatul Poligrafic
„Casa Științei”, Piața Științei
nr. 1, București, Republica
Socialistă România

Editura militara

Lei 13,50